

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Diplomová práce

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra pomocných věd historických a archivnictví

Komunální sfragistika obcí a měst v okrese Trutnov

Diplomová práce

Autor: Bc. Martina Volšanská
Studijní program: B 7105 Historické vědy
Studijní obor: Archivnictví – modul Archivnictví a pomocné vědy historické
Forma studia: prezenční
Vedoucí práce: Mgr. Martina Bolom-Kotari, Ph.D

Hradec Králové, 2019

Zadání diplomové práce

Autor: Martina Volšanská

Studium: F16NP0042

Studijní program: N7105 Historické vědy

Studijní obor: Archivnictví

Název diplomové práce: **Komunální sfragistika obcí a měst v okrese Trutnov**

Název diplomové práce AJ: Municipal Sfragistic of Villages and Towns in the District of Trutnov

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce se věnuje pečetím obcí a měst v okrese Trutnov, kterým se dosud nikdo podrobněji nevěnoval. Jejím cílem je provést především sfragistickou analýzu těchto pečetí a stručně shrnout historii obcí a měst. Dalším krokem bude komparace nalezených pečetí s jejich dnešními znaky. Pro zpracování budou využity následující metody: analogie, analýza, komparace, indukce a dedukce.

Klára WOITSCHOVÁ, Otisky dějin: pečetí Eichlerovy sbírky, Praha 2013 Karel MÜLLER, Pečetí a znaky obcí na Jesenicku, Opava 2003 Karel MÜLLER, Pečetí a znaky obcí Českého Těšínska, Český Těšín 1997 Josef DEMUTH, Trautenauer Bezirkskunde und Königinhofer Heimatkunde, Trutnov 1901 Josef BORUFKA, Der politische Bezirk Königinhof, Choustníkovo Hradiště 1908 Franz Josef JIRÁSEK, Volks- und Heimatkunde des politischen Bezirkes Hoheneibe und der deutschen Gemeinden der im Westen angrenzenden Gerichtsbezirke Neupakau und Starckenbach, Vrchlabí 1915

Garantující pracoviště: Katedra pomocných věd historických a archivnictví,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Martina Bolom Kotari, Ph.D.

Oponent: Mgr. Hana Seichterová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 3.5.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala (pod vedením vedoucí práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 13. 5. 2019

Martina Volšanská

Anotace

Martina VOLŠANSKÁ, *Komunální sfragistika obcí a měst v okrese Trutnov*, Hradec Králové: Filozofická fakulta, 2019, 223 s.

Diplomová práce se věnuje komunální sfragistice obcí a měst v okrese Trutnov do roku 1850, především na základě pečetí dohledaných v Eichlerově sbírce. Doplněna je o současné znaky obcí. V první části shrnuje obecně vývoj komunální sfragistiky a heraldiky a poukazuje na problematiku rozlišování znaků a pečetních znamení. Dále poskytuje přehled pramenů a dalších zdrojů pro bádání v této oblasti. Nejdůležitější část tvoří kapitola s názvem Pečeti a znaky obcí a měst v okrese Trutnov. Nejdříve se zabývá výzkumem Romana Reila, ředitele Státního okresního archivu Trutnov, z roku 1998. Následuje sfragistická analýza pečetí a ikonografická analýza pečetí a znaků. Kapitola je zakončena komparací znaků a pečetních znamení. Druhou polovinu diplomové práce tvoří popis dohledaných pečetí a znaků jednotlivých obcí. V závěru je celá práce shrnuta a jsou zde nastíněny plány do budoucna. Nedílnou součástí tvoří obrazová příloha se shrnujícími tabulkami.

Klíčová slova: pečeť, znak, komunální sfragistika, komunální heraldika, Trutnov

Annotation

Martina VOLŠANSKÁ, *Municipal sfragistic of villages and towns in the district of Trutnov*, Hradec Králové: Faculty of Philosophy, 2019, 223 pp.

The diploma thesis deals with primarily of municipal sfragistic of villages and towns in the district of Trutnov until 1850 based on seals found in Eichler Collection. It is supplemented with actual municipal coat-of-arms. In the first part, it summarizes generally development of municipal sfragistic and heraldic and it refers to issues of distinguishing municipal coat-of-arms and seals symbols. After that provide summary of sources for research in this field. The most important part is the chapter titled Seals and municipal coat-of-arms of villages and towns in the district of Trutnov. At first, it deals with research of Roman Reil, director of State District Archive in Trutnov, of 1998. Then follow sfragistic analysis of seals and iconographic analysis of seals and municipal coat-of-arms. This chapter is ended with comparison of coat-of-arms and seals symbols. Second part of diploma thesis makes description of found seals and municipal coat-of-arms of each village and town. In conclusion, all findings are summarized and there are sketched plans for future. Illustrations supplement and summarizing tables are integral part of diploma thesis.

Keywords: seal, municipal coat-of-arms, municipal sfragistic, municipal heraldic, Trutnov

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí mé práce, Mgr. Martině Bolom-Kotari, Ph.D., za její cenné rady a především za trpělivost a vstřícné jednání při výběru a změnách tématu. Díky patří také zaměstnancům a přátelům Státního okresního archivu Trutnov za odborné konzultace a obrovskou podporu při zpracování práce. Jmenovitě děkuji Mgr. Romanu Reilovi, vedoucímu archivu, že mi vycházel vstříc v kombinaci studia se zaměstnáním. Zaměstnancům Archivu Národního muzea bych ráda poděkovala za milé jednání a trpělivost, a to i přes velké množství požadavků z mé strany. Velké díky patří v neposlední řadě také mé rodině za podporu v průběhu celého studia.

Obsah

ÚVOD	9
1 KOMUNÁLNÍ SFRAGISTIKA	16
2 KOMUNÁLNÍ HERALDIKA	18
2. 1 Vývoj heraldického bádání	20
3 PROBLEMATIKA ZNAKŮ A PEČETNÍCH ZNAMENÍ	22
4 PRAMENY A DALŠÍ ZDROJE PRO STUDIUM KOMUNÁLNÍ SFRAGISTIKY A HERALDIKY	24
4. 1 Eichlerova sbírka	27
5 PEČETI A ZNAKY OBCÍ A MĚST V OKRESU TRUTNOV	29
5. 1 Výzkum Romana Reila	29
5. 2 Sfragistická analýza	31
5. 2. 1 Pečetní látka, způsob připevnění pečeti a ochranné prostředky ..	31
5. 2. 2 Barva, tvar a velikost pečeti	32
5. 2. 3 Pečetní motiv	32
5. 2. 4 Pečetní texty	33
5. 3 Ikonografická analýza pečeti	35
5. 4 Ikonografická analýza znaků	41
5. 5 Komparace znaků a pečetních znamení	47
6 POPIS PEČETÍ A ZNAKŮ	51
ZÁVĚR	208
SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	211
PŘÍLOHY	218

ÚVOD

K tématu práce, kterou právě držíte v rukou, vedla dlouhá cesta. Jedno bylo od počátku jasné, a to, že se bude týkat významné pomocné vědy historické, sfragistiky. Po úspěšně obhájené bakalářské práci na téma „Pečetní sbírka z Rodinného archivu Šliků“ jsem se rozhodla v tomto oboru pokračovat. Má cesta tak vedla po dobrých zkušenostech i ke stejné vedoucí práce, Martině Bolom-Kotari. Zajímavě vyhlížejším cílem byla pečetní sbírka ve Vyšším Brodu, disponující otisky pečeti cisterciáckých klášterů v Čechách a na Moravě. Okolnosti nám však nepřály a z důvodu déle přetrvávajících rekonstrukcí v klášteře nebylo možné zde přebývat po dobu nutnou k probádání potřebného materiálu. Nezbyvalo, než přejít k plánu B. Naskytla se možnost pracovat se sbírkou pečeti uloženou ve Strahovském klášteře, konkrétněji s její částí, týkající se pečeti biskupů a arcibiskupů. Materiál se podařilo nafotit a práce započala. Změny na sebe ale nenechaly dlouho čekat a na začátku roku 2018 se objevila nabídka, která se neodmítá, a to přihlásit se do výběrového řízení na pozici archiváře v místě mého bydliště ve Státním okresním archivu Trutnov, kde jsem od dubna 2018 zaměstnaná. Nadešlo rozhodování, jak skloubit pracovní nasazení se školními povinnostmi. Po konzultaci s vedoucím SOkA Trutnov, Romanem Reilem, jsme usoudili, že by bylo vhodnější spojit práci s naším regionem. Tak jsme se konečně dostali k tématu níže zpracovávanému, komunální sfragistice měst a obcí v okrese Trutnov. Nabídka mě zaujala nejen proto, že spojuje sfragistiku, ke které jsem od začátku směřovala, s dějinami Trutnovska, které je mi blízké, ale také proto, že tu lze načerpat spoustu vědomostí nutných pro výkon archivářské činnosti v našem archivu. A to od dějin správy, přes stručné poznání historie a pověstí k tomuto místu se vztahujících, až po procvičení němčiny, v pohraničí nezbytné.

Inspirací pro naši práci se staly především publikace Karla Müllera: *Pečeti a znaky obcí na Jesenicku a Pečeti a znaky obcí Českého Těšínska*.¹ Cílem je shromáždit a popsat pečeti a znaky obcí v okrese Trutnov v současném rozsahu, tedy včetně bývalých okresů Vrchlabí a Dvůr Králové nad Labem. Toto téma ve východních Čechách čeká stále na své rozsáhlejší zpracování. Důvodem k minimálnímu zpracování je zřejmě absence významného dokumentu, kterým byla na Moravě Rektifikační akta, ve Slezsku Karolinský katastr. U obou těchto dokumentů bylo povinné připojit vesnickou pečeť. Pro

¹ Karel MÜLLER, *Pečeti a znaky obcí Českého Těšínska*, Český Těšín 1997; TÝŽ, *Pečeti a znaky obcí na Jesenicku*, Opava 2003.

Tereziánský katastr nebylo zpečetění povinné. Po pečetích z území Čech je tak nutno pátrat na více místech. Dosud byla vydána pouze kniha *Pečeti a pečetidla východočeských archivů a některých muzeí 1226-1620*,² která se, co se týče komunální sfragistiky, zaměřila pouze na pečeti měst. Pečeti obcí lze pak nalézt ve velké míře ve formě perokreseb v soupisech Karla Lišky.³ Popisy pečeti a hlubší souvislosti však chybí. Pro nás bude zásadní především Eichlerova sbírka uložená v Archivu Národního muzea v Praze,⁴ která byla v první polovině 19. století shromážděna Josefem Eichlerem pro potřeby budoucí topografie Českého Království. Jedná se o nejrozsáhlejší soubor pečeti obcí a měst na jednom místě. Právě jeho kompletnost a ucelenost nás přivedla k myšlence vytvořit z pečeti v něm nalezených základ naší práce. Sbírkou tedy pro nás představuje stabilní celek a tvoří hranice pro výběr obcí, kterými se budeme zabývat a doplňovat k nim další nalezené informace.

Naším úkolem bude nastínit vývoj komunální sfragistiky a heraldiky, přičemž nelze opomenout problematiku znaků a pečetních znamení týkající se táhlých sporů o to, zda je možné zaměňovat pečetní znamení a městský znak. Dále se budeme zabývat tím, jaké prameny lze využít pro zpracování tématu komunální sfragistiky a heraldiky. Nejdůležitější součástí následujícího textu bude zpracování nalezených pečeti a znaků, sfragistická analýza pečeti, ikonografická analýza pečeti a znaků. To vše bude porovnáno s poznatky Romana Reila z roku 1998, kdy prováděl formou dotazníku průzkum mezi obcemi. Účelem bylo zjistit, které obce již mají svůj znak či prapor schválený Heraldickou a vexilologickou komisí Parlamentu ČR,⁵ které obce jsou již v procesu schvalování, nebo o tvorbě znaku a praporu teprve přemýšlí. Dále zkoumal povědomí pracovníků obcí o bývalých pečetních znameních. Závěrem se pokusíme o komparaci znaků a pečetních znamení. Cílem bude zjistit, jak se od roku 1998 změnilo povědomí o bývalých obecních symbolech a do jaké míry obce právě tyto symboly využívají pro tvorbu svých znaků.

² Tomáš ŠIMEK a kol., *Pečeti a pečetidla východočeských archivů a některých muzeí 1226-1620*, Praha 2008.

³ Karel LIŠKA, *Sbírka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek I: Pečeti a razítka obcí Čech, Moravy Slezska*, Brno 2012; TÝŽ, *Sbírka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek III/1: Znaky, pečeti a razítka českých měst a městeček A-CH*, Brno 2013; TÝŽ, *Sbírka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek III/2: Znaky, pečeti a razítka českých měst a městeček J-M*, Brno 2013; TÝŽ, *Sbírka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek IV/1: Znaky, pečeti a razítka českých měst a městeček N-Ř*, Brno 2014; TÝŽ, *Sbírka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek IV/2: Znaky, pečeti a razítka českých měst a městeček S-Ž*, Brno 2014.

⁴ Archiv Národního muzea (dále ANM), Sbírkou G – Eichlerova topografická sbírka.

⁵ Dnes Podvýbor pro heraldiku a vexilologii.

Základním pramenem pro naši práci bude, jak už bylo výše řečeno, *sbírka G*, neboli *Eichlerova sbírka*, uložená v Archivu Národního muzea. Původně měla být základem pro novou topografii Českého království. Shromažďováním se zabýval pražský gymnaziální profesor Josef Eichler. Dnes je sbírka tvořena 74 kartony, které jsou děleny na šestnáct historických krajů podle reformy Marie Terezie v roce 1751. Ty se dále člení na panství nebo královská města. Uvnitř každé složky najdeme materiály k příslušné lokalitě, tedy odpovědi na dotazníky, vyplněné tabulky, otisky pečeti, opisy nápisů a další písemnosti vzniklé z činnosti úředníků a doprovodná korespondence osob pověřených zodpovězením dotazníků či otištěním pečetních typářů s nadřizenými krajskými úřady. Pro naše účely jsou důležitá panství zahrnutá v historických krajích Bydžovsko a Hradecko.

Sbírka nám poskytuje základ pro naše bádání. Abychom ale nezůstali pouze u jednoho pramene, je potřeba přesunout se do příslušného okresního archivu, tedy Státního okresního archivu Trutnov. Již před započítím práce nám byl k dispozici soubor perokreseb, druhý důležitý zdroj.⁶ Z velké části vychází z pečeti uložených právě v Eichlerově sbírce. Soubor vytvořila Eva Dostálová po domluvě s ředitelem SOkA Trutnov Romanem Reilem. Na její práci v současnosti navázal Štěpán Reil, studující grafickou školu. Trutnovský archiv dále vlastní řadu listin, jak obecních, tak cechovních a také vcelku rozsáhlou sbírku typářů, přičemž pro naše účely je použitelných sedm listin s přivěšenou či přitisknutou pečetí a sedm typářů. Dále prohledáme farní kroniky, kde mohou být pečeti též zaneseny pro budoucí paměť. Na podnět ředitele Trutnovského archivu nahlédneme i do fondu Okresního soudu v Trutnově, kde je možné najít obecní pečeti ještě po roce 1850, kdy byly nahrazovány razítky.

Pro poznání znaků obcí připadá v úvahu tzv. *Liškova sbírka* v Archivu Národního muzea.⁷ Výhodou je, že Karel Liška zahrnul do sbírky nejen samotné znaky, ale také perokresby pečeti. Protože se jedná pouze o znaky měst, důležitějším a hlavním zdrojem pro nás bude databáze Registr komunálních symbolů, evidující všechny znaky schválené Poslaneckou sněmovnou parlamentu České republiky.⁸

Aby výsledná práce nebyla pouze souborem strohých heslovitých popisů, budeme hledat jak v literatuře týkající se obecně komunální sfragistiky a heraldiky, tak v literatuře týkající se jednotlivých obcí. Zaměříme se především na první zmínky o obcích a známé pověsti, ze kterých mimo jiné v některých případech vycházejí obecní symboly.

⁶ Státní okresní archiv Trutnov (dále SOkA TU), Soudobá dokumentace, sign. 20/5.

⁷ ANM, LIŠKA Karel – Znaky českých měst.

⁸ Registr komunálních symbolů (dále REKOS), <https://rekos.psp.cz/> [cit. 30. 4. 2019].

Pro všeobecný přehled o komunální sfragistice a heraldice sáhneme po základních kompendiích, jako jsou například *Úvod do sfragistiky* od Jarmily a Tomáše Krejčíkových,⁹ *Pečeť v kultuře středověku* Tomáše Krejčíka¹⁰ nebo *Sfragistika: studijní texty pro posluchače pomocných věd historických a archivnictví* Karla Maráze.¹¹ Nevynecháme ani úvody v knihách obsahující podobné téma, tedy různé soupisy pečeti či znaků na určitém území. K tomu nám poslouží například knihy Jiřího Čarka,¹² Jaromíry a Jiřího Čoupkových,¹³ Václava Vojtíška,¹⁴ Rostislava Nového¹⁵ nebo Aleše Zelenky.¹⁶ K doplnění těchto informací nám napomohly články umístěné na stránkách Heraldické terminologické konvence od Stanislava Kasíka a Pavla Paláta.¹⁷

Co se týče trutnovského okresu, v první řadě je potřeba popasovat se s dějinami správy, abychom obce správně rozčlenili do příslušného panství. Pro tento účel budeme čerpat především z topografie Johanna Gottfrieda Sommera¹⁸ a z bakalářské práce Romana Reila, týkající se správního vývoje okresu Trutnov po roce 1848.¹⁹ Informace dále porovnáme s *Popisem království českého* od Františka Palackého²⁰ nebo s německými vlastivědami bývalých okresů Dvůr Králové nad Labem, Trutnov a Vrchlabí.²¹

⁹ Jarmila KREJČÍKOVÁ – Tomáš KREJČÍK, *Úvod do české sfragistiky*, Ostrava 1989.

¹⁰ Tomáš KREJČÍK, *Pečeť v kultuře středověku*, Šenov u Ostravy 1998.

¹¹ Karel MARÁZ, *Sfragistika: studijní texty pro posluchače pomocných věd historických a archivnictví*, Brno 2014.

¹² Jiří ČAREK, *Městské znaky v českých zemích*, Praha 1985.

¹³ Jaromíra ČOUPKOVÁ – Jiří ČOUPEK, *Pečetě obcí okresu Uherské Hradiště*, Uherské Hradiště 1977.

¹⁴ Václav VOJTÍŠEK, *O pečetech a erbech měst pražských a jiných českých*, Praha 1928.

¹⁵ Rostislav NOVÝ, *Počátky znaků českých měst*, Sborník archivních prací 26, č. 2, 1976.

¹⁶ Aleš ZELENKA, *Sudeten-Deutsches Wappen-Lexikon: Ortswappen aus Böhmen, Mähren und Sudetenschlesien*, Pasov 1985.

¹⁷ Stanislav KASÍK, *Od Widimského k černé díře bezheraldičnosti*, 2016. Dostupné v elektronické podobě na: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-od-widimskeho-k-terne-dire-bezheraldicnosti-793> [cit. 26. 4. 2019]; P. PALÁT, *Česká, moravská a slezská komunální heraldika*, září-říjen 2016. Dostupné v elektronické podobě na: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-od-widimskeho-k-terne-dire-bezheraldicnosti-793> [cit. 26. 4. 2019].

¹⁸ Johann Gottfried SOMMER, *Das Königreich Böhmen: statistisch-topographisch dargestellt.. Bd. 3, Bidschower Kreis*, Praha 1835; Johann Gottfried SOMMER, *Das Königreich Böhmen: statistisch-topographisch dargestellt.. Bd. 4, Königgrätzer Kreis*, Praha 1836.

¹⁹ Roman REIL, *Správní vývoj okresu Trutnov po roce 1848*, Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2001. (Bakalářská práce)

²⁰ František PALACKÝ, *Popis království Českého: čili, Podrobné poznamenání všech dosavadních krajůw, panství, statkůw, měst, městeček a vesnic, někdejších hradůw a twrzí, též samot a zpustlých osad mnohých w zemi České, s udáním jejich obywatelstwa dle popisu r. MDCCCXLIII wykonaného. w jazyku českém i německém zhotowil a wydal František Palacký*, Praha 1848.

²¹ Josef BORUFKA, *Der politische Bezirk Königinhof*, Choustníkovo Hradiště 1908; Josef DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde und Königinhofener Heimatkunde*, Trutnov 1901; Franz Josef JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde des politischen Bezirkes Hohenelbe und der deutschen Gemeinden den im Westen angrenzenden Gerichtsbezirke Neupakau und Starkenbach*, svazek 1, Vrchlabí 1907; TÝŽ, *Volks- und Heimatkunde des politischen Bezirkes Hohenelbe und der deutschen Gemeinden den im Westen angrenzenden Gerichtsbezirke Neupakau und Starkenbach*, svazek 2, Vrchlabí 1915.

Následně už hledáme informace ke konkrétním obcím. Pro nalezení prvních písemných zmínek nám nejvíce poslouží *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005*.²² Jsme si naprosto vědomi jeho neaktuálnosti a eventuálně chyb, které jsme zaznamenali při pročítání dalších zdrojů. Vzhledem k tomu, že určování tohoto údaje není primární náplní práce a jiný takto souhrnný lexikon neexistuje, budeme čerpat především odtud, pokud se jinde nepodaří najít údaj přesnější.

Velmi přínosnými pro nás jsou německé vlastivědy pro bývalé okresy Trutnov a Vrchlabí. Nejen z důvodu výše uvedeného, ale také proto, že odsud můžeme vyčíst pověsti týkající se jednotlivých obcí. Mimo to se tu také vyskytují popisy nebo dokonce i perokresby pečeti. Často se stává, že opis ve slovním popisu a ve vyobrazení spolu nekorespondují. Někdy se jen lehce liší od pečeti v Eichlerově sbírce. Perokresby tedy zřejmě budou zakresleny jen pro hrubou představu, nikoliv jako přesně reprodukováná pečeť.

Také knihy, které vycházejí na objednávku jednotlivých obcí a na jejich zpracování spolupracují i zaměstnanci Státního okresního archivu Trutnov, jsou nám velice nápomocny, a to především při zjišťování prvních písemných zmínek o obci nebo např. významu některých motivů v obraze pečeti.

Dále přejdeme k internetovým zdrojům. Na webových stránkách jednotlivých obcí opět ověříme první písemné zmínky, ale především odtud budeme získávat informace o obecních symbolech. Většinou zde najdeme popis obecního znaku a v několika případech dokonce i odůvodnění použitých motivů či další návrhy, z kterých byl aktuální znak vybrán.

Pro výčet pramenů a dalších zdrojů pro studium komunální sfragistiky a heraldiky využijeme především knihu Kláry Woitschové, týkající se Eichlerovy sbírky²³ a článek Michala Severy a Martina Petrusa o nejvýznamnějších sfragistických sbírkách na území České republiky.²⁴ Pro doplnění dílčích informací využijeme další potřebnou literaturu. Práce je členěna na šest kapitol, z nichž některé se dělí na další podkapitoly. První kapitola se zabývá vývojem komunální sfragistiky od počátků, kdy jsme se inspirovali říšskými městy, přes pečeti královských a poddanských měst k pečetím vesnickým.

²² Jiřina RŮŽKOVÁ – Josef ŠKRABAL – Vladimír BALCAR – Radek HAVEL – Josef KRÍDLO – Marie PAVLÍKOVÁ – Robert ŠANDA, *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. Díl 1. Počet obyvatel a domů podle obcí a částí obcí v letech 1869-2001 podle správního rozdělení České republiky k 1. 1. 2005*, Praha 2006.

²³ Klára WOITSCHOVÁ, *Otisky dějin. Pečeti Eichlerovy sbírky*, Národní muzeum Praha 2013.

²⁴ Michal SEVERA – Martin PETRUS, *Sfragistické sbírky u nás, péče o ně a možnosti jejich prezentace (centrální sbírky institucí, vybrané sbírky Liberecka, východních Čech a soukromé sbírky)*, Archivní časopis 64, 2014.

Druhá kapitola shrnuje vývoj komunální heraldiky. Demonstruje, jak se proměňoval v průběhu staletí význam znaku od znamení osobního ke znamení rodů, institucí či území. Dále postihuje postavení panovníka ve vztahu k udělování znaků. Nechybí ani přechod od původní vojenské funkce znaků k pouhé reprezentativní funkci. V podkapitole se zabýváme vývojem heraldického bádání, kde zmiňujeme nejvýznamnější díla věnující se komunální heraldice v průběhu času.

Třetí kapitola se věnuje táhlým diskuzím o tom, zda lze ztotožňovat pečetní znamení s městským znakem a zda symboly umístěné ve štítech na pečetích před husitskou revolucí lze považovat za městský znak.

Čtvrtá kapitola zahrnuje prameny a další zdroje, které lze využít pro studium komunální sfragistiky a heraldiky. Je založena především na materiálech použitých pro naši práci, tedy zejména ze SOkA Trutnov, je však stejně tak platná i pro jiné oblasti. Jmenuje prameny, které můžeme najít ve státních okresních archivech a muzeích, případně obecnou literaturu. Nakonec zmiňuje i internetové a sekundární zdroje. V podkapitole se zabýváme Eichlerovou sbírkou, především jejím vznikem a obsahem.

Vlastní jádro práce představuje pátá kapitola věnující se pečetím a znakům obcí a měst v okrese Trutnov. Dělí se na pět podkapitol, druhá podkapitola se dělí ještě na další čtyři. První podkapitola přibližuje výzkum Romana Reila z roku 1998, který měl též v úmyslu věnovat se blíže komunální sfragistice a heraldice. Předkládá obsah a výsledky dotazníku, který rozeslal mezi obce za účelem zjistit informace o obecních symbolech. Druhá podkapitola analyzuje pečeti po sfragistické stránce. Podkapitoly popisují vnější znaky, tedy pečetní látku, barvu, tvar a velikost pečetí, pečetní motiv a pečetní texty. Třetí a čtvrtou podkapitolu tvoří ikonografická analýza znaků a měst. Z toho vychází pátá podkapitola zabývající se porovnáváním znaků a pečetních znamení. Zkoumá, do jaké míry se současné znaky inspirovaly v původních znameních.

Obsahem poslední, neméně důležité kapitoly jsou popisy dohledaných znaků a pečetí doplněné o fotografie pečetí, perokreseb a typářů a vyobrazení současného znaku. V závorce vedle názvu obce jsou další dříve používané formy názvu, pokud nějaké byly. Závorka na druhém řádku vždy obsahuje německý název a panství, do kterého obec spadala. Pokud původně samostatná obec dnes spadá pod správu jiné, najdeme zmínku též na tomto místě. Samotný text pak tvoří informace o první písemné zmínce o obci, případně pověst či rozbor názvu. Dále popisy nalezených pečetí či perokreseb, kdy se zaměřujeme na tvar, rozměry, pečetní obraz a opis. Obraz je vždy popisován podle heraldických pravidel, tedy stranově obráceně. Následuje popis typáře, pokud byl nalezen

v trutnovském archivu. Poslední součástí popisu jsou informace o obecním znaku, a to datum vzniku a blason.

Závěr shrnuje veškeré poznatky a výsledky a nastiňuje možné způsoby dalšího zpracování. Přehled obcí vyskytujících se v této práci poskytuje první příložená tabulka. Její součástí jsou i německé názvy a panství, do kterého obce spadaly. Dále informuje, zda byly dohledány pečeti, perokresby či typáře, a zda obec vlastní znak. Nakonec eviduje první písemnou zmínku o obci a rok povýšení vsi na město. Druhá tabulka se vztahuje k výzkumu Romana Reila a demonstruje odpovědi na jednotlivé otázky dotazníku rozesílaného obcím, který též tvoří jednu z příloh.

1 KOMUNÁLNÍ SFRAGISTIKA

Pod termínem komunální sfragistika se skrývají nejen pečeti měst, ale také pečeti městysů, vesnic a místních částí. Nedílnou součástí jsou také razítka městských úřadů, podniků, městských orgánů a rychtářů.²⁵ Pečeť měla pro město obrovský význam a její ztráta mohla být trestána na hrdle i statcích. Kvůli ochraně byla často ukládána do truhly, od níž mělo klíč několik konšelů, kteří museli být bez výjimky při otevření truhly přítomni. Jindy si pečetidlo předávali konšelé, střídající se v purkmistrovství.²⁶

Na zrod komunální sfragistiky u nás měla nepochybný vliv říšská města – Cáchy, Kolín nad Rýnem, Mohuč, Trevír či Norimberk.²⁷ Nejstarší dochovanou městskou pečetí u nás je pečeť města Brna z roku 1247. Následuje pečeť města Jihlavy z roku 1249 (exemplář se nedochoval), pečeť Litoměřic z roku 1262 apod. Menší královská města a poddanská města začínají disponovat pečetí ve 14. století.²⁸ Husitská revoluce v první polovině 15. století podpořila rozmach a politicko-ekonomický vzestup městského stavu, což způsobilo další nárůst užívání městských pečetí. Začínají se objevovat i pečeti městeček, dnešních městysů.²⁹ Na rozvoj poddanských měst a městeček pak působil také rozmach šlechty a její rozsáhlé hospodaření ve vlastní režii.³⁰

Nutnost disponovat pečetí se většinou odvíjela od nutnosti vydávat listiny nebo zlistňovat právní pořízení, buď za sebe jako osobu právnickou, nebo za jednotlivé měšťany, kteří se často na město s touto potřebou obraceli.³¹ Pečeť mohla kromě své obvyklé funkce v administrativě také označovat určité druhy výrobků nebo mohla dokazovat zaplacení cla, tržního poplatku apod. Někdy se objevuje i vytesaná na stavbách.³²

Privilegia na erby a pečeti se začínají souvisle objevovat od 15. do 20. století. První erbovní listina byla vydána pro Slavkov u Brna v roce 1416. První privilegia na pečeť pro vesnice sledujeme na Moravě na konci 15. století.³³ Prvenství drží privilegium Křenovic na Přerovsku z roku 1496.³⁴ Právo pečetit získávaly vesnice od vrchnosti nebo na

²⁵ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 118.

²⁶ T. KREJČÍK, *Pečeť*, s. 58.

²⁷ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 118.

²⁸ TAMTÉŽ, s. 119.

²⁹ Např. Blučina, okr. Brno-venkov, Třešť apod.; J. KREJČÍKOVÁ – T. KREJČÍK, *Úvod*, s. 50.

³⁰ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 119.

³¹ TAMTÉŽ, s. 118.

³² J. KREJČÍKOVÁ – T. KREJČÍK, *Úvod*, s. 51.

³³ TAMTÉŽ, s. 50.

³⁴ Vladimír SPÁČIL, *Pečeti a znaky měst, městeček a obcí olomouckého okresu*, Olomouc 1985, s. 12.

požádání od panovníka.³⁵ Mezi první vsi s těmito výsadami patřily vesnice horenské.³⁶ Nezřídká se však stávalo, že si vesnice typář osvojily bez privilegia. V mnoha případech obec vlastnila dva typáře. Bylo to z toho důvodu, že se o ni dělilo více vrchností. Jindy naopak mělo více vesnic z téhož panství jeden typář.³⁷

V 18. století lze pozorovat velký nárůst pečeti na Moravě, který zapříčinila Rektifikační akta, kde poddaní přiznávali půdu ke zdanění. Povinností bylo připojit vesnickou pečeť. Letopočet 1749 je tedy na těchto pečetích velmi častý. Ve Slezsku nastala podobná situace v případě Karolinského katastru. V Čechách nebylo zpečetění Tereziánského katastru povinné.³⁸ Významné období zlomu zde nastává až v roce 1848, kdy nastaly změny politické, správní, ale též sfragistické, v podobě nástupu razítek. V roce 1952 stát nařídil používat na ověřovacích prostředcích pouze státní znak. Obecní symbolika tak zcela zanikla. Až v roce 1990 se komunální heraldická symbolika na obecní razítka opět vrací.³⁹

³⁵ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 119.

³⁶ TAMTÉŽ, s. 120.; Horenské = s vinařským právem.

³⁷ J. KREJČÍKOVÁ – T. KREJČÍK, *Úvod*, s. 50.

³⁸ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 120.

³⁹ TAMTÉŽ.

2 KOMUNÁLNÍ HERALDIKA

Heraldika jako taková vznikla už ve 12. století v době křížových výprav a šířila se po Evropě tam, kam až sahala moc římské církve.⁴⁰ Účelem bylo usnadnit rozpoznávání spojenců od protivníků. S rozvojem panské heraldiky a používání znaků byl původní samostatný štít doplňován postupně o přilbu, klenot, příkrývadla a následně i další honosné kusy jako štítonoše, strážce štítu apod. U měst se můžeme z honosných kusů setkat maximálně se štítonoši.⁴¹

Význam znaků se postupem času proměňoval. Původně byl znamením pouze osobním, následně mohl být znamením rodovým. Z osoby suverénního pána se přesouval na území jím ovládané. Později disponují znaky i církevní instituce.⁴²

Znaky se rychle šířily po celé Evropě. Vznikaly pouze z jakési praktické potřeby, pro jejich užívání neexistovaly žádné obecně platné normy. Nebyla potřeba ani panovnického potvrzení. Znaky začaly užívat i patricijské rody a města.⁴³

Středověká města fungovala na principu dělby práce a byla středisky řemeslné výroby a obchodu. Postupně se začal vytvářet městský patriciát, který si zakupoval další statky a vesnice. Stávali se tak feudálními pány, stejně jako šlechta. Aby se jí vyrovnali, začali si zavádět vlastní znaky. Panovník tomuto aktu nevěnoval větší pozornost.⁴⁴

V husitské době se objevovaly tzv. revoluční znaky, vzešlé z praktické potřeby městských sborů. V období faktického bezkráloví nebyl, kdo by je uděloval. Také bohatá města se postupně stávala v pohusitské době feudálními pány, vlastníci vesnice a panství. Král se jich snažil využít proti vlivu šlechty. Od 15. století to byl právě on, kdo mohl jako jediný udělovat znaky. Proto královská města nabývala nových práv a svobod. Jak postupně upadala vojenská moc měst, narůstala pouze reprezentativní funkce znaku.⁴⁵

Udělování městských znaků se navýšilo s nástupem Habsburků na český trůn. Často byly vytesávány nad městské brány a věže. Jindy se vyskytovaly na pečeti, praporech, zbroji, štítech, nábytku nebo v knihách. Někdy také zdobily městské sály, zasedací síně apod.⁴⁶

⁴⁰ Ladislav BALETKA – Jiří LOUDA, *Znaky měst Severomoravského kraje*, Ostrava 1980, s. 10.

⁴¹ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 11.

⁴² TAMTÉŽ, s. 12.

⁴³ TAMTÉŽ.

⁴⁴ TAMTÉŽ.

⁴⁵ TAMTÉŽ, s. 12-13.

⁴⁶ Alois PŘIBYL – Karel LIŠKA, *Znaky a pečeti středočeských měst*, Praha 1975, s. 21.

V 16. století přibývá ke znakům koruna nad štítem, nové tvary příkrývadla, štítonoši a strážci štítu. Štítonoše a strážce štítu často vidíme malované jako součást znaku, aniž by k němu oficiálně náleželi. Privilegií nabylo tolik, že městské znaky ztrácely význam. Šlechta toho využila tak, že žádala panovníka o udělení znaku pro svá městečka, která neměla žádná politická práva. Tím degradovala hodnotu znaku jako dokladu politických práv a svobodného postavení měst.⁴⁷

Od 17. až do 19. století upadá také vojenská funkce znaků, které se začínají vypodobňovat čím dál více realisticky. V důsledku toho se ztrácí rozdíly mezi pečetním znamením a znakem, protože města kladla do pečetí svůj znak. Pak se stává, že města dostávají podle privilegia pečeť, která je však popsána v barvách jako znak, který vidíme vyobrazený uprostřed listiny. Někdy se v privilegiích objevuje, že udělují „pečeť neboližto znak“. V 18. a 19. století už nebylo téměř vůbec povědomí o tom, která místa měla právo na znak.⁴⁸ Až v 19. století začínají mít města opět zájem o znaky jako symboly bohatství a moci. Vrací se tedy do historie. Nejdříve tak činí svévolně, až později žádají o udělení privilegia císaře.⁴⁹

V roce 1850, kdy definitivně nahradila patrimoniální správu státní správa, byla zřízena Heraldická komise pro schvalování znaků a jejich doporučení císaři. Musela řešit zásadní problém, aby se nově schvalované znaky nepodobaly již existujícím.⁵⁰

Od vzniku Československé republiky až do roku 1960 mohlo povyšovat obce na městyse a města ministerstvo vnitra, které zároveň mohlo po doporučení poradního orgánu na žádost udělovat i městský znak. V té době je na základě směrnic Národního shromáždění povoleno používat městský znak pouze tam, kde není nařízeno užívání státního znaku.⁵¹ Dne 1. prosince 1967 byl vydán nový vzorový statut městských národních výborů, kde se opět oficiálně uznávají městské znaky. Platí to ale pouze pro městské národní výbory, nikoliv pro všechna bývalá města a městečka.⁵²

Už v roce 1966 vznikla při Archivní správě ministerstva vnitra Komise pro otázky znaků měst v ČSR, která měla hodnotit znaky a následně je delegovat na pléna městských národních výborů. Komisi předsedal Jiří Čarek, který musel řešit stejný problém, jako v roce 1850 Heraldická komise ministerstva vnitra ve Vídni. Potřebovala mít přehled

⁴⁷ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 33-34.

⁴⁸ TAMTÉŽ.

⁴⁹ TAMTÉŽ, s. 35.

⁵⁰ S. KASÍK, *Od Widimského*. Dostupné v elektronické podobě na: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-od-widimského-k-černe-dire-bezheraldicnosti-793> [cit. 26. 4. 2019].

⁵¹ A. PŘIBYL – K. LIŠKA, *Znaky*, s. 25.

⁵² J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 38.

o již existujících městských znacích. Vznikla tedy redakční rada pod vedením Jiřího Čarka, která zpracovávala podklady od pracovníků archivů.⁵³

Roku 1990 vyšel zákon České národní rady číslo 367/90 Sb. O obcích, ve znění pozdějších předpisů. V §5 se můžeme dočíst, že: „Pokud obec nemá historický znak a prapor, mohou jí být na její návrh předsednictvem České národní rady znak a prapor uděleny.“ Pojmem *komunální znaky* tedy byly až do této doby myšleny historické městské znaky.⁵⁴

Podle aktuálního zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) §34a uděluje obci znak nebo vlajku na její žádost předseda Poslanecké sněmovny, který může znak či vlajku také změnit. Údaje o udělení nebo změně znaku nebo vlajky obce je povinen nahlásit neprodleně Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu.

2.1 Vývoj heraldického bádání

První odborné publikaci o znacích českých měst od Vincence Roberta Widimského předchází několik menších počinů. Jedná se o tzv. *Hofferovu sbírku* v Archivu města Brna s několika malovanými znaky měst a městeček. Dále první topografické dílo Jaroslava Schallera *Topographie des Königreichs Böhmen* s více než 300 znaky. Z první poloviny 19. století je známá sbírka Josefa Eichlera, na kterou navázal J. G. Sommer svým dílem *Das Königreich Böhmen statistisch-topographisch dargestellt*. V těchto dílech jsou však bohužel popisy kusé a nedostatečné.⁵⁵

Toto dílo zapříčinilo vzrůstající zájem o městské znaky a pečeti. Vyšlo hned několik prací, mezi nimi například *Beiträge zur Siegelkunde des Mittelalters* Eduarda Mellyho, zveřejňující několik popisů středověkých pečetí českých, moravských a slezských měst.⁵⁶ Výše zmíněný Vincenc Robert Widimský se ve svém díle *Städtewappen des Österreichischen Kaiserstaates* zaměřil na zmapování znaků všech rakousko-uherských zemí. Svazek věnovaný Čechám vyšel ve Vídni roku 1864. Obsahuje 535 popsanych a vyobrazených znaků českých měst a městeček. Dílo provází mnoho chyb v datování,

⁵³ S. KASÍK, *Od Widimského*. Dostupné v elektronické podobě na: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-od-widimskeho-k-terne-dire-bezheraldicnosti-793> [cit. 26. 4. 2019].

⁵⁴ Pavel PALÁT, *Česká, moravská a slezská komunální heraldika*, září-říjen 2016. Dostupné v elektronické podobě na: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-ceska-moravska-a-slezska-komunalni-heraldika-792> [cit. 26. 4. 2019].

⁵⁵ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 13-14.

⁵⁶ A. PŘIBYL – K. LIŠKA, *Znaky*, s. 9.

barvách, formách znaku apod., ale i přesto je pro svou dobu významné. Až do počátku 20. století z něj vycházeli další autoři prací o znacích českých měst.⁵⁷

V 70. letech 19. století publikoval několik barevných litografií znaků českých měst Vilém Kupfer, chyběly ale zcela popisy. V 80. letech vyšlo několik maleb znaků českých měst od Hanuše Wahnera, který si je však nepřírozně přikrášloval.⁵⁸

V letech 1885 a 1904 byla publikována dvě podobná díla,⁵⁹ snažící se o popis znaků měst celé habsburské monarchie. Vzhledem k jejich množství nebylo možné toho dosáhnout. V obou případech vznikl pouze užší výběr, navíc s omyly v barvách i kresbě znaků.⁶⁰

Od roku 1892 vycházela ke každému ročníku *Časopisu Společnosti přátel znaková příloha*, tvořená Vojtěchem Králem z Dobré Vody. Mezi těmito znaky byly někdy i znaky měst.⁶¹ Mnoho městských znaků je popsáno v dílech Augusta Sedláčka, *Hrady, zámky a tvrze království Českého a Místopisný slovník historického království Českého*.⁶²

Další významná práce se objevila po dlouhé pauze, až v roce 1928. Bylo to dílo Václava Vojtíška *O pečetech a erbech měst pražských a jiných českých*. Nastartovala dlouhé diskuze o prolínání mezi pečetními znameními a městskými znaky.⁶³

V roce 1985 vyšla po patnácti letech Čarkova publikace *Městské znaky v českých zemích*.⁶⁴ Bohužel není příliš pozitivně hodnocena, především kvůli rozdílným znalostem heraldiky, potažmo i samotných znaků, jednotlivých archivářů, kteří zasílali podklady k této knize. Vyčítány mu jsou také nedokonalé kresby, které měl na starosti výtvarník Stanislav Valášek. Čarek v té době však zřejmě neměl na výběr.⁶⁵

Přesto je Podvýborem pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny PČR považována kniha Jiřího Čarka za zásadní dílo. Tato instituce má za úkol znaky posuzovat a rozhodovat o jejich schválení či neschválení. Oficiální popisy obecních a historických městských znaků lze najít v databázi REKOS na webových stránkách Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.⁶⁶

⁵⁷ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 14.

⁵⁸ TAMTÉŽ, s. 15.

⁵⁹ Jedná se o díla Karl LIND, *Städtewappen von Oesterreich-Ungarn, nebst den Landeswappen und Landesfarbe*, Wien 1885 a Hugo G. STRÖHL, *Städtewappen von Oesterreich-Ungarn*, Wien 1904.

⁶⁰ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 15.

⁶¹ TAMTÉŽ.

⁶² A. PŘIBYL – K. LIŠKA, *Znaky...*

⁶³ Viz kapitola Problematika znaků a pečetních znamení.

⁶⁴ S. KASÍK, *Od Widimského*. Dostupné v elektronické podobě na: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-od-widimského-k-černe-dire-bezheraldicnosti-793> [cit. 26. 4. 2019].

⁶⁵ P. PALÁT, *Česká, moravská a slezská komunální heraldika*, září-říjen 2016. Dostupné v elektronické podobě na: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-ceska-moravska-a-slezska-komunalni-heraldika-792> [cit. 26. 4. 2019].

⁶⁶ S. KASÍK, *Od Widimského*. Dostupné v elektronické podobě na: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-od-widimského-k-černe-dire-bezheraldicnosti-793> [cit. 26. 4. 2019].

3 PROBLEMATIKA ZNAKŮ A PEČETNÍCH ZNAMENÍ

Významnou kapitolou v oblasti městské sfragistiky a heraldiky jsou diskuze o tom, zda lze ztotožňovat pečetní znamení a městský znak, a o symbolech umístěných ve štítech na pečetích. K tomuto tématu se často vyjadřoval Felix Hauptmann, který závěry své práce vydal v díle *Das Wappenrecht* v roce 1896. Byl přesvědčen o tom, že pečetní znamení a městské znaky nelze zaměnit, protože městské znaky vznikají až po husitské revoluci. Až po dlouhé době, po první a především po druhé světové válce se objevují odlišné názory v německé literatuře.⁶⁷ Václav Vojtíšek navazuje na Hauptmanna a jeho názory rozvíjí na praktických ukázkách. Prosazuje stejnou teorii, dokládajíc ji na rozboru cca šedesáti pečetí českomoravských měst ze 13. a 14. století. Pečetní znamení a znaky mají sice stejný účel, tedy určovat fyzické či právnické osoby a reprezentovat je, původ je však rozdílný. O pečetích lze mluvit už v antické době, naopak znaky se objevují až ve středověku v souvislosti s rytířskou kulturou v severní Francii, Flandrech a Champagni, odkud se šíří do sousedních zemí.⁶⁸ Dalším rozdílem je, že pečetní obrazy byly už koncem 12. století dědičné, kdežto erbovní znamení v tu dobu ještě nebyla ustálená, nedědila se a mohla se proměňovat.⁶⁹ Ze své studie Vojtíšek vyvodil, že městské znaky jsou jistě mladšího původu než znamení na pečetích. Protože některá poddanská městečka ještě v 15. století nepotřebovala svůj městský znak nebo na něj neměla právo, používala někdy místo něj městskou pečeť, kterou reprodukovala v barvách.⁷⁰ První znaky, které se na pečetích objevily, považuje Vojtíšek za znaky a erbovní figury jejich vrchnosti. Samotné město symbolizují pouze obrazy městských staveb.⁷¹

Až po husitských válkách se začínají ve velké míře objevovat zprávy a doklady o existenci městských znaků, a to především u královských městeček. Vojtíšek tedy klade hranici pro vznik městských znaků do doby husitské revoluce, kdy byly zavedeny pro vojenské potřeby.⁷² Při tvorbě znaků se města inspirovala především pečetními znameními. Upravovaly se pouze barvy a zjednodušovaly se figury. Jindy si zas město vymyslelo znak úplně nový.⁷³ Postupem času se znaky staly nadřazenými pečetím a od 2. poloviny 15. století se znaky běžně stávají pečetními znameními. Pokud se tedy změnil

⁶⁷ R. NOVÝ, *Počátky*, s. 368.

⁶⁸ V. VOJTÍŠEK, *O pečetech*, s. 1-2.

⁶⁹ TAMTÉŽ, s. 4.

⁷⁰ TAMTÉŽ, s. 109.

⁷¹ TAMTÉŽ, s. 118.

⁷² TAMTÉŽ, s. 122-123.

⁷³ TAMTÉŽ, s. 124.

znak, bylo potřeba vytvořit nový pečetní typář. Do pečeti byly vkládány často také pouze znamení bez štítu.⁷⁴

Roku 1949 publikoval Josef Pilnáček rozpravu o heraldických památkách na hradě Laufu u Norimberka z let 1357-1360. Mimo jiné tu našel tři erby městské, a to erb pražský, kutnohorský a vratislavský. V roce 1952 reagoval Vojtíšek s tím, že šlo pouze o nezdařený pokus Karla IV. učinit z českých královských měst oporu zeměpanské moci.⁷⁵ Ještě v 70. letech se objevují práce, které sdílí Vojtíškovy závěry. Konkrétně dílo Jaromíry Čoupkové a Jiřího Čouпка o pečetech obcí okresu Uherské Hradiště.⁷⁶

Novější práce Vojtíškovu tezi zpochybňují. Mezi nimi například referát Václava Hrubého o existenci brněnského znaku z počátku 14. století, nebo dílo Josefa Nuhlička o znacích nad šmitnami Vlašského dvora v Kutné Hoře.⁷⁷ Rostislav Nový dokládá na rozboru několika pečeti českých královských měst, že městské znaky v Čechách vznikaly už v době předhusitské, tedy v průběhu druhé poloviny 14. století a prvních dvou desetiletí 15. století. Toto tvrzení prokázal v deseti případech, což je téměř třetina v té době existujících královských měst. U žádného z těchto měst není k dispozici erbovní privilegium. Rostislav Nový však své tvrzení podkládá tím, že v době vlády Karla IV. a Václava IV. se projevovala snaha včlenit města do systému zeměpanské trestněprávní správy, tj. do krajské popravny. V důsledku toho se začalo formovat městské vojenství, zprvu na principu městské hotovosti, později v podobě žoldněřského vojska. Na tomto základě se stávala královská města nositeli znaku.⁷⁸

Stejného názoru jako Rostislav Nový je i Jiří Čarek. Nezpochybňuje Vojtíškovy teze o samostatnosti pečeti a znaků, jejich rozdílném stáří a nezávislém vzniku, ale vyvrací jeho názor, že v Čechách nemohly existovat znaky měst v předhusitské době. Vznik prvních městských znaků klade do období faktického bezkráloví a slabé vlády korutantské v letech 1306 – 1310.⁷⁹

V dnešní době je vznik městských znaků kladen i v českých zemích už do konce 13. a počátku 14. století.⁸⁰

⁷⁴ V. VOJTÍŠEK, *O pečetech*, s. 131.

⁷⁵ R. NOVÝ, *Počátky*, s. 371.

⁷⁶ J. ČOUPKOVÁ – J. ČOUPEK, *Pečetě obcí...*

⁷⁷ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 16-17.

⁷⁸ R. NOVÝ, *Počátky*, s. 373-412.

⁷⁹ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 29.

⁸⁰ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 119.

4 PRAMENY A DALŠÍ ZDROJE PRO STUDIUM KOMUNÁLNÍ SFRAGISTIKY A HERALDIKY

Potřeba disponovat pečeti stanula pro obce v době, kdy začaly vydávat listiny nebo samy zlistňovat právní porřízení. Činily tak buď pro celou obec, nebo pro své obyvatele, kteří pečeť nevlastnili. Významným pramenem pro komunální sfragistiku jsou tedy listiny vydávané obcemi, které nalézáme v okresních archivech. Zde jsou uloženy také farní kroniky, které mohou zachycovat podobu pečeti. V našem případě byly nalezeny otisky pečeti ve farní kronice Rudníku z doby, kdy byly zasílány Josefu Eichlerovi a dále ve farní kronice Dolního Lánova z let 1711-1833. Okresní archivy uchovávají v neposlední řadě také typáře obcí patřících do jejich obvodu. Ve Státním okresním archivu Trutnov byly následně některé typáře otištěny do pečetního vosku na kartonové karty a uloženy do fondu Soudobá dokumentace.⁸¹ Archiv dále vlastní sbírku několika perokreseb pečeti obcí patřících do trutnovského okresu, které na žádost ředitele archivu Romana Reila vytvořila Eva Dostálová, a sestávají především z pečeti nalezených v Eichlerově sbírce. Nejnovější nalezenou pečeť přenesl do podoby perokresby Štěpán Reil, který do budoucna zřejmě bude tuto činnost pro archiv nadále vykonávat. Naši práci o pečeti do roku 1850 zajímavě doplnil i fond okresního soudu Trutnov. Dokumentuje, jak obce v době, kdy definitivně zanikla patrimoniální správa a pečeti vytlačovala razítka, aplikovaly tyto změny. Staré obecní pečeti se nadále nacházejí často například na testamentech.⁸² Tyto prameny demonstrovány na příkladu SOkA Trutnov se mohou stejně tak nalézat i v ostatních okresních archivech.

Sbírky pečeti jsou dalším významným pramenem pro komunální sfragistiku, včetně Eichlerovy sbírky, která je vzhledem k významu pro tuto práci podrobněji popsána v samostatné podkapitole. V archivech a muzeích můžeme pátrat po sbírkách otisků či sádrových odlitků pečeti.⁸³ První je Sbírká pečetidel – typářů z období 13. - 20. století, uložená stejně jako Eichlerova sbírka v Archivu Národního muzea. Nachází se tu 91 pečeti měst. Další sbírku pro studium komunálních pečeti tvoří také málo známá sbírka sádrových otisků a odlitků pečeti uložená v Archivu Královské kanonie premonstrátů na Strahově. Obsahuje několik tisíc kusů, mezi nimi pečeti panovnické, církevní, městské,

⁸¹ SOkA TU, Soudobá dokumentace, kr. 1.

⁸² Viz např.: SOkA TU, Okresní soud Trutnov, *Testament Winzenze Bartha z Vlčic č. p. 34, 1852*, neinventarizováno; TAMTÉŽ, *Testament Antona Künzela z Petřikovic, 1853*, neinventarizováno; TAMTÉŽ, *Testament Wenzela Rinda ze Starého Rokytniku, 1853*, neinventarizováno.

⁸³ Informace o pečetních sbírkách jsou čerpány z tohoto zdroje: M. SEVERA – M. PETRUS, *Sfragistické sbírky*, s. 260-289.

cechovní či pečeti patrimonií. Její původ ani období vzniku není známo a sbírka tedy stále čeká na hlubší zpracování. Městská pečetidla lze nalézt v Moravském zemském muzeu, kde se nachází Sběrka pečetidel Historického oddělení Moravského zemského muzea Brno. Mimo městská a obecní pečetidla tu nalezneme i pečetidla cechovní, církevní, šlechtická a firemní. Moravský zemský archiv pečuje o sbírku typářů, razítek, odlitků a ústřížků s pečeti, nazvanou G125. Sběrka odlitků zahrnuje pečeti panovnické, duchovní, světské, pečeti nemoravských měst a obcí, cechovní a jiné pečeti, medaile apod.

Dvě stě devadesát pečeti českých a moravských měst se nachází ve sfragistické sbírce německého faráře Erika Turnwalda. V roce 1988 byla knižně vydána.⁸⁴ Zřejmě největší soukromou sfragistickou sbírkou je sbírka brněnského sběratele Libora Kratochvíla čítající více než 1 500 pečeti z oblasti církevní, šlechtické, městské, cechovní a úřední.

Velmi významná pro studium komunální sfragistiky a heraldiky je sbírka Karla Lišky uložená v Archivu Národního muzea.⁸⁵ Tento vášnivý heraldik předával svou sbírku do Archivu NM postupně od roku 1970. Je členěna podle historických krajů. Pro každé město je vyhrazen jeden či více listů, na kterém je barevně vykreslen znak a kolem něj perokresby veškerých dochovaných historických pečeti a starých znaků, které Liška vypátral. Na listech papíru ve vedlejší složce pak nalezneme text obsahující citace použitých pramenů a historické údaje.⁸⁶ Liškovy perokresby pečeti byly vydány knižně v pěti svazcích.⁸⁷ Podobně se Miroslav Milec věnoval jihočeské sfragistice, která je též vydána knižně. Jedná se o pečeti šlechtické, rodové, cechovní, občanské a nakonec o měšťanské, úřednické a řemeslnické pečeti a merky, též zobrazeny jako perokresby.⁸⁸

⁸⁴ Aleš ZELENKA, *Böhmische Stadtsiegel aus der Sammlung Erik Turnwald*, katalog, Mnichov 1988.

⁸⁵ ANM, LIŠKA Karel - Znaky českých měst.

⁸⁶ Aleš CHALUPA – Milena BĚLIČOVÁ – Jaroslav ČECHURA – Marie RYANTOVÁ, *Průvodce po fondech a sbírkách Archivu Národního muzea*, Praha 1998, s. 33-34.

⁸⁷ Karel LIŠKA, *Sběrka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek 1: Pečeti a razítka obcí Čech, Moravy Slezska*, Brno 2012; TÝŽ, *Sběrka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek 2: Znaky, pečeti a razítka moravských a slezských měst a městeček*, Brno 2013.; TÝŽ, *Sběrka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek III/1: Znaky, pečeti a razítka českých měst a městeček A-CH*, Brno 2013; TÝŽ, *Sběrka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek III/2: Znaky, pečeti a razítka českých měst a městeček J-M*, Brno 2013; TÝŽ, *Sběrka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek IV/1: Znaky, pečeti a razítka českých měst a městeček N-Ř*, Brno 2014; TÝŽ, *Sběrka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek IV/2: Znaky, pečeti a razítka českých měst a městeček S-Ž*, Brno 2014; Martina ČAPKOVÁ, *Sběrka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek 5: Život a dílo Karla Lišky*, Brno 2013.

⁸⁸ Miroslav MILEC, *Šlechtické pečeti*, Brno 2011; TÝŽ, *Šlechtické pečeti II*, Brno 2015; TÝŽ, *Rodové pečeti*, Brno 2011; TÝŽ, *Cechovní pečeti*, Brno 2011; TÝŽ, *Cechovní pečeti II*, Brno 2013; TÝŽ, *Občanské pečeti a znamení na pečeti*, Brno 2011; TÝŽ, *Měšťanské, úřednické a řemeslnické pečeti a merky*, Brno 2013.

Znaky a pečetěmi v Čechách se dále zabývali Jan Pelant pro území západních Čech,⁸⁹ Alois Příbyl a Karel Liška pro středočeská města⁹⁰ a Marcela Šášinková pro Chrudimsko.⁹¹ Z Moravy a ve Slezsku známe publikace Vladimíra Spáčila pro olomoucký okres,⁹² Ladislava Baletky a Jiřího Loudy pro Severomoravský kraj⁹³ či Jaroslava Dřímala pro jižní Moravu.⁹⁴ Pečetím a znakům Moravy a Slezska se též věnuje Karel Müller.

Dalším zdrojem pro zkoumání komunálních pečetí a znaků jsou publikace vydané na toto téma. Mimo již výše zmíněných souborů pečetí se ve většině případů tímto tématem zabývají archiváři, kteří ve svém archivu vlastní konkrétní sbírku. Pro naši práci byl přínosný soupis typářů v SOkA Trutnov vydaný v ročence z let 2003-2004.⁹⁵ Dosud nejobsáhlejším katalogem pečetí a pečetidel východočeských archivů a muzeí je publikace vydaná Tomášem Šimkem.⁹⁶ Pro námi zkoumané území jsou velmi zajímavé také německé vlastivědy bývalých okresů Trutnov a Vrchlabí, kde jsou často popsány nebo i vyobrazeny pečeti či znaky obcí.⁹⁷ Pro komunální heraldiku pro nás byla zásadní dvě díla, a to Čarkův soupis městských znaků v českých zemích⁹⁸ nebo Zelenkův lexikon⁹⁹.

Znaky lze nalézt také jako výzdobu staveb, v dnešní době je vidíme většinou vyvěšené na budově obecního úřadu, případně na informačních tabulích při příjezdu do konkrétní obce. Většina obcí se svým znakem prezentuje také na svých webových stránkách. Veškeré komunální symboly schválené Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky najdeme v databázi REKOS – Registr komunálních symbolů.

⁸⁹ Jan PELANT, *Znaky a pečetě západočeských měst a městeček*, Plzeň 1985.

⁹⁰ A. PŘIBYL – K. LIŠKA, *Znaky...*

⁹¹ Marcela ŠÁŠINKOVÁ, *Pečetě Chrudimska*, Chrudim 1989.

⁹² V. SPÁČIL, *Pečetě...*

⁹³ L. BALETKA – J. LOUDA, *Znaky...*

⁹⁴ Jaroslav DŘÍMAL – Ivan ŠTARHA, *Znaky a pečeti jihomoravských měst a městeček*, Brno 1979.

⁹⁵ SOkA TU, *Ročenka Státního okresního archivu v Trutnově 2003-2004*, Trutnov 2006, s. 39-83.

⁹⁶ T. ŠIMEK a kol., *Pečetě...*

⁹⁷ J. DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde*; F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde des politischen Bezirkes Hohenelbe und der deutschen Gemeinden den im Westen angrenzenden Gerichtsbezirke Neupakau und Starkenbach*, svazek 1.; TÝŽ, *Volks- und Heimatkunde des politischen Bezirkes Hohenelbe und der deutschen Gemeinden den im Westen angrenzenden Gerichtsbezirke Neupakau und Starkenbach*, svazek 2.

⁹⁸ J. ČAREK, *Městské znaky...*

⁹⁹ A. ZELENKA, *Sudeten-Deutsches Wappen-Lexikon...*

4.1 Eichlerova sbírka

Diplomová práce vychází především ze sbírky G, uložené v Archivu Národního muzea, jinak také Eichlerovy sbírky. Původně měla být tato sbírka přípravným materiálem pro novou topografii Českého království, kterou nashromáždil pražský gymnaziální profesor Josef Eichler. Z těchto materiálů vydal Johann Gottfried Sommer a jeho následovník a spolupracovník Franz Zippe v šestnácti svazcích publikaci s názvem *Das Königreich Böhmen statistisch-topographisch dargestellt*.¹⁰⁰

Josef Eichler usiloval o možnost zpracovat topografii už roku 1816, kdy odeslal na prezidium pražského gubernia žádost o svěření práce na „topograficko-historickém universálním lexikonu“. Tento návrh však nebyl přijat. Eichler se tedy rozhodl na své náklady rozeslat 200 dotazníků představitelům hospodářských úřadů panství v celých Čechách. Nečekala ho však téměř žádná odezva. Poté vznikla nová instituce, která se rozhodla podpořit vznik tohoto díla. Bylo to Národní (Vlastenecké) muzeum. Podporu pražského gubernia získal Josef Eichler až na druhý pokus.¹⁰¹ Novou verzi projektu zaslal guberniálnímu prezidiu v dubnu roku 1825. V květnu 1825 byl vytištěn mnohokrát upravený dotazník, v červnu byl guberniálním prezidiem připravován k rozeslání a v červenci byl distribuován krajskými úřady majitelům panství, městským magistrátům a představeným hospodářských a farních úřadů. Dotazník měl ve výsledné podobě 38 otázek, které však obsahovaly další podotázky. Byl v německém jazyce.¹⁰²

V září roku 1825 začaly chodit první odpovědi na dotazníky. Josef Eichler nebyl s výsledky spokojen, protože bylo zřejmé, že se vyplňování dotazníků nezúčastnili duchovní. Proto se rozhodl oslovit je samostatně. V polovině listopadu se tedy rozeslaly dotazníky nové.¹⁰³

V únoru roku 1827 měl Eichler k dispozici už 1034 z 1044 dotazníků zaslaných světským představitelům, což ukazuje na úspěšnost práce. Co se týče duchovních, ze 1446 odpovědělo 1073 duchovních správců. Pro nedostatek informací, způsobený především neznalostí a nedůsledností dotazovaných, se Eichler rozhodl dotazníkovou akci mezi duchovními zopakovat. Na to však představitelé Muzea nereagovali. Poté na nějakou dobu Eichlerova aktivita utichla. Dlouho sliboval vydání prvního svazku slibované topografie. V tu chvíli už nedočkávané Národní muzeum ho začalo urgovat, přičemž Eichler

¹⁰⁰ K. WOITSCHOVÁ, *Otisky dějin*, s. 4.

¹⁰¹ TAMTÉŽ, s. 11-18.

¹⁰² TAMTÉŽ, s. 22-23.

¹⁰³ TAMTÉŽ, s. 31.

poprvé nereagoval, podruhé dostal termín poslední možnosti odevzdání díla, do 30 dnů od 13. dubna 1830. Na to se hájil, proč tak dlouho práci neodevzdával, zejména kvůli zdravotním problémům. Národnímu muzeu však došla trpělivost a správní výbor Společnosti Národního muzea pověřil bibliotekáře Václava Hanku, aby od Eichlera přebral veškeré materiály. Poté nabídl práci na topografii Johannu Gottfriedu Sommerovi. Už roku 1833 vyšel první svazek, a to pojednání o kraji Litoměřickém. Následovaly i další svazky a po Sommerově smrti roku 1848 převzal dokončení tohoto díla Sommerův spolupracovník Franz Zippe. Poslední díl vyšel v roce 1849.¹⁰⁴

V dnešní době je materiál Eichlerovy sbírky uložen v 74 kartonech. Jsou děleny na 16 historických krajů podle reformy Marie Terezie v roce 1751. Dále se kraje člení na panství, královská města nebo jiné, menší jednotky. Uvnitř těchto složek se nacházejí materiály k příslušné lokalitě, tedy odpovědi na dotazníky, vyplněné tabulky, otisky pečeti, opisy nápisů a další písemné poklady vzniklé z činnosti úředníků a doprovodná korespondence osob pověřených zodpovězením dotazníků či otištěním pečetních typářů s nadřizovanými krajskými úřady.¹⁰⁵

Soubor otisků pečeti je výjimečný svým rozsahem, obsahem i mírou a kvalitou dochování. Shromažďování pečeti probíhalo ve třech vlnách, a to v letech 1825-1826, poté v roce 1834 a nakonec 1838. Později ještě sem tam něco přišlo, nejmladší datované otisky dorazily roku 1847.¹⁰⁶

Stává se, že otisky mají někdy šířku a výšku odlišnou pouze o 1 mm. Často to ale může být zejména proto, že úředníci neuposlechli Sommerova doporučení, aby počkali s balením pečeti, až vosk úplně ztuhne. To mohlo vést k mírné deformaci.¹⁰⁷

Pečeti jsou nejčastěji otištěné na běžném papíru, kterým disponovaly vrchnostenské nebo městské kanceláře. Tiskly se jednotlivě nebo po více kusech na list papíru, byly s textovým doprovodem nebo bez, přičemž pak byly informace připojeny v doprovodném dopise. Někdy byly tvořeny dokonce sešity, do kterých se pečeti otiskovaly. Jinde zas nevěnovali dotazníku přílišnou pozornost.

¹⁰⁴ TAMTÉŽ, s. 32-35.

¹⁰⁵ TAMTÉŽ, s. 37-38.

¹⁰⁶ TAMTÉŽ, s. 39-42.

¹⁰⁷ TAMTÉŽ, s. 43.

5 PEČETI A ZNAKY OBCÍ A MĚST V OKRESU TRUTNOV

5.1 Výzkum Romana Reila

S myšlenkou vytvořit soupis obecních pečeti, znaků a praporů v okrese Trutnov přišel už v roce 1998 Roman Reil, ředitel Státního okresního archivu v Trutnově. Za tímto účelem shromažďoval fotografie pečeti, které třídil podle panství, a veškeré další informace vztahující se k tomuto tématu, jako návrhy znaků, literaturu apod. Dále vytvořil dotazník, který dne 30. července 1998 rozeslal všem obcím, zejména aby zmapoval nové znaky obcí a měst po roce 1989 a povědomí o pečetích užívaných před rokem 1850. Termín pro zpracování informací stanovil na 30. září 1998.¹⁰⁸ Dotazník obsahoval sedm otázek, většinou s možnostmi ANO x NE, v tomto znění: A) Znáte vaši obecní nebo městskou pečeť (znak) před rokem 1850?; B) Pokud vaši pečeť (znak) znáte, máte ji vyobrazenou na obecním (městském) úřadě?; C) Máte na úřadě uložené původní razidlo ke staré pečetě?; D) Používá Vás úřad nový znak a prapor schválený Heraldickou a vexilologickou komisí Parlamentu ČR¹⁰⁹? (pokud ano, můžete přiložit k tomuto dotazníku kopie tohoto dopisu, včetně grafického návrhu znaku a praporu?); E) Pokud Váš úřad má schválený znak a prapor, kdo vám navrhoval grafickou část (grafický návrh)?; F) Pokud nemáte znak a prapor, uvažujete o jejich návrhu nebo jste ve stádiu přípravy a schvalování?; G) Pokud dosud nemáte znak ani prapor a nejste ve stádiu příprav k jejich zřízení a schválení, uvažujete do budoucna o jejich návrhu?¹¹⁰

Z dotazovaných odpovědělo celkem čtyřiasedmdesát obcí, z toho osmapadesát z námi zkoumaného okruhu. Některé dotazníky byly vyplněny pouhým zaškrtnutím možností ANO x NE, jinde se zástupci obce více rozepsali. Překvapivé jsou výsledky k otázce A, kdy bylo zjištěno, že pouze čtrnáct obcí¹¹¹ z tohoto počtu má pojem o podobě obecních pečeti před rokem 1850. V obci Rudník jsou známy pečeti pouze některých původně samostatných částí obce. Podle odpovědí na otázku B se svým znakem na úřadě prezentovalo devět obcí.¹¹² Původním pečetidlem ke staré pečetě disponovala pouze obec Prosečné. V době výzkumu, roku 1998, mělo svůj znak či prapor schválený Heraldickou

¹⁰⁸ Ukázka dotazníku viz příloha B.

¹⁰⁹ Dnes Podvýbor pro heraldiku a vexilologii.

¹¹⁰ Souhrn odpovědí viz příloha C.

¹¹¹ Černý Důl, Dolní Lánov, Dubenec, Dvůr Králové nad Labem, Horní Olešnice, Hostinné, Chvaleč, Jívka, Malé Svatoňovice, Pec pod Sněžkou, Pilníkov, Prosečné, Rudník, Vrchlabí.

¹¹² Dolní Lánov, Dvůr Králové nad Labem, Horní Olešnice, Hostinné, Jívka, Lampertice, Pilníkov, Prosečné, Vrchlabí.

a vexilologickou komisí Parlamentu ČR celkem třináct obcí.¹¹³ Pec pod Sněžkou měla znak navržený, dokonce ho i používala, nebyl však schválen Parlamentem ČR. Roku 2000 byl poslán nový návrh, který ale opět nebyl odsouhlasen. K otázce E se vyjádřilo pouze pomálu obcí. Navrhovatelem znaku či praporu bývá nejčastěji firma Arting z Vrchlabí, konkrétně Zdeněk Linhart.¹¹⁴ Dále se na návrzích podílel akademický malíř Jiří Škopek.¹¹⁵ Města Svoboda nad Úpou, Vrchlabí a Žacléř odpověděla, že používají znak historický. Další navrhovatelé znaků a praporů obcí, které na otázku odpověděli, se vyskytují pouze jednou. Pro Dolní Brannou navrhoval znak pan Hirš z Hostinného,¹¹⁶ pro Královec Gustav Marek, pro Pec pod Sněžkou Milan Vích a Karel Liška, pro Rtyň v Podkrkonoší Václav Jirásek. V otázkách F a G bylo zjišťováno, které obce jednají o novém znaku či praporu, nebo o něm alespoň uvažují. Osm obcí odpovědělo, že jsou ve stádiu přípravy a schvalování nového znaku či praporu.¹¹⁷ Dalších třináct obcí uvažovalo do budoucna o návrhu znaku.¹¹⁸ Janské Lázně v této době neměly znak ani prapor, pro tyto účely ale používaly logo amerických lázní Warm Springs, které byly zdejšími lázními inspirací. V obci Vítězná byla iniciativa tyto symboly vytvořit, byla však zamítnuta zastupitelstvem.

Dnes má svůj znak celkem sedmašedesát obcí. Z námi zpracovávaného okruhu používá znak čtyřiapadesát obcí. Ze třinácti obcí, které odpověděly na dotazník a v době výzkumu disponovaly znakem, jich bylo šest, které měly znak historický,¹¹⁹ dále šest, které získaly znak právě roku 1998,¹²⁰ kdy výzkum probíhal a Rtyň v Podkrkonoší, která dostala svůj znak už roku 1996. Z námi zkoumaného okruhu bylo osm obcí ve stádiu přípravy a schvalování. Dnes už všechny tyto obce mají svůj znak. Také obce, které zaškrtnly možnost úvahy o návrhu znaku do budoucna, tyto plány uskutečnily, kromě dvou – Horní Brusnice a Stanovic. Znakem v současnosti disponuje několik dalších obcí, které o této možnosti v roce 1998 ani neuvažovaly. To poukazuje na fakt, že vlastnictví znaku se stávalo čím dál větší nutností a trendem a vzhledem k tomu, že se stále objevují znaky nové,¹²¹ je vidno, že tento trend neutichá.

¹¹³ Dolní Branná, Dvůr Králové nad Labem, Hostinné, Chotěvice, Královec, Lampertice, Lánov, Pilníkov, Rtyň v Podkrkonoší, Rudník, Trutnov, Úpice, Žacléř.

¹¹⁴ Platí pro obce: Chotěvice, Lampertice, Lánov a Rudník.

¹¹⁵ Platí pro obce: Hostinné, Špindlerův Mlýn, Úpice.

¹¹⁶ Křestní jméno neuvedeno.

¹¹⁷ Bernartice, Čermná, Dolní Lánov, Kunčice nad Labem, Malá Úpa, Malé Svatoňovice, Prosečné, Rudník.

¹¹⁸ Batňovice, Borovnice, Černý Důl, Dolní Dvůr, Dolní Kalná, Hajnice, Havlovice, Horní Brusnice, Horní Olešnice, Janské Lázně, Jívka, Stanovice, Suchovršice.

¹¹⁹ Dvůr Králové nad Labem, Hostinné, Pilníkov, Trutnov, Úpice, Žacléř.

¹²⁰ Dolní Branná, Chotěvice, Královec, Lampertice, Lánov, Rudník.

¹²¹ Prozatím poslední schválený znak v okrese Trutnov: Zlatá Olešnice – 21. 6. 2018.

5. 2 Sfragistická analýza pečeti

Základem naší práce jsou pečeti, které jsou evidovány v Eichlerově sbírce, uložené v Archivu Národního muzea. Sbírkou vznikala v první polovině 19. století a měla za cíl shromáždit pečeti pro chystanou topografii Českého království. Byla vytvářena formou dotazníků, které Josef Eichler rozeslal skrze krajské úřady majitelům panství, městským magistrátům a představeným hospodářských a farních úřadů. Součástí složky každé obce jsou mimo jiné právě otisky pečeti.

Dále jsme čerpali z pečeti na listinách uložených ve Státním okresním archivu v Trutnově nebo pečeti nalezených ve farních kronikách pro obec Rudník a Dolní Lánov.

5. 2. 1 Pečetní látka, způsob připevnění pečeti a ochranné prostředky

Pro otisky pečeti v Eichlerově sbírce je materiál jasně dán už dobou, ve které vznikaly. Jedná se o pečetní lak, užívaný od 16. století až dodnes.¹²² Setkáváme se s ním i v dalším případě, u pečeti ve farní kronice obce Rudník z let 1838 – 1952, která nám zpřístupňuje otisky pečeti ze stejné doby, kdy byly zaslány s dotazníkem Josefu Eichlerovi.

Dalším pramenem jsou pečeti přivěšené či přitištěné k listinám. Zde je výběr pečetní látky ovlivňován především klimatickými podmínkami, finančními možnostmi, tradicí či libovůlí majitele. Dále také psací látkou, dostupností surovin či krajovými zvláštnostmi.¹²³

Přivěšených pečeti je pět. Materiálem pro všechny tyto pečeti je pečetní vosk. Majiteli prvních dvou je město Dvůr Králové nad Labem. Najdeme na listinách z let 1484 a 1630. První, z roku 1484, je uložena ve voskové misce. Přivěšená je na pergamenovém proužku. Druhá, z roku 1630, je chráněna dřevěným pouzdrém, přivěšená na hnědozelených provázcích. Pečeť města Hostinného na listině z roku 1677 ochraňuje dřevěné pouzdro. Přivěšena je na žlutohnědých provázcích. K dispozici nám je také pečeť města Pilníkova přivěšená na růžových hedvábných stuhách k listině z roku 1671. Uložena je též v dřevěném pouzdře. Poslední pečeť z této skupiny je pečeť města Svoboda nad Úpou přivěšená na pergamenovém proužku k listině z roku 1579. Chráněná je voskovou miskou.

Další dvě pečeti jsou k listinám přitištěné. Nejnověji nalezená pečeť je pečeť Horního Maršova, přitištěná pod papírovým krytem na listině z roku 1660, týkající se splavňování dřeva. Na Mistrovském listu pro Augusta Lorenze z Pilníkova čp. 62 z roku 1834 je přitištěná pečeť Pilníkova, tentokrát bez papírového krytu. Materiálem je pečetní lak.

¹²² J. KREJČÍKOVÁ – T. KREJČÍK, *Úvod*, s. 15.

¹²³ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 24.

5. 2. 2 Barva, tvar a velikost pečeti

Vzhledem k tomu, že v případě Eichlerovy sbírky a farních kronik se jednalo o otisky pouze pro určitou informaci a pro zachování podoby typáře do budoucna, nebylo nutno řešit barvu materiálu. Červená barva už v této době nevyjadřovala nijak výsadní postavení, proto se tu bez výjimky objevuje v různých odstínech. Jinak tomu je u pečeti, které jsou připojené k listinám. Čtyři z nich mají černou barvu, a to pečeť Dvora Králové nad Labem na listině z roku 1484, pečeť města Hostinného na listině z roku 1677, pečeť města Pilníkova na listině z roku 1671 a pečeť města Svoboda nad Úpou na listině z roku 1579. Červená je pečeť Dvora Králové z roku 1630 a pečeť Pilníkova z roku 1834.

Jak je pro komunální sfragistiku obvyklé, převažují pečeti okrouhlé a hned vzápětí oválné. Vybočuje pouze osmiboká pečeť obce Huntířov. Přestože z výčtu našich pečeti vychází okrouhlé a oválné téměř napůl, je na tomto místě potřeba zmínit, že výška a šířka se často liší pouze o 1 mm. V mnoha případech to bude pravděpodobně kvůli nepřesnému otisku. Úředníci mnohdy nedbali doporučení, aby nechali vosk zcela zatuhnout, což mohlo vést k mírné deformaci.¹²⁴ K okrouhlým pečetím se řadí také všechny pečeti připojené k listinám.

Velikost pečeti se pohybuje od 20 do 60 mm. Z pečeti připojených k listinám je nejmenší pečeť Pilníkova na listině z roku 1834 a pečeť Horního Maršova na listině z roku 1660, obě o průměru 31 mm a přitíštěné. Největší je pak pečeť Hostinného z roku 1677 o průměru 60 mm, která je přivěšená.

5. 2. 3 Pečetní motiv

V komunální sfragistice se setkáváme s velkým množstvím různých motivů. Všeobecně se setkáváme s mluvícími znameními, výjevy z běžného života obyvatel – na vesnici především zemědělství, rostlinné motivy, domácí nebo jiná zvířata, symboly vrchnosti. Dále pečeti zachycují zakladatelské scény, patrony města nebo kostela či symboly hornictví. Městské pečeti charakterizují především hradby, brány a věže. Nalézáme v nich také samotný městský znak. Konkrétně v naší práci se objevovaly často pečeti nápisové a pečeti s vyobrazením spravedlnosti.

¹²⁴ K. WOITSCHOVÁ, *Otisky dějin*, s. 43.

5. 2. 4 Pečetní texty

Pečetní texty se mohou objevovat ve formě nápisu nebo opisu. V naší práci se setkáváme s obojím způsobem. Nápis vidíme zejména na pečetích panství Staré Buky a Náchod, ojediněle i na pečetích obcí z jiných panství.

Zaměříme-li se na formu nápisu, nejčastějším zněním je *gemeinde* + *německý název obce*. Konkrétně na starobuckém panství pak pozorujeme českou podobu *obecz* + *český název obce*. Třetí možností je nápis zachycující pouze název obce. Těmto skupinám se vymykají pouze tři nápisové pečeti. První je nápis na pečetí Dolního dvora ve znění *Niederhöfer / Gemein / Siegel*, dále nápis na pečetí Hříbojed, kde vidíme zkratku *D / S. R.* Nepodařilo se nám ji s jistotou rozklíčovat, domníváme se však, že rozepsaný nápis by měl znít *Dorf Sibojed Richter*, jako *soudní pečeť obce Hříbojedy*. Vůbec výjimku tvoří pečeť Jirského Dolu, která má nejen nápis, ale i opis. Název obce se tak dozvídáme v opise. Obraz tvoří nápis *GUT / ALTEN / BUCH*, tedy *statek Staré Buky*, do kterého obec patřila.

Poměrně často jsou nápisy vyjádřeny zkratkou. Tvoří ji první písmena výše psaných forem. Většinou to je tedy sigla *g* + *první písmeno německého názvu obce*, případně bez *g*. Obvykle je slovo *gemeinde* zkracováno na *gemein*. I v českém nápisu jsme narazili na zkratku u obce Havlovice zdůrazněnou háčky nad písmeny *c* – *Obec[z] Hawlowic[z]*. V obraze některých pečetí se vyskytují i písmena, která se nám nepodařilo rozklíčovat. S největší pravděpodobností se bude jednat o počáteční písmena jmen rychtářů, jako představitelů města. Příkladem může být slavětínská rychtářská pečeť s písmeny *I C D S* v opise, která lze rozepsat jako Ignaz Casper Dorf Slatin, jak na základě svého výzkumu dokládá Roman Reil.¹²⁵

Jazykem nápisových pečetí je, jak už rozbor výše a poloha obcí napovídá, převážně němčina, v menším měřítku pak čeština, kterou vidíme pouze na pečetích starobuckého panství.

Z písem dominuje humanistická majuskula, objevující se od třicátých let 16. století¹²⁶, ale vyskytuje se též polokurziva či kurziva, která se začíná hojněji používat až v 19. století.¹²⁷

Co se týče opisů, sledujeme více forem. Nejčastěji vidáme znění *DAS*¹²⁸ *SIGIL*¹²⁹ *DER GEMEINDE* + *německý název obce*. Méně častým způsobem, přesto stále oblíbeným, je

¹²⁵ Roman REIL, *Radvanice: kapitoly z dějin obce pod Jestřebími horami*, Radvanice 2005, s. 82.

¹²⁶ Martina BOLOM-KOTARI, *Pečetí hradiských premonstrátů v pozdním středověku a raném novověku*, Červený Kostelec 2015, s. 100.

¹²⁷ Jiří ROHÁČEK, *Epigrafika v památkové péči*, Praha 2007, s. 40.

¹²⁸ Někdy místo *DAS* napsáno *IN* nebo úplně vynecháno.

¹²⁹ Vyskytuje se i ve formě *SIGEL*.

stejně jako v nápisech forma *GEMEINDE* + *německý název obce* nebo v české podobě *Obecz* + *český název obce*. Další možnosti se vyskytují pouze zřídka. Někdy je v opise zdůrazněno také panství, do kterého obec spadá, jindy například soudní charakter pečeti. V případě Černého dolu se setkáváme s označením *bergstadtel*, jako hornické městečko. Naprosto odlišné opisy mají pečeti měst Dvůr Králové nad Labem, Hostinné, Pilníkov, Svoboda nad Úpou, Trutnov, Úpice a Vrchlabí a vesnice Žireč. Nejvíce se používá tato forma: *SIGILLUM CIVITATIS*¹³⁰ + *latinský název města (vesnice)*. Buď se vyskytuje samostatně, nebo je dále určen pečetní typ slovy *maius* či *minus*, v ojedinělých případech také *magnum* či *familiar*. Pečeti užívané pro soudní účely jsou označeny slovem *IVDICVM*. Objevují se i pečeti městských kancelářů označené jako *SIGILLUM CANCELARIAE*. Pečeti Svobody nad Úpou mají německé opisy, stejně tak i jedna z pečeti Úpice a Vrchlabí. Český opis doplňuje nejstarší pečeť města Dvora Králové nad Labem a jednu z pečeti města Úpice.

V opisech je nejčastěji zkracováno stejně jako v nápisech slovo *GEMEINDE* na *GEMEIN*, slovo *SIGIL* na pouhou siglu *S* či slovo *SIGILLUM* na *SIGIL*. V latinských opisech se vyskytují ligatury. Častá jsou také zrcadlově psaná písmena, především *N* a *D*, méně *G* a *S*.

Jak z výše uvedeného vyplývá, velkou převahu v pečetních opisech má němčina. Čeština se vyskytuje pouze v pěti případech. Protože pečeti města jsou konzervativním prostředkem a jeden typář byl mnohdy užívaný i několik století,¹³¹ sledujeme u pečeti výše uvedených měst s výjimkou Svobody nad Úpou a na pečeti vesnice Žireč latinu, která se užívala už u nejstarších městských pečeti, ale na vesnických pečetích se objevuje ještě v 17. století.¹³²

Opisy jsou ve většině pečeti oddělovány linkami, perlovcem či vavřínovým věncem. V mnoha případech opis ohraničen není. Jednotlivá slova v pečetních opisech buď nejsou oddělována vůbec, jindy pouze malými mezerami. Většinou jsou mezi ně vkládány různé symboly jako tečky, dvojtečky, hvězdy, květy, křížky nebo další ornamenty. Nejčastěji dvojtečkami bývají vyjádřeny zkratky slov. Stejně symboly tvoří i počátky a konce opisu. Začátek opisu není vždy pouze v horní části pečeti, mnohdy začíná i dole, někdy dokonce v některé jiné části obvodu. Tyto odchylky jsou zdůrazněny v popisech.

¹³⁰ Na pečetích Pilníkova *OPITI*, na pečeti Úpice *OPPIDI*, na pečetích Žirče *CIVITATVLAE*.

¹³¹ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 122.

¹³² J. KREJČÍKOVÁ – T. KREJČÍK, *Úvod*, s. 52.

5.3 Ikonografická analýza pečeti

V oblasti komunální sfragistiky lze vyzdvihnout dvě největší skupiny pečeti sem náležejících, a to pečeti měst a vesnické pečeti, přičemž pro každou z nich jsme schopní vypořádat ta nejtypičtější vyobrazení. Pro města jsou nejvíce charakterizujícím motivem hradby a věže, což byl právě prvek, který je téměř s jistotou odděloval od vsí. Naopak na vesnických pečetích nalézáme většinou symboly života a práce lidí na venkově. Jsou to hlavně pracovní nástroje a plodiny v obci pěstované.¹³³ Z pečeti můžeme vyčíst charakter obce, nejčastější hospodářské obory, obvyklou faunu a floru. Můžeme vytušit i povahu samotných obcí, a pokud shromáždíme pečeti jednoho panství, lze sledovat vliv vrchnosti na jednotlivé vsi a mnoho dalších aspektů.

Škála pečetních znamení je pestrá. Pro naše účely jsme se rozhodli pro rozdělení do sedmi skupin, které uvádíme od nejpočetnější po nejméně početnou, a to tímto způsobem: 1. nápisy, 2. symboly, 3. přírodní motivy (stromy, květiny), 4. zvířata, 5. stavby, 6. světcí, 7. další osoby. Druhá část kapitoly se pak zabývá významem některých vyobrazení.

První a největší skupinu představují pečeti nápisové, které všeobecně pozorujeme od 18. století.¹³⁴ Dominují mezi nimi pečeti obcí z panství náchodského a starobuckého. V případě starobuckého panství jsou nápisové pečeti pravidlem. Jejich stylizace je úplně stejná. Z toho vyvozujeme, že musely vzniknout ve stejném období, pravděpodobně také v dílně totožného mistra. Mohlo se tak stát i v souvislosti se vznikem Eichlerovy sbírky, kdy by vrchnost pro tento účel vlastnictví pečeti nařídila, případně by samotné obce zatoužily po vlastnictví pečeti a evidenci v této sbírce. Nápis je vyveden humanistickou majuskulou ve třech až čtyřech řádcích, vždy ve znění *GEMEIN[DE] + německý název obce*. Pečeť je pak ohraničena vavřínovým věncem. Z tohoto standardu vybočuje pouze pečeť obce Jirský Důl, kde se setkáváme s očividně jiným provedením písma. Navíc nápis zní oproti jiným *GUT / ALTEN / BUCH*, tedy *statek Staré Buky*. Název obce se dozvídáme až v opise ohraničeném linkami, který zní: *SIGIL DER GEMEINDE GORGENGRUND*. Také v náchodském panství zřejmě velký počet podobně stylizovaných pečeti svědčí o výrazném vlivu majitele panství na obce. Zde se však už setkáváme i s výjimkami, kdy se vyskytují pečeti s odlišným vyobrazením. Co všechny nápisové pečeti spojuje, je kurzivní písmo, užívané ve větší míře od 19. století. Téměř na všech pečetích vidíme pod nápisem dvě zkřížené ratolesti, vavřínovou a palmovou. Pečeť je ohraničena linkou

¹³³ J. ČOUPKOVÁ – J. ČOUPEK, *Pečetě obcí*, s. 10.

¹³⁴ K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 32.

a vavřínovým věncem. Vybočují pouze pečeti Batňovic a Velkých Svatoňovic, kde chybí zkřížené ratolesti, u Velkých Svatoňovic také linka v ohraničení. Odlišná je i pečeť Havlovic, kde je místo ratolestí snop sena, za ním zkřížená kosa s hráběmi. Ohraničení pečeti tvoří pouze linka.

Ojedinele se nápisové pečeti objevují na dalších panstvích.¹³⁵ Spojitost nalzáme mezi dvěma pečetěmi panství Maršov, a to Pece pod Sněžkou a Velké Úpy II, kdy jsou obě psány stejným polokurzivním písmem. Dnes je Velká Úpa II katastrálním územím Pece pod Sněžkou. Podle stejného vyobrazení na pečeti mezi nimi byla spojitost už dříve.

Druhou skupinu tvoří pečeti s různými symboly. Nejvíce se vyskytuje alegorie spravedlnosti, ve velkém množství jako postavy v tunice, držící v jedné ruce meč, v druhé ruce váhy.

Motiv spravedlnosti převládá v maršovském panství.¹³⁶ Některá ztvárnění spravedlnosti se odchyľují od popisu uvedeného výše. V pečeti Horního Maršova a Maršova III je spravedlnost vyobrazena v šatu, připomínajícím šat vznešené dámy. Naopak v pečeti Maršova II vypadá téměř jako muž, nijak výrazně stylizovaná. Nakonec v pečeti Temného Dolu je spravedlnost vykreslena jako žena mající širokou sukni. V případě Horních Lysečín ztvárňuje spravedlnost pouze kyvadlová váha, před kterou jsou dva zkřížené meče. Podobně je to v Maršově I, kde kyvadlovou váhu uprostřed protíná pouze jeden meč.

Z ostatních panství můžeme jmenovat Vlčice, kde motiv spravedlnosti najdeme celkem dvakrát. V pečeti Hertvíkovic působí jako venkovská dívka v korzetu s dvojitou sukni. Obec Sklenářovice ji pak vyobrazuje v dole se rozširujícím šatu, také spíše venkovského rázu. V podobném duchu se nese také pečeť obce Hodkovice ze statku Hořejší Teplice. Na pečeti Horních Verněřovic ze statku Skály je spravedlnost zobrazena podobně, jako v případě Hertvíkovic.

Druhým vícekrát se vyskytujícím symbolem je překřížený mlátek a kladivo, což ukazuje na hornický původ obce. Můžeme ho vidět na pečetích obcí Černý Důl, Vrchlabí, Herlíkovice a Svoboda nad Úpou. Často vídáme také srdce, z něhož vyrůstají od jednoho do tří květů. Je tomu tak u obcí Arnultovice, Prkenný Důl, Dolní Olešnice, Prostřední

¹³⁵ Mimo zde jmenované také: panství Žacléř (Bobr, Křenov), panství Maršov (Černá Hora, Pec pod Sněžkou, Velká Úpa II), panství Vrchlabí (Dolní Dvůr), panství Hostinné (Dolní Olešnice, Horní Brusnice, Chotěvice, Souvrat'), panství Žireč (Hřibojedy), statek Heřmanovy Sejfy (Janovice), panství Choustníkovo Hradiště (Kladruby, Stanovice, Vyhnánov), Královské věnné město Trutnov (Vernířovice).

¹³⁶ Jedná se o obce: Dolní Albeřice, Dolní Malá Úpa, Horní Lysečiny, Horní Malá Úpa, Horní Maršov, Maršov I, Maršov II, Maršov III a Temný Důl.

Olešnice a Horní Kocléřov. Podobný obraz sledujeme i u pečeti Pilníkova II. Tvar srdce ale není úplně jasný. V tomto „srdci“ jsou pak další tři květiny rostoucí z jednoho bodu. Dalším motivem je snop sena, doplněný kosou a hráběmi na pečeti obce Havlovice. V pečeti obce Kohoutov je navíc zobrazen pluh. Z tohoto obrazu můžeme odvozovat zemědělský charakter obcí. Stejný účel bude mít zřejmě i radlice, přes kterou je položené krojidlo v pečeti Dolní Olešnice. Pluh můžeme vidět také v pečeti obce Litíč. Mezi obecními pečeti okresu Trutnov najdeme dvakrát obraz slunce, v obojím případě s vykresleným obličejem. Hlavním motivem je v pečeti obce Přední Labská. V pečeti obce Labská plní jen doplňující prvek, je umístěno nad štítem. V pečetích se často objevují hvězdy. Jako hlavní motiv pouze v pečeti obce Dolní Brusnice, avšak jako doplněk je sledujeme v pečetích hned několika obcí: Bobr, Horní Dubenec, Horní Kocléřov, Horní Staré Město, Hostinné, Jirský Důl, Kladruby, Kocbeře, Labská, Rudník, Žireč. Objevují se mnohdy i v opise, buď znázorňují jeho začátek a konec, nebo zde působí jako rozdělovníky mezi slovy.¹³⁷ Jako poslední skupinu vyčleňujeme ornamenty. V pečeti Horní Brusnice se nachází ornament ve tvaru lilie. I v pečeti Mostku se objevují lilie, které jsou situovány do kříže. V pečeti Pilníkova vyplňují ornamenty celou polovinu štítu. Poslední pečeti obsahující symboly je Choustníkovo Hradiště, mající ve své pečeti vozové kolo a kružidlo, které bylo převzato ze znaku Pecingarů z Bydžína, původních majitelů hradu Choustník. Od původní vrchnosti převzal znak také Hrádeček, který má ve své pečeti šikmo postavený čtyřhranný perspektivně malovaný klín, charakteristický pro rod Zilvarů ze Silberštejna.

Třetí ikonografickou skupinu tvoří přírodní motivy. Nejčastěji jsou to stromy. Většinou je možné rozpoznat pouze to, zda je strom listnatý či jehličnatý, v jiných případech mluví za vše název obce. S jistotou můžeme hovořit o buku v pečeti obce Mladé Buky, borovici v pečeti Borovnice nebo dubu v pečeti obce Dolní Dubenec. Další informace lze získat z literatury. V pečeti obce Čistá v Krkonoších vidíme sukovitý dub, v pečeti města Hostinné lípu. Stromy blíže neidentifikované se pak nacházejí v pečetích buď jako jeden z hlavních motivů¹³⁸ nebo jako doplněk¹³⁹, stejně jako tomu bylo u symbolu hvězdy.

¹³⁷ Platí pro obce: Arnultovice, Borovnička, Dolejší Vrchlabí, Dolní Dubenec, Dolní Kalná, Horní Lánov, Horní Maršov, Horní Olešnice, Jirský Důl, Královec, Kunčice nad Labem, Litíč, Maršov II, Poříčí, Střítež, Trutnov, Voletiny, Zlatá Olešnice.

¹³⁸ Platí pro obce: Dolní Lysečiny, Dolní Vlčkovice, Horní Staré Město, Horní Vlčkovice, Hostinné, Huntířov, Chvaleč, Komárov, Labská, Libeč, Malé Svatoňovice, Nová Ves, Rýchory, Souvrať, Střítež, Suchovršice, Úpice, Voletiny, Vrchlabí, Záboří, Žaclěb, 1. horský díl, 2. horský díl, 3. horský díl.

¹³⁹ Platí pro obce: Babí, Bohuslavice, Debrné (Královské věnné město Trutnov), Dolejší Vrchlabí, Horní Dubenec, Horní Verněřovice, Kunčice nad Labem, Velká Úpa I.

Podskupinu přírodních motivů tvoří také květiny. Rozpoznatelná je šestilistá růže na pečeti Rudníku. Ve druhé pečeti této obce vidíme zřejmě lilii. Ta se objevuje také v pečeti obce Prosečné. Zvonek zdobí pečeť obce Čermná. Ostatní květiny jsou blíže neurčitelné.¹⁴⁰

Čtvrtou skupinou pečetních znamení jsou zvířata. Jak lev, tak orel či orlice se objevuje ve třech případech. Orel (orlice) se objevuje zpravidla u měst. V našem případě v pečeti města Pilníkov, Svoboda nad Úpou a Hostinné. Orlice v pečeti Hostinného vychází z pověsti o Jindřichu I. Ptáčníkovi, který prý na tomto místě kdysi skolil obrovského orla. U zbylých dvou se jedná o císařského orla. Lva vidíme v pečetích Dvora Králové nad Labem, Kocbeří a Litíče. V pečeti Dvora Králové nad Labem je český lev znázorňující královské město. V pečeti Kocbeří vyjadřuje polohu obce u lesa Království. Obec Litíč pravděpodobně zanesla lva do pečeti pouze všeobecně jako symbol moci, síly, odvahy a statečnosti. Častým motivem je medvěd. Nacházíme ho především na pečetích obcí se jménem Lánov. Tedy Dolní Lánov, Horní Lánov, Malý Lánov a Prostřední Lánov. Všechny provází stejný obraz kováře, jenž probodává kopím medvěda. Mezi nimi podkova otevřená dolů. Na vrchlabském panství se medvěd objevuje v pečeti Kunčic nad Labem. Oblíbeným motivem je i na panství Žaclěř, kde ho do pečeti umístily obce Bernartice a Žaclěř. V žaclěřské pečeti má medvěd kolem krku obojek, který má značit hrdelní právo. Dalším zvířetem je jelen, objevující se u obcí Bečkov a Borovnička. Také Beránek Boží, vyobrazený s praporem, našel na pečetích obcí své zastoupení. Konkrétně u Antonínova údolí, Lampertic a Zlaté Olešnice. Poslední čtyřnohé zvíře se nachází na pečeti obce Debrné z panství Trutnov, nelze ho však blíže identifikovat. Z ptáků se objevuje kohout na pečeti obce Královec a slepice v Dolní Branné. Labuť je v pečeti Fořtu a havran v trutnovské pečeti. Dále se vyskytuje pták blíže neurčitelný v pečeti Chvalče a zřejmě dravý pták se zahnutým zobákem v pečeti obce Suchý Důl. V zastoupení je tu i ryba v pečeti obce Dolejší Vrchlabí a pravděpodobně i v pečeti obce Rybníček. Protože ve sledovaném souboru pečetí nevidíme jiné bájně zvíře než draka, dovolujeme si ho zařadit do skupiny zvířat. Pyšní se jím na základě staré pověsti město Trutnov.

Pátou, na obecních pečetích obvyklou skupinu tvoří významné stavby obce. Jsou to především hradby, kostely a kapličky, mosty, ale i jiné, méně používané motivy. Hradby si do svých pečetí nechali zanást především města - Trutnov, Hostinné, Dvůr Králové nad Labem a Vrchlabí. Zde je jejich význam jasný, protože města byla hradbami skutečně

¹⁴⁰ Platí pro obce: Chotěvice, Janovice.

obežnána. Objevují se však i u menších obcí - Dvořáčky a Žireč. Hradby na pečeti obce Dvořáčky předcházely fakt, že osada vznikla vysoko na kopci, kde byl dříve dvůr, na kterém vrchnost chovala ovce. Svou polohou připomínala hrádek, podle kterého osada nese jméno.¹⁴¹ Na základě tohoto označení jsou tedy znázorněny hradby v pečeti. V případě Žirče jsou v pečeti hradby zřejmě proto, že v této obci bývala tvrz.¹⁴² Kostely či kapličky najdeme v pečetích obcí Babí, Libeč, Starý Rokytník, Horní Maršov, Maršov III, Velká Úpa I a Suchovršice. Také mosty mají své zastoupení. Objevují se u obcí Bojiště, Horní Staré město, Vestřev, kde most doplňuje přístřešek a Maršov II, kde je za mostem malý domeček a na mostě vyobrazení spravedlnosti. Část mostu vidíme i na pečeti Poříčí mezi dvěma kulatými sloupy. Z jednotlivých případů se objevuje na pečeti Horního Dubence brána, v pečeti Horního Maršova klausa, v pečeti obce Studnice tři studny jako mluvící znamení a na pečeti Hořejšího Vrchlábí dřevěné česle.

Zbývají nám dvě poslední skupiny, a to světci a další osoby. V pečetích obcí Leopold a Horní Olešnice je Panna Marie držící Ježíška v náruči. V Petřikovcích, jak už název napovídá, zvolili do své pečeti svatého Petra. Svatý Václav zdobí pečeť Dolní Kalné. Na pečeti Janských Lázní pak figuruje Jan Křtitel. Poslední obraz svatého vidíme na pečeti Bohuslavic. Nepodařilo se ho však blíže identifikovat. Z dalších osob je to kovář na pečetích Dolního Lánova, Horního Lánova, Malého Lánova a Prostředního Lánova. Dále lučičník na pečeti obce Kněžice a mnich v Klášterské Lhotě. Stejně jako drak je jediným bájným zvířetem, a proto je zařazen do skupiny zvířat, i andělé v pečetích obcí Úpice a Žireč jsou jedinou nadpřirozenou bytostí, proto jsou zahrnuti do skupiny popisující především světce a další osoby.

Nakonec zbývá zmínit obce, u nichž nebylo možné jednoznačně určit pečetní obraz. Patří sem pečeti obcí Černá Voda, Horní Albeřice, Chvaleč a Vrchová. Pro obce Černá Voda a Vrchová jsme nedohledali skutečný otisk pečeti. K dispozici nám jsou pouze nekvalitní tištěné otisky. Stav pečeti Chvalče nám těž nedovoluje identifikovat obraz. Symboly na pečeti obce Horní Albeřice se nepodařilo rozklíčovat.

Ve druhé části kapitoly se podíváme podrobněji na význam některých vyobrazení. Nejčastěji se vyskytující motiv, postava spravedlnosti, se objevuje jako znázornění soudní pravomoci vesnického rychtáře nebo jednoduše vyjádření dobré pověsti obce. V případech obcí Dolní Malá Úpa, Horní Malá Úpa, Sklenářovice a Hodkovice se jedná přímo o rychtářskou pečeť.

¹⁴¹ Roman REIL – Václav HORÁK – Martin KUBÁSEK – Pavel ZAHRADNÍK, *Mostek: kapitoly historie obce aneb od mlýnského kola přes tkalcovský stav až po současnost*, Mostek 2016, s. 175-176.

¹⁴² Tomáš ŠIMEK, *Hradby, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 6, Východní Čechy*, Praha 1989, s. 574.

V některých pečetích se motiv odvíjí od názvu obce, jedná se tedy o tzv. mluvící znamení. Tento případ nejčastěji spatřujeme na pečetích, které mají v obrazu stromy. Je to borovice v pečetích obcí Borovnice a Záboří. Borový les vidíme i v pečetí obce Borovnička. Buk pak má v pečetí obec Mladé Buky a dub obec Dolní Dubenec. Jiné mluvící znamení známe z pečetí obce Studnice, která vyobrazuje tři studny. Obec Petříkovice má ve své pečetí svatého Petra. Motiv v pečetí obce Dolní Branná vychází z německého názvu Hennersdorf, přičemž „Henne“ znamená „slepice“. Stejně tak i kohout v pečetí obce Královec vychází z německého názvu Königshahn, přičemž „Hahn“ znamená „kohout“. Medvěd v pečetích Bernartic a Žacléře je odvozen z německých názvů Bernsdorf a původního pojmenování Žacléře – Bärenstadt. Do této skupiny lze zařadit také Černý Důl s mlátkem a kladivem, znázornění vrchnostenského hospodářského dvora v pečetí obce Dvořáčky a Klášterskou Lhotu s mnichem.

Další skupina pečetí je inspirována pověstmi či doloženými skutečnostmi. V obci Fořt byla podle pověsti kdysi zastřelena labuť. Odtud získala obec labuť do své pečetí. Zřejmě i malý domeček na pečetí Maršova II vychází z pověsti, která říká, že rybář Marscha, první osadník, roku 1007 postavil tři malé domečky pro lov pstruhů vedle Úpy. O výjevu na pečetích Dolního, Horního, Malého a Prostředního Lánova, kováři probodávajícím kopím medvěda, se tradují tři různé pověsti. První z nich říká, že někdy v polovině 14. století byl poprvé zmíněn kostel v Dolním Lánově. Mezi lety 1511 a 1518 byla přistavěna nová věž, načež následovala stavba nového kostela. A právě v tomto kostele došlo roku 1518 k tomu, že tu kovář železným kopím probodl a usmrtil obrovského medvěda, který sem přišel z blízkého lesa. Ve druhé verzi pověsti se dozvídáme, že v údolí Malého Labe, v místě dnešního Dolního Lánova žil uhlíř, který se rozhodl ochočit si mladého medvěda. Medvěd byl ale stále hladový a nezřídka se stávalo, že zhltnul i všechno uhlířovo jídlo. Protože uhlířovi docházely zásoby, jednoho dne se tak rozčílil, že medvěda probodl rozžhaveným kopím. Třetí velmi podobná pověst o nenasyceném medvědovi vypráví o prvním obyvateli Lánova, kováři, který se rozhodl chytit a zkrotit mladého medvěda. Jak ale zvíře dospívalo, bylo čím dál více hladové a jídlo kradl i kováři. Rozzuřený kovář jednoho dne medvěda rozžhaveným kopím usmrtil.¹⁴³ Pečeť města Trutnova doslova vypráví pověst o trutnovském drakovi, kterého zabil kníže Oldřich se svou skupinou vedenou jeho vazalem, panem Albrechtem z Trautenbergu. Z doložených skutečností vychází pečetí tří obcí. V pečetí Hořejšího Vrchlabí se

¹⁴³ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 794-795.

setkáváme s vyobrazením bývalých Černínsko-Morzinských česlí, které pozvedly význam obce. Také klausa na splavňování dřeva v Horním Maršově kdysi existovala. Slunce v pečeti Přední Labské má také své opodstatnění. Vychází ze skutečnosti, že toto místo je většinu dne ozařováno slunečními paprsky. Obyvatelé ho tedy chtěli pojmenovat lépe znějícím „Sonnenberg“, tomu však nebylo vyhověno a místu zůstal německý název „Ochsengraben“, tedy Volský Důl.

Jak je z analýzy zjevné, naprosto převažují pečeti nápisové, tedy vzniklé v období od konce 18. do poloviny 19. století. Lze u nich také prokázat vznik v krátkém časovém rozsahu, pravděpodobně i v dílně stejného mistra, vzhledem k jejich podobné stylizaci. V obrazových pečetích je nejoblíbenějším motivem spravedlnost, vyjadřující soudní pravomoc vesnického rychtáře, nebo pouze svědčící o dobré pověsti obce. Často používané jsou mlátek a kladivo poukazující na hornický původ obce či srdce, z něhož vyrůstají květy. Jak je na vesnických pečetích obvyklé, setkáváme se i se zemědělskými nástroji. Další pečetní znamení se objevují především jako mluvící znamení, jindy vycházejí z pověsti nebo poukazují na významné stavby v obci či světce, kterým je některá stavba zasvěcená. Nakonec pečetní pole vyplňují obecné motivy, které obec příliš necharakterizují, což se později projeví při tvorbě obecních znaků.

5.4 Ikonografická analýza znaků

Další kapitola se bude zabývat ikonografií znaků obcí. Díky webovým stránkám některých z nich se můžeme dozvědět podrobné informace o významu použitých motivů, někdy i o celém procesu výběru nového znaku.

První z obcí, která na webových stránkách zveřejňuje podrobnější informace o svých obecních symbolech, je Čermná s tímto znakem: V červeném štítě ze stříbrného vlnitého břevna v patě vyrůstající dva květy zvonku na překřížených stoncích, levý se čtyřmi listy, dva nahoře a dva dole. Pravý květ svěšený, levý vztyčený a rozevřený, vše zlaté. Vychází ze staré pečeti, ze které přebral obraz květiny, popsáné jako zvonek. Stříbrné vlnité břevno a červená barva štítu symbolizují místní potok s červeným dnem, po kterém obec získala své jméno. Návrh znaku vypracoval heraldik Miroslav J. V. Pavlů.¹⁴⁴

Bližší informace se dozvídáme i na stránkách obce Dolní Branná. Popis znaku zní takto: V modrém štítě stříbrné břevno provázené nahoře dvěma a dole jedním postaveným

¹⁴⁴ Webové stránky obce Čermná, http://www.obec-cermna.cz/vismo/osnova.asp?id_org=1975&id_osnovy=2984&n=znak-a-vlajka-obce-cermna&p1=2984 [cit. 26. 4. 2019].

zlatým obilným snopem. Na webových stránkách se dozvídáme více o barvách ve znaku. Zlatá a modrá barva jsou erbovní barvy Valdštejnů, stříbrné břevno je symbolem potoka Sovinka, který protéká obcí. Tři zlaté obilné snopy znázorňují tři poplužní dvory, které se údajně staly základem obce.¹⁴⁵

Další obcí je Dolní Kalná. Její znak a také vlajku navrhoval v roce 2010 heraldik Jan Tejkal. Obecní zastupitelstvo pak schválilo podobu symbolu v této podobě: V zeleném štítě pod stříbrnou vlnitou hlavou s červeným vlnitým břevnem snížená stříbrná krokev nad knížecí korunou. Červené vlnité břevno v hlavě štítu symbolizuje název obce Dolní Kalná. Ten je odvozený od Kalenského potoka, který má vždy po deštích vodu zakalenou dočervena místní hlínou. Trojúhelníkový symbol krokev může znázorňovat název obce Slemeno. Slovo „slémě“ dříve označovalo trám ve hřbetu střechy, v přeneseném významu také hřeben hory nebo zalesněný kopec. Knížecí koruna pak vyjadřuje atribut svatého Václava, patrona české země, jemuž je zasvěcen farní kostel v Dolní Kalné. Zelená barva na štítě vyjadřuje barvu venkovské krajiny.¹⁴⁶

Jívka o svůj znak usilovala na návrh starosty již v roce 1999. Protože se dnes skládá z bývalých vsí Dolní Verněřovice, Hodkovice, Horní Verněřovice, Janovice, Jívka a Studnice a původně neměla žádné vlastní symboly, bylo přistoupeno k tvorbě úplně nových symbolů, které budou zahrnovat jak historii, tak současné legislativní uspořádání a případně i geografické položení. Zastupitelstvo obce po dlouhých jednáních vybralo dne 11. 5. 2000 varianty, které předložilo Poslanecké sněmovně – podvýboru pro heraldiku. Zvítězil znak s tímto popisem: V modrém štítě zlatý třmen, přes něj obrácená stříbrná vidlice posázená 6 modrými květy lnu se zlatými středy. Modrý štít se zlatým třmenem kopíruje erb pánů z Rýzmburka, což jsou s největší pravděpodobností zakladatelé vsí, které dnes tvoří obec Jívka. Obrácená vidlice má znázorňovat křižovatku cest, na kterých je položeno šest vsí tvořících obec. Ty jsou znázorněny květy lnu, které mají dále symbolizovat tradici zpracování rostliny v obci.¹⁴⁷

Klásterská Lhota má od 21. 9. 2005 svůj znak, který je popsán takto: Ve stříbrném štítě na červené patě benediktin v černém řádovém oděvu s kapucí, opírající se pravicí o dřevěnou hůl zakončenou křížem přirozené barvy. Tato obec je jednou z nejstarších na nejhořejším Labi a její vznik je kladen do 1. poloviny 13. století. Ještě před rokem 1250

¹⁴⁵ Webové stránky obce Dolní Branná, <http://www.dbranna.cz/> [cit. 29. 11. 2018].

¹⁴⁶ Webové stránky obce Dolní Kalná, <http://www.dolnikalna.cz/znak%20Da%20Vlajka%20Dobce%20Ddolni%20Dkalna/ds-1058/p1=2210> [cit. 29. 11. 2018].

¹⁴⁷ Webové stránky obce Jívka, <http://jivka.cz/wp/?p=189> [cit. 11. 2. 2019].

blízko odtud založili opatovičtí benediktini probošství. K jeho kmenovému majetku mimo jiné patřila dnešní ves. Probošství po husitských válkách, kdy bylo vypáleno, nebylo již nikdy obnoveno, ale památka na něj zůstává v názvu vsi a také v dnešním znaku.¹⁴⁸

Tvůrci znaku obce Maršov u Úpice zkoumali mezi možnostmi, z čeho při tvorbě znaku vycházet, také variantu použít jako předlohu obecní pečeť, vzniklou vzhledem k použitému písmu, polokurzivě, na počátku 19. století. Protože se však jedná pouze o pečeť nápisovou s nápisem „Obecz Marssow“ a zkříženými ratolestmi (vavřínovou a palmovou), museli vytvořit symboly zcela nové. Přistoupili tedy k variantě vycházet z motivů historických a geografických. Vybrali si tedy patero znakových figur, ze kterých později vycházeli. Může to být figura zvonu znázorňující maršovskou zvonici z roku 1829, jehož srdce končí lipovým listem, připomínajícím maršovskou památnou lípu svobody z roku 1919. Dále to je figura sníženého hrotu či krokve, která má symbolizovat historické budovy v obci, tedy historickou zvonici, roubená stavení (doškové chalupy), historickou hasičskou zbrojnicí vedle lípy svobody z roku 1885, nebo někdejší svobodný dvůr v Maršově. Dále hrot či krokev mohou vyjadřovat také polohu obce v Podkrkonošské pahorkatině. Další figura, jedna či dvě ostrve poukazují na erb pánů z Dubé, majitelů vízburského panství, do kterého ves spadala v nejstarším období. Ostrve také ukazují na znak města Úpice, tedy na druhou část názvu obce. Smrky ve znaku znázorňují krajinu – Podkrkonošskou pahorkatinu a zalesněné okolí obce. Zdvojené vyobrazení jakéhokoliv symbolu znamená vyjádření dvou historických částí Maršova, které patřily ke dvěma panstvím (větší část k Náchodu, menší část ke Smiřicím). Popis oficiálního znaku obce zní: V zeleném štítě uprostřed dvě zúžené krokev, nad nimi čtyři smrky, krajní větší, dole zvon se srdcem zakončeným lipovým listem, vše zlaté. Použité barvy, žlutá a zelená, vyjadřují především barvy venkovské krajiny. Tento znak zvítězil oproti dalším jedenácti návrhům, které můžeme vidět na webových stránkách obce.¹⁴⁹

Mladé Buky získaly v roce 2004 znak vypadající takto: V modrém štítě nahoře vykořeněný buk, pod ním čtyři hvězdy, vše zlaté, v patě stříbrná ryba. Základem pro návrh se stala pečeť dochovaná v Eichlerově sbírce, ve které se nacházel buk, na jehož větvi sedí pták. Ryba je pak symbolem obce Kalná voda, sloučené s Mladými Buky.

¹⁴⁸ Webové stránky obce Klášterská Lhota, <https://www.klasterskalhota.cz/symboly-obce> [cit. 11. 2. 2019].

¹⁴⁹ Webové stránky obce Maršov u Úpice, <http://obecmarsov.cz/znak-a-vlajka-obce/> [cit. 11. 2. 2019].

Znak obce Mostek vymyslel Vladimír Wolf z Trutnova a zrealizoval ho Jiří Škopek, akademický malíř z Jaroměře. Obec Mostek leží na území mezi Labem a Boreckým potokem uprostřed lesů Podzvičinska. K roku 1560 se poprvé připomíná „mlýn v Mostku“. Po dlouhých výzkumech byly nalezeny dehtařské aktivity a polotovary mlýnských kamenů ze 70. let 20. století. V 80. letech 19. století se Mostek stal v souvislosti se stavbou textilní továrny a velkým nárůstem obyvatelstva samostatnou obcí. Znak lze zařadit do částečně mluvících, protože je odvozen od jména obce. Jeho popis zní takto: V zeleném štítě dvě zúžená břevna, nad nimi volný kvádrovaný mostek, pod nimi mlýnský kámen s položenou černou kypřicí, vše stříbrné. Zelený štít znamená umístění obce uprostřed lesů. Kvádrovaný mostek v horní polovině znaku kdysi překlenoval Borecký potok a okolní zmáčené území. Stříbrná břevna ukazují na polohu obce mezi dvěma vodotečemi. V dolní části pečeti je mlýnský kámen. Stříbrná barva značí okolní skály tvořené ze světlých hrubozrnných pískovců.¹⁵⁰

Znak obce Prosečné je popsán takto: V červeném štítě vyrůstají ze středu na třech zelených stoncích provázených dvěma listy tři zlaté květy se stříbrnými středy. Tento obraz vychází z historické pečeti místní rychty. Květinu v pečeti se nepodařilo identifikovat, ani nikam heraldicky zařadit, barvy tedy byly vybrány náhodně. Naturalistické ztvárnění vychází z podoby květiny na pečeti, která pochází pravděpodobně ze 17. století, soudě podle data umístěného v pečetním poli.¹⁵¹

Staré Buky získaly svůj znak k 650. výročí první zmínky o obci. Je popsán takto: Ve stříbrném štítě pod zvýšeným červeným břevnem zelený vykořeněný buk s černým kmenem, v koruně zlatá lilie. Hlava štítu znázorňuje svými barvami barevnost erbu českého krále, který jako držitel hradu Trutnov fakticky vlastnil tuto ves zpočátku její historie. Dělení hlavy štítu ukazuje také na rodový erb vladyků z Jimnice, což byli první známí držitelé vsi. Významnými vlastníky obce byli také rody Stošů z Kounic a Schaffgotschů, kteří ve svých erbech též kombinovali červeno-stříbrné varianty štítu a figur. To, že je na obraze vykořeněný buk, poukazuje na část názvu obce, tedy „Starý“. Vykořeněný buk je tak mluvícím znamením. Zlatá lilie a zelená barva koruny stromu symbolizují starobucký kostel zasvěcený sv. Anně. Podoba znaku vychází z otisku razítka z přelomu 19. a 20. století.¹⁵²

¹⁵⁰ Webové stránky obce Mostek, <https://www.mostek.cz/obec-1/znak-a-prapor-obce/> [cit. 12. 2. 2019].

¹⁵¹ Webové stránky obce Prosečné, <http://www.obecprosecne.cz/obec-2> [cit. 12. 2. 2019].

¹⁵² Webové stránky obce Staré Buky, <https://www.starebuky.cz/index.php?oid=293766> [cit. 12. 2. 2019].

Znak města Trutnova vychází z pověsti o bájném drakovi. Ta vypráví o tom, jak kníže Oldřich poslal do pohraničních hvozdu svého vazala, pana Albrechta z Trautenbergu. Měl za úkol založit nové město a čelit loupeživým tlupám. Dva členové jeho řemeslné družiny tehdy zabloudili při hledání skalního lomu do hlubokého lesa. Bloudili dlouho, až zaslechli silný, neustávající havraní křik. Vydali se tedy za ním a došli až k divoké rokli, nad kterou stála stará lípa. Po nějaké chvíli našli příčinu pronikavého havraního křiku. Byl to patnáct loktů dlouhý plaz, tlušťky velice silného stromu. Měl široce otevřenou tlamu, ohnivé oči, ocas šroubovitě zatočený nahoru a tělo pokryté velkými rohovitými šupinami. Zedníci se ihned dali na úprk, cestu si však pečlivě značili záseky do stromů. Rytíř Trautenberg zprvu odmítal uvěřit a považoval toto svědectví za lež. Po neustávajících přísahách zedníků ale přece jen slíbil, že místo prověří. Spolu se svojí skupinou vyrazili k místu vybaveni řetězy a lany. Omotali je pevně kolem stromů na pahorku. Na druhém konci provazu spustili dolů jehně jako návnadu. Nestvůra se chytila na tuto lest, vylezla ven a pomocí lan a řetězů byla vytažena z doupěte. Následně byla připoutána ke stromům, aby se nemohla hnout. Družina pak rychle vytvořila obrovskou dřevěnou mříž se železnými špicemi, kterou zvíře znehybnila. Poté na ni naházeli těžké kameny a kolem zapálili oheň. Zvíře se pod těmito nástrahami vysílilo a znehybňelo. Rytíř Trautenberg pak nakázal zvíře stáhnout z kůže a zbytek zakopat. Kůže byla na slunci vysušena a poté vystavena na obdiv na staré zámecké věži. Když roku 1024 kníže Oldřich pořádal zemský sněm v Brně, kde svěřil vládu nad Moravou svému synu Břetislavovi, přišli blahopřát i trutnovští a knížeti předali draka. Ten ho nechal pověsit na brněnské radnici. Za to dostalo město Trutnov zvony.¹⁵³ Popis znaku zní takto: Na modrém štítě stojí stříbrná, z kvádrů budovaná brána se třemi stínkami a třemi střílnami pod cimbuřím. V otevřené bráně je do poloviny spuštěná zlatá mříž. Po obou stranách brány stojí rovněž stříbrné čtyřhranné věže s částečně viditelnými i vnitřními bočními stranami. Mají po každé straně dvě římsami oddělená okna nad sebou a červenou sedlovou střechu se zlatými makovicemi. Mezi věžemi letí doprava černý havran se zlatým prstenem a rubínem v zobáku. Před branou leží na hnědé půdě zelený, doprava obrácený drak s ocasem vzhůru stočeným a s vyplazeným jazykem.¹⁵⁴

Také Velké Svatoňovice, stejně jako Staré Buky, získaly svůj znak po 650 letech své existence. Stalo se tak roku 2007 a popis zní takto: V modrém štítě na zeleném návrší

¹⁵³ Viz Trutnovský drak – Trutnov – město draka, <http://www.trutnovmestodraka.cz/zajimavosti-detail.php?id=146> [cit. 8. 2. 2019].

¹⁵⁴ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 385.

volná palisádová hradba s branou a roubenou tvrzí s obdélníkovým oknem, která je zakončena stanovou střechou. Vpravo nahoře kosmý mlátek šikmo podložený želízkem, vlevo kosmo letící jestřáb. V návrší třmen s jetelovým závěsem. Vše zlaté. Přípravy znaku byly náročné. Musel zahrnovat také Markoušovice a Starý Sedloňov, které od roku 1976 spadají pod Velké Svatoňovice. Po dlouhém jednání byl schválen znak v dnešní podobě. Dolní část znaku, pahorek s jezdeckým třmenem a zlatá palisáda s roubenou tvrzovou věží na něm, má připomínat nejstarší osídlení obce pány rodu zlatého třmene. Zlatý mlátek s želízkem symbolizují Markoušovice, kde bylo roku 1590 objeveno černé uhlí, a zlatý letící jeřáb znázorňuje Starý Sedloňov, Jestřebí hory a jejich přírodu. Co se týče barev, zelená je symbolem někdejší tvrže, jejíž zbytky se dochovaly jak v terénu, tak v pomístním názvu Na Valech. Modrá barva značí obklopení tvrže vodou a zlatá barva připomíná „zlaté časy“ kolonizace a industriální historie Svatoňovicko-rtyňské kotliny pod jihozápadními svahy Jestřebích hor. O dalších možných návrzích a motivech se lze dočíst na webových stránkách obce.¹⁵⁵

Znak Zlaté Olešnice spojuje mluvící znamení (zlaté trojvrší), připomínku dávného dolování vzácných kovů v okolí vesnice (zkřížený mlátek a kladívko) a kostel sv. Kateřiny (zlomené kolo s noži). Symbol trojvrší vypovídá o hornatém charakteru zdejšího kraje. Popis znaku zní takto: V modrém štítě stříbrné vlnité břevno, nad ním horní polovina zlomeného zlatého nožového kola, dole ve zlatém trojvrší modrá hornická kladívka s černými topůrky.¹⁵⁶

Znak města Žaclěře je popsán takto: V modrém štítě na červené kvádrované zdi s černými hornickými kladívky s topůrky přirozené barvy vztyčený medvěd se zlatým obojkem přidržující kmeny dvou vyrůstajících jedlí po stranách, vše přirozené barvy. Znak je odvozen od pečetního mluvícího znamení, které vzniklo z názvu Bernstadt, používaného od roku 1553.¹⁵⁷ Původně v něm byl medvěd se zlatým kruhem na krku, stojící vzpřímeně na trávníku mezi dvěma jedlemi, které držel předními tlapami. Štít měl být červený, medvěd hnědý se zlatým obojkem a jedle v přirozených barvách. Později, zřejmě v 19. století, byla do znaku přidána červená hradební zeď s hornickými kladivky v dolní polovině štítu. S tím byla změněna i základní barva štítu.¹⁵⁸ Mlátek a želízko poukazují na dolování černého uhlí, jehož nález se datuje do roku 1570.¹⁵⁹

¹⁵⁵ Webové stránky obce Velké Svatoňovice, <http://www.velkesvatonovice.cz/windex.php/o-nasi-obci/znak-a-prapor-obce/> [cit. 12. 2. 2019].

¹⁵⁶ Webové stránky obce Zlatá Olešnice, <http://www.obec-zlataolesnice.cz/znak-a-prapor-obce/ms-1009/p1=1009> [cit. 30. 11. 2018].

¹⁵⁷ Webové stránky obce Žaclěř, <http://www.zacler.cz/turista/historie-mesta/> [cit. 30. 11. 2018].

¹⁵⁸ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 426.

¹⁵⁹ Webové stránky obce Žaclěř, <http://www.zacler.cz/turista/historie-mesta/> [cit. 30. 11. 2018].

5.5 Komparace znaků a pečetních znamení

V současné době se v okrese Trutnov nachází celkem šedesát sedm obcí majících svůj znak. Z toho poslední byl udělen obci Zlatá Olešnice dne 21. června 2018. V databázi REKOS se nachází šedesát tři záznamů, přičemž vyobrazení znaku s datem udělení je u sedmapadesáti obcí, bez data pak u dvou obcí. U měst Hostinné, Trutnov, Úpice a Vrchlabí nejsou jejich znaky vyobrazené vůbec. Protože v naší práci zmiňujeme pouze obce, jejichž pečeť jsme našli v Eichlerově sbírce, pracujeme tu se znaky jednapadesáti obcí zanesených v databázi. Navíc užívají znaky také Choustníkovo Hradiště, Svoboda nad Úpou a Špindlerův Mlýn a svůj znak mělo i Horní Staré Město. Záznam o nich ale v databázi nenajdeme.

Více než polovina, šestadvacet znaků, používá buď svůj historický znak, nebo k návrhu nového znaku využili obraz z doložené pečeti. Úplně stejný motiv najdeme na znacích obcí Černý Důl, Dvůr Králové nad Labem, Hostinné, Klášterská Lhota, Kunčice nad Labem, Pilníkov, Prosečné, Trutnov a Vrchlabí. Obrazy na pečetích těchto obcí byly ve stejné podobě převzaty do znaků a doplněny tinkturami. Do této skupiny lze zařadit i znak Lampertic. Liší se pouze tím, že Beránek Boží a tři úly, po kterých kráčí, nejsou v jednom poli, ale jsou rozděleny v děleném štítě. Beránek pak na rozdíl od obrazu na pečetí hledí k praporu a má znázorněnou svatozář. Pouze drobnou úpravou prošel i znak Úpice. Zatímco na pečetích je zobrazován v různých formách pouze vykořeněný kmen stromu, později s dvěma písmeny g po jeho stranách, ve znaku přibyla královská koruna. V pečetích bývala vyobrazená nad štítem jako klenot, kde pravděpodobně nahrazovala variantu přilby s klenotem.

Druhou skupinu tvoří znaky, které převzaly určité motivy z pečeti a jsou navíc doplněné o další heraldské nebo obecné figury. Heraldskými prvky jsou doplněny motivy tří obcí. Ve znaku prvních dvou obcí se jedná o vlnité břevno vyjadřující potok či říčku. Ve znaku obce Čermná vyrůstá z vlnitého břevna, vyjadřujícího místní potok, květina. Má zde mírně pozměněné ztvárnění, je však vidět, že se jedná o stejnou květinu, podle oficiálního popisu v REKOS zvonek. Dolní Lánov má dělený štít, v prvním poli je motiv známý z pečeti – kovář probodávající medvěda oštěpem. Mezi nimi podkova. Ve druhém poli je stříbrné vlnité břevno, znázorňující pravděpodobně říčku Malé Labe, v jejímž údolí se obec rozkládá. Obec Lánov dnes zahrnuje bývalé obce Horní Lánov a Prostřední Lánov. Stejně jako u Dolního Lánova je tu zachován hlavní motiv kováře, medvěda a podkovy. Štít je též dělený. V prvním poli je ale pouze kovář probodávající medvěda. Podkova je umístěna do druhého, třikrát modrostříbrně děleného pole.

Obecné figury doplňují v obecním znaku pečetní motivy osmi obcí. V pečeti obce Bernartice je hlavním motivem medvěd kráčeující vpravo. Přenesl se také na znak, kde je doplněn o prvky přírody, tedy zelené trojvrší se dvěma smrky, nad kterými vidíme siluety letících ptáků. Obraz doplňuje ještě modrá vlnitá pata. Borovnice měla ve své pečeti obraz borovice, kolem níž byla písmena G a B (GroßBorovnitz). Ve znaku je též obraz borovice, oproti pečeti ale úplně jinak stylizovaný. Místo písmen okolo kmenu stromu se zde nachází vpravo kohoutí hlava, vlevo lví hlava, obě přivrácené. Obec Chvaleč měla v pečeti listnatý strom uprostřed dvou skal, na němž sedí pták. Ve znaku tvoří tento výjev první pole polceného štítu. Ve druhém poli pak vidíme svatého Petra. Obec Kocbeře převzala ze své pečeti lva držícího latinský kříž. Kříž je navíc oproti pečeti zakončen lipovými listy a lev je vyobrazen vyrůstající ze zlatého návrší, v němž jsou tři smrky. Také Malé Svatoňovice přebraly základ svého znaku z pečetního obrazu. Marie s Ježíškem vyobrazena v koruně listnatého stromu je navíc obklopena sedmi květy a po obou stranách stromu přibyla zkřížená kladívka s mlátky. Základem pečetního znamení i znaku Mladých Buků je buk. Oproti pečeti znak doplňují pod bukem čtyři hvězdy, a v patě ryba. Obec Vlčkovice v Podkrkonoší tvoří dvě bývalé vsi, Dolní a Horní Vlčkovice. Stejně jako v jejich pečetích se ve znaku objevuje lípa. Je však doplněna o dva vlky, kteří ji přidržují, a návrší s lilí. V pečetích Žacléře vidíme medvěda s obojkem, držící dva jehličnaté stromy. Ve znaku navíc stojí na kvádřované zdi se kříženými hornickými kladívky.

Poslední skupinou jsou znaky, které byly též motivovány pečetními znameními, ale naopak od předchozí skupiny byly některé figury zredukovány. První je obec Dolní Kalná, kde byla v pečeti vyobrazena celá postava svatého Václava s jeho typickými atributy. Tento motiv se zachoval, avšak ve znaku se setkáme pouze se svatováclavskou knížecí korunou. Navíc je znak doplněn heraldskými figurami, vlnitou hlavou, vlnitým břevnem a sníženou krokví. Dub ve znaku obce Dubenec je mluvícím znamením. Zřejmě si ponechal motiv z pečeti Dolního Dubence. K obci Dubenec však dnes patří i bývalá ves Horní Dubenec, který měl pečeť složitější. Stromy tu ale také měly své zastoupení. Pečeť Horního Maršova znázorňuje postavu spravedlnosti, za ní kostel. Do znaku se přenesl pouze samotný motiv spravedlnosti v totožném ztvárnění. Podobným procesem jako znak Dolní Kalné prošel i znak Janských Lázní. Zatímco v pečeti se setkáváme s celou postavou Jana Křtitele s jeho atributy, do znaku se přenesl pouze tenký rákosový kříž pro Jana Křtitele typický. Znak je navíc vpravo polcený, ve druhém poli doplněn o vrch, v němž je vyobrazeno zřídlo.

Druhou část znaků tvoří ty, které byly vytvořeny bez předlohy v pečetním znamení. V námi zkoumané oblasti jich bylo celkem pětadvacet. Jasný důvod pro vytvoření nové podoby znaku měly obce, jejichž pečeti byly původně nápisové, tedy neměly odkud čerpat. Jsou to především obce z panství Náchod.¹⁶⁰ Například v případě Maršova u Úpice máme jasný důkaz toho, že autor přihlédl k možnosti použít pečetní znamení.¹⁶¹ Také Dolní, Horní a Prostřední Staré Buky z panství Staré Buky, které dnes tvoří jednu obec, disponovaly pouze nápisovými pečeti. Disponovaly jimi též obce Dolní Dvůr, Hřibojedy a Pec pod Sněžkou. V případě dalších pečeti nelze příčinu změny obrazu jednoznačně určit. Obce nebo samotní tvůrci znaků k tomu mohli mít mnoho různých důvodů. Podle našeho uvážení to mohlo být proto, že obraz nedostatečně symbolizoval charakter obce, tedy byl příliš obecný, případně byl nalezen vhodnější motiv. Sem lze zařadit hvězdu na pečetí Dolní Brusnice, Pannu Marii s Jezulátkem na pečetí Horní Olešnice, vázu s květinami na pečetí Chotěvic, zemědělské nástroje na pečetích Kohoutova a Nemojova, liliový kříž na pečetí Mostku, květiny na pečetí Rudníku nebo Beránka Božího na pečetí Zlaté Olešnice.

Ze stejného důvodu mohl vzniknout nový obraz pro znaky obcí Dolní Branná, Královec nebo Suchovršice. V těchto případech je použití obrazu na pečetích snadněji vysvětlitelné,¹⁶² přesto však mohl být důvodem ke změně vhodnější motiv. V případě Vlčic se zřejmě jednalo o zastaralost použitého motivu, který symbolizoval osobu rychtáře. Neméně pravděpodobný důvod změny motivu mohl být také fakt, že tvůrci znaku vůbec o staré pečetí nevěděli nebo nejevili zájem se historickým vyobrazením motivovat.¹⁶³

Pádným důvodem k tvorbě nového znaku je spojení většího množství vsí. V trutnovském okrese je nejlepším příkladem Jívka, která se skládá ze šesti bývalých vsí. Vzhledem k tomuto počtu a rozdílnosti jejich pečetních znamení by zřejmě ani nebylo možné vytvořit znak, který by všechna pečetní znamení zahrnul. Proto Jívka přistoupila k tvorbě znaku zcela nového. Dolní a Horní Malá Úpa, které jsou dnes sloučeny do obce Malá Úpa, používaly obě jako pečetní znamení postavu spravedlnosti, kde se opět dostáváme do situace, kdy je obraz příliš zastaralý a obecný, proto muselo být zřejmě přistoupeno k tvorbě nové symboliky.

¹⁶⁰ Konkrétně obce Batňovice, Hajnice, Havlovice, Libňatov, Maršov u Úpice, Rtyně v Podkrkonoší a Velké Svatoňovice.

¹⁶¹ Webové stránky obce Maršov u Úpice, <http://obecmarsov.cz/znak-a-vlajka-obce/> [cit. 11. 2. 2019].

¹⁶² Suchovršice – existence kapličky, Dolní Branná a Královec – mluvící znamení (podle německého názvu).

¹⁶³ Viz kapitola Výzkum Romana Reila.

Mluvíme-li o znacích, u nichž známe přesné datum vzniku, pohybujeme se v období od roku 1996 do roku 2018. Podle předchozího výčtu lze odvozovat, že byla velice často snaha inspirovat se pečetním obrazem. Odečteme-li počet nápisových pečetí, u kterých nebylo jiné možnosti, než vymyslet znak nový, dostáváme se k poměru 26:14 znaků vycházejících z pečetního znamení oproti znakům s novými motivy. To už svědčí o tom, že byla velká snaha vracet se k historickým znamením.

6 POPIS PEČETÍ A ZNAKŮ

ANTONÍNNOVO ÚDOLÍ

(něm. Thalseifen; panství Vlčice)

Antonínovo údolí je část Mladých Buků. V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 34 mm.¹⁶⁴ Obraz tvoří Beránek Boží s praporem, kráčející vpravo. Opis je ohraničen linkami a zní: INSIGEL DER GEMEIN[DE] NEV SEIFENTHAL.¹⁶⁵ Slova jsou oddělována květy. Pečeť je ohraničena perlovcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.¹⁶⁶

ARNULTOVICE (Hostivín)

(něm. Arnsdorf; č. o. Rudník; statek Heřmanovy Sejfy)

¹⁶⁴ Archiv Národního muzea, Sbírká G – Eichlerova topografická sbírka (dále sbírka G), kart. 17, panství Vlčice.

¹⁶⁵ Písmeno D psáno zrcadlově.

¹⁶⁶ SOKA TU, Soudobá dokumentace (dále SD), sign. 20/5.

Arnultovice jsou dnes částí obce Rudník. První písemná zmínka se objevuje v roce 1437.¹⁶⁷ V Eichlerově sbírce je okrouhlá pečeť o průměru 31 mm.¹⁶⁸ Obraz tvoří srdce, z něhož vyrůstá květina se dvěma dlouhými „rozvětvenými listy“. Opis je ohraničen vavřínovými věnci a zní: SIGEL DER GEMEIN[DE] ANRNS TORFF. Uvozen je hvězdou. Perokresba vychází z tohoto otisku.¹⁶⁹

BABÍ

(něm. Trautenbach; č. o. Trutnov; panství Královské věnné město Trutnov)

Babí je dnes část obce Trutnov. První písemná zmínka je známa z roku 1485.¹⁷⁰ K názvu se váže pověst o prvních kolonistech. Když vstoupili do této oblasti, pochybovali, zda zde protékající potok brzy nevyschne. Nakonec se rozhodli se slovy „Traut dem Bach“¹⁷¹, že zůstanou. Tak vzniklo jméno „Trautenbach“.¹⁷² V Eichlerově sbírce vidíme oválnou pečeť o rozměrech 23 x 21 mm.¹⁷³ Obraz tvoří v horní polovině pečeti kaple,¹⁷⁴ po jejích stranách listnaté stromy. V dolní polovině nápis TRAVTTEN / PACH. Pečeť je ohraničena perlovcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.¹⁷⁵

¹⁶⁷ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

¹⁶⁸ ANM, Sbírká G, kart. 16, panství Heřmanovy Sejfy.

¹⁶⁹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

¹⁷⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

¹⁷¹ V překladu: Bezpečný potok.

¹⁷² J. DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde*, s. 505.

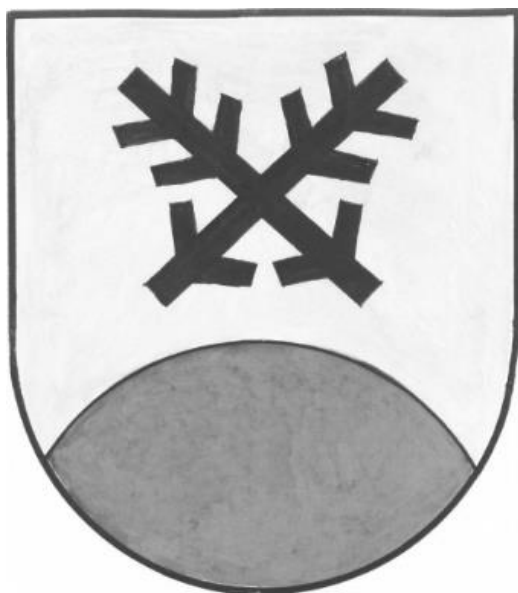
¹⁷³ ANM, Sbírká G, kart. 26, Panství Trutnov.

¹⁷⁴ Jedná se s největší pravděpodobností o kapli sv. Tekly, která byla vystavěna v roce 1753 a vysvěcena v roce 1755; viz Poškozené a zničené kostely, kaple a synagogy v České republice, <http://www.znicenekostely.cz/?load=detail&id=14281> [cit. 26. 3. 2019].

¹⁷⁵ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

BATŇOVICE

(něm. Batnowitz; panství Náchod)

První písemná zmínka o Batňovicích je z roku 1408.¹⁷⁶ V Eichlerově sbírce vidíme oválnou pečeť o rozměrech 31 x 29 mm.¹⁷⁷ Obraz tvoří nápis Obec / Batnio / wicze. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.¹⁷⁸ Batňovice získaly znak 19. 1. 2007.

Popis: Ve zlatém štítě nad zeleným kopcem černé zkřížené ostrve.¹⁷⁹

¹⁷⁶ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

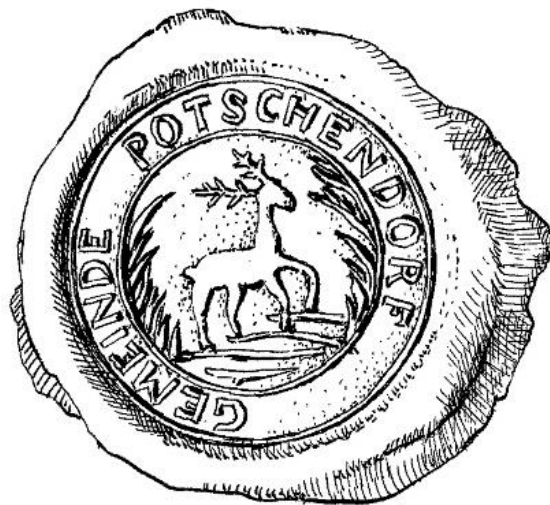
¹⁷⁷ ANM, Sbíрка G, kart. 25, Panství Náchod.

¹⁷⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

¹⁷⁹ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/90d22721-b200-49d0-a3f9-b8469ea9d421> [cit. 29. 11. 2018].

BEČKOV

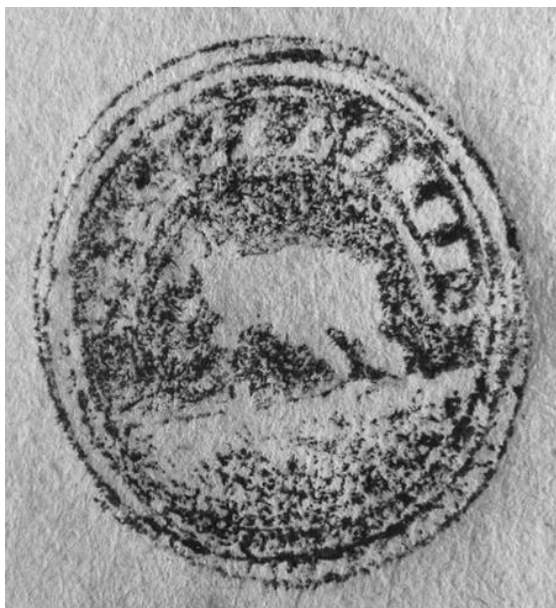
(něm. Potschendorf; č. o. Bernartice; panství Žacléř)

Bečkov je osada patřící k obci Bernartice. V Eichlerově sbírce se nachází tištěný otisk okrouhlé pečeti o průměru 33 mm.¹⁸⁰ Obraz tvoří vlevo krácející jelen. Opis je ohraničen linkami a zní: GEMEINDE POTZENDORF¹⁸¹. Perokresba vychází z otisku pečeti, který se nepodařilo dohledat.¹⁸² Liší se pouze opis, který zní: GEMEINDE POTSCHEENDORF.

BERNARTICE

(něm. Bernsdorf; panství Žacléř)

¹⁸⁰ ANM, Sbírnka G, kart. 27, Panství Žacléř.

¹⁸¹ Písmeno N psáno zrcadlově.

¹⁸² SOKA TU, SD, sign. 20/5.

První písemná zmínka o obci Bernartice je z roku 1297.¹⁸³ V Eichlerově sbírce vidíme pouze tištěný otisk pečeti Bernartic, navíc špatně identifikovatelný. Je oválná o rozměrech 24 x 22 mm.¹⁸⁴ Obraz tvoří vpravo kráčeující medvěd. Opis je psán v horním půlkruhu a zřejmě zní: BERNSDORFF.

Bernartice získaly znak 25. 3. 2005.

Popis: Ve stříbrném, vlnitě děleném štítě nahoře zelené trojvrší, z krajních vrchů vyrůstají dva zelené smrky s černými kmeny, nad prostředním vrchem čtyři (2,1,1) černé siluety letících ptáků, dole nad modrou vlnitou patou kráčeující černý medvěd.¹⁸⁵

BOBR

(něm. Bober; č. o. Žaclěř; panství Žaclěř)

Bohr je dnes část obce Žaclěř. První písemná zmínka je známa z roku 1565.¹⁸⁶ V Eichlerově sbírce se nachází pouze tištěný otisk pečeti. Je oválná, o rozměrech 28 x 27 mm.¹⁸⁷ Obraz tvoří v horní polovině nápis GEMEINDE / BOBER, nad ním tři hvězdy. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z pečeti, kterou se nepodařilo dohledat,¹⁸⁸ obraz je stejný jako u otisku.

¹⁸³ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

¹⁸⁴ ANM, Sbírnka G, kart. 27, Panství Žaclěř.

¹⁸⁵ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/50d82c2f-9903-4e49-be08-0c30f7379454> [cit. 29. 11. 2018].

¹⁸⁶ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

¹⁸⁷ ANM, Sbírnka G, kart. 27, Panství Žaclěř.

¹⁸⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

BOHUSLAVICE (Bousnice, Bohuslavice nad Úpou)

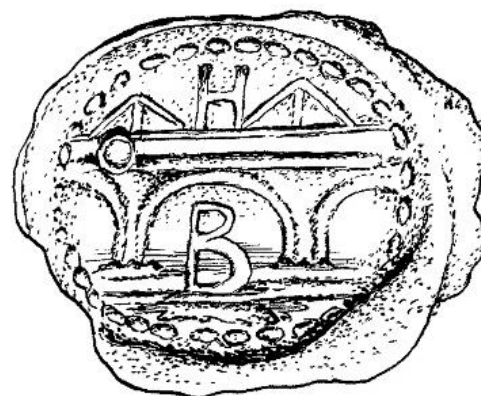
(něm. Bausnitz; č. o. Trutnov; panství Náchod)

Bohuslavice jsou dnes částí obce Trutnov. První písemná zmínka je známa z roku 1545.¹⁸⁹ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 24 x 23 mm.¹⁹⁰ Obraz tvoří na mostě stojící svatý, okolo něj dva jehličnaté stromy. Opis je ohraničen zevnitř linkou, zvenku perlovcem a zní: SIGIL DER IHRS GEMEIND[E] BAUSNITZ. Uvozen je květem, slova jsou oddělována tečkami. Perokresba vychází z tohoto otisku.¹⁹¹

BOJIŠTĚ (Humburky)

(něm. Hohenbruck; č. o. Trutnov; panství Královské věnné město Trutnov)

¹⁸⁹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

¹⁹⁰ ANM, kart. 25, Panství Náchod.

¹⁹¹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Bojiště je dnes část obce Trutnov. První písemná zmínka se objevuje v roce 1260.¹⁹² V Eichlerově sbírce je oválná pečeť o rozměrech 22 x 26 mm.¹⁹³ Obraz tvoří most nad řekou se třemi propustmi, nad ním písmeno H, v prostřední propusti písmeno B. Pečeť je ohraničena perlovcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.¹⁹⁴

BOLKOV

(něm. Polkendorf; statek Heřmanovy Sejfy)

Ves Bolkov provází pověst o horském hřbetu východně od Bolkova, kde se těžilo zlato, stříbro a železná ruda. Kvůli hluku, který se odsud ozýval, ho první osadníci pojmenovali německým názvem „Polterdorf“, tedy rachotící či strašidelná ves. Z toho později vznikl

¹⁹² J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

¹⁹³ ANM, Sbírká G, kart. 26, Panství Trutnov.

¹⁹⁴ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

dnešní německý název „Polkendorf“. V jiné pověsti se dozvídáme, že k výstavbě dolu bylo spotřebováno velké množství trámů, nářečně zvaných „Bolken“, které daly jméno tomuto místu. Dnes je Bolkov součástí obce Rudník. Ve Vrchlabské vlastivědě se dozvídáme o staré obecní pečeti, která zobrazuje strom se čtyřmi listnatými větvemi v koruně, mezi nimi kříž. Opis zní: Sigil der Gemein[de] Polkendorf.¹⁹⁵ V knize najdeme i vyobrazení pečeti Bolkova, opis zde však zní: SIGIL . DER . GEMEIN[DE] . POLCKENDORF.¹⁹⁶ Otázkou zůstává, zda jde o autorem popisovanou pečeť s chybně interpretovaným opisem, nebo je to další typ obecní pečeti. V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 31 mm.¹⁹⁷ Obraz zůstává stále stejný, opis je ohraničen perlovcem a zní: SIGIL DER GEMEIN[DE] POLCKN DORF. Mezi slovy DER GEMEIN POLCKN jsou květy. Trojice těchto květů také zakončuje opis. Slova POLCKN DORF spojuje tečka. Perokresba vychází z tohoto otisku.¹⁹⁸

Ve Státním okresním archivu Trutnov nalezneme otisk pečeti v kronice z let 1838 – 1952 ve fondu Farní úřad Rudník.¹⁹⁹ Jedná se o otisk stejného typáře, jako v případě Eichlerovy sbírky. Opis v levé části pečeti je setřený.

BOROVNICE (Velká Borovnice)

(něm. Groß-Borovnitz; panství Pecka - Radim)

¹⁹⁵ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 1284.

¹⁹⁶ TAMTÉŽ, s. 913.

¹⁹⁷ ANM, Sbírká G, kart. 16, panství Heřmanovy Sejfy.

¹⁹⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

¹⁹⁹ SOKA TU, Farní úřad Rudník, pamětní kniha 1838-1952, neinventarizováno.

První písemná zmínka o Borovnici se objevuje v roce 1382.²⁰⁰ Z Eichlerovy sbírky známe okrouhlou pečeť o průměru 25 mm.²⁰¹ Obraz tvoří borovice, po jejích stranách tečkou oddělená písmena G a B. V horní části pečeti po obvodu vavřínová větev. Pečeť je ohraničena linkou s paprsky. Perokresba vychází z tohoto otisku.²⁰² V časopise Riesengebirgsheimat se objevuje otisk pečeti.²⁰³ Je oválný, se stejným obrazem jako předchozí, pod stromem je navíc letopočet 1779. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem a linkou.

Borovnice získala svůj znak dne 21. 9. 2005.

Popis: Ve stříbrném štítě vykořeněná borovice přirozené barvy provázená podél kmenu černou kohoutí hlavou s červenou zbrojí a modrou lví hlavou se stříbrnou zbrojí a červeným jazykem, obě přivrácené.²⁰⁴

²⁰⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

²⁰¹ ANM, Sbíрка G, kart. 15, panství Jilemnice.

²⁰² SOKA TU, SD, sign. 20/5.

²⁰³ Riesengebirgsheimat, Heimatblatt für die Kreise Hohenelbe und Trautenau, roč. 72, č. 11, 2018, s. 13.

²⁰⁴ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/62b3f7c6-1b64-4a32-a575-29658d46d885> [cit. 29. 11. 2018].

BOROVNIČKA (Borovička)

(něm. Klein-Borowitz; statek Studenec)

První zmínka o obci Borovnička je z roku 1423.²⁰⁵ Jméno získala podle blízkého borového lesa, který byl ještě tehdy bohatý na lesní zvěř. Odtud také pochází obraz na pečeti, kde vidíme jelena hledícího vlevo v borovém lese. Ve Vrchlabské vlastivědě je zmíněna obecní pečeť s tímto vyobrazením a s opisem Gemeinde Kleinborowitz.²⁰⁶ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 25 x 23 mm.²⁰⁷ Vyobrazení je stejné jako u předchozí. Opis je oddělen zevnitř linkou, zvenku řetízkem a zní: DAS SIEGEL DER GEMEIN[D]E KLEIN BORWIECZ. Uvozen je hvězdou, slova jsou oddělena tečkou. Perokresba vychází z tohoto otisku.²⁰⁸

ČERMNÁ

²⁰⁵ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

²⁰⁶ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 1328.

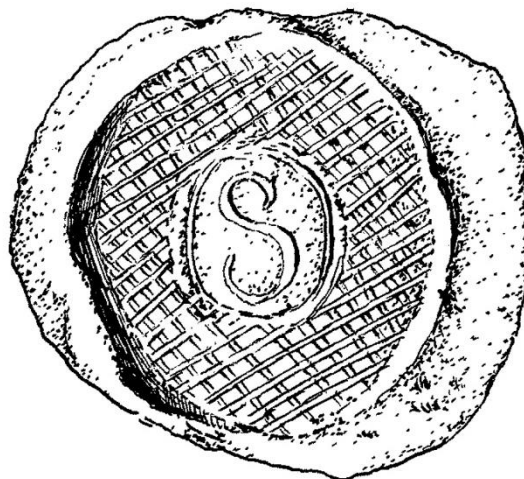
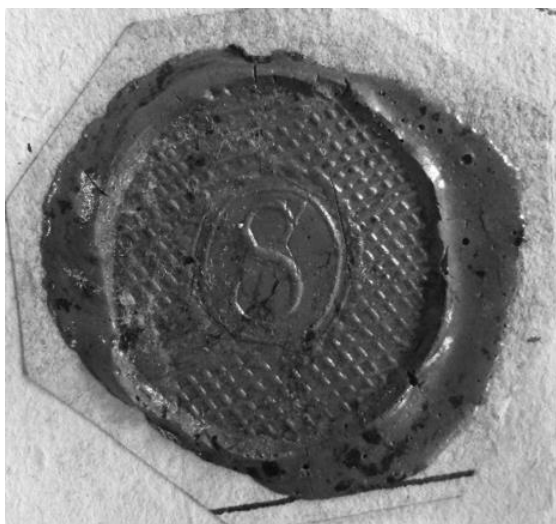
²⁰⁷ ANM, Sbírnka G, kart. 16, panství Studenec.

²⁰⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Do roku 1848 se obec Čermná dělila na Horní a Dolní. Znak obdržela dne 17. 4. 2009.
Popis: V červeném štítě ze stříbrného vlnitého břevna v patě vyrůstající dva květy zvonku na překřížených stoncích, levý se čtyřmi listy, dva nahoře a dva dole. Pravý květ svěšený, levý vztyčený a rozevřený, vše zlaté.²⁰⁹

ČERNÁ HORA

(něm. Schwarzenberg; č. o. Janské Lázně; panství Maršov)

Černá Hora je v dnešní době část obce Janské Lázně. První písemná zmínka je známa z roku 1790.²¹⁰ Jméno je odvozeno od polohy na úbočí Černé Hory.²¹¹ V Eichlerově sbírce vidíme oválnou pečeť o rozměrech 23 x 22 mm.²¹² Je šrafovaná, v ovále uprostřed je písmeno S[CHWARZENBERG]. Perokresba vychází z tohoto otisku.²¹³

²⁰⁹ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/ab0c508a-79e8-4996-9cda-ead0a717e93a> [cit. 29. 11. 2018].

²¹⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

²¹¹ J. DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde*, s. 568.

²¹² ANM, Sbírnka G, kart. 24, Panství Maršov.

²¹³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

ČERNÁ VODA

(něm. Schwarzwasser; panství Žacléř)

Černá Voda je dnes katastrálním územím Žacléře. V Eichlerově sbírce se nachází pouze tištěný otisk pečeti. Je okrouhlá o průměru 30 mm.²¹⁴ Obraz se nepodařilo identifikovat. Opis je ohraničen zevnitř perlovcem, zvenku linkou a zní: SCHWARZ WASSER GEMEIN[DE] INSIGEL. Perokresba vychází z pečeti, kterou se nepodařilo dohledat.²¹⁵ Obraz i opis jsou identické.

ČERNÝ DŮL

(něm. Schwarzenthal; panství Vrchlabí)

²¹⁴ ANM, Sbíрка G, kart. 27, Panství Žacléř.

²¹⁵ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

V roce 1383 pozorujeme první písemné zmínky o počátcích dolování železné rudy.²¹⁶ Až roku 1564 se objevuje označení Černý Důl (Schwarzenthal) v souvislosti s povýšením hornické osady (dříve Gottes Hilf – Pomoc Boží) na městečko Eustachií z Gendorfu. V té době panovník, pravděpodobně ještě Ferdinand I., udělil městečku také znak.²¹⁷ Jméno Černý Důl zřejmě vychází z jeho polohy v údolí pod Černou horou.²¹⁸

V Eichlerově sbírce se nachází tři otisky pečeti Černého Dolu.²¹⁹ Všechny tři jsou okrouhlé, první dvě o průměru 28 mm, poslední o průměru 29 mm. Obraz tvoří zkřížený mlátek a kladivo uprostřed vavřínového věnce. Opis zní: BERGSTADTEL SCHWARZENTHAL. Začíná úvodním symbolem na čísle šest pomyslného ciferníku hodin. Pečeť je ohraničena linkou. Perokresba vychází z druhého otisku.²²⁰

Stejně vyobrazení nacházíme i na typáři uloženém v SOkA Trutnov²²¹ a ve Vrchlabské vlastivědě.²²² Jiří Čarek dále píše o pečeti z r. 1638, kde štít drží nejasná postava, zřejmě horník.²²³ Tuto pečeť se nám však nepodařilo dohledat.

Černý Důl získal svůj znak dne 5. 10. 2004.

Popis: Ve stříbrném štítě v zeleném vavřínovém věnci s červenými plody kosmý mlátek šikmo podložený želízkem, oboje přirozené barvy.²²⁴

²¹⁶ Webové stránky obce Černý Důl, <http://www.cernydul.cz/obcane/o-mestysi-cerny-dul/cerny-dul-historie/> [cit. 27. 11. 2018].

²¹⁷ Václav HORÁK – Roman REIL – Pavel ZAHRADNÍK, *Černý Důl: ohlédnutí za historií s hornickou tradicí*, Černý Důl 2014, s. 10.

²¹⁸ ANM, LIŠKA Karel – Znaky českých měst (dále LIŠKA Karel), kart. 1 (Bydžovsko), Černý Důl.

²¹⁹ ANM, Sbírnka G, kart. 17, panství Vrchlábí.

²²⁰ SOkA TU, SD, sign. 20/5.

²²¹ SOkA TU, AO Černý Důl, typář obce.

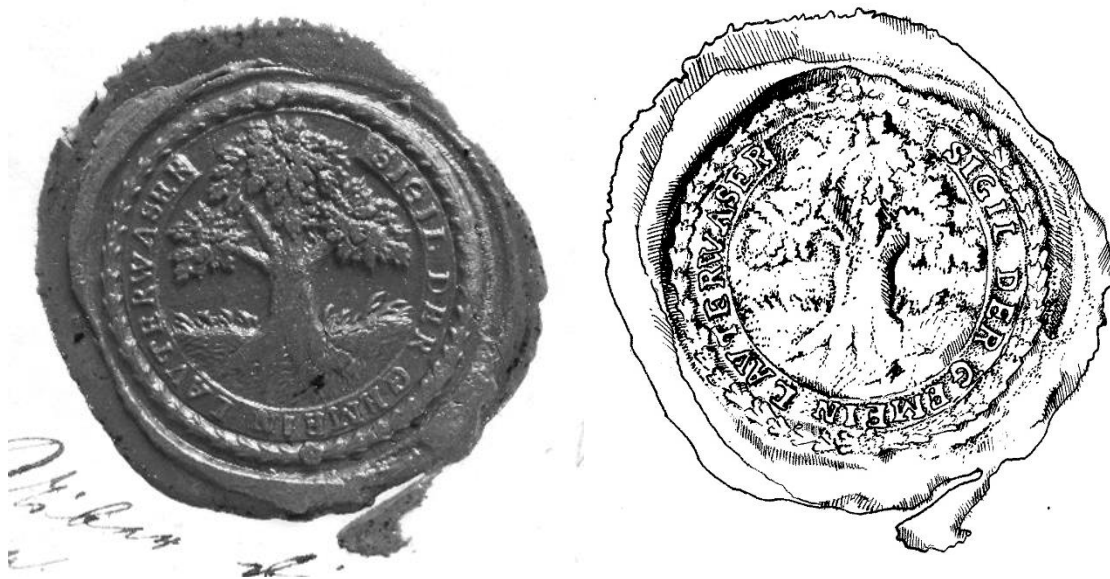
²²² F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 993.

²²³ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 108.

²²⁴ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/cf5d7cea-ed47-459a-a6bf-8e8d6cfd38ed> [cit. 29. 11. 2018].

ČISTÁ V KRKONOŠÍCH (Čistá)

(něm. Lauterwasser; č. o. Černý Důl; statek Studenec)

Čistá v Krkonoších je dnes částí obce Černý Důl a první zmínka o ní se objevuje v roce 1437.²²⁵ Název se vysvětluje tím, že v době dolování byl zdejší potok Čistá zakalený a později byl vyčištěn. Vrchlabská vlastivěda uvádí starou obecní pečeť, ve které se objevuje sukovitý dub a opis zní: „Siegel der Gemeinde Lauterwasser“. Obraz poukazuje na výskyt dubových lesů v této lokalitě.²²⁶ V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 33 mm.²²⁷ Obraz se opakuje z předešlé. Opis je umístěn na stuze a zní: SIGIL DER GEMEIN[DE] LAVTERWASER. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.²²⁸ Pečeť pochází zřejmě z 18. století.²²⁹

²²⁵ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

²²⁶ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 1240.

²²⁷ ANM, Sbíрка G, kart. 16, panství Studenec.

²²⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

²²⁹ Viz V. HORÁK – R. REIL – P. ZAHRADNÍK, *Černý Důl*, s. 10.

DEBRNÉ

(něm. Döberle; panství Královské věnné město Trutnov)

Debrné je zaniklá vesnice, dnes součástí Trutnova. V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 22 x 18 mm.²³⁰ Obraz tvoří vlevo kráčející čtyřnohé zvíře, za ním listnatý strom. Opis je ohraničen zevnitř linkou zvenku perlovcem a zní: SIGIL DER GEMEIN[DE] DOEBERLE. Uvozen je květem. Mezi slovy GEMEIN a DOEBERLE je dvojtečka, která znázorňuje zkratku. Perokresba vychází z tohoto otisku.²³¹

DOLEJŠÍ VRCHLABÍ

(něm. Nieder-Hohenelbe; panství Vrchlabí)

²³⁰ ANM, Sbírká G, kart. 26, Panství Trutnov.

²³¹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Dolejší Vrchlabí je dnes základní sídelní jednotkou Vrchlabí. Z Eichlerovy sbírky známe okrouhlou pečeť o průměru 28 mm.²³² Obraz tvoří v oválné kartuši na klikaté vertikálně položené řece ryba hledící vzhůru, po každé straně řeky jehličnatý strom. Opis zní: SIGIL DER GEMEINDE NIEDER HOHENELBE. Uvozen je hvězdou, slova jsou oddělena tečkami. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.²³³

DOLNÍ ALBEŘICE (Dolní Valbeřice)

(něm. Nieder-Albendorf; č. o. Horní Maršov; panství Maršov)

Dolní Albeřice jsou dnes částí obce Horní Maršov. První písemná zmínka je známá z roku 1297.²³⁴ V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 29 mm.²³⁵ Obraz tvoří alegorie spravedlnosti. Opis zní: SIGIL D[ER] GEMEIND[E] NIEDER ALBENDORF 1796. Uvozen je květem tvořeným tečkami. Zkratky jsou vyznačovány dvojtečkami. Datum je odděleno tečkou. Pečeť je ohraničena perlovcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.²³⁶

²³² ANM, Sbíрка G, kart. 17, panství Vrchlabí.

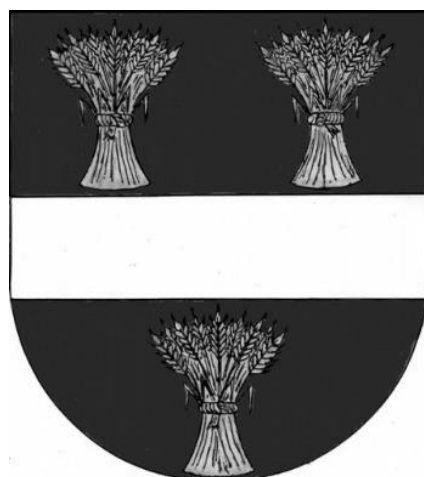
²³³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

²³⁴ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

²³⁵ ANM, Sbíрка G, kart. 24, Panství Maršov.

²³⁶ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

DOLNÍ BRANNÁ (Dolení Branná)
(něm. Hennersdorf; panství Jilemnice)

První písemná zmínka o obci Dolní Branná je známá z roku 1357.²³⁷ V Eichlerově sbírce najdeme dvě pečeti.²³⁸ První je oválná o rozměrech 28 x 25 mm. Obraz tvoří kartuše oválného tvaru, v ní slepice kráčeující vpravo. Opis zní: DORFF HENNERSDORFF. Začíná na čísle osm a končí na čísle čtyři pomyslného ciferníku hodin. Slova jsou oddělena tečkou. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Druhá pečeť je oválná o rozměrech 28 x 26 mm. Obraz je stejný jako u předchozího otisku. Perokresba vychází z druhého otisku pečeti.²³⁹

Dolní Branná získala znak dne 15. 12. 1998.

Popis: V modrém štítě stříbrné břevno provázené nahoře dvěma a dole jedním postaveným zlatým obilným snopem.²⁴⁰

²³⁷ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

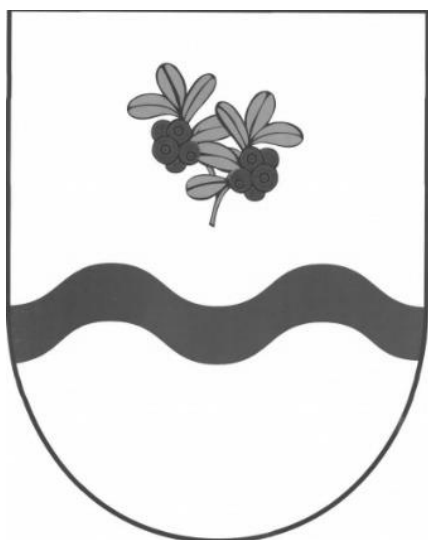
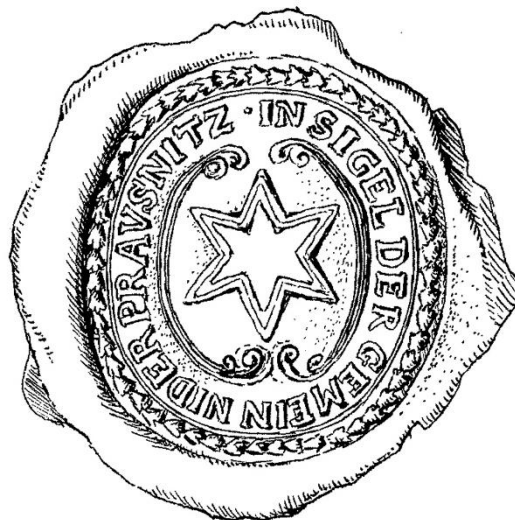
²³⁸ ANM, Sbíрка G, kart. 15, panství Jilemnice.

²³⁹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

²⁴⁰ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/0b649002-adad-4939-a191-fa85ca2e7ed8> [cit. 29. 11. 2018].

DOLNÍ BRUSNICE

(něm. Nieder-Prausnitz; statek Hostinné)

První písemná zmínka o Dolní Brusnici je známá z roku 1358.²⁴¹ Z Eichlerovy sbírky známe oválnou pečeť o rozměrech 28 x 25 mm.²⁴² Obraz tvoří šestihrotá hvězda v oválném štítě s rolverkem nahoře a dole. Opis zní: INSIGEL DER GEMEIN[DE] NI[E]DER PRAVSNITZ. Uvozen je tečkou, slova jsou psána dohromady, bez mezer. Pečeť je ohraničená linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.²⁴³ Dolní Brusnice získala svůj znak dne 19. 1. 2007.

Popis: Ve stříbrném štítě nad sníženým modrým vlnitým břevnem dvě vztyčené větévky brusinek s plody přirozené barvy.²⁴⁴

²⁴¹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

²⁴² ANM, Sbíрка G, kart. 14, panství Hostinné.

²⁴³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

²⁴⁴ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/eccf6f46-d0e3-4c47-8b9b-cc0041d7b89c> [cit. 29. 11. 2018].

DOLNÍ DUBENEC

(něm. Niederdubenez; o. Dubenec; panství Žireč)

O obci Dubenec máme první písemnou zmínku z roku 1343.²⁴⁵ Obyvatelé rozlišují Dubenec na horní a dolní.²⁴⁶ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 28 x 30 mm.²⁴⁷ Obraz tvoří listnatý strom - dub, ve francouzském štítě s useknutými rohy. Opis je ohraničen zevnitř linkou, zvenku provazcem a zní: DORF DUBENETZ K[AISERLICHE] K[ÖNIGLICHE] HERRSCHAFT SCHVRZINS. Uvozen je hvězdou, slova jsou psána téměř bez mezer. Perokresba vychází z tohoto otisku.²⁴⁸

DOLNÍ DVŮR

(něm. Niederhof; panství Vrchlabí)

²⁴⁵ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

²⁴⁶ Místopisný průvodce po České republice,

<https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/3482/dubenec/soucasnost/> [cit. 27. 11. 2018].

²⁴⁷ ANM, Sbírká G, kart. 27, panství Žireč.

²⁴⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

O obci Dolní Dvůr se objevuje první zmínka v r. 1539.²⁴⁹ V roce 1916 byla osada povýšena na městys.²⁵⁰ Vrchlabská vlastivěda vyobrazuje nejstarší pečeť.²⁵¹ Obraz tvoří nápis: Niederhöfer / Gemein[de] / Siegel. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. V Eichlerově sbírce se nachází pečeť s identickým vyobrazením o rozměrech 28 x 25 mm.²⁵² Je bohužel poničená, původně zřejmě okrouhlá. Perokresba vychází z tohoto otisku.²⁵³

Dolní Dvůr získal svůj znak dne 28. 11. 2000.

Popis: Ve stříbrno-červeně šikmo děleném štítě zlatý střední štítek, v něm černá zkřížená hornická kladívka na hnědých topůrkách. Na horním okraji štítu dva jehličnaté stromy přirozené barvy.²⁵⁴

²⁴⁹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

²⁵⁰ ANM, LIŠKA Karel, kart. 1 (Bydžovsko), Dolní Dvůr.

²⁵¹ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 993.

²⁵² ANM, Sbírnka G, kart. 17, panství Vrchlábí.

²⁵³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

²⁵⁴ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/8a2f4af6-b1d0-4408-bc94-31c687207ea0> [cit. 29. 11. 2018].

DOLNÍ KALNÁ

(něm. Nieder-Kalna; statek Čistá)

První písemná zmínka o Dolní Kalné je z roku 1369.²⁵⁵ Z Eichlerovy sbírky známe okrouhlou pečeť o průměru 30 mm.²⁵⁶ V pečetním poli je vyobrazen svatý Václav. Opis zní: KALNER GEMEIN[DE] SIEGEL. Začíná na čísle osm a končí na čísle čtyři pomyslného ciferníku hodin. Začátek a konec je zdůrazněn hvězdou. Slova KALNER a GEMEIN jsou oddělena tečkou. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.²⁵⁷

Dolní Kalná obdržela svůj znak dne 26. 5. 2011.

Popis: V zeleném štítě pod stříbrnou vlnitou hlavou s červeným vlnitým břevnem snižená stříbrná krokev nad knížecí korunou.²⁵⁸

²⁵⁵ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

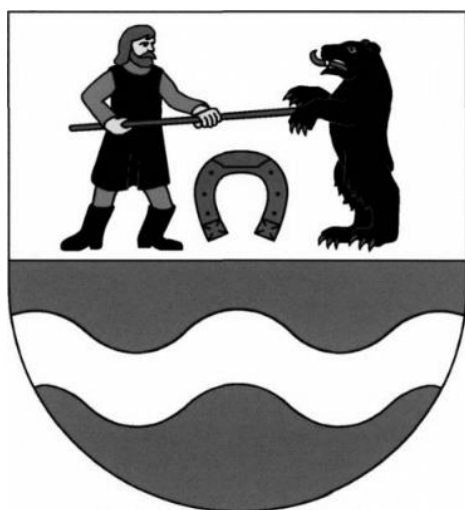
²⁵⁶ ANM, Sbíрка G, kart. 14, panství Čistá.

²⁵⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

²⁵⁸ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/f564b004-66f7-48d9-9209-f60236715017> [cit. 29. 11. 2018].

DOLNÍ LÁNOV (Dolní Lanov)

(něm. Nieder-Langenu; panství Vrchlabí)

První písemná zmínka o Dolním Lánově je z roku 1359.²⁵⁹ V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 30 mm.²⁶⁰ Obraz tvoří v kartuši oválného tvaru kovář probodávající kopím medvěda stojícího na zadních, mezi nimi podkova otevírající se dolů.²⁶¹ Opis zní: SIGILL DER GEMEIND[E] NIEDER LANGENAV. Uvozen je květem, slova NIEDER a LANGENAV jsou oddělena tečkou. Pečeť je ohraničena linkou a provazcem.

Fond Farní úřad Dolní Lánov, umístěný v SOkA Trutnov uchovává pamětní knihu z let 1711-1833, kde je otištěna pečeť Dolního Lánova.²⁶² Je okrouhlá o průměru 36 mm.

²⁵⁹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

²⁶⁰ ANM, Sbíрка G, kart. 17, panství Vrchlabí.

²⁶¹ Setřený obraz.

²⁶² SOkA TU, Farní úřad Dolní Lánov, pamětní kniha z let 1711-1833, neinventarizováno.

Obraz se opakuje z předchozí, není ale umístěn v kartuši. Opis je vyveden úplně stejně, jako v případě pečeti v Eichlerově sbírce. Ohraničen je zevnitř linkou, zvenku perlovcem. Dolní Lánov obdržel svůj znak dne 15. 11. 2005.

Popis: Stříbrnozeleně dělený štít. Nahoře doleva obrácený modře oděný kovář v černé zástěře a vysokých botách probodává červeným oštěpem vzpřímeného černého medvěda s červenou zbrojí. Mezi nimi dole červená podkova. Dole stříbrné vlnité břevno.²⁶³

DOLNÍ LYSEČINY (Dolní Kolbendorf)

(něm. Nieder-Kolbendorf; č. o. Horní Maršov; panství Maršov)

Dolní Lysečiny jsou dnes částí obce Horní Maršov. První písemná zmínka se objevuje v roce 1541.²⁶⁴ V Eichlerově sbírce najdeme okrouhlou pečeť o průměru 24 mm.²⁶⁵ Obraz tvoří skála mezi dvěma jehličnatými stromy. Opis zní: NIEDERTH KOLBENDORF. Začíná na čísle sedm pomyslného ciferníku hodin. Pečeť je ohraničena linkou. Z tohoto otisku vychází perokresba.²⁶⁶

²⁶³ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/df760fa9-e164-49a3-9fe3-258c4c8a9d01> [cit. 29. 11. 2018].

²⁶⁴ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

²⁶⁵ ANM, Sbírká G, kart. 24, Panství Maršov.

²⁶⁶ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

DOLNÍ MALÁ ÚPA (Dolní Malá Oupa)

(něm. Nieder-Kleinaupa; č. o. Malá Úpa; panství Maršov)

Dolní Malá Úpa je částí obce Malá Úpa. První písemná zmínka je známá až z roku 1748.²⁶⁷ V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 33 mm.²⁶⁸ Obraz tvoří alegorie spravedlnosti. Opis zní: GERICHTS SIEG(EL) VON NIEDERTHEIL KL[EIN] AUBAU. Uvozen je symbolem. Slova VON NIEDERTHEIL jsou oddělena tečkou. Celá pečeť je ohraničena perlovcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.²⁶⁹

DOLNÍ OLEŠNICE

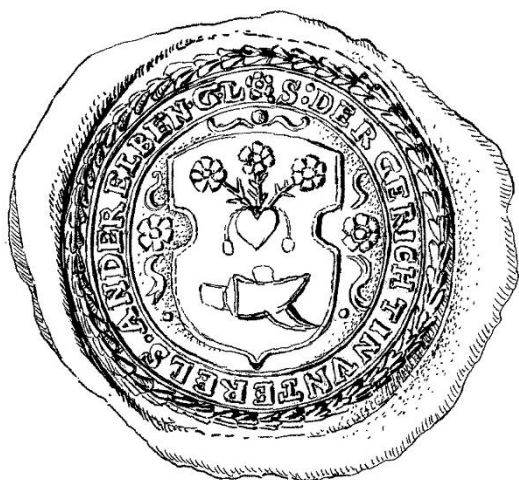
(něm. Nieder-Oels; statek Hostinné)

²⁶⁷ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

²⁶⁸ ANM, Sbíрка G, kart. 24, Panství Maršov.

²⁶⁹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

První zmínka o obci se objevuje v roce 1241.²⁷⁰ Vrchlabská vlastivěda udává vznik Olešnice do období kolonizace ve 13. století. Prvními osadníky byli podle ní rolníci, což odvozuje od vyobrazení na pečetí, tedy radlice, přes kterou je položeno krojidlo a nad tím ze srdce vyrůstající tři květy.²⁷¹ Ve vlastivědě jsou vyobrazeny tři druhy pečetí. První, okrouhlá, je pouze nápisová. Obraz tvoří nápis „Gemeinde / Nieder / Oels“, přičemž slovo „Gemeinde“ vede po obvodu pečetí. Pečeť je ohraničena linkou. Druhá pečeť je oválná. Obraz tvoří renesanční štít, po stranách vykrojený, v něm vyobrazení popisované již dříve. Kolem štítu po stranách květiny, nad štítem ornament. Opis je ohraničený linkami a zní: GERICHTSSIEGEL DER GEMEINDE NIEDERÖLS. Je uvozen malým květem. Třetí pečeť má stejné vyobrazení, ale je okrouhlá. Opis není čitelný.²⁷² V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 32 mm.²⁷³ Obraz se opakuje

²⁷⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

²⁷¹ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 1318.

²⁷² TAMTÉŽ, s. 990.

²⁷³ ANM, Sbírnka G, kart. 14, panství Hostinné.

z předchozích, mění se pouze vnější ohraničení vavřínovým věncem a opis, který zní: S[IGIL] DER GERICHT IN VNTERELS AN DER ELBEN GL. Opis je uvozen květem. Slova S[IGIL] a DER jsou oddělena dvojtečkou, která znázorňuje zkratku. Slova VNTERELS a AN jsou oddělena tečkou. Perokresba vychází z tohoto otisku.²⁷⁴

DOLNÍ STARÉ BUKY

(něm. Nieder-Altenbuch, č. o. Staré Buky, statek Staré Buky)

Dolní Staré Buky jsou dnes částí obce Staré Buky. První písemná zmínka je známá z roku 1355.²⁷⁵ V Eichlerově sbírce je oválná pečeť o rozměrech 28 x 25 mm.²⁷⁶ Obraz tvoří nápis GEMEIN[DE] / NIEDER / ALTEN / BUCH, který je ohraničený vavřínovým věncem. Z této pečeti vychází perokresba.²⁷⁷ Pečeť zřejmě pochází z počátku 19. století.²⁷⁸

²⁷⁴ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

²⁷⁵ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

²⁷⁶ ANM, Sbírnka G, kart. 23, Panství Buky Staré.

²⁷⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

²⁷⁸ Viz Roman REIL – Václav HORÁK – Martin KUBÁSEK, *Staré Buky: střípky z historie obce s bukem ve znaku*, Staré Buky 2017, s. 90.

DOLNÍ VLČKOVICE

(něm. Nieder-Wölsdorf; č. o. Vlčkovice v Podkrkonoší; panství Choustníkovo Hradiště)

Dolní Vlčkovice jsou dnes částí obce Vlčkovice v Podkrkonoší. První písemná zmínka se objevuje v roce 1415.²⁷⁹ V Eichlerově sbírce jsou dva stejné otisky pečeti.²⁸⁰ Je okrouhlá o průměru 20 mm. Její obraz tvoří listnatý strom.²⁸¹ Po stranách je po obvodu pečeti nápis WELS-DORF. Pečeť je ohraničena provazcem. Perokresba vychází z prvního otisku.²⁸²

²⁷⁹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

²⁸⁰ ANM, Sbíрка G, kart. 24, Panství Hradiště Choustníkovo.

²⁸¹ Podle oficiálního popisu nadcházejícího znaku lípa.

²⁸² SOKA TU, SD, sign. 20/5.

DOLNÍ ŽĎÁR (Dolní Zárov)

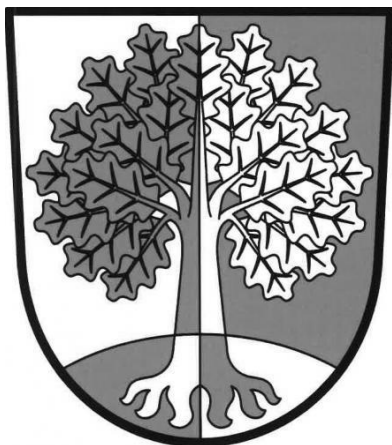
(něm. Nieder-Soor; statek Staré Buky)

Dolní Žďár je dnes katastrálním územím obce Hajnice. Byl k ní připojen v roce 1980.²⁸³ V Eichlerově sbírce nacházíme oválnou pečeť o rozměrech 28 x 25 mm.²⁸⁴ Obraz tvoří nápis GEMEIN[DE] / NIEDER / SOHR, který je ohraničený vavřínovým věncem. Z této pečeti vychází perokresba.²⁸⁵

DUBENEC

(něm. Dubenetz; panství Žireč)

Obec Dubenec byla dříve rozlišována na horní a dolní. Znak obdržela 12. 5. 2016.

Popis: Ve stříbrno-zeleně polceném štítě se zeleno-stříbrně polceným návrším vykořeněný dub, opačných barev.²⁸⁶

²⁸³ Webové stránky obce Hajnice, <https://www.hajnice.cz/z-dejin-a-soucasnosti-obce> [cit. 19. 3. 2019].

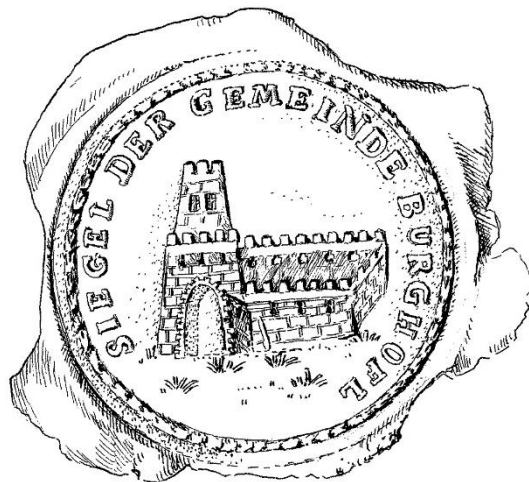
²⁸⁴ ANM, Sbíрка G, kart. 23, Panství Buky Staré.

²⁸⁵ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

²⁸⁶ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/a1ea7c0c-764b-461f-8d6b-a46ff7479db4> [cit. 10. 3. 2019].

DVOŘÁČKY

(něm. Burghöfel; statek Hostinné)

Dvořáčky jsou dnes sídelní jednotkou obce Mostek. První písemná zmínka je známá z roku 1561.²⁸⁷ V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 37 mm.²⁸⁸ Obraz tvoří hradby s věží a otevřenou bránou.²⁸⁹ Opis zní (SI)EGEL DER GEMEINDE BURGHOF. Začíná na čísle osm a končí na čísle pět pomyslného ciferníku hodin. Pečeť je poškozena. Pochází zřejmě z konce 18. století.²⁹⁰ Perokresba vychází z tohoto otisku.²⁹¹

²⁸⁷ Viz Roman REIL – Václav HORÁK – Martin KUBÁSEK – Pavel ZAHRADNÍK, *Mostek: kapitoly historie obce aneb od mlýnského kola přes tkalcovský stav až po současnost*, Mostek 2016, s. 175.

²⁸⁸ ANM, Sbíрка G, kart. 14, panství Hostinné.

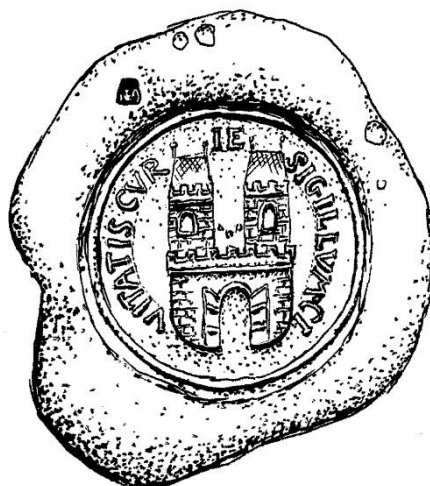
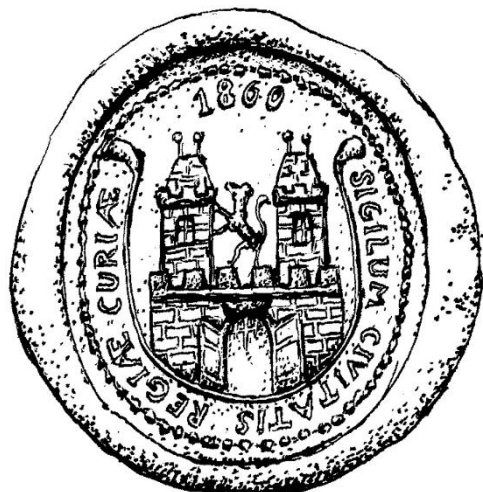
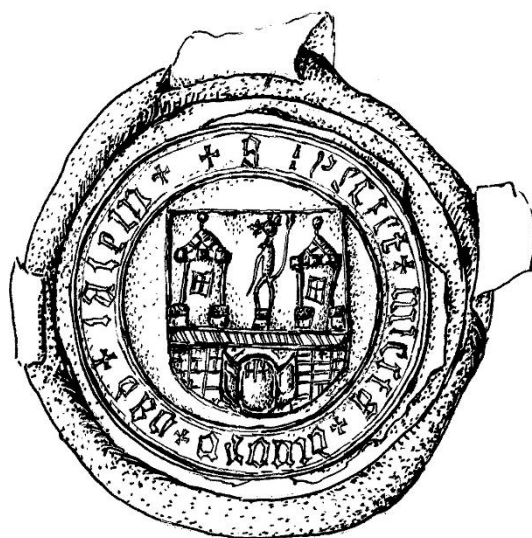
²⁸⁹ Vrchnostenský hospodářský dvůr připomínající hrádek, který dal osadě název; Viz R. REIL a kol., *Mostek*, s. 177.

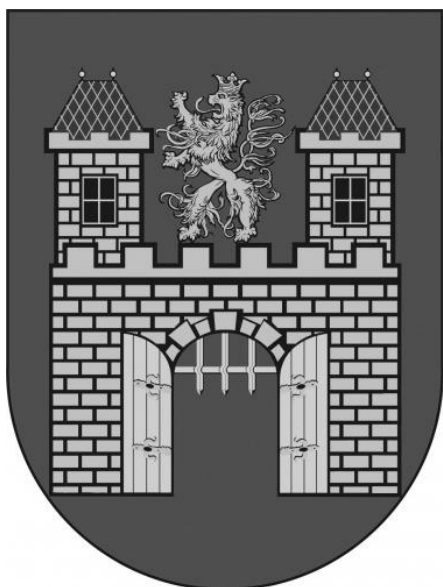
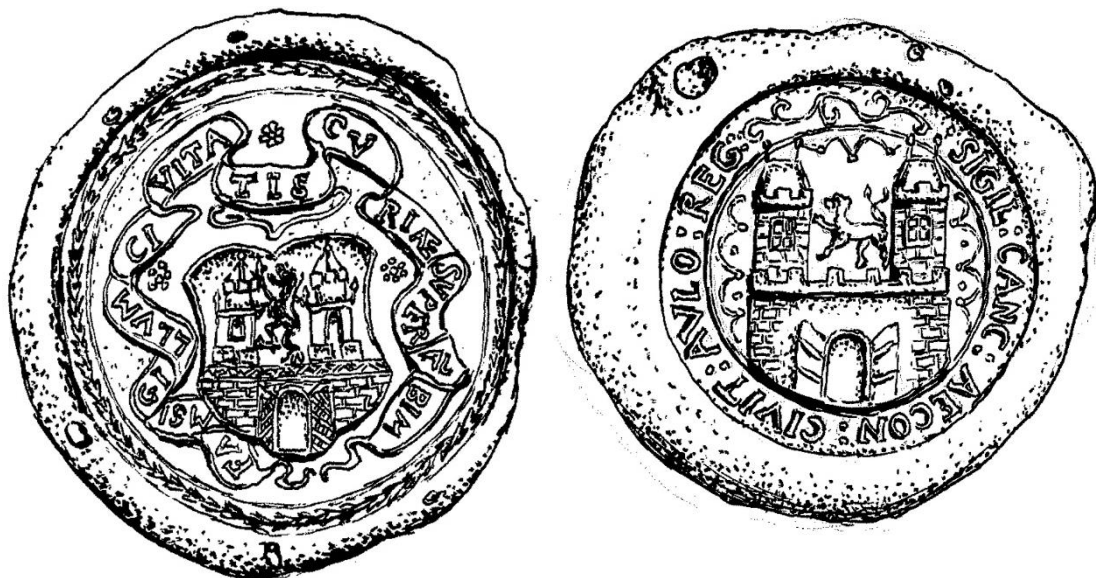
²⁹⁰ Viz R. REIL a kol., *Mostek*, s. 177.

²⁹¹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

DVŮR KRÁLOVÉ

(něm. Königshof An Der Elbe; panství Královské věnné město Dvůr Králové nad Labem)

Dvůr Králové byl zpočátku zvaný Dvůr-Chvojno nebo Curia. Dvůr Chvojno založil už v roce 870 kníže Bořivoj.²⁹² První písemná zmínka je známá z roku 1270.²⁹³ Roku 1316 byl Dvůr povýšen na město.²⁹⁴ Věnným městem se stal pravděpodobně mezi 2. prosincem 1398 a 26. únorem 1399.²⁹⁵ Znak udělil nejspíše roku 1398 král Václav IV.²⁹⁶

V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 36 x 33 mm.²⁹⁷ V obraze vidíme zeď s otevřenou branou, v níž je zčásti spuštěná mříž. Na zdi cimbuří o šesti stínkách.

²⁹² ANM, LIŠKA Karel, kart. 2 (Hradecko), Dvůr Králové.

²⁹³ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

²⁹⁴ TAMTÉŽ, s. 47.

²⁹⁵ Kolem tohoto data se objevují dohady. Nejnovější pohled na tuto problematiku podal Karel Martinek, k jehož verzi se zde přikláníme.; Viz Karel MARTINEK, *Omyly, nepravdy a polopravdy v rané historii města*, Vlastivědné čtení o Královédvorskú, č. 2, Dvůr Králové nad Labem 2018, s. 47.

²⁹⁶ ANM, LIŠKA Karel, kart. 2 (Hradecko), Dvůr Králové.

²⁹⁷ ANM, Sbírká G, kart. 23, Panství Dvůr Králové nad Labem.

Z ní vyrůstají dvě věžičky s obdélníkovými okny a valbovými střechami s makovicemi. Mezi věžemi jednoocasý lev²⁹⁸ ve skoku vpravo. Okolo je na stuze do třičtvrtěni výšky pečeti opis znějící: SIGIL[L]JUM CIVITATIS REGIAE CURIAE. Spojení písmen AE tvoří ligatury. Celá pečeť je ohraničena perlovcem.

V SOKA Trutnov je ve fondu Cech sladovníků Hostinné uložena listina s nejstarší pečeti Dvora Králové ze dne 5. dubna 1484, kde purkmistr s radou města Dvora Králové stvrzuje artikule pro sladovnický cech v Hostinném.²⁹⁹ Okrouhlá pečeť o průměru 40 mm je uložena ve voskové misce o průměru 55 mm. V obraze vidíme španělský štít, v něm zeď s otevřenou branou, zčásti spuštěnou mříží a cimbuřím o pěti stínkách. Z ní vyrůstají dvě věžičky se špičatými střechami a makovicí. Mezi věžičkami zřejmě lev. Je však velmi netradičního vzezření a nemá korunu ani dvojitý ocas, jako lev na jiných vyobrazeních, jak na to poukazuje Karel Martinek ve svém článku.³⁰⁰ Opis je z obou stran ohraničen linkou a nese text: s peciet miesta dwora nad labem.³⁰¹ Za písmenem s je dvojtečka jako znázornění zkratky, mezi slovy křížky. Opis je zakončen dvěma křížky.

Další pečeti Dvora Králové je opatřena listina ve fondu Cech pekařů Dvůr Králové z roku 1630.³⁰² Okrouhlá pečeť o průměru 35 mm, přivěšená na hnědozelených provázcích, je uložena v dřevěném pouzdru s průměrem 65 mm. Obraz tvoří zeď s otevřenou branou, z části spuštěnou mříží a cimbuřím o šesti stínkách. Z ní vyrůstají dvě věžičky s valbovými střechami a makovicemi. Mezi nimi lev. Opis je ohraničen linkami, dole přerušen hradbou, nahoře věžičkami. Je téměř nečitelný. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Ve Staré manipulaci v Národním archivu se nachází stejná pečeť na listině s datem 27. 5. 1667, jejíž perokresba se nachází v Liškově sbírce.³⁰³ Díky ní se dozvídáme opis, který zní: SIGILLVM CIVITATIS - CVRIENSIS CISAL - BIM. Za slovem SIGILLVM je tečka.

²⁹⁸ Vzhledem k vyobrazení lva v dalších variantách pečeti zde píšeme *jednoocasý lev* místo v ostatních případech správnějšího označení *lvíce*.

²⁹⁹ SOKA TU, Cech sladovníků Hostinné, Artikule pro sladovnický cech v Hostinném, ze dne 5. dubna 1484, neinventarizováno.

³⁰⁰ K. MARTINEK, *Omyly*, s. 36 – 52.

³⁰¹ Počáteční *sigla s* je označením slova *sigillum*. Přibližně ve 2. polovině 15. století přestává být povědomí o tom, co toto *S* znamená, proto zde pokračuje opis v českém jazyce bez návaznosti na původní slovo *sigillum*. Viz K. MARÁZ, *Sfragistika*, s. 37.

³⁰² SOKA TU, Cech pekařů, mlynářů a perníkářů Dvůr Králové nad Labem, Potvrzení cechovních artikulí pro cech pekařů, mlynářů a perníkářů Dvůr Králové nad Labem 1630.

³⁰³ Viz ANM, LIŠKA Karel, kart. 2 (Hradecko), Dvůr Králové, perokresba č. 4.

V Trutnovském archivu je dostupných pět perokreseb pečeti Dvora Králové.³⁰⁴ Mezi nimi je již zmíněná nejstarší pečeť. Další perokresba znázorňuje oválnou pečeť z roku 1860. Najdeme ji uloženou v Národním archivu, připojenou k listině s datem 12. 12. 1861. Pečetidlo s tímto vyobrazením je uloženo v Městském muzeu DKnL.³⁰⁵ V obraze vidíme zeď s otevřenou branou, zčásti spuštěnou mříží a cimbuřím o šesti stínkách. Z ní vyrůstají dvě věžičky s půlkruhovými okny a valbovými střechami s dvěma makovicemi. Mezi věžičkami jednoocasý lev ve skoku vpravo. Nad obrazem je letopočet 1860. Opis je umístěn na stuze vedoucí po obvodu do tříčtvrtě výšky pečeti a zní: SIGIL[L]UM CIVITATIS REGIAE CURIAE. Spojení písmen AE tvoří ligatury. Celá pečeť je ohraničena vavřínovým věncem.

Třetí perokresba vyobrazuje okrouhlou pečeť, která je uložena v Národním archivu a zřejmě odpovídá pečetidlu uloženému v Městském muzeu DKnL.³⁰⁶ Na pečeti je pouze zeď se sedmi stínkami a otevřenou branou. Na ní dvě věžičky s půlkruhovými okny, valbovými střechami a dvěma makovicemi. Opis je oddělen linkou a zní: SIGILLVM - CI - VITATIS CVR - I[A]E.

Další pečeť je oválná. Vyobrazuje ve štítě zeď s otevřenou branou a cimbuřím o čtyřech stínkách. Na ní dvě věžičky se špičatými střechami, mezi nimi lev ve skoku vpravo. Okolo štítu je zdobná různě překládaná stuha s nápisem: FAM[ILIAR] SIGILLVM CIVITATIS CVRIA SVPERALBIM. Spojení písmen AE je provedeno ligaturou. „FAM“ znamená „familiar“, tedy běžná nebo menší pečeť.³⁰⁷ Obraz je ohraničený linkou a vavřínovým věncem. V Národním archivu se nachází na listině s datem 25. 9. 1658 pečeť se stejným vyobrazením, je však okrouhlá. Stejně tak i stříbrné pečetidlo uložené v Městském muzeu DKnL o průměru 5 cm.³⁰⁸

Poslední perokresba pečeti vyobrazuje zeď s otevřenou branou a cimbuřím o šesti stínkách, na ní dvě věžičky s obdélníkovými okny a valbovými střechami s dvěma makovicemi. Mezi věžičkami je dvouocasý lev ve skoku vpravo. Od obrazu je linkou oddělený opis, který zní: SIGIL[LUM] CANCELARIAE AECON CIVIT[ATIS] AVLO REG[IAE]. Slova jsou oddělována dvojtečkami, opis je uvozen ornamentem. Celá pečeť má zdobný charakter.

³⁰⁴ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³⁰⁵ K. MARTINEK, *Omyly*, s. 43.

³⁰⁶ TAMTÉŽ, s. 39 – 43.

³⁰⁷ TAMTÉŽ, s. 43.

³⁰⁸ TAMTÉŽ.

Znak města byl inspirován podobou pečetního znamení. Kresba i barvy se v průběhu času mírně pozměňovaly. Nejstarší vyobrazení znaku je známo z kancionálu z roku 1577.³⁰⁹ Popis: V červeném štítě volná hradba s prázdnou otevřenou branou se zlatými vraty a vytaženou zlatou mříží. Z hradby vyrůstají dvě věže, každá s černým oknem, cimbuřím a červenou valbovou střechou se zlatými makovicemi. Mezi věžemi dvouocasý korunovaný lev se zlatou zbrojí. Vše stříbrné, hradba a věže kvádřované.³¹⁰

FOŘT (Foršt)

(něm. Forst; č. o. Černý Důl; statek Studenec)

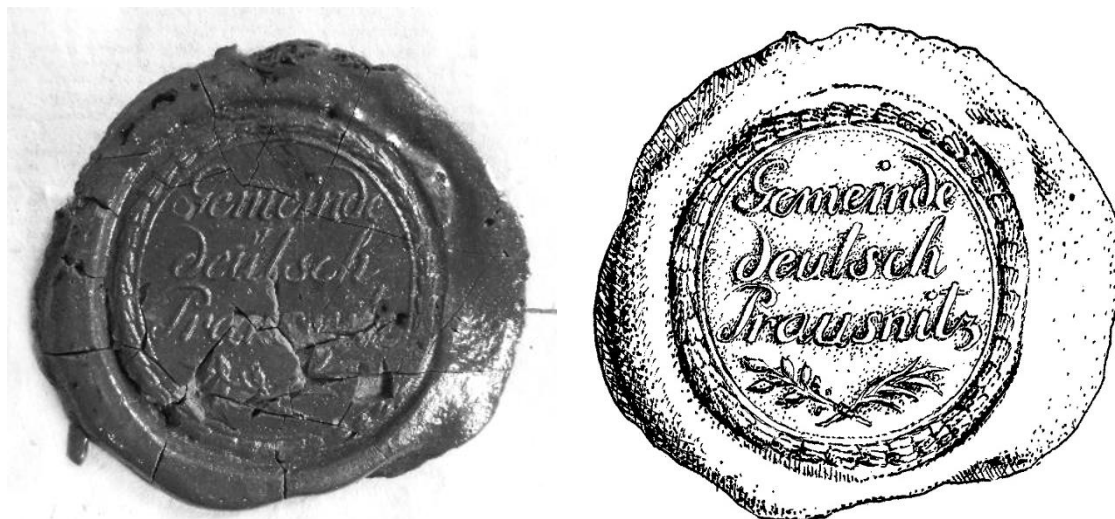
³⁰⁹ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 129.

³¹⁰ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/ba0c2549-7197-4fb5-ae7b-3079d7e7b71b> [cit. 29. 11. 2018].

Fořt je dnes částí obce Černý Důl. První zmínka je datovaná do roku 1476.³¹¹ Původně bylo území Fořtu zastřeno hustým lesem, kde se postupně usazovali první kolonisti, kteří si místo pojmenovali „die Häuser im Forst“³¹². Toto jméno se postupem času zestručnilo na pouhé „Forst“. Povídá se, že kdysi dávno tu měla být zastřelena labuť. Z této pověsti vychází vyobrazení na pečetích Fořtu.³¹³ Jednu takovou můžeme vidět ve Vrchlabské vlastivědě. Pečeť je okrouhlá. Obraz tvoří labuť kráčeující vpravo. Opis je umístěn na stuze a zní: SIGIL DES STETEL FORSCHT. Je zakončen květem. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem.³¹⁴ V Eichlerově sbírce se objevuje identický otisk pečeti o průměru 33 mm.³¹⁵ Pochází zřejmě z 18. století.³¹⁶ Perokresba vychází z tohoto otisku.³¹⁷ V SOKA Trutnov je uložen typář obce Fořt.³¹⁸ Pečetní plocha je okrouhlá o průměru 32 mm. Pečetidlo je vysoké 110 mm. Je vyrobeno z mosazi, držadlo má tvar kuželky. Obraz tvoří vlevo kráčeující labuť s roztaženými křídly, za ní vyrůstá ze země rostlina. Opis je umístěn na stuze a zní: SIGIL DES STETEL FORSCHT *. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem.

HAJNICE (Heindorf) – Dříve Brusnice (Deutsch-Prausnitz)

(něm. Haindorf; panství Náchod)

³¹¹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

³¹² V překladu „domy v lese“.

³¹³ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 1318.

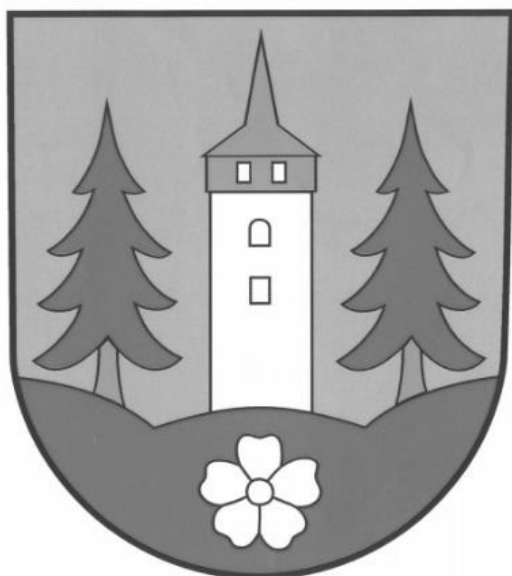
³¹⁴ TAMTÉŽ, s. 917.

³¹⁵ ANM, Sbírnka G, kart. 16, panství Studenec.

³¹⁶ Viz V. HORÁK – R. REIL – P. ZAHRADNÍK, *Černý Důl*, s. 83.

³¹⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³¹⁸ SOKA TU, Archiv obce Fořt, typář obce.

Brusnice (Německá) změnila roku 1949 název na Hajnici a spolu s obcí Kyje vytvořila základ obce Hajnice. V roce 1980 se připojil i Horní a Dolní Žďár a Hajnice se stala jednou z největších obcí v okrese Trutnov. Dnes tvoří Hajnici šest katastrálních území – Brusnice, Kyje, Nesytá, Hajnice, Horní a Dolní Žďár. První písemná zmínka o obci Hajnice (ještě pod názvem Brusnice) je známa z roku 1260.³¹⁹

V Eichlerově sbírce najdeme oválnou pečeť o rozměrech 28 x 27 mm.³²⁰ Obraz tvoří nápis Gemeinde / deutsch / Prausnitz a pod ním zkřížené listnaté větvičky. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.³²¹

Hajnice obdržela svůj znak dne 19. 1. 2007.

Popis: V modrém štítě vyrůstá ze zeleného trojvrší s prostředním nižším vrchem stříbrná věž s dřevěným podbitím a špičatou střechou přirozené barvy, provázená dvěma smrky přirozené barvy. V trojvrší stříbrný květ lnu.³²²

³¹⁹ Webové stránky obce Hajnice, <https://www.hajnice.cz/z-dejin-a-soucasnosti-obce> [cit. 19. 3. 2019]

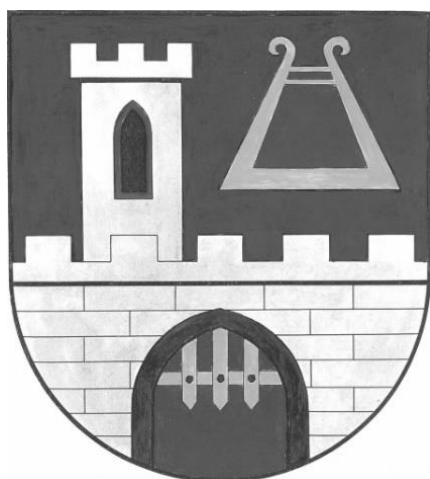
³²⁰ ANM, Sbírnka G, kart. 25, Panství Náchod.

³²¹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³²² REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/8b5d60c3-c0d2-41fe-8468-1e025052bb00> [cit. 29. 11. 2018].

HAVLOVICE

(něm. Hawlowitz; panství Náchod)

První písemná zmínka o Havlovicích je známá z roku 1545.³²³ V Eichlerově sbírce je oválná pečeť o rozměrech 22 x 26 mm.³²⁴ Obraz tvoří nápis, který zní: Obec[z] / Hawlowic[z], pod ním snop sena, za kterým je zkrřížená kosa s hráběmi. Pečeť je ohraničena linkou. Perokresba vychází z tohoto otisku.³²⁵

Havlovice obdržely svůj znak dne 18. 6. 2003.

Popis: V modrém štítě stříbrná kvádromaná hradba s cimbuřím a prolomenou branou s červeným ostěním a vytaženou zlatou mříží. Vpravo z hradby vyrůstá stříbrná věž s cimbuřím a černým gotickým oknem s červeným ostěním, provázená vlevo zlatým třmenem.³²⁶

³²³ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

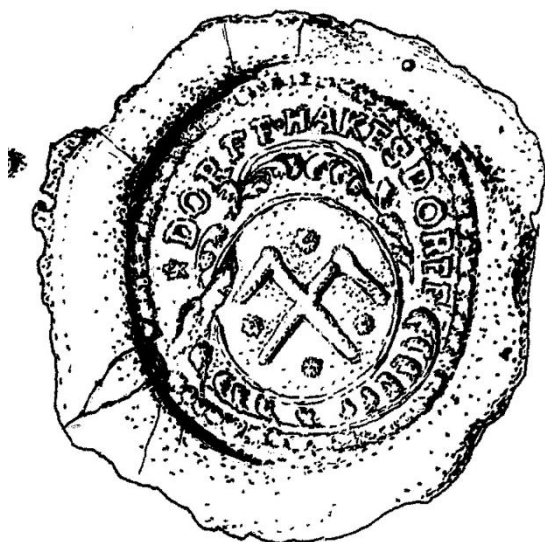
³²⁴ ANM, Sbíрка G, kart. 25, Panství Náchod.

³²⁵ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³²⁶ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/881a4693-be78-42de-b70f-9d3dc2c3469a> [cit. 29. 11. 2018].

HERLÍKOVICE

(něm. Hackelsdorf; panství Jilemnice)

Herlíkovice jsou dnes součástí obce Strážné. Kdy přesně vznikly nelze určit. Poprvé byla vesnice pojmenována českým jménem Hrlíkovice v listině tehdejší vrchnosti Wenzela Záruby z roku 1622. Původ může mít už v 1/2 16. století. Prvními obyvateli byli zřejmě horníci, které sem povolali majitelé panství, aby byli blízko své hornické práce. Dnešní německé jméno „Hackelsdorf“ pochází od prvních obyvatel, jménem „Hackel“.³²⁷ Na obecní pečeti vyobrazené ve Vrchlabské vlastivědě³²⁸ bylo vyobrazeno překřížené kladívko a mlátek. Nad tím do půlkruhu psané GEMEINDE, dole do půlkruhu psané HACKELSDORF. V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech

³²⁷ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 1154.

³²⁸ TAMTÉŽ, s. 993.

28 x 25 mm.³²⁹ Obraz tvoří kartuše oválného tvaru, na ní zkrížený mlátek a kladívko a čtyři do kosočtverce položené květy. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Opis se nachází v horní polovině pečeti a zní: DORFF HA[C]KE[L]SDORFF. Perokresba vychází z tohoto otisku.³³⁰

HERTVÍKOVICE (Hertvikovice)

(něm. Hartmannsdorf; č. o. Mladé Buky; panství Vlčice)

Hertvíkovice jsou dnes částí obce Mladé Buky. První písemná zmínka se objevuje roku 1455.³³¹ Z Eichlerovy sbírky známe oválnou pečeť o rozměrech 34 x 30 mm.³³² Obraz tvoří alegorie spravedlnosti, která dělí letopočet 17-47. Opis se nachází pouze v horní polovině pečeti a zní: HARTMANSDORF. Zbytek obvodu vyplňují dvě překřížené větvičky. Pečeť je ohraničena provazcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.³³³

³²⁹ ANM, Sbíрка G, kart. 15, panství Jilemnice.

³³⁰ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³³¹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

³³² ANM, Sbíрка G, kart. 17, panství Vlčice.

³³³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

HODKOVICE

(něm. Hottendorf; statek Teplice Hořejší)

Hodkovice jsou vesnice u Trutnova, součást obce Jívka. Z Eichlerovy sbírky známe oválnou pečeť o rozměrech 25 x 27 mm.³³⁴ Obraz tvoří alegorie spravedlnosti. Opis je ohraničený linkami a zní: S[IGIL] DER GERICHTE IN HOTTENDORFF. Uvozen je křížkem. Mezi slovy GERICHTE IN HOTTENDORFF jsou tečky, na konci opisu jsou tři tečky. Pečeť pochází zřejmě z konce 18. století.³³⁵ Perokresba vychází z tohoto otisku pečetí.³³⁶

HORNÍ ALBEŘICE (Horní Valbeřice)

(něm. Ober-Albendorf; č. o. Horní Maršov; panství Maršov)

³³⁴ ANM, Sbírnka G, kart. 26, Panství Teplice Hořejší.

³³⁵ Viz Václav HORÁK – Roman REIL – Pavel ZAHRADNÍK, *Jívka: obrázky z dějin obce u pramene Metuje*, Jívka 2013, s. 146.

³³⁶ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Horní Albeřice jsou dnes část obce Horní Maršov. První písemná zmínka je známá z roku 1297.³³⁷ V Eichlerově sbírce je okrouhlá pečeť o průměru 29 mm.³³⁸ Obraz se nepodařilo identifikovat. Opis je ohraničen zevnitř menším a zvenku větším perlovcem a zní: SIEG[EL] DER GEMEINDE ALBENDORF OBERT[EIL]. Za slovy SIEG a OBERT vidíme dvojtečky jako označení zkratky. Za slovem ALBENDORF je tečka. Perokresba vychází z tohoto otisku.³³⁹

HORNÍ BRUSNICE

(něm. Ober-Prausnitz, Böhmischen Prausnitz; statek Hostinné)

První zmínka o obci Horní Brusnice pochází z roku 1358.³⁴⁰ Ve Vrchlabské vlastivědě se nachází jedna perokresba pečeti. Je okrouhlá a obraz tvoří pouze nápis: „Gemeinde /

³³⁷ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

³³⁸ ANM, Sbírká G, kart. 24, Panství Maršov.

³³⁹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³⁴⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

Ober= / Praus= / nitz.³⁴¹ V Eichlerově sbírce vidíme okrouhlou pečeť o průměru 32 mm.³⁴² Obraz tvoří ornament ve tvaru lilie. Opis je ohraničen provazcem a zní SIGE(L) DER BOEHMISCHEN PRAVS NITZ. Začíná ornamentem a slova jsou oddělována tečkami. Perokresba vychází z tohoto otisku.³⁴³

HORNÍ A DOLNÍ ČERMNÁ

(něm. Ober und unter Tschermna; statek Hostinné)

První písemná zmínka o obci Čermná se objevuje v roce 1362.³⁴⁴ Ve Vrchlabské vlastivědě je perokresba údajně nejstarší pečeti Čermné. Je okrouhlá. Obraz tvoří

³⁴¹ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 989.

³⁴² ANM, Sbíрка G, kart. 14, panství Hostinné.

³⁴³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³⁴⁴ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

květina.³⁴⁵ Opis je uvozen květem a zní: OBER UND UNTER TSCHERMNA.³⁴⁶ V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 33 mm.³⁴⁷ Obraz tvoří stejná květina, která je ale jinak vykreslena. Opis je ohraničen linkami, zvenku silnější, a zní: OBER VND VNTER TSCHIRMNA. Uvozen je květovým ornamentem. Perokresba vychází z tohoto otisku, místo TSCHIRMNA je tu ale psáno TSCHIPMNA.³⁴⁸

HORNÍ DUBENEC

(něm. Ober-Dubenet; o. Dubenec; panství Žireč)

O obci Dubenec máme první písemnou zmínku z roku 1343.³⁴⁹ Obyvatelé rozlišují Dubenec na horní a dolní.³⁵⁰ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 25 x 23 mm.³⁵¹ Obraz tvoří renesanční štít dělený tečkovaným břevnem, v prvním poli brána, po každé straně strom, ve druhém poli šestihrotá hvězda a tři stromečky stavěné do kosočtverce. Okolo štítu ozdobné květiny a stuhy, nad štítem písmena W G. Pečeť je ohraničena provazcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.³⁵²

³⁴⁵ Podle místní tradice tzv. „kravský květ“, něm. Kuhblume – blatouch, avšak podle tvaru květů a listů spíše připomíná květy a listy zvonku rozkladitého. Viz Symbolika návrhu znaku a vlajky obce Čermná. Dostupné z: http://www.obec-cermna.cz/vismo/osnova.asp?id_org=1975&id_osnovy=2984&n=znak-a-vlajka-obce-cermna&p1=2984 [cit. 26. 4. 2019].

³⁴⁶ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 989.

³⁴⁷ ANM, Sbírnka G, kart. 14, panství Hostinné.

³⁴⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³⁴⁹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

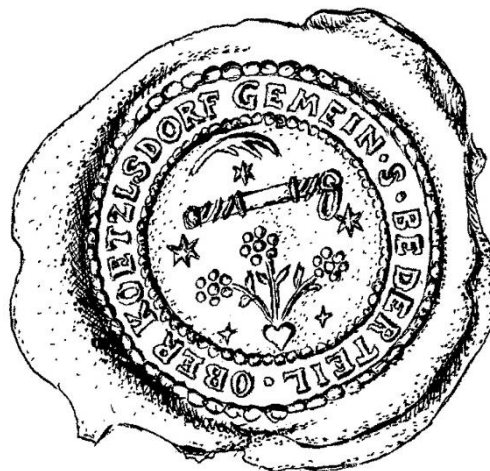
³⁵⁰ Místopisný průvodce po České republice, <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/3482/dubenec/soucasnost/> [cit. 27. 11. 2018].

³⁵¹ ANM, Sbírnka G, kart. 27, panství Žireč.

³⁵² SOKA TU, SD, sign. 20/5.

HORNÍ KOCLÉŘOV (Koclířov)

(něm. Ketzelsdorf; č. o. Vítězná; panství Žireč)

Kocléřov je dnes část obce Vítězná. První písemná zmínka je známá z roku 1360.³⁵³ V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 29 mm.³⁵⁴ Obraz tvoří z malého srdce vyrůstající tři květiny, nad ním objekt, který se nám nepodařilo identifikovat, okolo do trojúhelníku postavené tři šestihroté hvězdy (1,2). Opis je ohraničen vavřínovými věnci a zní: GEMEIN[DE] S[IGIL] BEDERTEIL OBER KOETZLSDORF. Slova jsou oddělována tečkami. Perokresba vychází z tohoto otisku.³⁵⁵ Pečeť zřejmě pochází až z doby, kdy se Kocléřov dělí mezi více majitelů, tedy po roce 1685. V té době horní část odkupuje od potomků Hynka Rychnovského z Rychnova jezuitská kolej u sv. Anny ve Vídni.³⁵⁶

³⁵³ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

³⁵⁴ ANM, Sbírká G, kart. 27, panství Žireč.

³⁵⁵ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³⁵⁶ *Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*, díl 14., Praha 1899, s. 480.

HORNÍ LÁNOV (Horní Lanov)

(něm. Oberlangenu; č. o. Lánov; panství Vrchlabí)

Horní Lánov je dnes část obce Lánov. První písemná zmínka je známá z roku 1519.³⁵⁷ V Eichlerově sbírce je oválná pečeť o rozměrech 30 x 29 mm.³⁵⁸ Obraz tvoří v renesančním štítě kovář probodávající kopím medvěda stojícího na zadních, mezi nimi podkova otevírající se dolů. Opis zní: SIGILL DER GEMEINDE OBERLANGENAU. Slovo SIGILL doprovázejí po obou stranách hvězdy. Pečeť je ohraničena řetězcem.

HORNÍ LYSEČINY (Horní Kolbendorf)

(něm. Ober-Kolbendorf; č. o. Horní Maršov; panství Maršov)

³⁵⁷ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

³⁵⁸ ANM, Sbíрка G, kart. 17, panství Vrchlabí.

Horní Lysečiny jsou dnes část obce Horní Maršov. První písemná zmínka se objevuje v roce 1541.³⁵⁹ V Eichlerově sbírce najdeme okrouhlou pečeť o průměru 27 mm.³⁶⁰ Obraz tvoří kyvadlová váha, před ní zkřížené dva meče ostřím nahoru, pod nimi písmena F K. Opis je ohraničený linkami a zní: GEMEIN[DE] SIEGEL VON OBERKOLBEN. Je uvozen tečkou a začíná na čísle šest pomyslného ciferníku hodin. Perokresba vychází z tohoto otisku.³⁶¹

HORNÍ MALÁ ÚPA (Horní Malá Oupa)

(něm. Ober Kleinaupa; č. o. Malá Úpa; panství Maršov)

V dnešní době je Horní Malá Úpa část obce Malá Úpa. První písemnou zmínku známe z roku 1748. V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 31 mm.³⁶² Obraz tvoří alegorie spravedlnosti. Opis je ohraničen zevnitř jednou, zvenku dvěma linkami a zní: GERICHTSSIEGEL VON OBERTHEIL KL[EIN] AUPAU. Uvozen je křížkem a slova jsou oddělována tečkami. Za písmeny KL je navíc dvojtečka jako znázornění zkratky. Perokresba vychází z tohoto otisku.³⁶³

³⁵⁹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

³⁶⁰ ANM, Sbíрка G, kart. 24, Panství Maršov.

³⁶¹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³⁶² ANM, Sbíрка G, kart. 24, Panství Maršov.

³⁶³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

HORNÍ MARŠOV (Marešov IV. díl, Maršov IV)

(něm. Marschendorf; panství Maršov)

První písemnou zmínku o Horním Maršově známe z roku 1541.³⁶⁴ V dnešní době k obci patří také Dolní Albeřice, Dolní Lysečiny, Horní Albeřice, Horní Lysečiny a Černý Důl. V Eichlerově sbírce je okrouhlá pečeť s průměrem 29 mm.³⁶⁵ Obraz tvoří vlevo alegorie spravedlnosti vedle kostela stojícího vpravo. Opis je oddělený linkami a zní MARSCHENDORF VIERTENTEIL INSIGEL.³⁶⁶ Opis je uvozen hvězdou. Perokresba vychází z tohoto otisku.³⁶⁷

V SOKA Trutnov byla nalezena další pečeť Horního Maršova na listině z roku 1660 týkající se splavňování dřeva.³⁶⁸ Je okrouhlá o průměru 31 mm. Obraz zachycuje v renesančním štítě klausu pro zachycování vody, jejíž vyobrazení je vidět pouze vzácně. Opis je ohraničen linkami a zní: GEMEIN[DE] SIGEL IN OBER MARSCHEN DORF AN DER AVPE. Začíná hvězdičkou na čísle deset pomyslného ciferníku hodin. Mezi slovy OBER MARSCHEN DORF a DER AVPE je tečka, zbytek slov je psán bez mezer. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Z této pečeti vychází perokresba.

Horní Maršov získal svůj znak dne 27. 2. 2004.

Popis: V zeleném štítě turnajský helm se zlato-stříbrnými příkrývadly, v klenotu vyrůstající zlatá postava Spravedlnosti držící v pravici vztyčený stříbrný meč se zlatým jílcem a v levici zlaté miskové váhy. Na hlavě má stříbrný turnajský helm se stříbrno-zlatou točenicí a třemi červenými pštrošími pery.³⁶⁹

³⁶⁴ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

³⁶⁵ ANM, Sbíрка G, kart. 24, Panství Maršov.

³⁶⁶ Písmeno N je psáno zrcadlově.

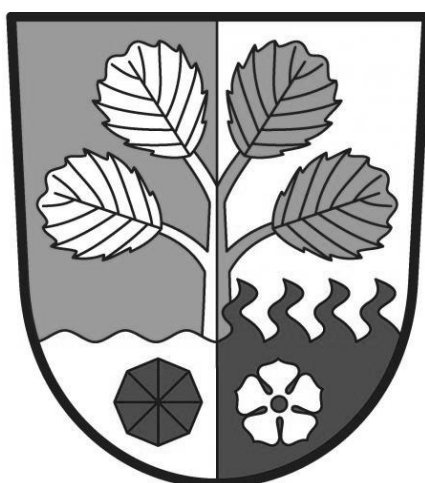
³⁶⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³⁶⁸ SOKA TU, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, Schulzův archiv, sign. 41/28.

³⁶⁹ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/0a822986-ad3d-4b7d-ade3-ae45b09d0938> [cit. 29. 11. 2018].

HORNÍ OLEŠNICE

(něm. Ober-Oels; statek Hostinné)

První písemná zmínka o Horní Olešnici je z roku 1241.³⁷⁰ Ve Vrchlabské vlastivědě vidíme dvě vyobrazení pečeti Horní Olešnice.³⁷¹ První je oválná. Obraz tvoří Panna Marie držící Ježíška. Opis je ohraničen linkami a zní: GERICHTSSIEGEL DER GEMEINDE OBERÖLS. Začíná tečkou. Druhá pečeť je okrouhlá, hlavním motivem je opět Panna Marie s Ježíškem. Pečeť je němá. V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 28 x 30 mm.³⁷² Obraz se opakuje. Opis je oddělen zevnitř linkou a zvenku vavřínovým věncem a zní: GERICHTS SIGEL DER GEMEIN[DE] OBER OE(LS). Pečeť na perokresbě má oválnější tvar, motiv je stejný.³⁷³ Opis zní: GERICHTSIEGEL DER GEMEINDE OBEROLS. Je uvozen hvězdou.

Horní Olešnice získala svůj znak dne 12. 5. 2016.

Popis: V zeleno-stříbrně polceném štítě olšová větev se čtyřmi listy opačných barev vyrůstající ze stříbrno-červeně polcené paty, vpravo vlnité a vlevo planoucí čtyřmi plameny. V patě vpravo červený broušený český granát, vlevo stříbrná růže s červeným semeníkem.³⁷⁴

HORNÍ STARÉ BUKY

(něm. Ober-Altenbuch; č. o. Staré Buky; statek Staré Buky)

³⁷⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

³⁷¹ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 990.

³⁷² ANM, Sbírnka G, kart. 14, panství Hostinné.

³⁷³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³⁷⁴ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/cc5f7b57-95cf-4799-802f-4c4cf8bd984e> [cit. 29. 11. 2018].

Horní Staré Buky jsou dnes část obce Staré Buky a první písemná zmínka se objevuje v roce 1355. Eichlerova sbírka zahrnuje oválnou pečeť o rozměrech 28 x 26 mm.³⁷⁵ Obraz tvoří nápis GEMEIN[DE] / OBER / ALTEN / BUCH, který je ohraničený vavřínovým věncem. Z této pečeti vychází perokresba.³⁷⁶ Pečeť zřejmě pochází z počátku 19. století.³⁷⁷

HORNÍ STARÉ MĚSTO (Hořejší Staré Město)

(něm. Ober-Altstadt; č. o. Trutnov; panství Královské věnné město Trutnov)

³⁷⁵ ANM, Sbírnka G, kart. 23, Panství Buky Staré.

³⁷⁶ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³⁷⁷ Viz R. REIL – V. HORÁK – M. KUBÁSEK, *Staré Buky*, s. 93.

Podle pověsti byl na místě dnešního Horního Starého Města v roce 1006 založen kostel. První písemná zmínka je známá z roku 1260.³⁷⁸ Osada se nejprve jmenovala Úpa, až později byla nazvána Starým městem, vedle kterého vznikl Nový Trutnov.³⁷⁹ Tento název nesla až do 18. století, kdy se poprvé vyskytuje rozlišování Horního Starého Města a Dolního Starého Města.³⁸⁰ Dne 8. října 1904 vydal František Josef I. privilegium o povýšení obce na městys a udělení znaku. Horní Staré město tento znak užívalo až do roku 1948, kdy se připojilo k Trutnovu.³⁸¹

V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 23 x 21 mm.³⁸² Obraz tvoří v horní polovině most se třemi propustmi, na něm tři jehličnaté stromy, vedle nichž jsou písmena H[errschaft] a T[rautenau]. Pod mostem je nápis * ALT * / STADT. Pečeť je ohraničena perlovcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.³⁸³ Stejný otisk pečeti můžeme vidět také v SOKA Trutnov, a to ve fondu Archiv městyse Horní Staré Město.³⁸⁴

Podobu znaku známe už z malé pečeti z 18. století. Dnes ho tvoří modrý štít, na něm stříbrný obloukovitý most s třemi propustmi, na mostě vyrůstají tři listnaté stromy v přirozených barvách.³⁸⁵ Most by měl znázorňovat přechod přes řeku v bývalé osadě Úpa. Tři stromy pak symbolizují dávnou zemskou komunikaci.³⁸⁶ V roce 1904 byl osloven s žádostí o pomoc při návrhu znaku historik Julius Lippert, který doporučil vycházet z pečetního znamení a navrhl také vhodné tinktury.³⁸⁷

³⁷⁸ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

³⁷⁹ ANM, LIŠKA Karel, kart. 2 (Hradecko), Horní Staré Město.

³⁸⁰ Václav HORÁK, *Znak Horního Starého Města*, Sborníček Muzeum Podkrkonoší v Trutnově, Trutnov 2004, s. 63.

³⁸¹ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 385.

³⁸² ANM, Sbírká G, kart. 26, Panství Trutnov.

³⁸³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³⁸⁴ SOKA TU, Archiv městyse Horní Staré Město, kar. 1, i. č. 51.

³⁸⁵ Karel LIŠKA – Ludvík MUCHA, *Klíč k našim městům*, Praha 1979, s. 217.

³⁸⁶ V. HORÁK, *Znak*, s. 64.

³⁸⁷ TAMTÉŽ.

HORNÍ VERNĚŘOVICE (Horní Verniřovice, Horní Verneřovice)

(něm. Ober-Wernersdorf; statek Skály)

Horní Verněřovice jsou dnes součástí obce Jívka. V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 25 x 21 mm.³⁸⁸ V obraze vidíme alegorii spravedlnosti, za ní dva jehličnaté stromy. Opis je oddělen linkou a zní: OBERWERNSDÖRFFER INSIGIL. Začíná na čísle sedm a končí na čísle čtyři pomyslného ciferníku hodin, rozdělen letopočtem 1746. Slova jsou psána dohromady. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.³⁸⁹

HORNÍ VLČKOVICE

(něm. Ober-Wölsdorf; č. o. Vlčkovice v Podkrkonoší; panství Choustníkovo Hradiště)

³⁸⁸ ANM, Sbíрка G, kart. 26, Panství Skály.

³⁸⁹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Horní Vlčkovice jsou dnes částí obce Vlčkovice v Podkrkonoší. První písemná zmínka je známá z roku 1415.³⁹⁰ Eichlerova sbírka má dva identické otisky pečeti.³⁹¹ Je oválná o rozměrech 28 x 27 mm. Její obraz tvoří listnatý strom³⁹² rozdělující slovo OB - ER. Po stranách je po obvodu pečeti nápis WELS - DORF. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z prvního otisku v Eichlerově sbírce.³⁹³

HORNÍ ŽDÁR (Horní Zárov)

(něm. Ober-Soor; č. o. Hajnice; statek Staré Buky)

³⁹⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

³⁹¹ ANM, Sbíрка G, kart. 24, Panství Hradiště Choustníkovo.

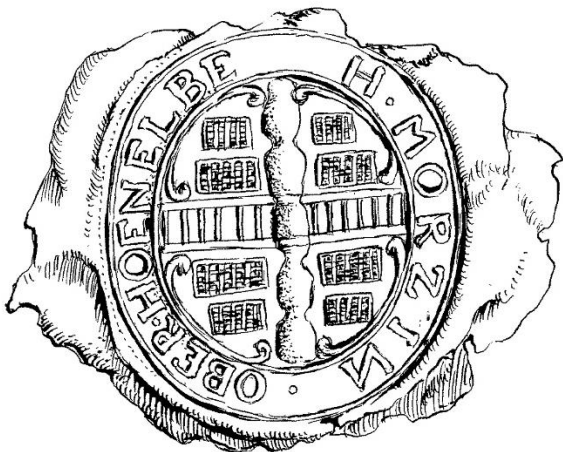
³⁹² Podle oficiálního popisu nadcházejícího znaku pravděpodobně lípa.

³⁹³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Horní Žďár je dnes katastrálním územím obce Hajnice. Byl k ní připojen roku 1980.³⁹⁴ První písemná zmínka je známá už z roku 1360.³⁹⁵ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 28 x 25 mm.³⁹⁶ Obraz tvoří nápis GEMEIN[DE] / OBER / SOHR, který je ohraničený vavřínovým věncem. Z této pečeti vychází perokresba.³⁹⁷

HOŘEJŠÍ VRCHLABÍ

(něm. Ober-Hohenelbe; č. o. Vrchlabí; panství Vrchlabí)

Hořejší Vrchlabí je dnes součástí Vrchlabí. První písemná zmínka se objevuje v roce 1624.³⁹⁸ U ústí Pekelského potoka na Labi vznikly dříve rozsáhlé Černínsko-Morzinské dřevěné česle. Tato „přehrada“ dokázala pojmout přibližně 20 000 kubických metrů palivového dříví. V době, kdy ještě ve Vrchlabí nevládl průmysl, mělo toto zařízení

³⁹⁴ Webové stránky obce Hajnice, <https://www.hajnice.cz/z-dejin-a-soucasnosti-obce> [cit. 19. 3. 2019].

³⁹⁵ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

³⁹⁶ ANM, Sbírka G, kart. 23, Panství Buky Staré.

³⁹⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

³⁹⁸ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

obrovský význam. Především proto figuruje v pečeti. Protože tehdy ještě neexistovaly na tomto místě žádné vozovky, pokácené dřevo se na jaře při přílivu až tři hodiny hnalo z hor a nakonec bylo zastaveno hrably.³⁹⁹ V Eichlerově sbírce se nachází dva otisky pečeti Hořejšího Vrchlabí s výše popsaným vyobrazením.⁴⁰⁰ První oválná o rozměrech 34 x 32 mm. Opis je ohraničen linkami a zní: OBER HO(HENE)LBE H (M)ORZIN⁴⁰¹. Na některých místech je opis setřený. Začíná tečkou na čísle šest pomyslného ciferníku hodin. Druhá pečeť je oválná o rozměrech 26 x 25 mm. Opis je ohraničen provazcem a zní: OBER HOEN ELBE MA(.....). Pravá dolní část pečeti je rozdrobená. Opis začíná na čísle šest pomyslného ciferníku hodin. Uvozen je tečkou, stejně tak jsou oddělována slova. Perokresba vychází z prvního otisku.⁴⁰²

HOSTINNÉ

(něm. Arnau; panství Hostinné)

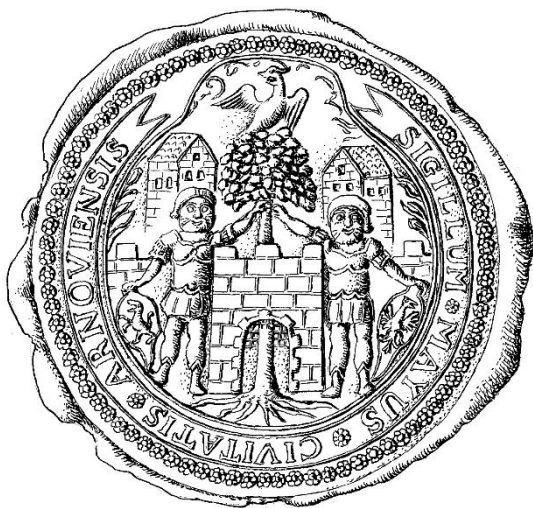

³⁹⁹ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 1155-1156.

⁴⁰⁰ ANM, Sbíрка G, kart. 17, panství Vrchlabí.

⁴⁰¹ Písmeno N psáno zrcadlově.

⁴⁰² SOKA TU, SD, sign. 20/5.

První písemná zmínka o městě Hostinném je z roku 1270.⁴⁰³ Na město bylo povýšeno roku 1369.⁴⁰⁴ Říká se, že Jindřich I. Ptáčník na území, kde se nachází dnešní Hostinné, skolil neobyčejně velkého orla (Aar) a místu dal na tuto vzpomínku jméno „Arnau“, což znamenalo „Aar in der Au“. Orel pak figuruje na pečetích i znaku. Ve skutečnosti dostalo Hostinné jméno od jeho zakladatele jménem „Arno“. Osadníci, kteří se usadili v údolí Labe, postavili ve zmíněném Au dobře opevněné městečko, ze kterého tu po bourání roku 1872 zůstal zbytek dřívější městské zdi a hradního příkopu. Zdejší hrad, v listině z roku 1139 nazvaný jako „Hostinhrad“ měl hlídat cestu ze Slezska a Polska.⁴⁰⁵ Vybuďoval ho podle svědectví Kanovníka vyšehradského kníže Soběslav, který na hradě také zemřel.⁴⁰⁶

⁴⁰³ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

⁴⁰⁴ TAMTÉŽ, s. 47.

⁴⁰⁵ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 1260.

⁴⁰⁶ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 154.

Poté, co byl hrad zničen a území zpustošeno boji německého císaře a polského krále, ho nechal nově opevnit. Kde hrad stál, není známo.⁴⁰⁷

Vrchlabská vlastivěda vyobrazuje jednu z pečeti Hostinného. Je okrouhlá, nejvíce se podobá níže popsané čtvrté pečetě v Eichlerově sbírce, pouze výjevy na štítech nejsou viditelné. Opis je oddělen linkami a zní: SIGILLUM MAGNUM CIVITATIS ARNAVENSIS. Slova MAGNUM CIVITATIS ARNAVENSIS jsou oddělena tečkami. Celá pečeť je ohraničena provazcem. Datována je do roku 1765.⁴⁰⁸

V Eichlerově sbírce se nachází 5 otisků pečeti.⁴⁰⁹ První je oválná o rozměrech 25 x 26 mm. Její obraz tvoří renesanční štít, v něm na kopečku stojící pták (orlice) s rozpřaženými křídly. Nad štítem letopočet 1585. Opis je ohraničený linkami a zní: S[IGILLUM] IVDICV[M] CIVITATIS ARNOVIENS[IS]. Slova jsou oddělována tečkami, za slovem ARNOVIENS je dvojtečka a tečka. Druhá pečeť o průměru 25 mm má stejný obraz. Třetí otisk vyobrazuje oválnou pečeť o rozměrech 32 x 28 mm. V pečetním poli je znak města Hostinné: městská hradba s cimbuřím, s otevřenou branou a do poloviny spuštěnou mříží. Z hradby se zdvihají dvě čtyřhranné věže s okny. Skrze bránu je vidět strom (lípa) s kořeny, jehož koruna vyniká nad zdí. Na koruně stromu sedí vlevo hledící okřídlená orlice (orel). Před hradbou stojí dvě postavy (obři). Postava stojící vlevo drží v levé ruce štít s kráčejším lvem. Postava stojící vpravo drží v pravé ruce štít s orlicí. Obě drží druhou rukou kmen stromu.⁴¹⁰ Opis je umístěný na stuze a zní: SIGILLUM MINUS CIVIT(AT)IS ARNOVIENSIS. Slova jsou oddělena květy. Pečeť je ohraničená květinovým věncem. Čtvrtá pečeť je okrouhlá o průměru 55 mm. Vyobrazení je stejné jako na předchozí pečetě, pouze lépe prokreslené. Pátá pečeť o rozměrech 32 x 30 mm má opět stejné vyobrazení, je však popraskaná a obraz méně zřetelný. Perokresby vychází ze zmíněných pečeti.⁴¹¹

V SOKA Trutnov jsou uloženy dva typáře města Hostinné ze sledovaného období.⁴¹² První je z roku 1585. Pečetní plocha je okrouhlá o průměru 25 mm. Pečetidlo je vysoké 102 mm. Je vyrobeno ze stříbra, držadlo tvoří kuželka. Obraz tvoří na renesančním štítu orlice hledící vpravo. Nad štítem je letopočet 1585. Okolo štítu jsou po stranách

⁴⁰⁷ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 1259-1260.

⁴⁰⁸ TAMTÉŽ, s. 917.

⁴⁰⁹ ANM, Sbírnka G, kart. 14, panství Hostinné.

⁴¹⁰ Viz *Soupis pečetiidel uložených ve Státním okresním archivu Trutnov*, Ročenka Státního okresního archivu Trutnov 2003-2004, Státní okresní archiv Trutnov 2006, s. 59.; popis ponechán - není popsáno heraldicky; vyobrazení na štítech není na této pečetě zřetelné.

⁴¹¹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁴¹² SOKA TU, Archiv města Hostinné, typáře města.

hvězdičky. Opis je ohraničen linkami a zní: S[IGILLUM] IVDICV[M] CIVITATIS ARNOVIENS[IS]. Slova jsou oddělována tečkami, za slovem ARNOVIENS je dvojtečka.

Druhý typář vznikl po roce 1759. Pečetní plocha je okrouhlá o průměru 56 mm. Pečetidlo je vysoké 115 mm. Je z bronzu, držadlem je kuželka. Obraz tvoří znak města Hostinné po polepšení Marií Terezií. Opis je umístěn na stuze a zní: SIGILLUM MAYUS CIVITATIS ARNOVIENSIS. Slova jsou oddělována hvězdičkami. Pečeť je ohraničena květinovým věncem.

V Trutnovském archivu se dále objevuje pečeť Hostinného na listině ve fondu Archiv města Hostinné.⁴¹³ V ní uzavírají provinciál františkánského řádu v Čechách Bernard Sannig a purkmistr a rada města Hostinného dohodu o hřbitovu v Hostinném. Vznikla 15. března 1677 v Praze. Okrouhlá pečeť o průměru 60 mm je přivěšená na žlutohnědých provázcích v dřevěném pouzdře o průměru 85 mm. Obraz tvoří znak před polepšením Marií Terezií. To znamená hradby s napůl spuštěnou branou a věžemi. Za branou lípa, na ní orlice s rozevřenými křídly hledící vpravo. Opis je ohraničen zevnitř provazcem, zvenku vavřínovým věncem a zní: SIGIL[LUM] MAIVS CIVIT[ATIS] ARNOVIENSI (...) ⁴¹⁴ NSIS. Téměř polovina pečeti chybí.

Kdy město dostalo znak, není známo. Do 18. století mělo ve znaku stříbrné hradby s branou a věžemi v modrém štítě. Za branou velká lípa, na ní orlice s pozvednutými křídly. Privilegia vztahující se k tomuto znaku nejsou k dispozici, protože byla v 17. století zničena. Městský znak byl společně se svobodami města potvrzen Marií Terezií 20. června 1759. Byl navíc polepšen přidáním dvou obrů se štíty, kteří symbolizovali moc vládkyně jako české královny a jako císařovny. Přesnou podobu znaku známe z malby, která byla zřejmě přílohou poslední žádosti poddaných z r. 1756. Tuto podobu si zachoval do roku 1910. Dnes má levý obr na štítě místo dvojhlavého černého orla s korunou černou orlicí hledící vpravo.⁴¹⁵

Popis znaku: V modrém štítě na zeleném trávníku stříbrná kvádrovaná hradba s vyšší prázdnou branou, s červeně krytými stínkami, v každé černá kruhová střílna, v bráně vytažená černá mříž. Z hradby vynikají dvě stříbrné věže se dvěma viditelnými stranami zakončené červenou sedlovou střechou, každá s pěti černými okny, třemi (2, 1) na vnější

⁴¹³ SOKA TU, Archiv města Hostinné, inv. č. 15, li. 15, Dohoda o hřbitovu v Hostinném z 15. března 1677, Praha.

⁴¹⁴ Téměř polovina pečeti chybí.

⁴¹⁵ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 154.

straně a dvěma vedle sebe na vnitřní straně. Branou prorůstá mezi věže vykořeněná lípa přirozené barvy, z níž vyrůstá rozkřídlená červená orlice. Po stranách brány dva přivrácení vousatí obři se stříbrnými přilbami, červenými kabátci, stříbrnými šupinovými suknicemi, modrými kalhotami a červenými botami. Obři drží jednou rukou kmen lípy nad hradbou pod korunou a druhou rukou přidržují u nohy štít. Pravý štít červený s doleva obráceným českým lvem, levý stříbrný s černou orlicí se stříbrným jetelovitě zakončeným perizoniem.⁴¹⁶

HRÁDEČEK (Silberstein; Silberštejn)
(něm. Silberstein; panství Vlčice)

Hrádeček je ves a katastrální území obce Vlčice. V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 28 x 27 mm.⁴¹⁷ Obraz tvoří nepravidelně tvarovaný renesanční štít. V něm šikmo postavený čtyřhranný perspektivně malovaný klín.⁴¹⁸ Opis je ohraničen linkami a zní: INSIGEL DER GEMEIN[DE] SILBR STEIN. Uvozen je květem, slova jsou oddělena tečkami. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁴¹⁹

⁴¹⁶ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/61563e4e-71c8-4abe-955c-f1b1fdc52451> [cit. 29. 11. 2018].

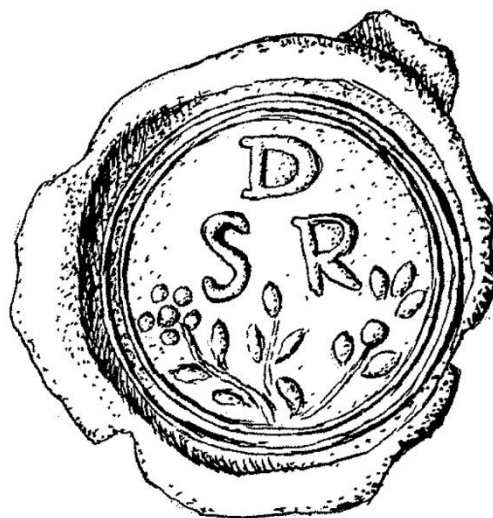
⁴¹⁷ ANM, Sbírká G, kart. 17, panství Vlčice.

⁴¹⁸ Znak Zilvarů ze Silberštejna – zakladatelé hradu Břečštejn, později Silberštejn.

⁴¹⁹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

HŘIBOJEDY

(něm. Sibojed; panství Žireč)

První písemná zmínka o obci Hřibojedy je známá z roku 1398.⁴²⁰ V Eichlerově sbírce je okrouhlá pečeť o průměru 23 mm.⁴²¹ Obraz tvoří písmena D[ORF] / S[IBOJED] R[ICHTER], pod nimi stonky s listy. Pečeť je ohraničena linkou. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁴²²

Hřibojedy obdržely svůj znak dne 3. 5. 2018.

Popis: Zeleno-modře sníženým stříbrným vlnitým břevnem dělený štít. Nahoře dva hříby přirozené barvy, dole stříbrná hvězda.⁴²³

⁴²⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

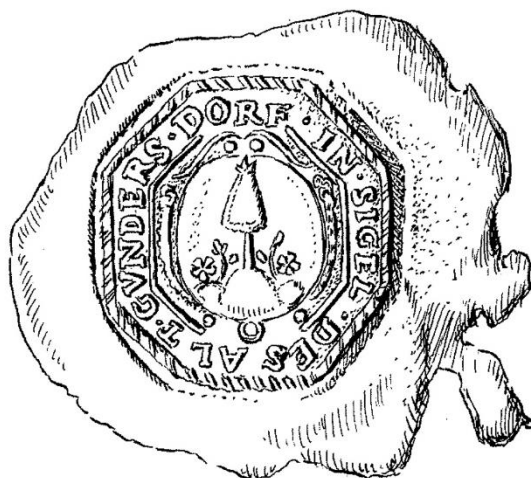
⁴²¹ ANM, Sbírnka G, kart. 27, panství Žireč.

⁴²² SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁴²³ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/38c8ee7a-b043-432d-89df-38d51b728349> [cit. 29. 11. 2018].

HUNTÍŘOV

(něm. Güntersdorf; č. o. Vítězná; statek Hostinné)

Huntířov je dnes část obce Vítězná. První písemná zmínka se objevuje v roce 1654.⁴²⁴ V Eichlerově sbírce se nachází osmiúhelníková pečeť o rozměrech 25 x 20 mm.⁴²⁵ Obraz tvoří v oválném štítu jehličnatý strom na návrší, okolo květiny. Opis je ohraničen zevnitř linkou, zvenku provazcem a zní: IN SIGEL DES ALT GVNDERS DORF. Slova jsou oddělována tečkami. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁴²⁶

CHOTĚVICE

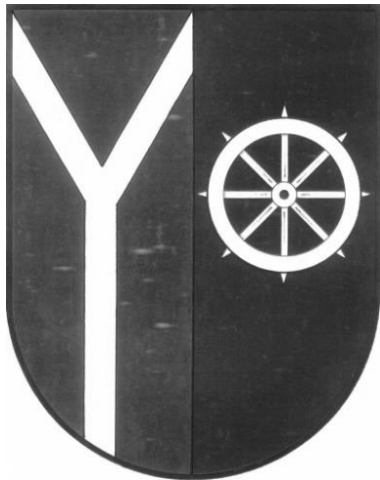
(něm. Kottwitz; statek Hostinné)

⁴²⁴ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁴²⁵ ANM, Sbíрка G, kart. 14, panství Hostinné.

⁴²⁶ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

První písemná zmínka o obci Chotěvice je z roku 1362.⁴²⁷ Ve Vrchlabské vlastivědě se setkáváme s dvěma vyobrazeními pečeti. První je okrouhlá, obraz tvoří nápis „Gemeinde“⁴²⁸ / Kottwitz. Pod nápisem květ. Druhá pečeť je též okrouhlá, obraz tvoří váza s květinami, okolo ní písmena G[EMEINDE] / K[OTTWITZ].⁴²⁹ V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 23 mm.⁴³⁰ Obraz tvoří pět květin ve váze s uchy. Opis je ohraničen perlovcem a zní SIGEL DER GEMEIN[DE] KOTWITZ. Uvozen je symbolem tvořeným čtyřmi tečkami do kosočverce. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁴³¹

Chotěvice obdržely svůj znak dne 19. 5. 1998.

Popis: V červeno-modře polceném štítě vpravo vidlice, vlevo kolo sv. Kateřiny, obojí stříbrné.⁴³²

⁴²⁷ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

⁴²⁸ Psané po obvodu.

⁴²⁹ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 989.

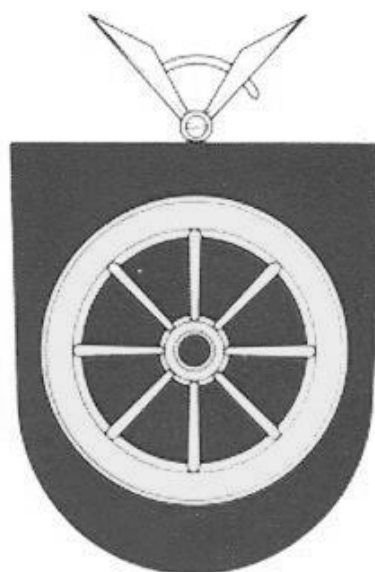
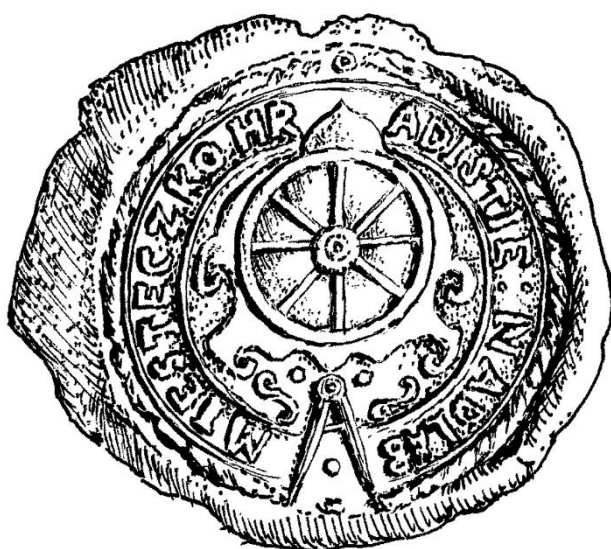
⁴³⁰ ANM, Sbírnka G, kart. 14, panství Hostinné.

⁴³¹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁴³² REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/16886afe-b5cd-47d3-bac3-4d2490c9fbf0> [cit. 29. 11. 2018].

CHOUSTNÍKOVO HRADIŠTĚ (Hradiště)

(něm. Gradlitz; panství Choustníkovo Hradiště)

První písemná zmínka o Choustníkově Hradišti pochází z roku 1316.⁴³³ Dříve se nazývalo též Hradiště nad Labem nebo Choustník Heřmanův. Koncem 13. století tu byl Heřman z Choustníka, podle kterého je městečko pojmenované.⁴³⁴ V Eichlerově sbírce se nachází celkem čtyři otisky pečetí.⁴³⁵ První je okrouhlá s průměrem 32 mm. Její obraz tvoří kolo v renesančním štítě, klenotem je kružidlo. Opis je umístěn na stuze, začínající na čísle jedna a končící na čísle jedenáct pomyslného ciferníku hodin. Dole je přerušovaný štítem. Zní: MIESSTECZKO HRAD - ISSTIE NAD LABEM. Slova jsou oddělována tečkami. Celá pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Druhý otisk je identický, pouze je více poškozený. Jeho výška je pak 29 mm a části opisu jsou nečitelné. Opis zní: MIESST(ECZKO HR)AD - ISSTIE NAD LAB(EM). Další otisk je okrouhlý o průměru 32 mm. Obraz má opět stejný. Poslední otisk je okrouhlý o průměru 31 mm. Obraz je téměř stejný, pouze spodek štítu se zužuje do špičky a opis se liší. Zní: MIESTECZKO HR - ADISTIE NAD LAB[EM]. Za slovem HRADISTIE je dvojtečka. Z tohoto otisku vychází perokresba.⁴³⁶

Kdy získalo Choustníkově Hradiště znak, není známo. Na pečetě se s ním však setkáváme cca od 17. století. Najdeme tu kružidlo, znak z erbu Pecingarů z Bydžína. Původní znak s kolem jím byl vylepšen mezi lety 1541- 1622. Původně je umístováno nad štítem, jako jakýsi klenot, později se někdy klade přímo do štítu nad kolo.⁴³⁷

Popis: Na červeném štítě zlaté kolo s osmi loukotěmi. Nad štítem stříbrné kružidlo, rozevřené a hroty vzhůru obrácené.⁴³⁸

⁴³³ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

⁴³⁴ ANM, LIŠKA Karel, kart. 2 (Hradecko), Choustníkově Hradiště.

⁴³⁵ ANM, Sbírká G, kart. 24, Panství Hradiště Choustníkově.

⁴³⁶ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁴³⁷ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 169.

⁴³⁸ TAMTÉŽ.

CHVALEČ

(něm. Qualisch; panství Adršpach)

První písemná zmínka o Chvalči se objevuje v roce 1329.⁴³⁹ Nám dostupná pečeť Chvalče v Eichlerově sbírce o průměru 24 mm⁴⁴⁰ je značně poškozená, velká část úplně chybí, proto je nemožné popsat pečetní obraz. Viditelná je pouze část opisu od obrazu oddělená linkou a ohraničená vavřínovým věncem. Zní takto: (SI)GIL(L)VM QVALSCH.

Obec Chvaleč získala znak dne 8. 6. 2004.

Popis: Ve stříbrno-modře polceném štítě vpravo zlatá skála s modrým pramenem, s vyrůstající borovicí přirozené barvy, na níž stojí doleva obrácený černý pták. Vlevo svatý Petr ve stříbrném šatě, držící v levé ruce vztyčený zlatý gotický klíč.⁴⁴¹

⁴³⁹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

⁴⁴⁰ ANM, Sbíрка G, kart. 23, Panství Adršpach.

⁴⁴¹ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/eb3a75d7-9e96-4b9e-93cb-8e777a6d36c0> [cit. 29. 11. 2018].

JANOVICE (Johannesgünst)

(něm. Johannesgünst; statek Heřmanovy Sejfy)

Janovice jsou dnes částí obce Rudník. Ve Vrchlabské vlastivědě vidíme perokresbu pečeti. Je okrouhlá, obraz tvoří nápis GEMEINDE / IOHANNES / GUNST a nad ním malý vavřínový věnec. Je ohraničená linkou. Podle nápisu pod pečetí pochází z roku 1794.⁴⁴² V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 31 mm.⁴⁴³ Obraz tvoří nápis GEMEINDE / IOHANNES / GUNST, nad ním vavřínový věnec. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁴⁴⁴

Ve Státním okresním archivu Trutnov najdeme ve fondu Farní úřad Rudník kroniku z let 1838 – 1952, v níž je otisk stejného typáře, jako v Eichlerově sbírce.⁴⁴⁵

⁴⁴² F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 913.

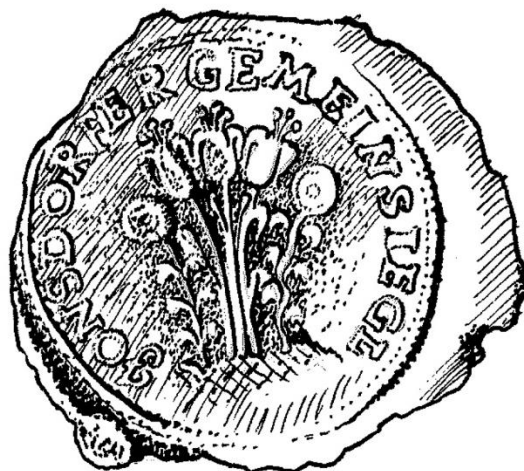
⁴⁴³ ANM, Sbíрка G, kart. 16, panství Heřmanovy Sejfy.

⁴⁴⁴ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁴⁴⁵ SOKA TU, FÚ Rudník, pamětní kniha 1838-1952, neinventarizováno.

JANOVICE

(něm. *Johnsdorf*; statek *Teplice Hořejší*)

Janovice jsou dnes katastrálním územím obce Jívka. Z Eichlerovy sbírky známe okrouhlou pečeť o průměru 24 mm.⁴⁴⁶ Obraz tvoří pět květin vyrůstajících z kopečku. Opis zní: JONSDORFER GEMEIN[DE] SIEG[E]L. Začíná na čísle sedm a končí na čísle pět pomyslného ciferníku hodin. Slova jsou oddělována tečkami. Pečeť je ohraničena perlovcem. Pochází zřejmě z 18. století.⁴⁴⁷ Perokresba vychází z tohoto otisku.⁴⁴⁸

JANSKÉ LÁZNĚ (*Johannesbrunn, Johannesbad*)

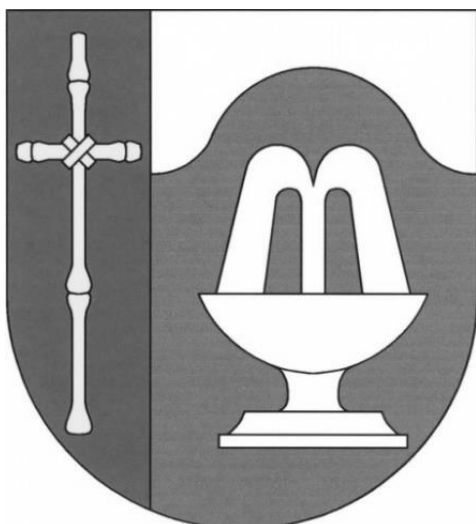
(něm. *Johannisbad*; panství *Vlčice*)

⁴⁴⁶ ANM, Sbírká G, kart. 26, Panství *Teplice Hořejší*.

⁴⁴⁷ Viz V. HORÁK – R. REIL – P. ZAHRADNÍK, *Jívka*, s. 110.

⁴⁴⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

První písemná zmínka o obci Janské Lázně je známá z roku 1552.⁴⁴⁹ O nalezení zdejšího termálního pramene informuje Hüttelova kronika. Rytíř Albrecht z Trautenbergu a Žacléře údajně vyslal dne 6. května 1006 cestovatele do okolí Krkonoš, aby tu pátrali po skrytém hradu loupežníků. Vyzvědač Johann Chonchkava po návratu tvrdil, že na úpatí Černé Hory uprostřed pralesa našel teplý pramen, kde se vykoupal a poté označil cestu zpět značkami na stromech. Podle něj, a také proto, že bylo 6. května, svátek svatého Jana, byl pramen pojmenován Johannis=Brunnen (Janský pramen). Tento den nálezu nelze historicky doložit. Jisté však je, že objev pramene učinili horníci, kteří na „zlatých Rýchorách“ a na hraničícím území kopali zlato a stříbro.⁴⁵⁰ Roku 1682 zde byla postavena dřevěná kaple svatého Jana, zasvěcena svatému Janu Křtiteli, proto Jan Křtitel figuruje na pečeti. Jeden z jeho atributů, tenký rákosový kříž najdeme na znaku obce.⁴⁵¹ V 19. století tu byl navíc vystavěn kostel zasvěcený též Janu Křtiteli. Na městyse byly Janské Lázně povýšeny r. 1867.⁴⁵²

V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 32 x 30 mm.⁴⁵³ Obraz tvoří svatý Jan Křtitel stojící na kopečku. Opis je ohraničen linkami a vavřínovými věnci a zní: SI(EGE)L DER GERICHTE IOHANNESBRVNN 1683.⁴⁵⁴ Začíná na čísle pět pomyslného ciferníku hodin, uvozen křížkem. Slova jsou oddělována tečkami. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁴⁵⁵

⁴⁴⁹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

⁴⁵⁰ J. DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde*, s. 563.

⁴⁵¹ Václav HORÁK – Roman REIL – Ondřej VAŠATA – Pavel ZAHRADNÍK, *Janské Lázně: procházka historií města pod Černou horou*, Janské Lázně 2013, s. 48.

⁴⁵² ANM, LIŠKA Karel, kart. 1 (Bydžovsko), Janské Lázně.

⁴⁵³ ANM, Sbírká G, kart. 17, panství Vlčice.

⁴⁵⁴ Pečeť je datována do roku 1683, a pochází tedy z doby vlády Schwarzenbergů nad panstvím Vlčice (viz V. HORÁK – R. REIL – O. VAŠATA – P. ZAHRADNÍK, *Janské Lázně*, předtitul.)

⁴⁵⁵ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Janské Lázně dostaly znak dne 21. 9. 2005.

Popis: V červeno-stříbrně vpravo polceném štítě vpravo volný zlatý rákosový kříž, vlevo zvýšený modrý vrch, v něm stříbrné zřídlo.⁴⁵⁶

JIRSKÝ DŮL

(něm. Georgengrund; statek Staré Buky)

Jirský Důl je dnes již zaniklá osada, spadající pod obec Staré Buky. V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 30 mm.⁴⁵⁷ Obraz tvoří nápis GUT / ALTEN / BUCH, nad ním tři šestihroté hvězdičky, pod ním jedna. Opis je ohraničen linkami a zní: SIGIL DER GEMEINDE GORGENGRUND. Uvozen je hvězdou. Z této pečeti je vytvořena perokresba.⁴⁵⁸

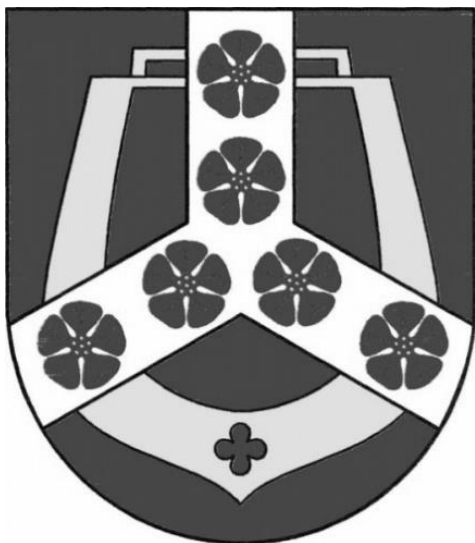
⁴⁵⁶ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/df3318a4-f788-4fdb-8e07-72f4292d0010> [cit. 29. 11. 2018].

⁴⁵⁷ ANM, Sbírká G, kart. 23, Panství Buky Staré.

⁴⁵⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

JÍVKA

(něm. Jibka, Jübka)

První písemná zmínka o Jívce se objevuje v roce 1542.⁴⁵⁹ V dnešní době se Jívka skládá z bývalých vsí Dolní Verněřovice, Hodkovice, Horní Verněřovice, Janovice, Jívka a Studnice.

Jívka obdržela svůj znak dne 27. 6. 2001.

Popis: V modrém štítě zlatý třmen, přes něj obrácená stříbrná vidlice posázená šesti modrými květy lnu se zlatými středy.⁴⁶⁰

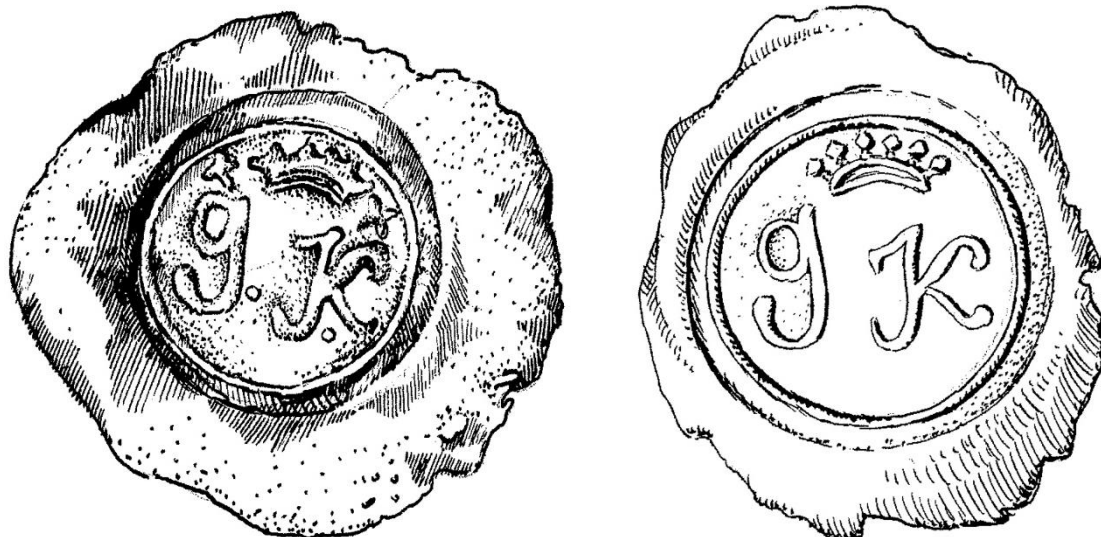
KLADRUBY

(něm. Kladern; panství Choustníkovo Hradiště)

⁴⁵⁹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

⁴⁶⁰ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/e66f8a37-c329-4157-a1e9-444cc52998e3> [cit. 29. 11. 2018].

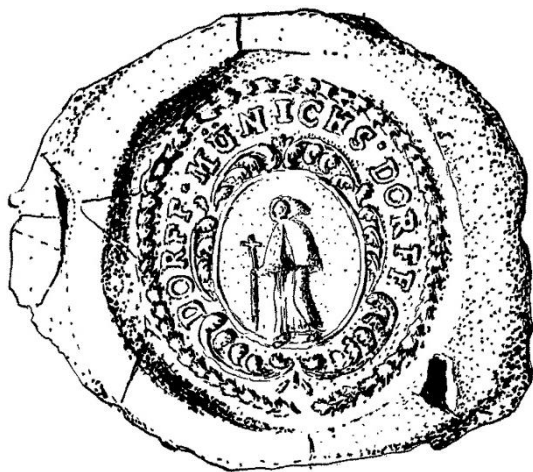
Kladruby jsou vesnice, součást obce Kohoutov. Eichlerova sbírka má dva otisky pečeti.⁴⁶¹ První je okrouhlá o průměru 21 mm. Druhá má rozměry 21 x 22 mm. Může však jít pouze o nesprávný otisk, protože obraz je stejný. Tvoří ho písmena g[emeinde]. K[LADERN], nad ním je korunka, po jejích stranách čtyřhraté hvězdy. Pečeť je ohraničená linkou. Dále máme k dispozici dvě perokresby.⁴⁶² První odpovídá druhému otisku z Eichlerovy sbírky, druhá je mírně odlišná. Chybí tečka mezi písmeny g a K a hvězdy okolo korunky. Korunka má navíc šest perel.

KLÁŠTERSKÁ LHOTA (Kláštorec)
(něm. Mönchsdorf; panství Jilemnice)

⁴⁶¹ ANM, Sbírnka G, kart. 24, Panství Hradiště Choustníkovo.

⁴⁶² SOKA TU, SD, sign. 20/5.

První písemná zmínka o Klášterské Lhotě je známá z roku 1270.⁴⁶³ Původně se jmenovalo místo podle prvních obyvatel „Heinrichsau“. Až po vybudování pobočky kláštera Opatovice v roce 1250 bylo poprvé použito jméno „Mönchsdorf“. Stará místní pečeť vyobrazená ve Vrchlabské vlastivědě upomíná na existenci kláštera, který byl v roce 1424 zdemolovaný husitským vojevůdcem Žižkou.⁴⁶⁴ Tato pečeť zobrazuje v kartuši oválného tvaru mnicha s křížem v ruce. Opis začíná na čísle osm a končí na čísle čtyři pomyslného ciferníku hodin a zní: DORFF MÜNICHS DORFF. Slova jsou oddělována tečkami. Celá pečeť je ohraničena perlovcem.⁴⁶⁵ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 29 x 27 mm.⁴⁶⁶ Obraz i opis jsou stejné jako ve vlastivědě. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁴⁶⁷

Klásterská Lhota obdržela svůj znak dne 21. 9. 2005.

Popis: Ve stříbrném štítě na červené patě benediktin v černém řádovém oděvu s kapucí, opírající se pravicí o dřevěnou hůl zakončenou křížem přirozené barvy.⁴⁶⁸

⁴⁶³ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

⁴⁶⁴ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 1251.

⁴⁶⁵ TAMTĚŽ, s. 917.

⁴⁶⁶ ANM, Sbíрка G – Eichlerova topografická sbírka (dále sbírka G), kart. 15, panství Jilemnice.

⁴⁶⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁴⁶⁸ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/7b41e603-a025-4edc-93b0-b5c8b6914fb8> [cit. 29. 11. 2018].

KNĚŽICE

(něm. Schreibendorf; panství Vrchlabí)

Kněžice jsou součástí města Vrchlabí. V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 29 x 31 mm.⁴⁶⁹ Obraz tvoří lučištník. Opis je oddělen perlovcem a psán do dvou řádků. Zní: MORZINISCHEN HERRSCHAFT HOHENEL / BE GEMEINDE SCHREIBENDORF. Uvozen je tečkou. Druhý řádek začíná dvojtečkou. Mezi slovy GEMEINDE a SCHREIBENDORF jsou dvojtečky. Celá pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁴⁷⁰

KOCBEŘE (Kocbeř)

(něm. Rettendorf; panství Choustníkovo Hradiště)

⁴⁶⁹ ANM, Sbíрка G, kart. 17, panství Vrchlabí.

⁴⁷⁰ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

První zmínka o obci Kocbeře je známá z roku 1415.⁴⁷¹ Eichlerova sbírka obsahuje dva otisky pečeti.⁴⁷² První je oválná s rozměry 24 x 21 mm. Obraz tvoří v horní polovině dvouocasý lev nesoucí kříž, kráčející vpravo, nad ním do půlkruhu nápis ***GEMEIN***, v dolní polovině nápis RETTEN / DORF. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Druhý otisk má stejný obraz, ale jeho rozměry jsou 23 x 22 mm. Perokresba vychází z prvního otisku.⁴⁷³

Obec Kocbeře obdržela svůj znak dne 17. 6. 2009.

Popis: V červeném štítě vyrůstá ze zlatého návrší se třemi smrky přirozené barvy stříbrný dvouocasý korunovaný lev se zlatou zbrojí a jazykem, držící zlatý latinský kříž s lipovitě zakončenými horními rameny.⁴⁷⁴

⁴⁷¹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

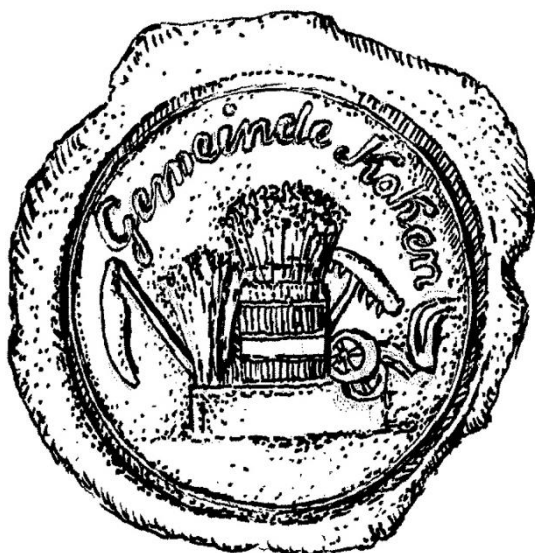
⁴⁷² ANM, Sbírnka G, kart. 24, Panství Hradiště Choustníkovo.

⁴⁷³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁴⁷⁴ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/ded30414-d848-4257-98de-c9c9927e271c> [cit. 29. 11. 2018].

KOHOUTOV

(něm. Koken; panství Choustníkovo Hradiště)

První písemná zmínka o Kohoutově se objevuje v roce 1415.⁴⁷⁵ V Eichlerově sbírce máme k dispozici dva otisky pečeti Kohoutova.⁴⁷⁶ Oba jsou identické. Pečeti jsou oválné o rozměrech 26 x 25 mm. Vyobrazují kytici v sudu, po pravé straně snop sena a kosa, vlevo hrábě a pluh. Nad obrazem vidíme do půlkruhu psaný nápis Gemeinde Koken. Pečeť je ohraničena linkou. Perokresba vychází z druhého otisku.⁴⁷⁷

Kohoutov obdržel svůj znak dne 25. 11. 2011.

⁴⁷⁵ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

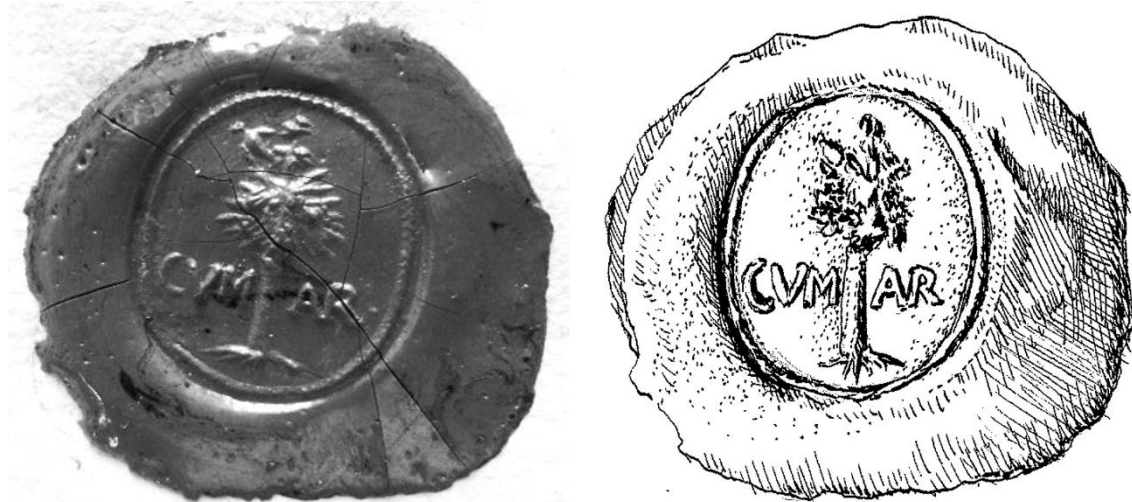
⁴⁷⁶ ANM, Sbírká G, kart. 24, Panství Hradiště Choustníkovo.

⁴⁷⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Popis: V zeleném štítě na zlatém návrší vpravo stříbrná kostelní věž se dvěma černými okny nad sebou, kruhovým a obloukovým, a se zlatou střechou zakončenou křížkem, vlevo vzpřímený stříbrný dvouocasý korunovaný lev se zlatou zbrojí a jazykem, nad ním tři zlaté hvězdy vedle sebe.⁴⁷⁸

KOMÁROV

(něm. Komar, Komarow; č. o. Vítězná; statek Hostinné)

Komárov je dnes část obce Vítězná. První písemná zmínka se objevuje až v roce 1780.⁴⁷⁹ V Eichlerově sbírce je oválná pečeť o rozměrech 18 x 16 mm ohraničená provazcem.⁴⁸⁰ Obraz tvoří vykořeněný jehličnatý strom, z něhož vylétá vpravo nahoru pták a který dělí slovo CVM - AR. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁴⁸¹

⁴⁷⁸ Popis vychází z REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/89992f86-55bb-41e1-a35e-419ff133bfd8> [cit. 29. 11. 2018].

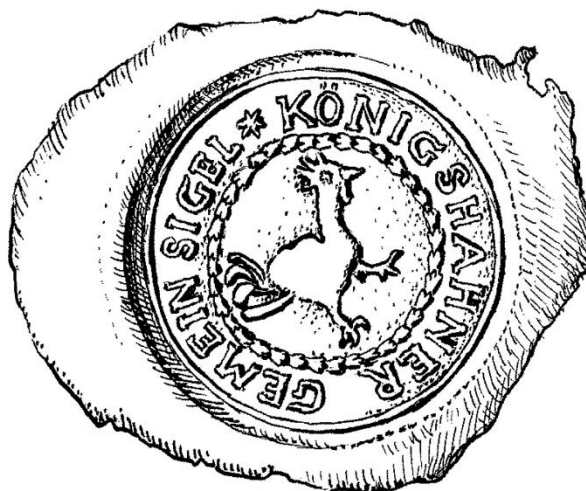
⁴⁷⁹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁴⁸⁰ ANM, Sbíрка G, kart. 14, panství Hostinné.

⁴⁸¹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

KRÁLOVEC

(něm. Königshahn; panství Žacléř)

První písemná zmínka o obci Královec je známá z roku 1289.⁴⁸² O vzniku tohoto místa vypráví pověst, že Albrecht z Trautenbergu věnoval roku 1007 Franzi Hischbergerovi kus lesa, který byl kvůli velmi silným stromům pojmenován „Königshain“, tedy královský háj. Nejstarší listiny pojmenovávají toto místo „Königshan“; v 19. století se poprvé objevuje jméno „Königshein“. Od roku 1883 se podle nařízení K. K. ministerstva vnitra pojmenovalo místo „Königshan“.⁴⁸³

⁴⁸² J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁴⁸³ J. DEMUTH, *Trautenuer Bezirkskunde*, s. 589.

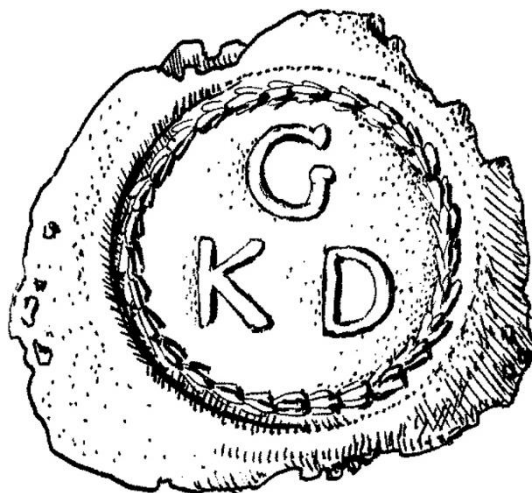
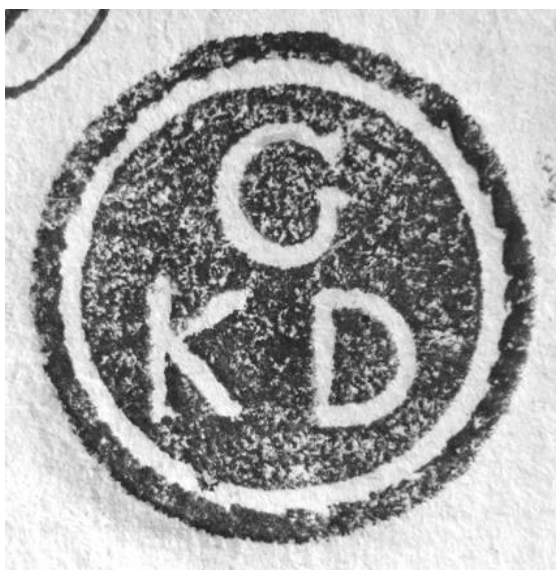
V Eichlerově sbírce se nachází pouze tištěný otisk pečeti. Je oválná o průměru 25 mm.⁴⁸⁴ Obraz tvoří kohout krácející vlevo. Opis je ohraničen zevnitř vavřínovým věncem, zvenku linkou a zní: KÖNIGSHAHNER GEMEIN[DE] SIGEL. Uvozen je hvězdou. Perokresba vychází z pečeti, kterou se nepodařilo dohledat.⁴⁸⁵

Královec obdržel svůj znak dne 4. 6. 1998.

Popis: V modrém štítě mezi dvěma sníženými stříbrnými hroty zlatá Merkurova okřídlená hůl.⁴⁸⁶

KŘENOV

(něm. Krinsdorf; č. o. Bernartice; panství Žacléř)

Křenov je dnes částí obce Bernartice. První písemná zmínka o něm se objevuje v roce 1521.⁴⁸⁷ Své jméno prý obdržel od svého zakladatele „Kaspara Krina“. Podle tvrzení nejstaršího lidu však vesnice vděčí za své jméno sázení křenu (Kren, nářečně Krin). Ještě v dnešní době je známa oblast, kde se tato „Krengarten“ nacházela. Jiní zase říkají, že se místo dříve nazývalo „Grünsdorf“, a to podle pěkné zelené louky, ležící podél potoka Ličná. Kdy a kým bylo místo založeno ve skutečnosti, ani o jeho rozvoji, není nic známo.⁴⁸⁸

⁴⁸⁴ ANM, Sbírnka G, kart. 27, Panství Žacléř.

⁴⁸⁵ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁴⁸⁶ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/a31cd7cc-7bcb-4190-866d-b4a63234c9b8> [cit. 29. 11. 2018].

⁴⁸⁷ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

⁴⁸⁸ J. DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde*, s. 590.

V Eichlerově sbírce se nachází pouze tištěný otisk pečeti. Je okrouhlá o průměru 21 mm.⁴⁸⁹ Obraz tvoří do trojúhelníku uspořádaná písmena G[EMEINDE] / K[RINS] D[ORF]. Pečeť je ohraničena zřejmě vavřínovým věncem. Perokresba vychází z otisku pečeti, který se nepodařilo dohledat. Obraz je stejný.

KUNČICE NAD LABEM (Kunčice)

(něm. Pelsdorf; panství Vrchlabí)

První písemná zmínka o obci Kunčice je známá z roku 1454.⁴⁹⁰ V Eichlerově sbírce je okrouhlá pečeť o průměru 29 mm.⁴⁹¹ Obraz tvoří čtyřnohé zvíře⁴⁹² kráčející vpravo. Opis je ohraničen linkami a zní: SIEGEL (DER G)EMEIND(E PE)LLSDORF. Uvozen květem.

Kunčice nad Labem obdržely svůj znak dne 25. 3. 2005.

Popis: Ve stříbrno-zeleně sníženě děleném štítě nahoře vpravo vyrůstající listnatý strom a k němu kráčející medvěd se zlatým náhubkem, vše přirozené barvy, dole stříbrné vlnité břevno.⁴⁹³

⁴⁸⁹ ANM, Sbírnka G, kart. 27, Panství Žacléř.

⁴⁹⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

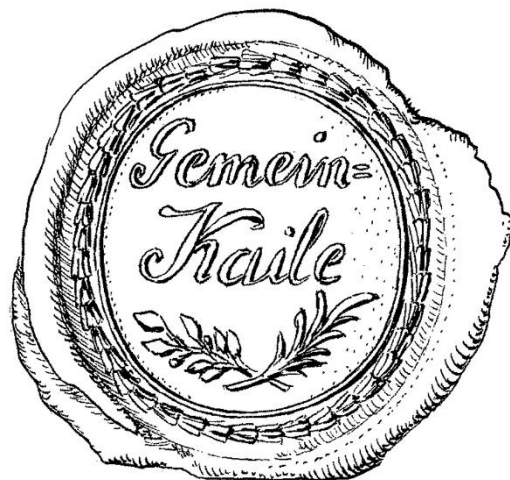
⁴⁹¹ ANM, Sbírnka G, kart. 17, panství Vrchlabí.

⁴⁹² Podle perokreseb novějších pečeti ve Vrchlabské vlastivědě a pozdějšího vyobrazení na znaku medvěd.

⁴⁹³ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/c45212c2-b9be-4436-b70f-bec07e63ac6c> [cit. 29. 11. 2018].

KYJE

(něm. Kaile; panství Náchod)

Kyje jsou katastrálním územím obce Hajnice. V roce 1949 obec vytvořila spolu s obcí Brusnice (Německá) základ obce Hajnice.⁴⁹⁴ Z Eichlerovy sbírky je nám známa oválná pečeť o rozměrech 28 x 26 mm.⁴⁹⁵ Obraz tvoří nápis Gemein[de] / Kaile a pod ním zkřížené ratolesti. Za slovem gemein je symbol = jako znázornění zkratky. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁴⁹⁶

LABSKÁ (Krausebouda; Krausovy Boudy)

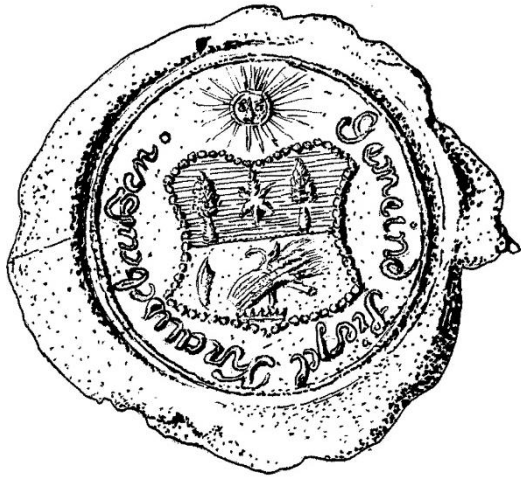
(něm. Krausebauden; č. o. Špindlerův Mlýn; panství Jilemnice)

⁴⁹⁴ Webové stránky obce Hajnice, <https://www.hajnice.cz/z-dejin-a-soucasnosti-obce> [cit. 19. 3. 2019].

⁴⁹⁵ ANM, Sbírká G, kart. 25, Panství Náchod.

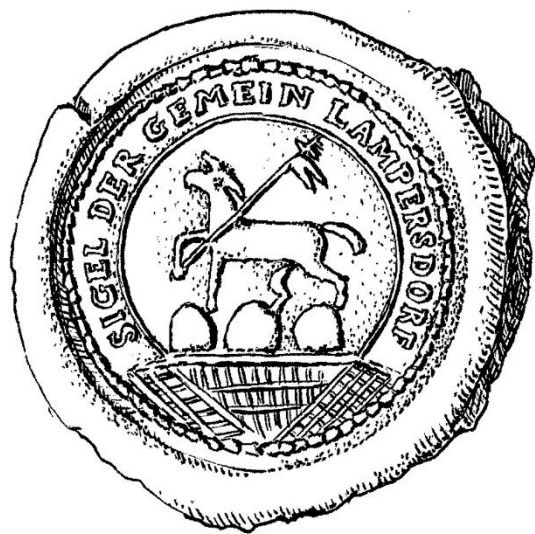
⁴⁹⁶ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Labská je v současnosti část obce Špindlerův Mlýn. Ve Vrchlabské vlastivědě najdeme jednu perokresbu pečeti této vsi.⁴⁹⁷ Je okrouhlá. Obraz tvoří sníženě dělený štít, v prvním vodorovně šrafovaném poli dva jehličnaté stromy, mezi nimi hvězda, ve druhém poli snop s kosou, srpem a kladivem. Nad štítem slunce s obličejem. Opis je oddělený linkami. Mezi začátkem a koncem je slunce. Zní: GEMEINDE SIEGEL KRAUSEBAUDEN. V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 30 mm.⁴⁹⁸ Obraz je stejný jako předchozí, pouze štít má perlovitý obvod, opis není nijak oddělený a písmo je na rozdíl od předchozího opisu minuskulní s prvními písmeny slov majuskulními. Pečeť je ohraničena provazcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁴⁹⁹

LAMPERTICE

(něm. Lampersdorf; panství Žacléř)

⁴⁹⁷ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 994.

⁴⁹⁸ ANM, Sbíрка G, kart. 15, panství Jilemnice.

⁴⁹⁹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

První písemná zmínka o Lamperticích se objevuje v roce 1521.⁵⁰⁰ V Eichlerově sbírce se nachází pouze tištěný otisk pečeti. Oválná pečeť o rozměrech 32 x 31 mm.⁵⁰¹ Obraz tvoří Beránek Boží nesoucí prapor, kráčející přes tři úly vpravo. Opis je oddělený zevnitř linkou, zvenku vavřínovým věncem. Začíná na čísle osm a končí na čísle čtyři pomyslného ciferníku hodin. Zní: (...)SIGIL DER GEMEIN[DE] LAMPERSDORF. Začátek legendy se nepodařilo rozklíčovat. Perokresba vychází z pečeti, kterou se nebyla dohledána.⁵⁰² Obraz je téměř stejný, pouze chybí začátek opisu, který je na otisku nečitelný.

Lampertice obdržely svůj znak dne 4. 6. 1998.

Popis: Modro-stříbrný sníženě dělený štít, nahoře stříbrný odvrácený Beránek Boží, dole tři červené pletené úly vedle sebe.⁵⁰³

LÁNOV

(něm. Langenau)

Lánov dnes zahrnuje obce Horní Lánov a Prostřední Lánov. Znak získal dne 4. 6. 1998. Popis: Dělený štít, v horní zelené polovině kovář v bílé haleně a hnědé zástěře a v botách probodávající modrým kopím hnědého vztyčeného medvěda, v dolním třikrát modro-stříbrně děleném poli zlatá podkova.⁵⁰⁴

⁵⁰⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁵⁰¹ ANM, Sbíрка G, kart. 27, Panství Žacléř.

⁵⁰² SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁵⁰³ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/a9978fba-cef1-4266-ae89-b1308e42c0fa> [cit. 29. 11. 2018].

⁵⁰⁴ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/12dc9f99-3f2a-4e77-9ae9-681d7a668fd4> [cit. 29. 11. 2018].

LEOPOLD

(něm. Leopold; statek Heřmanovy Sejfy)

Leopold je dnes součástí obce Rudník. Perokresbu pečeti této osady můžeme vidět ve Vrchlabské vlastivědě.⁵⁰⁵ Je okrouhlá. Obraz tvoří Panna Marie držící Ježíška v náručí. Opis je oddělen linkami a zní: INSIGEL DER GEMEIN[DE] LEOPOLDES DORF. Franz Josef Jirásek udává pravděpodobný vznik pečeti v roce 1679.⁵⁰⁶ Stejně vyobrazení najdeme i v Eichlerově sbírce. Okrouhlá pečeť má průměr 35 mm.⁵⁰⁷ Rozdíl je pouze ten, že opis je uvozen křížkem a pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵⁰⁸

V SOKA Trutnov se nachází otisk stejného typáře ve farní kronice Rudníku z let 1838 – 1952 ve fondu Farní úřad Rudník.⁵⁰⁹ Opis je místy úplně setřený.

⁵⁰⁵ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 913.

⁵⁰⁶ TAMTÉŽ.

⁵⁰⁷ ANM, Sbírká G, kart. 16, panství Heřmanovy Sejfy.

⁵⁰⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁵⁰⁹ SOKA TU, FÚ Rudník, pamětní kniha 1838-1952, neinventarizováno.

LHOTA (Lhota u Trutnova)

(něm. Welhotta; č. o. Trutnov; statek Skály)

Lhota je dnes část obce Trutnov. První písemná zmínka je známá z roku 1515.⁵¹⁰ V Eichlerově sbírce se objevuje oválná pečeť o rozměrech 26 x 25 mm.⁵¹¹ Obraz tvoří alegorie spravedlnosti. Opis zní: SIGI(L DER GEMEIN)DE WELLHOTTA 1763. Uvozen je květem. Mezi slovem WELLHOTTA a letopočtem je tečka. Pečeť je ohraničena řetězcem.

LIBEČ

(něm. Gabersdorf; č. o. Trutnov; panství Královské věnné město Trutnov)

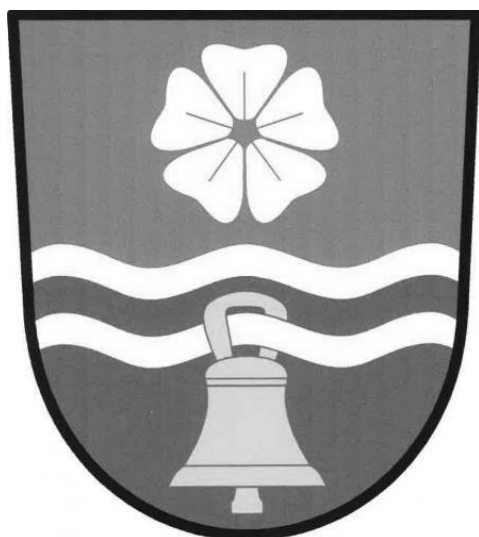
⁵¹⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁵¹¹ ANM, Sbíрка G, kart. 26, Panství Skály.

Libeč je dnes část obce Trutnov. První písemná zmínka se objevuje v roce 1260.⁵¹² Z Eichlerovy sbírky známe oválnou pečeť o rozměrech 23 x 20 mm.⁵¹³ Obraz tvoří kaple mezi dvěma listnatými stromy, pod ní letopočet 1795. Opis zní SIGILL D[ER] EHRS GEM[EINDE] GABERSDORF. Uvozen je květem a slova jsou oddělována tečkami. Pečeť je ohraničena perlovcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵¹⁴

LIBŇATOV (Libnětov)

(něm. Liebenthal; panství Náchod)

⁵¹² J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁵¹³ ANM, Sbíрка G, kart. 26, Panství Trutnov.

⁵¹⁴ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

První písemná zmínka o Libňatově se objevuje v roce 1479.⁵¹⁵ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 29 x 27 mm.⁵¹⁶ Obraz tvoří nápis Obecz / Libniatow a pod ním zkřížené ratolesti. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵¹⁷

Libňatov obdržel svůj znak dne 12. 4. 2013.

Popis: Zeleno-modře stříbrně lemovaným vlnitým modrým břevnem dělený štít. Nahoře stříbrný květ lnu, dole zlatý zvon zavěšený na spodním lemu břevna.⁵¹⁸

LITÍČ (Litice)

(něm. Littitsch; panství Žireč)

První písemná zmínka o obci Litíč se objevuje v roce 1557.⁵¹⁹ V Eichlerově sbírce najdeme oválnou pečeť o rozměrech 27 x 25 mm.⁵²⁰ Obraz tvoří lev s pluhem kráčející vpravo. Opis je pouze v horní polovině pečeti a zní: GEMEINDE LITTITSCH. Mezi slovy je tečka, na konci opisu hvězda. Pečeť je ohraničena linkou. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵²¹

⁵¹⁵ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁵¹⁶ ANM, Sbíрка G, kart. 25, Panství Náchod.

⁵¹⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁵¹⁸ Popis vychází z REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/0d80b3fd-33e0-44d0-988e-f374054aa96c> [cit. 29. 11. 2018].

⁵¹⁹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁵²⁰ ANM, Sbíрка G, kart. 27, panství Žireč.

⁵²¹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

MALÁ ÚPA

(něm. Kleinaupa)

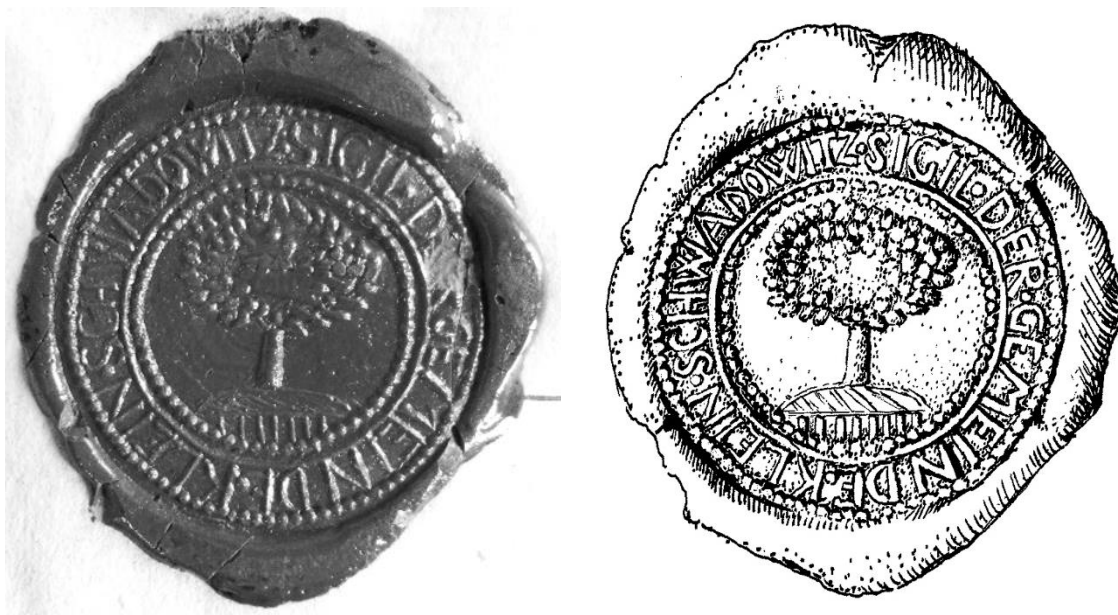

Malá Úpa se dnes skládá z Dolní Malé Úpy a Horní Malé Úpy. Svůj znak obdržela dne 7. 10. 2003.

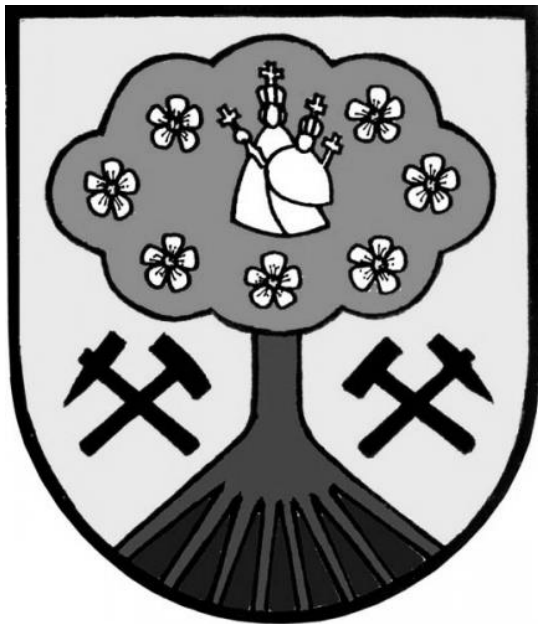
Popis: V zeleném štítě nad modrou vlnitou patou stříbrný vrch s průčelím dřevěného kostela přirozené barvy s červenou bání, nad ním zkřížené stříbrné sekery na topůrkách přirozené barvy.⁵²²

MALÉ SVATOŇOVICE

(něm. Klein-Schwadowitz; panství Náchod)

⁵²² REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/75493f9d-506f-4df1-8461-25eb438fbfd9> [cit. 29. 11. 2018].

První písemná zmínka o Malých Svatoňovicích je známá z roku 1357.⁵²³ V Eichlerově sbírce je okrouhlá pečeť o průměru 31 mm.⁵²⁴ Obraz tvoří listnatý strom na kopečku, v jeho koruně Marie držící Ježíška. Opis je oddělen zevnitř perlovcem a linkou, zvenčí perlovcem a zní: SIGIL D(ER) GEMEINDE KLEIN SCHWADOWITZ. Slova jsou oddělována tečkami. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵²⁵

Malé Svatoňovice získaly svůj znak dne 11. 5. 2006.

Popis: Ve zlatém štítě vyrůstající vykořeněná třešeň přirozené barvy, v koruně stříbrná Panna Marie s jezulátkem obklopená dolů do oblouku sedmí stříbrnými třešňovými květy. Strom provázejí černá hornická kladívka s mlátky ke středu. V kořenech stromu sedm stékajících modrých pramenů.⁵²⁶

⁵²³ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁵²⁴ ANM, Sbírká G, kart. 25, Panství Náchod.

⁵²⁵ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁵²⁶ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/752baba6-c477-4b76-b6af-1130f9117f9a> [cit. 29. 11. 2018].

MALÝ LÁNOV (Malý Lanov)

(něm. Klein-Langenau; panství Vrchlabí)

Osada Malý Lánov zanikla a v současnosti je součástí obce Dolní Lánov. V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 33 mm.⁵²⁷ Obraz tvoří kovář probodávající kopím medvěda stojícího na zadních, mezi nimi podkova otevírající se dolů. Opis je ohraničen linkami a zní: SIGEL DER GEMEIND[E] KLEIN LANGENAV. Začíná tečkou a mezi slovy GEMEIND a KLEIN je tečka jako znázornění zkratky. Pečeť je ohraničena provazcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵²⁸

MARKOUŠOVICE (Markouš)

(něm. Markausch; č. o. Velké Svatoňovice; panství Královské věnné město Trutnov)

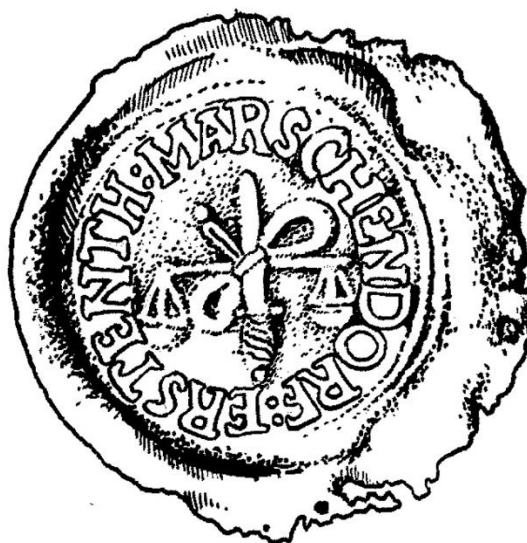
⁵²⁷ ANM, Sbíрка G, kart. 17, panství Vrchlabí.

⁵²⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Markoušovice jsou dnes část obce Velké Svatoňovice. První písemná zmínka je známá z roku 1542.⁵²⁹ V Eichlerově sbírce je okrouhlá pečeť o průměru 21 mm.⁵³⁰ Obraz tvoří srdce, z něho vyrůstající tři květiny. Opis je ohraničen zevnitř linkou a provazcem, zvenku vavřínovým věncem a zní: GERI[CHT] S[IEGEL] ZV MARGAVSWITZ. Slova jsou oddělena tečkami. Mezi poslední a první tečkou je květ. Perokresba má stejný obraz, chybí pouze vavřínový věnec.⁵³¹

MARŠOV I (Marešov I. díl)

(něm. Marschendorf; panství Maršov)

Maršov I je dnes součástí obce Svoboda nad Úpou. Pověst uvádí, že toto místo získalo jméno podle rybáře, který se jmenoval Marscha a byl prvním osadníkem. Roku 1007 postavil tři malé domečky pro lov pstruhů vedle Úpy.⁵³² Otisk pečeti se nachází v Eichlerově sbírce. Je oválný, s rozměry 23 x 22 mm.⁵³³ Obraz tvoří zřejmě symbol spravedlnosti – páková váha, již uprostřed protíná meč ostřím nahoru. Opis zní: MARSCHENDORF ERSTENTH[EIL]. Začíná na čísle jedenáct pomyslného ciferníku hodin. Slova jsou oddělena dvojtečkami. Pečeť je ohraničena linkou. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵³⁴

⁵²⁹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁵³⁰ ANM, Sbíрка G, kart. 26, Panství Trutnov.

⁵³¹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁵³² J. DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde*, s. 535.

⁵³³ ANM, Sbíрка G, kart. 24, Panství Maršov.

⁵³⁴ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

MARŠOV II (Marešov II. díl)

(něm. Marschendorf; panství Maršov)

Maršov II je dnes součástí obce Svoboda nad Úpou. Z Eichlerovy sbírky známe oválný otisk pečeti o rozměrech 29 x 27 mm.⁵³⁵ Obraz tvoří alegorie spravedlnosti stojící na dřevěném mostě, v pozadí malý domeček. Opis je ohraničen uvnitř linkou, zvenčí perlovcem a zní: MARSCHENDORF ZWEIFTERTEIL INSIGEL. Uvozen je hvězdou. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵³⁶

MARŠOV III (Marešov III. díl)

(něm. Marschendorf; panství Maršov)

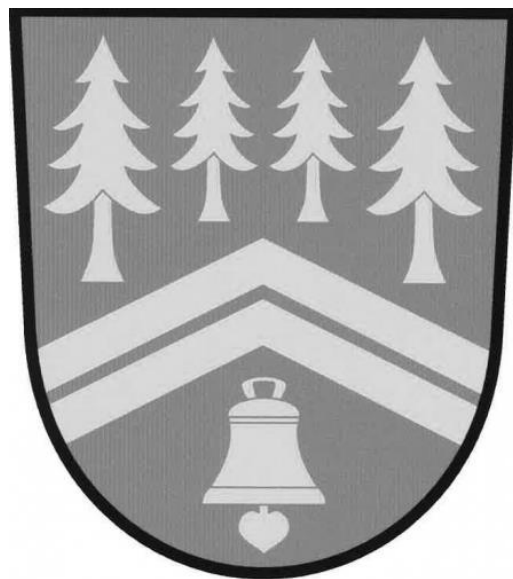
⁵³⁵ ANM, Sbírká G, kart. 24, Panství Maršov.

⁵³⁶ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Maršov III je dnes součástí obce Horní Maršov. V Eichlerově sbírce najdeme okrouhlou pečeť s průměrem 31 mm, výška je kvůli poničení pouze 30 mm.⁵³⁷ Obraz tvoří vlevo alegorie spravedlnosti vedle kostela stojícího vpravo. Opis je oddělený linkami a zní (MAR[S]C[H])ENDORF DRITERTEIL INSIGEL.⁵³⁸ Uvozen je květem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵³⁹ Opis je tu vyveden chybně, chybí květ v úvodu a slovo MARSCHENDORF by se do opisu v této formě nevešlo.

MARŠOV U ÚPICE (Maršov)

(něm. Marschau; panství Náchod)

První písemná zmínka o Maršově u Úpice je známá z roku 1495.⁵⁴⁰ V Eichlerově sbírce najdeme oválnou pečeť o rozměrech 29 x 25 mm.⁵⁴¹ Obraz tvoří nápis Obec / Marsow a pod ním zkřížené ratolesti. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem.

Maršov u Úpice získal svůj znak dne 18. 5. 2012.

Popis: V zeleném štítě uprostřed dvě zúžené krokve, nad nimi čtyři smrky, krajní větší, dole zvon se srdcem zakončeným lipovým listem, vše zlaté.⁵⁴²

⁵³⁷ ANM, Sbírnka G, kart. 24, Panství Maršov.

⁵³⁸ Písmena N a G jsou psána zrcadlově.

⁵³⁹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁵⁴⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁵⁴¹ ANM, Sbírnka G, kart. 25, Panství Náchod.

⁵⁴² REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/9ed9baac-00eb-49c0-afaf-ea370697d0dd> [cit. 29. 11. 2018].

MLADÉ BUKY

(něm. Jungbuch; panství Vlčice)

První písemná zmínka o obci Mladé Buky je z roku 1358.⁵⁴³ Slovo „Jungbuch“ pochází ze slov „junge Buchen“, tedy mladé buky, které kolonisté našli na březích řeky Úpy.⁵⁴⁴ Podle pověsti byla ves založena už v roce 1008 Martinem Vítanovským. Roku 1350 tu byl kostel a nejspíš i tvrz. Po té už ale nic nezbylo.⁵⁴⁵ Pečeť nalezená v Eichlerově sbírce je okrouhlá, o průměru 32 mm.⁵⁴⁶ Obraz tvoří buk, na jehož větvi sedí pták, po jeho stranách písmena I[UNG] B[UCH]. Opis je oddělen zevnitř dvěma, zvenku jednou linkou

⁵⁴³ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁵⁴⁴ J. DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde*, s. 453.

⁵⁴⁵ ANM, LIŠKA Karel, kart. 2 (Hradecko), Mladé Buky.

⁵⁴⁶ ANM, Sbírnka G, kart. 17, panství Vlčice.

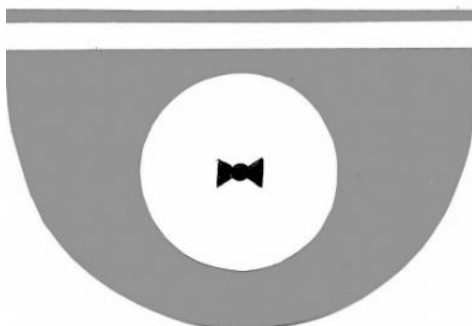
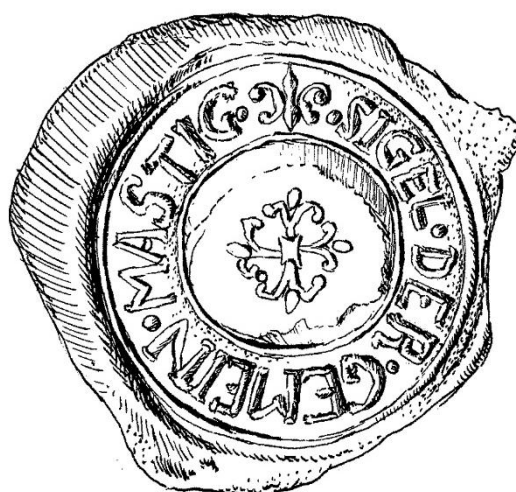
a zní: DORF IVNGBVCH ZVR HERRSCHAFT WILDSCHITZ.⁵⁴⁷ Začíná na čísle šest pomyslného ciferníku hodin. Mezi slovy IVNGBVCH a ZVR je dvojtečka, stejně tak mezi slovy HERRSCHAFT a WILDSCHITZ. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵⁴⁸

Mladé Buky obdržely svůj znak dne 5. 10. 2004.

Popis: V modrém štítě nahoře vykořeněný buk, pod ním čtyři hvězdy, vše zlaté, v patě stříbrná ryba.⁵⁴⁹

MOSTEK

(něm. Mastig; statek Hostinné)

⁵⁴⁷ Písmeno D je psáno zrcadlově.

⁵⁴⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁵⁴⁹ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/2849070c-0c0a-4492-96cb-90f67f2c1997> [cit. 29. 11. 2018].

První písemná zmínka o obci Mostek se objevuje v roce 1545.⁵⁵⁰ V Eichlerově sbírce je oválná pečeť o rozměrech 31 x 30 mm.⁵⁵¹ Obraz tvoří kříž ve tvaru čtyřramenné lilie.⁵⁵² Opis je oddělen linkami a zní: SIGEL DER GEMEIN[DE] MASTIG. Začíná ornamentem mezi tečkami. Slova jsou oddělována tečkami. Pečeť pochází zřejmě z přelomu 18. a 19. století.⁵⁵³ Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵⁵⁴

Mostek získal svůj znak dne 9. 11. 2010.

Popis: V zeleném štítě dvě zúžená břevna, nad nimi volný kvádrovaný mostek, pod nimi mlýnský kámen s položenou černou kypřicí, vše stříbrné.⁵⁵⁵

NESYTÁ

(něm. Nimmersatt; panství Náchod)

Nesyta je dnes katastrálním územím obce Hajnice. Z Eichlerovy sbírky známe oválnou pečeť o rozměrech 28 x 26 mm.⁵⁵⁶ Obraz tvoří nápis Gemeinde / Nim[m]ersatt a pod ním zkřížené ratolesti. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵⁵⁷

⁵⁵⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁵⁵¹ ANM, Sbíрка G, kart. 14, panství Hostinné.

⁵⁵² Viz R. REIL a kol., *Mostek*, s. 15.

⁵⁵³ Viz TAMTĚŽ.

⁵⁵⁴ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

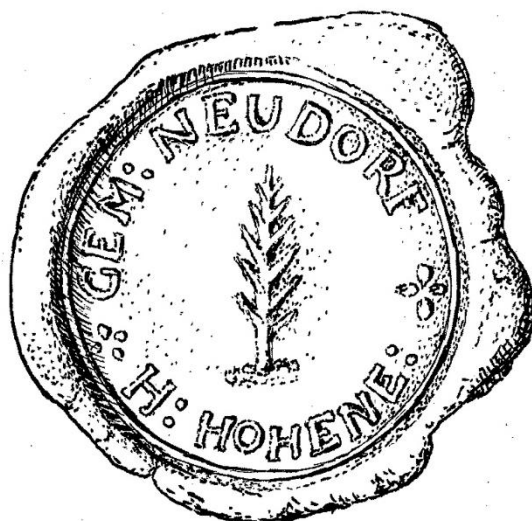
⁵⁵⁵ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/6a4c0c11-445a-46d0-a3d4-a6f995f04723> [cit. 29. 11. 2018].

⁵⁵⁶ ANM, Sbíрка G, kart. 25, Panství Náchod.

⁵⁵⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

NOVÁ VES

(něm. Neudorf; panství Vrchlabí)

Nová Ves je dnes součástí obce Černý Důl. V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 27 mm.⁵⁵⁸ Obraz tvoří holý jehličnatý strom. Opis v horní polovině zní: GEM[EINDE] NEUDORF. Za písmeny GEM je dvojtečka znázorňující zkratku. V dolní polovině opis H[ERSCHAFT] HOHENE[LBE]. Dvojtečky za slovy zde opět znázorňují zkratky. Mezi těmito částmi opisu jsou čtyřlísté květy. Pečeť je ohraničena linkou. Pochází zřejmě z konce 18. století.⁵⁵⁹ Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵⁶⁰

OBLANOV

(něm. Kaltenhof; č. o. Trutnov; statek Staré Buky)

⁵⁵⁸ ANM, Sbírká G, kart. 17, panství Vrchlabí.

⁵⁵⁹ Viz V. HORÁK – R. REIL – P. ZAHRADNÍK, *Černý Důl*, s. 9.

⁵⁶⁰ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Oblanov je dnes část obce Trutnov. První písemná zmínka je známá z roku 1336.⁵⁶¹ V Eichlerově sbírce najdeme okrouhlou pečeť o průměru 28 mm.⁵⁶² Obraz tvoří nápis GEMEIN[DE] / KALTEN / HOF, který je ohraničený vavřínovým věncem. Z této pečeti je tvořena též perokresba.⁵⁶³ Lze ji datovat cca na počátek 19. století.⁵⁶⁴

ODOLOV (Vodolov)

(něm. Wodolau; č. o. Malé Svatoňovice; panství Náchod)

Odolov je dnes část obce Malé Svatoňovice. První písemná zmínka je známá z roku 1720.⁵⁶⁵ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 29 x 28 mm.⁵⁶⁶ Obraz tvoří nápis Obec / Wodolow a pod ním zkřížené ratolesti. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵⁶⁷

⁵⁶¹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁵⁶² ANM, Sbíрка G, kart. 23, Panství Buky Staré.

⁵⁶³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁵⁶⁴ Viz R. REIL – V. HORÁK – M. KUBÁSEK, *Staré Buky*, s. 101.

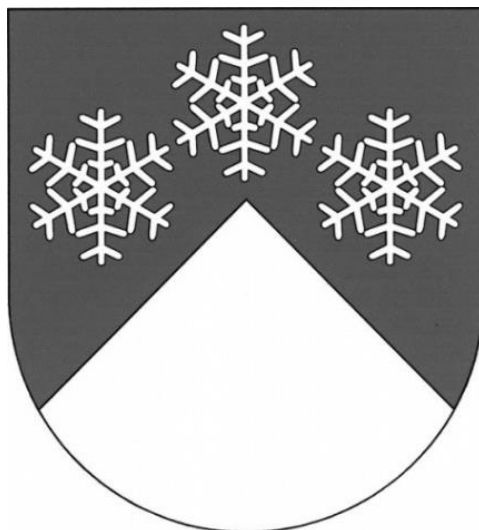
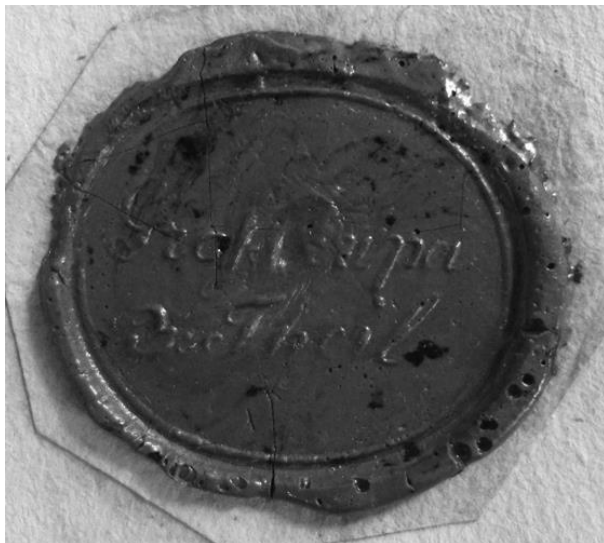
⁵⁶⁵ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁵⁶⁶ ANM, Sbíрка G, kart. 25, Panství Náchod.

⁵⁶⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

PEC POD SNĚŽKOU (Velká Úpa III, Velká Oupa)

(něm. Petzer, Groß-Aupa III; panství Maršov)

O Peci pod Sněžkou, dříve Velké Úpě III, je známá první písemná zmínka z roku 1790.⁵⁶⁸ V Eichlerově sbírce je oválná pečeť o rozměrech 22 x 25 mm,⁵⁶⁹ ohraničena linkou. Obraz tvoří nápis, který zní: GrosAupa / 3 Theil. Pečeť je ohraničena linkou.

Pec pod Sněžkou obdržela znak dne 14. 3. 2002.

Popis: V modrém štítě nad sníženým hrotem tři (1,2) sněhové vločky, vše stříbrné.⁵⁷⁰

PETROVICE

(něm. Petrowitz; č. o. Malé Svatoňovice; panství Náchod)

⁵⁶⁸ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁵⁶⁹ ANM, Sbíрка G, kart. 24, Panství Maršov.

⁵⁷⁰ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/4371b7ff-afad-4d8c-8386-2d51dc6e16c4> [cit. 29. 11. 2018].

Petrovice jsou dnes část obce Malé Svatoňovice. První písemná zmínka se objevuje v roce 1654.⁵⁷¹ Z Eichlerovy sbírky známe okrouhlou pečeť o průměru 27 mm.⁵⁷² Obraz tvoří nápis Obecz / Petrowicz a pod ním zkřížené ratolesti. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵⁷³

PETŘÍKOVICE (Petrovice)

(něm. Petersdorf; č. o. Chvaleč; panství Adršpach)

Petřikovice jsou dnes část obce Chvaleč. První písemná zmínka je známá z roku 1496.⁵⁷⁴ Z Eichlerovy sbírky známe okrouhlou pečeť o průměru 22 mm.⁵⁷⁵ V obraze se nachází svatý Petr podle jména obce. V levé ruce, na níž mu sedí kohout, drží dva klíče, v pravé ruce kříž obrácený dolů. Opis je ohraničen z obou stran perlovcem a nese text: SIGIL D[ER] EHRS GEMEIN[DE] PETERSDORF 1790. Slova jsou oddělována dvojtečkami. Perokresba vychází z jiného otisku pečeti.⁵⁷⁶ Jednalo se zřejmě o stejný obraz, v opise však schází letopočet. Otázkou tedy zůstává, zda na originále nebyl, nebo byl pouze nečitelný.

⁵⁷¹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁵⁷² ANM, Sbíрка G, kart. 25, Panství Náchod.

⁵⁷³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

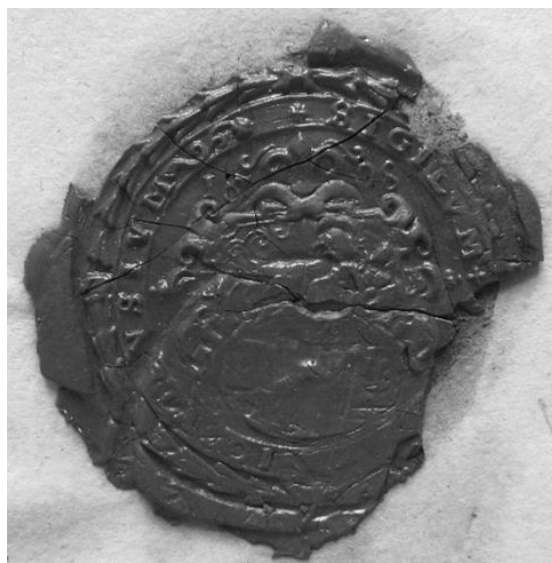
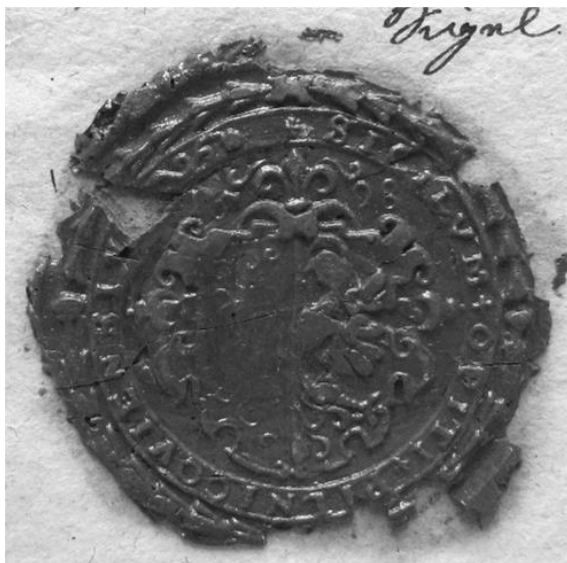
⁵⁷⁴ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

⁵⁷⁵ ANM, Sbíрка G, kart. 23, Panství Adršpach.

⁵⁷⁶ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

PILNÍKOV (Pilnikov; Pilinkov)

(něm. Pilnikau; panství Vlčice)

První písemná zmínka o Pilníkově je známá z roku 1357.⁵⁷⁷ Na město byl povýšen roku 1514.⁵⁷⁸ Podle pověsti tu měl být zabit pelikán, který v nouzi rozerval svou hrud', aby svojí vlastní krví uživil svá mláďata. Podle toho mělo být místo pojmenováno Pelingau, později Pilnikau.⁵⁷⁹

V Eichlerově sbírce se nachází čtyři otisky pečeti Pilníkovy.⁵⁸⁰ První oválná o rozměrech 35 x 38 mm. Obraz je poškozený, tvoří ho renesanční velmi zdobný štít polcený, v prvním poli ornamenty, ve druhém poli polovina orla hledícího vpravo. Nad štítem ornamentem rozdělený letopočet 15 - 98. Opis je ohraničený linkami a zní: SIGILVM OPITI PILNICOVIENSIV(M). Slova jsou oddělována křížky. Opis je zakončen ornamentem. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Druhá pečeť je původně zřejmě okrouhlá o průměru 38 mm. Část chybí a obraz je velmi poškozený. Vyobrazení je stejné, jako na předešlé pečetě. Části textu chybí. I třetí pečeť o průměru 37 mm má stejné vyobrazení. Obraz je nepoškozený. Poslední pečeť je okrouhlá o průměru 32 mm. Vyobrazení se opět opakuje, pouze opis je jiný. Je umístěn na stuze a zní: SIGILVM IVDICVM PILNICAVCENSIVM. Slova jsou oddělována křížky. Perokresba vychází ze třetího otisku.⁵⁸¹

V SOKA TU najdeme ve fondu Cech pekařů Pilníkov Mistrovský list pro Augusta Lorenze z Pilníkova čp. 62 z roku 1834.⁵⁸² Na něm je přitištěná pečeť Pilníkovy. Je

⁵⁷⁷ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁵⁷⁸ TAMTÉŽ, s. 47.

⁵⁷⁹ J. DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde*, s. 467.

⁵⁸⁰ ANM, Sbíрка G, kart. 17, panství Vlčice.

⁵⁸¹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁵⁸² SOKA TU, Cech pekařů Pilníkov, inv. č. 1, fasc. 1, Mistrovský list pro Augusta Lorenze z Pilníkova čp. 62 z 1. 1. 1834, Pilníkov.

okrouhlá o průměru 31 mm. Obraz je opět stejný jako výše popsany. Opis je ohraničen linkami a zní: (SIGIL)VM OPI(TI PILNICOVIENSIVM). Slova jsou oddělována křížky a opis je zakončen ornamentem.

Ve fondu Archiv města Pilníkov se nachází okrouhlá pečeť přivěšená na růžových hedvábných stuhách k listině z roku 1671 o průměru 38 mm v dřevěném pouzdře o průměru 60 mm.⁵⁸³ Obraz i opis se opět opakují.

Kdy byl udělen znak, není známo.

Popis: Štít polcený, pravá polovice červená, levá stříbrná, v ní polovina černé orlice se zlatou zbrojí hledící vpravo, kolem hlavy má svatozář.⁵⁸⁴

PILNÍKOV II (Pilsdorf)

(něm. Pilsdorf; panství Vlčice)

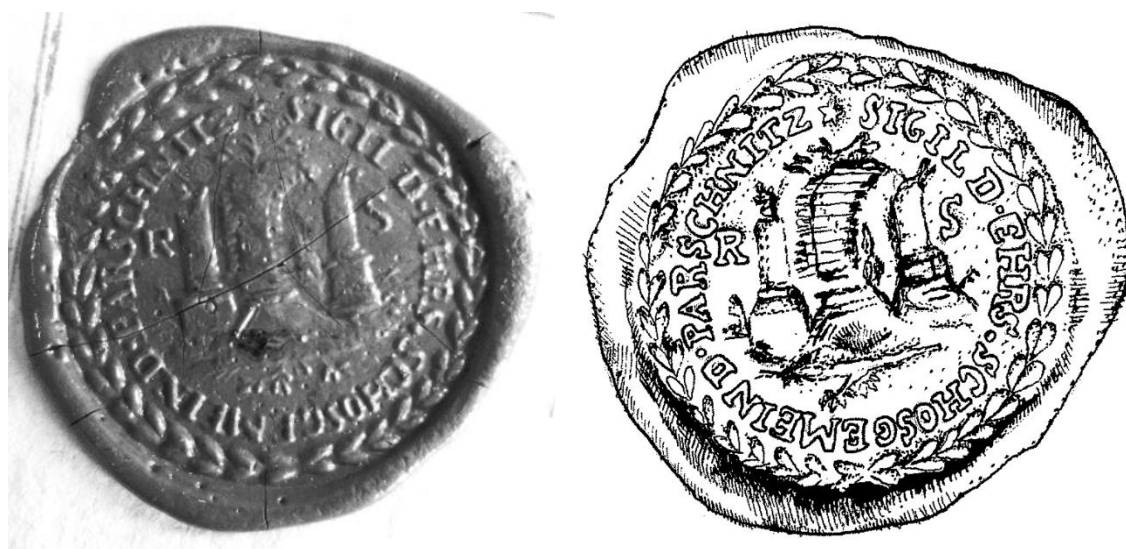
⁵⁸³ SOKA TU, Archiv města Pilníkov, inv. č. 1, kr. 1, Vysvědčení Johannu Wurbsovi o jeho manželském původu z 29. června 1671, Pilníkov.

⁵⁸⁴ Popis vychází z webových stránek obce Pilníkov, http://pilnikov.cz/?page_id=69 [cit. 29. 11. 2018].

Pilsdorf jako osada zanikl. Dnes je známý jako Pilníkov II a je katastrálním územím Pilníkova. Okrouhlá pečeť z Eichlerovy sbírky má průměr 33 mm.⁵⁸⁵ Obraz tvoří květinové ornamenty, kterými je rozdělen letopočet 16 - 50. Opis je oddělený zvenku i zevnitř dvěma linkami a zní: SIGIL DER GERICHTS GEMEIN[DE] PILSDORF. Uvozen je květem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵⁸⁶ Druhý otisk o průměru 32 mm má stejný obraz i opis.

POŘÍČÍ (Poříčí)

(něm. Parschnitz; č. o. Trutnov; panství Královské věnné město Trutnov)

Poříčí, které je dnes místní částí Trutnova, je známo jako osada už v roce 1260. V té době patřila k trutnovskému hradu.⁵⁸⁷ V Eichlerově sbírce vidíme okrouhlou pečeť o průměru 28 mm.⁵⁸⁸ Obraz tvoří dva kulaté sloupy, mezi nimi trámový můstek,⁵⁸⁹ po stranách písmena R a S. Opis zní SIGIL D[ER] EHRS SCHOSGEMEIND[E] PARSCHNITZ. Uvozen je hvězdou, slova jsou oddělena tečkami. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵⁹⁰

⁵⁸⁵ ANM, Sbíрка G, kart. 17, panství Vlčice.

⁵⁸⁶ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁵⁸⁷ ANM, LIŠKA Karel, kart. 2 (Hradecko), Poříčí.

⁵⁸⁸ ANM, Sbíрка G, kart. 26, Panství Trutnov.

⁵⁸⁹ Viz ANM, LIŠKA Karel, kart. 2 (Hradecko), Poříčí.

⁵⁹⁰ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

PRKENNÝ DŮL

(něm. Brettgrund; č. o. Žaclěř; panství Žaclěř)

Prkenný Důl je dnes část obce Žaclěř. První písemná zmínka se objevuje roku 1523.⁵⁹¹ O založení se traduje pověst, že byl do této oblasti českým knížetem Oldřichem poslán Albrecht z Trautenbergu, aby ji vyčistil od loupežníků. Šel tedy roku 1006 se čtyřiceti muži do Žaclěře, prosekal les okolo loupežné věže, vytvořil z ní hrad a mimo jiné na tomto pozemku postavil „Brettmühle“, tedy pilu. Odtud pochází název „Brettgrund“ – Prkenný Důl.⁵⁹²

V Eichlerově sbírce se nachází pouze tištěný otisk pečeti. Je oválná o rozměrech 23 x 21 mm.⁵⁹³ Obraz tvoří ze srdce vyrůstající květina, z níž rostou po každé straně další tři poupata. Opis zní: SIGIL DER GEMEIN[DE] BRET GRUND. Pečeť je ohraničena linkou. Perokresba vychází z pečeti, kterou se nepodařilo dohledat.⁵⁹⁴ Obraz je stejný. Opis zní: SIGEL DER GEMEIN[DE] BRETT GRUND. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem.

⁵⁹¹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

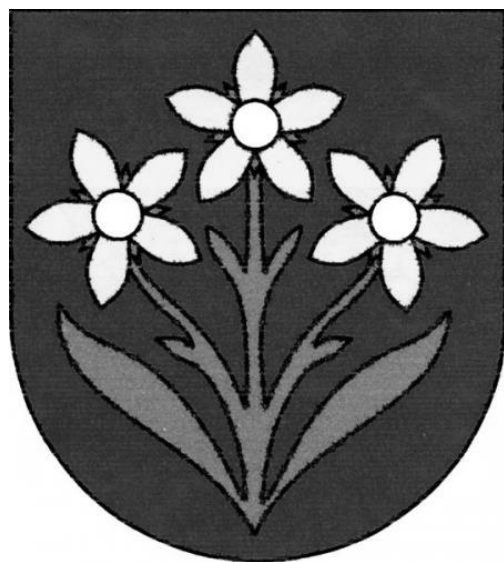
⁵⁹² J. DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde*, s. 587.

⁵⁹³ ANM, Sbírká G, kart. 27, Panství Žaclěř.

⁵⁹⁴ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

PROSEČNÉ

(něm. Proschwitz; statek Hostinné)

Podle Historického lexikonu obcí České republiky se první písemná zmínka o obci objevuje v roce 1437.⁵⁹⁵ Vrchlabská vlastivěda však říká, že místo bylo známo v listinách už v roce 1340. O založení a vzniku obce jinak nejsou žádné jisté informace. Může souviset se vznikem a vzrůstem města Hostinného. Místní jméno mělo vzniknout z českého „prosekati“. Pečeť obce Prosečné ukazuje liliový stonek s třemi plnými květy a dvěma poupaty.⁵⁹⁶ Tato pečeť byla údajně zmíněna v kronice Hostinského děkanátu už v roce 1678.⁵⁹⁷ Tato kronika se bohužel nenalézá ve Státním okresním archivu Trutnov, proto nelze informace ověřit.

⁵⁹⁵ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁵⁹⁶ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 994.

⁵⁹⁷ TAMTÉŽ, s. 1255.

V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 25 mm.⁵⁹⁸ Obraz tvoří z jednoho bodu vyrůstající tři květiny v renesančním štítě, nad štítem letopočet 1678. Opis je ohraničen linkami a zní: GERICHT SIGEL DER GEMEIN[DE] PROSCHWITZ. Uvozen je tečkou. Celá pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁵⁹⁹

V SOKA Trutnov je uložen typář, kterým byla vytvořena pečeť v Eichlerově sbírce.⁶⁰⁰ Prosečné získalo svůj znak dne 8. 10. 2001.

Popis: V červeném štítě vyrůstají ze středu na třech zelených stoncích provázených dvěma listy tři zlaté květy se stříbrnými středy.⁶⁰¹

PROSTŘEDNÍ LÁNOV (Prostřední Lanov)

(něm. Mittel Langenau; č. o. Lánov; panství Vrchlabí)

První písemná zmínka o Prostředním Lánově se objevuje v roce 1654. Dnes je částí obce Lánov.⁶⁰² Odkud přišli první kolonisté a kdy místo vzniklo, není známo.⁶⁰³ Ve vrchlabské vlastivědě je perokresba pečeti Prostředního Lánova.⁶⁰⁴ Pečeť je okrouhlá. Motiv tvoří kovář stojící vpravo, probodávající kopím medvěda stojícího na zadních. Opis je oddělen zevnitř linkou, zvenku perloucem a zní: GEMEINDE⁶⁰⁵ MITTEL-LANGENAU⁶⁰⁶.

⁵⁹⁸ ANM, Sbírka G, kart. 14, panství Hostinné.

⁵⁹⁹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁶⁰⁰ SOKA TU, Archiv obce Prosečné, typář obce.

⁶⁰¹ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/719549a7-624c-4936-a79f-3680ec0187e2> [cit. 29. 11. 2018].

⁶⁰² J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁶⁰³ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 1223.

⁶⁰⁴ TAMTÉŽ, s. 992.

⁶⁰⁵ Psáno v horní polovině pečeti.

⁶⁰⁶ Psáno v dolní polovině pečeti.

V Eichlerově sbírce najdeme oválnou pečeť o rozměrech 22 x 21 mm.⁶⁰⁷ Obraz je stejný, pouze je mezi kovářem a medvědem podkova otevírající se dolů. Opis je oddělen linkou a zní: SIGILL DER GEMAIN LANGENAV. Uvozen je květem, slova jsou oddělována tečkami. Pečeť je ohraničena provazcem.

PROSTŘEDNÍ OLEŠNICE

(něm. Mittel-Oels; o. Horní Olešnice; statek Hostinné)

Prostřední Olešnice je dnes katastrálním územím Horní Olešnice. Z Eichlerovy sbírky známe okrouhlou pečeť o průměru 34 mm.⁶⁰⁸ Obraz tvoří v renesančním štítě tři květiny a dva listy vyrůstající ze srdce, nad nimi letopočet 16 - 82 rozdělený květinou. Opis je oddělen zevnitř linkou, zvenku věncem a zní: GERICHTS SIGEL DER GEMEIN[DE] MITTEL OELS. Uvozen je křížkem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁶⁰⁹

⁶⁰⁷ ANM, Sbíрка G, kart. 17, panství Vrchlábí.

⁶⁰⁸ ANM, Sbíрка G, kart. 14, panství Hostinné.

⁶⁰⁹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

PROSTŘEDNÍ STARÉ BUKY

(něm. Mittel-Altenbuch; č. o. Staré Buky; statek Staré Buky)

Prostřední Staré Buky jsou dnes částí obce Staré Buky. První písemná zmínka se objevuje v roce 1355.⁶¹⁰ V Eichlerově sbírce najdeme oválnou pečeť o rozměrech 28 x 26 mm.⁶¹¹ Obraz tvoří nápis GEMEIN[DE] / MITTEL / ALTEN / BUCH, který je ohraničený vavřínovým věncem. Za slovem GEMEIN je dvojtečka označující zkratku. Z této pečeti je tvořena též perokresba.⁶¹² Lze ji datovat cca na přelom 18. – 19. století.⁶¹³

PŘEDNÍ LABSKÁ (Volský Důl)

(něm. Ochsengraben; č. o. Špindlerův Mlýn; panství Vrchlabí)

⁶¹⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁶¹¹ ANM, Sbírká G, kart. 23, Panství Buky Staré.

⁶¹² SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁶¹³ R. REIL – V. HORÁK – M. KUBÁSEK, *Staré Buky*, s. 92.

První písemná zmínka o Přední Labské se objevuje v roce 1676. Dnes je částí obce Špindlerův Mlýn.⁶¹⁴ Původně se obec nazývala Volský Důl. Toto jméno vysvětluje pověst dvojím způsobem. Jeden výklad říká, že tam, kde dnes stojí domy, stál chlév pro mladé voly, kde měl své ubytování také ošetřovatel zvěře. Byly tu i rozsáhlé pastviny. Postupem času se tu usadilo ještě mnoho dalších lidí, a tak zůstalo místu jméno „Ochsengraben“, tedy Volský Důl. Ve druhém výkladu se dozvídáme, že tu mělo být v letech vojenských tažení zadrženo velké množství vojáků. V té době tu ještě nebyli žádní obyvatelé. Válečníci tu vozili ve svých vlcích mimo jiné bojové voly, kteří byli umístěni v příkopech pod nynějším domem čp. 37. Odtud tento příkop dostal označení „Ochsengraben“, které se přeneslo na budoucí osídlení. V pečeti je hlavním motivem slunce, což je vykládáno tak, že je toto místo větší část dne ozařováno jeho paprsky. Lidé to tu proto chtěli pojmenovat libozvučnějším „Sonnenberg“, ale požadavku nebylo nikdy vyhověno.⁶¹⁵ Ve Vrchlabské vlastivědě vidíme okrouhlou pečeť se sluncem s vykresleným obličejem a její opis zní: GEMEINDE⁶¹⁶ OCHSENGRABEN⁶¹⁷.⁶¹⁸ V Eichlerově sbírce je okrouhlá pečeť o průměru 24 mm.⁶¹⁹ Obraz je stále stejný. Opis zní: GEMEINDE OCHSENGRAM. Začíná květem na čísle devět pomyslného ciferníku hodin. Mezi slovy vedou po obvodu pravé poloviny pečeti dvě ratolesti vycházející z květu. Pečeť je ohraničena perlovcem a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁶²⁰ Slovo OCHSENGRAB v opise je chybně napsáno.

⁶¹⁴ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504

⁶¹⁵ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 1150.

⁶¹⁶ Psáno v horní polovině pečeti.

⁶¹⁷ Psáno v dolní polovině pečeti.

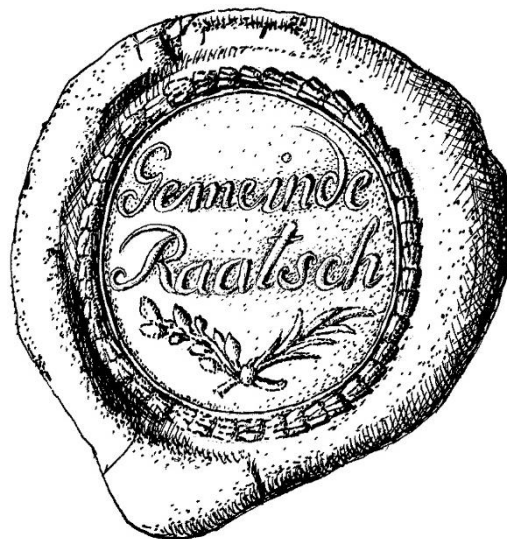
⁶¹⁸ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 994.

⁶¹⁹ ANM, Sbírnka G, kart. 17, panství Vrchlábí.

⁶²⁰ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

RADEČ (Radčů)

(něm. Raatsch; č. o. Úpice; panství Náchod)

Radeč je dnes část obce Úpice. První písemná zmínka je známá z roku 1545.⁶²¹ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 28 x 26 mm.⁶²² Obraz tvoří nápis Gemeinde / Raatsch a pod ním zkřížené ratolesti. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁶²³

RTYNĚ V PODKRKONOŠÍ (Rtyně)

(něm. Hertin; panství Náchod)

⁶²¹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁶²² ANM, Sbírká G, kart. 25, Panství Náchod.

⁶²³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

První písemná zmínka o obci Rtyně v Podkrkonoší je známá z roku 1367.⁶²⁴ Oválná pečeť z Eichlerovy sbírky má rozměry 27 x 26 mm.⁶²⁵ Obraz tvoří nápis *Obecz / Rtina* a pod ním zkřížené ratolesti. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁶²⁶

Rtyně v Podkrkonoší získala svůj znak dne 13. 12. 1996.

Popis: V modro-zeleně děleném štítě zlatá zvonice, pod ní zlatá zkřížená hornická kladívka.⁶²⁷

RUBÍNOVICE (Rubinovice)

(něm. Rudersdorf; panství Náchod)

⁶²⁴ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁶²⁵ ANM, Sbíрка G, kart. 25, Panství Náchod.

⁶²⁶ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁶²⁷ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/9fe085cb-b187-4f04-b75d-98204ffcb235> [cit. 29. 11. 2018].

Rubínovice jsou dnes součástí obce Trutnov. Z Eichlerovy sbírky známe oválnou pečeť o rozměrech 29 x 26 mm.⁶²⁸ Obraz tvoří nápis Gemeinde / Rudersdorf a pod ním zkřížené ratolesti. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁶²⁹

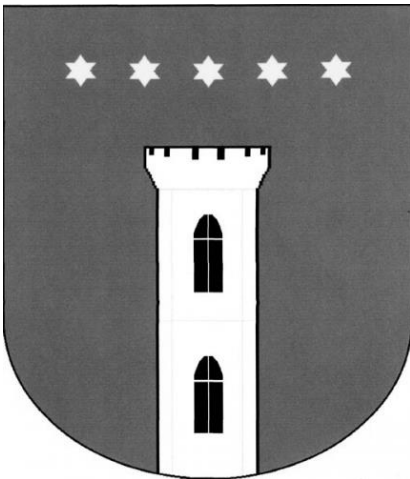
RUDNÍK (Heřmanovy Sejfy, Mýdlo)

(něm. Hermannseifen; statek Heřmanovy Sejfy)

⁶²⁸ ANM, Sbíрка G, kart. 25, Panství Náchod.

⁶²⁹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

První písemná zmínka o obci Rudník se objevuje v roce 1354.⁶³⁰ Do roku 1952 se obec nazývala Heřmanovy Sejfy. Ve Vrchlabské vlastivědě vidíme dvě perokresby.⁶³¹ Starší pečeť je z roku 1677. Je okrouhlá. Obraz tvoří trojnásobná šestilistá růže v renesančním štítě. Vlevo, nahoře a vpravo okolo štítu jsou hvězdy. Opis je ohraničen perlovci a zní: SIEGEL DER GEMEIN[DE] HERMAN SEIFFEN. Slova jsou oddělována tečkami. Na začátku opisu a za slovem GEMEIN jsou květy. Druhá pečeť je oválná. Obraz tvoří nejspíše lilie, v patě letopočet 1813. Opis je oddělen zevnitř linkou, zvenku perlovcem a zní: OBER HERMAN SEIFEN GEMEIN[DE] S[IEGEL]. Začíná květem mezi dvěma dvojtečkami na čísle šest pomyslného ciferníku hodin. Slova jsou rozdělována dvojtečkami.

V Eichlerově sbírce se nachází poškozená oválná pečeť o rozměrech 32 x 34 mm.⁶³² Obraz je identický s pečetí z roku 1677 ve vlastivědě, pouze ohraničení opisu tvoří vavřínové věnce. Druhý otisk je téměř stejný, jako perokresba ve vlastivědě z roku 1813, je oválný o rozměrech 40 x 36 mm. Opis je ohraničen z obou stran perlovci a kolem květu na začátku opisu jsou dvojtečky. Perokresby vychází z těchto otisků.⁶³³

Otisky stejných typářů nacházíme také v SOKA Trutnov, v kronice z let 1838–1952 ve fondu Farní úřad Rudník.⁶³⁴

Rudník obdržel svůj znak dne 4. 6. 1998.

Popis: V červeném štítě vyrůstající stříbrná věž s cimbuřím se dvěma černými gotickými okny nad sebou. Nad ní pět zlatých hvězd vedle sebe.⁶³⁵

⁶³⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁶³¹ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 913.

⁶³² ANM, Sbíрка G, kart. 16, panství Heřmanovy Sejfy.

⁶³³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁶³⁴ SOKA TU, FÚ Rudník, pamětní kniha 1838-1952, neinventarizováno.

⁶³⁵ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/9c9f5d85-0486-43b2-a600-c424770a326d> [cit. 29. 11. 2018].

RYBNÍČEK

(něm. Teichwasser; panství Žacléř)

Rybníček je osada, součást obce Bernartice. V Eichlerově sbírce se nachází pouze tištěný otisk pečeti. Je okrouhlá o průměru 21 mm.⁶³⁶ Obraz je špatně viditelný, nelze ho tedy jednoznačně určit. Vzhledem k názvu obce by se mohlo jednat o dvě ryby. Opis v horní polovině pečeti zní: THEI[C]HWAS[S]ER.

RÝCHORY (Rýchovy, Rajchory)

(něm. Rehorn; panství Maršov)

⁶³⁶ ANM, Sbíрка G, kart. 27, Panství Žacléř.

Osada Rýchory je součástí města Žaclěř. Z Eichlerovy sbírky známe okrouhlou pečeť o průměru 28 mm, kvůli poškození je šířka pouze 26 mm.⁶³⁷ Obraz tvoří holý vykořeněný strom na kopečku. Opis je oddělen linkami a zní: GE(MEIN)D[E] REHORN. Slova jsou oddělena dvojtečkami. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁶³⁸

SKLENÁŘOVICE (Sklenařovice)

(něm. Glasendorf; panství Vlčice)

Sklenářovice jsou součástí obce Mladé Buky. V Eichlerově sbírce najdeme okrouhlou pečeť o průměru 34 mm.⁶³⁹ Obraz tvoří alegorie spravedlnosti. Opis je ohraničen linkami a zní: SIGEL DER GERICHTE IN GLASENDORF 1661.⁶⁴⁰ Uvozen je květem a slova jsou oddělována tečkami. Pouze letopočet 1661 není oddělen. Pečeť je ohraničena provazcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁶⁴¹

⁶³⁷ ANM, Sbíрка G, kart. 24, Panství Maršov.

⁶³⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

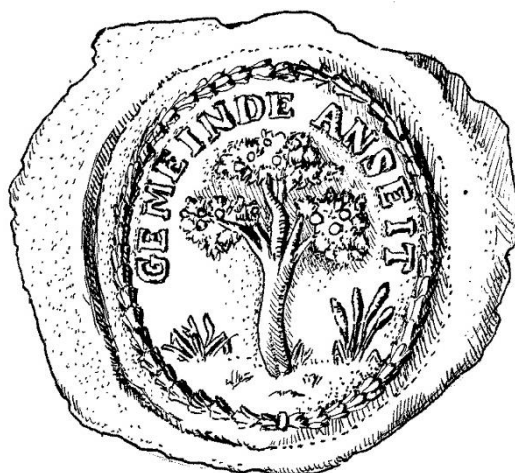
⁶³⁹ ANM, Sbíрка G, kart. 17, panství Vlčice.

⁶⁴⁰ Písmeno N je psáno zrcadlově.

⁶⁴¹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

SOUVRATĚ (Souvraty)

(něm. Anseith; č. o. Mostek; statek Hostinné)

První písemná zmínka o Souvratu se objevuje v roce 1774.⁶⁴² Dnes je částí obce Mostek. Ve Vrchlabské vlastivědě nacházíme dvě perokresby. První je oválná. Obraz tvoří listnatý strom uprostřed jezera. Opis v horní polovině zní: GEMEINDE ANSEIT. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Druhá pečeť je okrouhlá a obraz tvoří pouze nápis „Gemeinde Ansaith“, přičemž „Gemeinde“ je psáno po obvodu pečeti. Pod nápisem je malý květ.⁶⁴³ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 29 x 26 mm.⁶⁴⁴ Vyobrazení je stejné, jako v oválné pečeti ve vlastivědě. Pochází zřejmě z přelomu 18. a 19. století.⁶⁴⁵ Perokresba vychází z tohoto otisku.⁶⁴⁶

⁶⁴² J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁶⁴³ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 989.

⁶⁴⁴ ANM, Sbírká G, kart. 14, panství Hostinné.

⁶⁴⁵ Viz R. REIL – V. HORÁK – M. KUBÁSEK – P. ZAHRADNÍK, *Mostek*, s. 145.

⁶⁴⁶ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

STANOVICE

(něm. Stangendorf; panství Choustníkovo Hradiště)

První písemná zmínka o obci Stanovice se objevuje roku 1407.⁶⁴⁷ Z Eichlerovy sbírky jsou známy dva stejné otisky okrouhlé pečeti o průměru 21 mm.⁶⁴⁸ První je poškozený a jeho šířka je 20 mm. Obraz tvoří nápis G[EMENIDE] S[TANGENDORF] pod korunkou. Po jejích stranách jsou jetelové listy. Obraz je ohraničen vavřínovým věncem. Perokresba vychází z prvního otisku.⁶⁴⁹

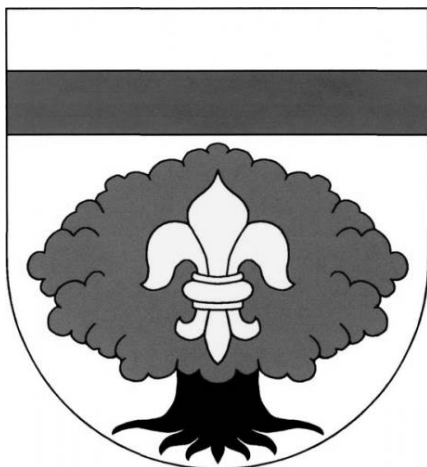
⁶⁴⁷ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁶⁴⁸ ANM, Sbíрка G, kart. 24, Panství Hradiště Choustníkovo.

⁶⁴⁹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

STARÉ BUKY

(Altenbuch)

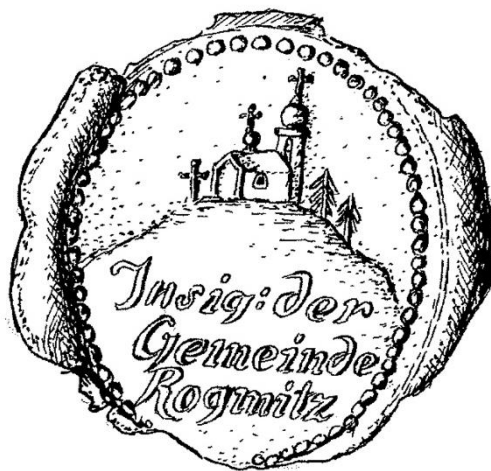
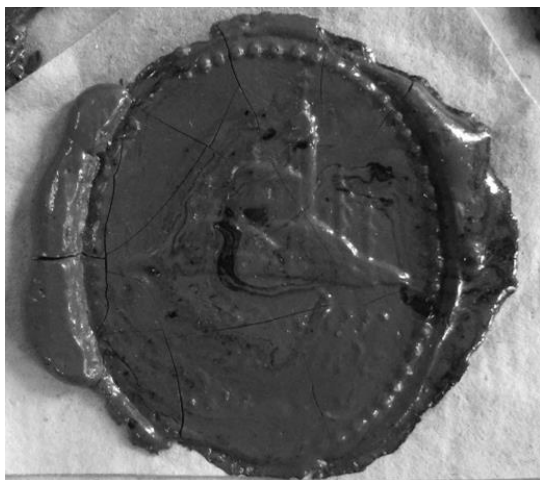

Obec Staré Buky se dnes skládá z Dolních, Horních a Prostředních Starých Buků. Svůj znak obdržela dne 21. 9. 2005.

Popis: Ve stříbrném štítě pod zvýšeným červeným břevnem zelený vykořeněný buk s černým kmenem, v koruně zlatá lilie.⁶⁵⁰

STARÝ ROKYTNÍK

(něm. Alt-Rognitz; č. o. Trutnov; panství Žireč)

Starý Rokytník je dnes část obce Trutnov. První písemná zmínka je známá z roku 1304.⁶⁵¹ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 29 x 25 mm.⁶⁵² Obraz je špatně viditelný. Tvoří ho kostel na návrší, pod ním nápis Insig der / Gemeinde / Rognitz. Pečeť je ohraničena perlovcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁶⁵³

⁶⁵⁰ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/ce8da917-907d-46c0-bfd3-bc6e22ea92c9> [cit. 29. 11. 2018].

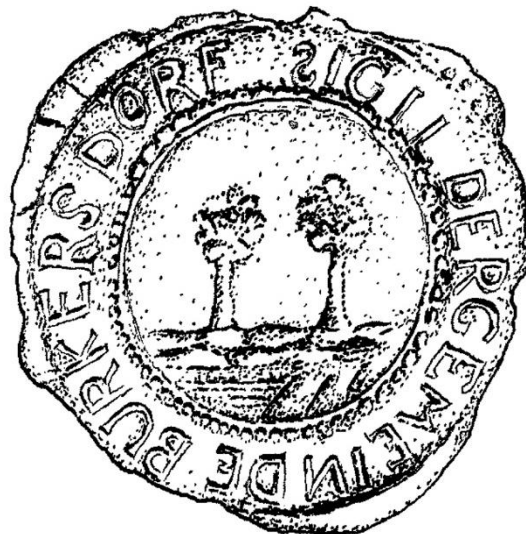
⁶⁵¹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁶⁵² ANM, Sbíрка G, kart. 27, panství Žireč.

⁶⁵³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

STRÍTEŽ (Cíteř, Citeř)

(něm. Burkersdorf; č. o. Trutnov; panství Královské věnné město Trutnov)

Strítěž je dnes část obce Trutnov. První písemná zmínka se objevuje v roce 1260.⁶⁵⁴ V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 27 mm.⁶⁵⁵ Obraz tvoří dva listnaté vyrůstající ze zdi. Opis je od obrazu oddělen linkou a perlovcem a zní: SIGILLUM DER GEMEINDE BURKERSDORF⁶⁵⁶. Je uvozen hvězdou. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁶⁵⁷

STUDENEC

(něm. Staudenz; č. o. Trutnov; panství Náchod)

⁶⁵⁴ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁶⁵⁵ ANM, Sbíрка G, kart. 26, Panství Trutnov.

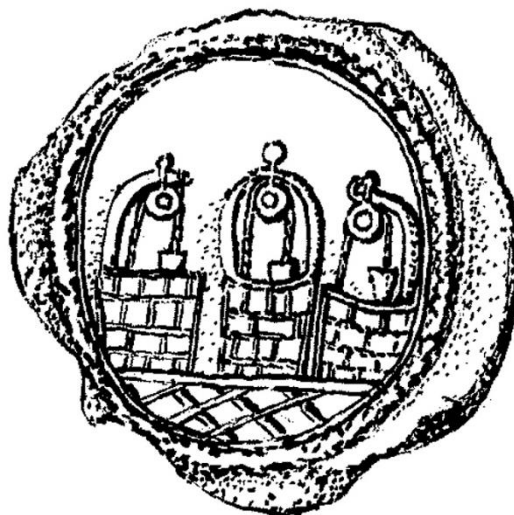
⁶⁵⁶ Písmeno S ve slově SIGILLUM a N ve slově GEMEINDE jsou psána zrcadlově.

⁶⁵⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Studeneč je dnes část obce Trutnov. První písemná zmínka se objevuje v roce 1545.⁶⁵⁸ V Eichlerově sbírce najdeme oválnou pečeť o rozměrech 28 x 25 mm.⁶⁵⁹ Obraz tvoří nápis Gemeinde / Staudenz a pod ním zkřížené ratolesti. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁶⁶⁰

STUDNICE

(něm. Dreibern; statek Skály)

Studnice je katastrálním územím obce Jívka. Z Eichlerovy sbírky známe oválnou pečeť o rozměrech 25 x 23 mm.⁶⁶¹ Obraz tvoří tři studny. Opis v horní části pečeti není čitelný. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁶⁶² Pečeť pochází zřejmě z 18. století.⁶⁶³

⁶⁵⁸ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁶⁵⁹ ANM, Sbíрка G, kart. 25, Panství Náchod.

⁶⁶⁰ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁶⁶¹ ANM, Sbíрка G, kart. 26, Panství Skály.

⁶⁶² SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁶⁶³ Viz V. HORÁK – R. REIL – P. ZAHRADNÍK, *Jívka*, s. 160.

SUCHOVRŠICE

(něm. Saugwitz; panství Náchod)

První písemná zmínka o obci Suchovršice je z roku 1545.⁶⁶⁴ V Eichlerově sbírce je oválná pečeť o rozměrech 27 x 25 mm.⁶⁶⁵ Obraz tvoří kaple, za ní listnatý strom. Napravo pod sebou písmena O a S, nalevo písmena B a U. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku pečeti.⁶⁶⁶

Suchovršice obdržely svůj znak dne 15. 4. 2010.

Popis: Ve sníženě červeno-modře děleném štítě roubená zvonice, nad ní kosmý mlátek šikmo podložený želízkiem, vše zlaté.⁶⁶⁷

⁶⁶⁴ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 502.

⁶⁶⁵ ANM, Sbírká G, kart. 25, Panství Náchod.

⁶⁶⁶ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁶⁶⁷ Popis vychází z REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/e347d95b-394c-4bc1-a9eb-ba8b4a48bf7b> [cit. 29. 11. 2018].

SUCHÝ DŮL

(něm. Dörregrund; panství Maršov)

Suchý Důl je dnes katastrálním územím Horního Maršova. Otisk pečeti v Eichlerově sbírce je oválný o rozměrech 22 x 23 mm.⁶⁶⁸ Obraz tvoří pták hledící vlevo. Opis zní: GEMEINDE DORRENGRUND. Z tohoto otisku vychází perokresba.⁶⁶⁹

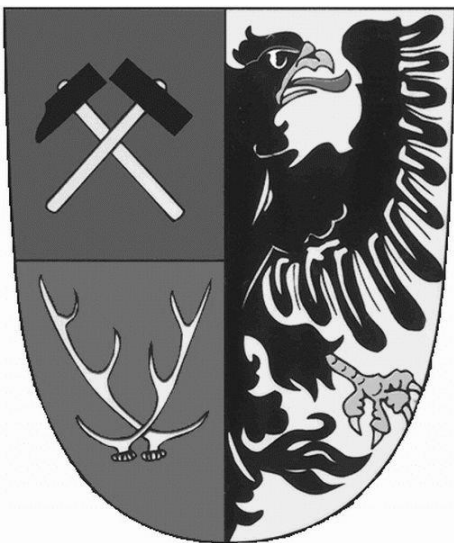
SVOBODA NAD ÚPOU (Vrajt)

(něm. Freiheit; panství Vlčice)

⁶⁶⁸ ANM, Sbíрка G, kart. 24, Panství Maršov.

⁶⁶⁹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Některé zdroje uvádí vznik Svobody nad Úpou do roku 1533. V této době zřejmě obec vznikla, první písemná zmínka je ale známá až z kroniky města Trutnova od Simona Hüttela z roku 1553. Pojmenování města se objevilo už v privilegiu Ferdinanda I. z roku 1546, to je však známo až z mladších konfirmací.⁶⁷⁰ Tímto privilegiem byla Svoboda nad Úpou povýšena na městys a 18. října 1580 pak Rudolfem II. na město.⁶⁷¹ Pověst vypráví, že byla založena roku 1009 Peterem Hostolovským. Jisté však je, že za svůj vznik vděčí německým horníkům v bývalých zlatých a stříbrných dolech v Rýchorách. Odtud se odvozuje jedna část původního označení „Bergstadel unter dem guldenen Rehorn“. Hornický původ se projevuje i v pečeti, a to zkříženým mlátkem a kladivem.⁶⁷²

V Eichlerově sbírce nacházíme 5 otisků pečeti.⁶⁷³ První dva jsou oválné o rozměrech 28 x 29 mm. Obraz tvoří španělský štít se zkříženým mlátkem a kladivem, na něm přilba s příkrývadly, klenotem je orlice s rozevřenými křídly na točenici. Opis je ohraničen linkami a zní: DES BERCK STETLEINS FREIHEIT GE RICHT SIGEL. Uvozen je čtyřlístým květem. Slova jsou oddělována tečkami. Třetí a čtvrtá pečeť jsou okrouhlé o průměru 35 mm. Obraz tvoří renesanční štít polcený, v prvním poli polovina orla, hledící vpravo, ve druhém poli zkřížený mlátek a kladivo nad parohy. Opis je oddělen dvěma linkami a je veden ve dvou řadách oddělených linkou. Zní: SIGEL DES BERGSTETTELS FREIHEIT VNTERM / GVLDEN REHORN 1634. Uvozen je květem. Slova jsou oddělována tečkami. Před letopočtem je dvojtečka a dvě tečky. Pečeť je ohraničena třemi linkami. Pátá pečeť s identickým vyobrazením má průměr 34 mm. Perokresby vychází z těchto otisků.⁶⁷⁴

V SOKA Trutnov je uchována pečeť na listině z roku 1579, ve které vydávají cechovní mistři obuvnického řemesla ze Svobody nad Úpou na žádost vrchlabských cechovní řád obuvnického cechu.⁶⁷⁵ Je okrouhlá o průměru 37 mm, uložena ve voskové misce o průměru 60 mm. Obraz je stejný, jako u třetí a čtvrté pečeti z Eichlerovy sbírky. Opis je oddělen linkou a psán ve dvou řadách. Zní: SIGIL DEN NAVEN FREISTATT AN DER AVPPA VN / TERIN GVLDIR RHEHORN GELEGEN 1571. Slova jsou

⁶⁷⁰ Roman REIL – Martin KUBÁSEK – Radko TÁSLER – Antonín TICHÝ – Pavel ZAHRADNÍK, *Svoboda nad Úpou: nahlédnutí do historie města pod zlatými Rýchorami*, Svoboda nad Úpou 2018, s. 111-112.

⁶⁷¹ Webové stránky města Svoboda nad Úpou, <http://www.musvoboda.cz/historie/94-historievdatech> [cit. 27. 11. 2018].

⁶⁷² J. DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde*, s. 554.

⁶⁷³ ANM, Sbírká G, kart. 17, panství Vlčice.

⁶⁷⁴ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

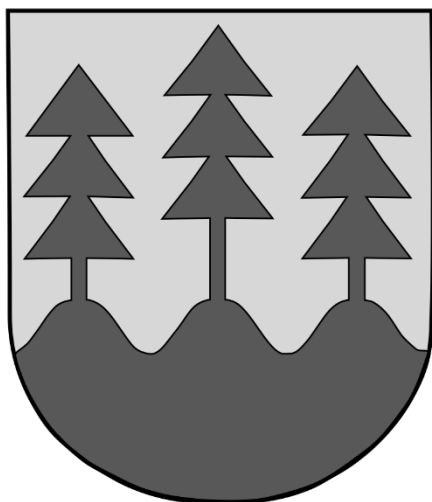
⁶⁷⁵ SOKA TU, Cech ševců a obuvníků Vrchlábí, inv. č. 1, kr. 1., Cechovní řád cechu obuvnického ve Vrchlábí ze dne 9. června 1579, Svoboda nad Úpou.

oddělována tečkami. Pečeť je ohraničena čtyřmi linkami. Pečetní vosk je černý. Pečeť je chráněna voskovou miskou, a přivěšená na pergamenovém proužku.

Kdy město získalo znak, není známo, je však doložen na pečetích asi od 17. století. Znak má dvě varianty. Vždy ho tvoří polcený štít s černou orlicí vpravo hledící ve zlatém poli a kladivo křížené s mlátkem a parohy ve druhém poli. Druhé pole je pak buď červené, v něm nahoře mlátek a kladivo v přirozených barvách a pod nimi zlaté parohy, nebo je dělené, nahoře červené pole s mlátkem a kladivem, dole zelené pole s parohy.⁶⁷⁶ Správnější a používaná je druhá varianta, tedy: Štít svisle polcený, pravé pole dělené. V horním, červeném poli zkřížené kladivo a mlátek, černé se zlatou násadou, v dolním zeleném poli zlaté paroží. Levé pole zlaté, v něm polovina černé, doleva hledící orlice se zlatou zbrojí.

ŠPINDLERŮV MLÝN

(něm. Spindlermühle)

První písemná zmínka o Špindlerově Mlýně se objevuje roku 1676.⁶⁷⁷ Dnes se ke Špindlerovu Mlýnu řadí také Bedřichov, Labská a Přední Labská. V březnu 1974 byl schválen městský znak plénem Národního výboru. Navrhl ho akademický malíř Jiří Škopek. Byl schválen Komisí při archivní správě ministerstva vnitra.⁶⁷⁸

Popis: V patě zeleného štítu jsou tři zelené kopce vedle sebe. Na každém z nich stojí jedna zelená jedle s trojúhelníkově znázorněnými třemi okruhy větví. Střední jedle je vyšší než krajní.⁶⁷⁹

⁶⁷⁶ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 370.

⁶⁷⁷ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁶⁷⁸ ANM, LIŠKA Karel, kart. 1 (Bydžovsko), Špindlerův Mlýn.

⁶⁷⁹ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 372.

TEMNÝ DŮL

(něm. Dunkelthal; č. o. Horní Maršov; panství Maršov)

Temný Důl je dnes část obce Horní Maršov. První písemná zmínka je známá z roku 1720.⁶⁸⁰ V Eichlerově sbírce najdeme oválnou pečeť o rozměrech 28 x 27 mm.⁶⁸¹ Obraz tvoří alegorie spravedlnosti. Opis je ohraničen zevnitř i zvenku dvěma linkami a zní: DER GEMEYDE DUNCKEL(TH)AL INSIGEL⁶⁸². Je uvozen dvojtečkou na čísle šest pomyslného ciferníku hodin. Slova jsou psána bez mezer. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁶⁸³

TRUTNOV

(něm. Trautenau; panství Královské věnné město Trutnov)

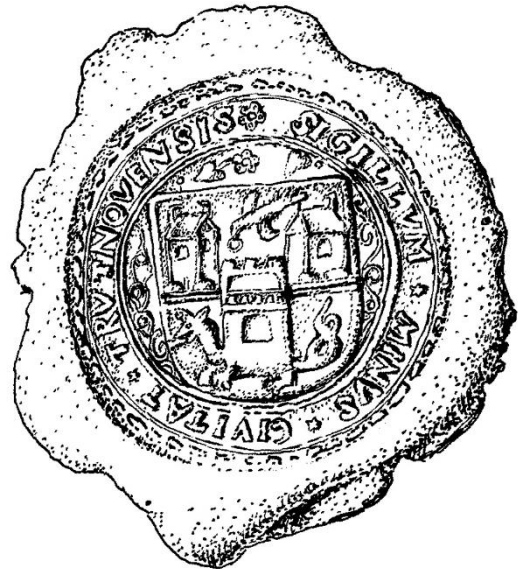

⁶⁸⁰ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

⁶⁸¹ ANM, Sbírká G, kart. 24, Panství Maršov.

⁶⁸² Písmeno N je psáno zrcadlově.

⁶⁸³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Názory historiků na vznik města jsou různé. Převládá však názor, že (nová) Úpa (později Trutnov) byla městem už v době, kdy sem před rokem 1260 Idík ze Švábenic přenesl tržní funkci a panské sídlo z nedaleké původní vsi Úpy (dnes Horní Staré Město). Od roku 1400 se Trutnov stává komorním věnným městem v držení již korunované Žofie Bavorské, ženy Václava IV.⁶⁸⁴ Roku 1545 udělil král Ferdinand Trutnovu právo pečetit červeným voskem.⁶⁸⁵

V Eichlerově sbírce se nachází pět otisků pečetí Trutnova.⁶⁸⁶ V prvním okrouhlém otisku o průměru 41 mm vidíme znak města Trutnova. Španělský štít, na něm zeď s cimbuřím. V ní je brána s mříží do poloviny spuštěnou. Po stranách brány stojí dvě čtyřhranné věže s obdélníkovými okny, sedlovými střechami a makovicemi. Mezi věžemi havran letící doprava, v zobáku držící prsten. Před branou leží drak hledící doprava s dvojitě stočeným ocasem a vyplazeným jazykem. Nad štítem je květ a po jeho stranách ornamenty. Opis je ohraničený linkami a zní: SIGIL[L]VM CIVITATIS TRAWTNAVIENSIS. Začíná květem na čísle deset pomyslného ciferníku hodin. Slova jsou oddělena květy.

Druhý otisk je okrouhlý o průměru 35 mm. Obraz se mírně liší. Na rozdíl od předchozího jsou okna oblouková a havran je nakloněn hlavou dolů. Opis je oddělen dvěma linkami a zní: SIGILLVM MINVS CIVITAT[IS] TRVTNOVENSIS. Na začátku je květ a slova jsou oddělena hvězdičkami. Pečeť je ohraničena linkou a vavřínovým věncem. Z tohoto otisku vychází perokresba.⁶⁸⁷

Třetí pečeť je oválná o rozměrech 38 x 36 mm. Drak je tu prokreslenější. Detailnější jsou i ornamenty po stranách znaku. Opis je téměř setřený, proto je špatně viditelný. Je oddělen perlovcem a zní: SIGILLUM MAYUS CIVITA(TIS TRVTNO)VIENSIS. Uvozen je ornamentem, slova jsou oddělována hvězdičkami. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem.

Čtvrtá pečeť je oválná o rozměrech 39 x 37 mm. Obraz se od ostatních liší. Ve zdobně ohraničeném svise šrafovaném štítě jsou dvě vysoké čtyřhranné věže se třemi kulatými okny a sedlovými střechami. Mezi nimi zeď s cimbuřím, v ní brána se staženou mříží. Mezi věžemi havran letící vpravo dolů, držící v zobáku prsten. Před branou drak natočený vpravo, hledící vlevo nahoru k havranovi s ocasem dvojitě stočeným. Opis je oddělen perlovcem a zní: SIGILLUM REG[IAE] ET DOT[ALIS] CIVITAT[IS]

⁶⁸⁴ Jiří BOCK, *Historický a hospodářsko-správní vývoj Trutnova do roku 1620*, Sborník archivních prací, roč. 55, č. 2, Praha 2005, s. 318–328.

⁶⁸⁵ ANM, LIŠKA Karel, kart. 1 (Hradecko), Trutnov.

⁶⁸⁶ ANM, Sbírká G, kart. 26, Panství Trutnov.

⁶⁸⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

TRUTNOVENSIS 1789. Uvozen je květem. Zkratky jsou znázorněny dvojtečkami, letopočet je oddělen tečkou. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem.

Pátá pečeť je nejmenší, s rozměry 27 x 28 mm. Vyobrazení se opět liší. Španělský štít, na něm zeď s cimbuřím. Brána je na rozdíl od předchozích hranatá. V ní až dolů spuštěná mříž. Po stranách brány stojí dvě čtyřhranné věže s obdélníkovými okny a sedlovými střechami. Mezi věžemi havran letící vlevo, v zobáku držící prsten. Před branou leží drak hledící doprava s jednou stočeným ocasem. Nad štítem a po jeho stranách jsou ornamenty. Opis je oddělen linkou a zní: SIGIL[LUM] CANCEL[ARIAE] CIVIT[ATIS] TRVTTNOWIENSI[S]. Slova jsou oddělována tečkami.

Literatura dále uvádí pečeť známou od 26. 5. 1587,⁶⁸⁸ která vyobrazuje renesanční štít s drakem hledícím vpravo. Opis zní: +SIGIL[LUM].MINVS.REIPVBL[ICAE]. TRVTNOVIEN[SIS].⁶⁸⁹

V SOKA Trutnov je uložen typář města Trutnov, který vznikl v 15. století.⁶⁹⁰ Pečetní plocha je okrouhlá o průměru 42 mm. Pečetidlo je vysoké 12 mm, nemá držadlo. Je zhotoven ze stříbra. Obraz tvoří znak města Trutnova na štítu. Nad štítem je květ, po stranách štítu ornamenty. Opis je ohraničen linkami a zní: SIGILVM CIVITATIS TRAWTNAVIC[E]NSIS. Opis začíná květem mezi tečkami na čísle deset pomyslného ciferníku hodin. Slova jsou oddělována květy.

Na této pečetí můžeme vůbec poprvé vidět městský znak z 15. století.⁶⁹¹

Popis: Na modrém štítě stojí stříbrná, z kvádrů budovaná brána se třemi stínkami a třemi střílnami pod cimbuřím. V otevřené bráně je do poloviny spuštěná zlatá mříž. Po obou stranách brány stojí rovněž stříbrné čtyřhranné věže s částečně viditelnými i vnitřními bočními stranami. Mají po každé straně dvě římsami oddělená okna nad sebou a červenou sedlovou střechu se zlatými makovicemi. Mezi věžemi letí doprava černý havran se zlatým prstenem a rubínem v zobáku. Před branou leží na hnědé půdě zelený, doprava obrácený drak s ocasem vzhůru stočeným a s vyplazeným jazykem.⁶⁹²

⁶⁸⁸ A. ZELENKA, *Sudeten-Deutsches Wappen-Lexikon*, s. 159.

⁶⁸⁹ K. LIŠKA – L. MUCHA, *Klíč*, nečíslováno (perokresby pečetí).

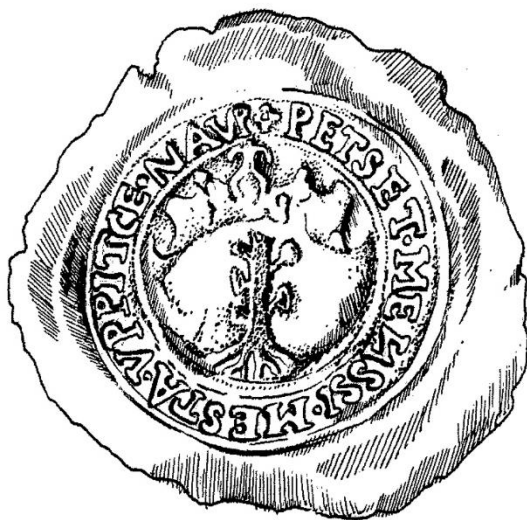
⁶⁹⁰ Viz *Soupis pečetidel*, Ročenka SOKA TU 2003-2004, s. 69.; SOKA TU, Archiv města Trutnov (1. díl), typář města.

⁶⁹¹ K. LIŠKA – L. MUCHA, *Klíč*, s. 216.

⁶⁹² J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 385.

ÚPICE (Oupice)

(něm. Eipel; panství Náchod)

První písemná zmínka o Úpici se objevuje v roce 1359.⁶⁹³ Na město byla povýšena v roce 1368.⁶⁹⁴ K počátkům historie Úpice se pojí zajímavá pověst o úpických rytířích. Když roku 1241 Tataři pronikli až do střední Evropy a zničili Krakov, většina táhla proti západu. V dubnu roku 1241 došlo u Lehnice ve Slezsku ke krvavému boji, kde zemřelo hrdinnou smrtí mnoho německých knížat. Horda Tatarů směřovala po této bitvě směrem k hranicím Čech, které však byly díky Václavu II. zachráněny. Tataři proto táhli dále podél Krkonošských hřebenů na jihovýchod, poté pronikli na Moravu a celou ji zpustošili. Postupně se jim podařilo najít cestu do středu českých zemí. Tažení bylo provázeno krádežemi, vraždami a požáry a vzbuzovalo strach a hrůzu. Když vydrancovali obec Sedloňov, rozšířili se o tom zvěsti do Úpice. Občané města ihned svolali poradu, jak hrozícímu nebezpečí předejít. Rozhodli se nepřátele zneškodnit lstí. Cesta od Sedloňova na Úpici vedla severně na příkrou stráň blízko města, kde proudila řeka Úpa. Přes ni byl postaven most, který se dal lehce strhnout. Odvážný mladý měšťan poté rozhodl vyčkat příchodu Tatarů. Obyvatelé Úpice se usadili jižně od města v lese vzdáleném odsud půl hodiny. Parohy dobytka i větve obnažených stromů byly opatřeny pochodněmi. Začalo svítat a bylo spatřeno vojsko Tatarů. Pochodně dávaly nepříteli najevo, že je očekáván. Když Tataři zpozorovali jejich zvyšující se chuť k boji, vyrazili k nim rychlou jízdou na koních přímo přes nastražený most. Odtud se zřítily a většina se jich utopila ve vlnách řeky. Další byli pobiti statečnými měšťany. Za odvalu mělo město obdržet od krále Václava II. do znaku okleštěný strom a letopočet 1241. Tato pověst postrádá všechna historická odůvodnění, proto se můžeme jen domnívat, zda je pravdivá.

⁶⁹³ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁶⁹⁴ TAMTÉŽ, s. 47.

V Eichlerově sbírce se nachází čtyři otisky pečeti Úpice.⁶⁹⁵ První je oválná o rozměrech 43 x 42 mm. Obraz tvoří renesanční štít, v němž je kmen stromu s pěti pahýly větví a se čtyřmi kořeny. Po stranách kmenu jsou dvě písmena "g", která odkazují na posledního majitele hradu Vízmburk, Jiřího z Dubé (Georgius). Na štítě květina pod korunou, kterou drží dva andělé. Opis je ohraničen zevnitř perlovcem, zvenku vavřínovým věncem a zní: SIGILLUM MAJUS OPPIDI UPPICENSIS CIS UPPAM. Je uvozen květinou.

Druhá pečeť o rozměrech 41 x 42 mm má totožné vyobrazení.

Třetí pečeť je okrouhlá o průměru 29 mm. Obraz tvoří ve štítu nahoře tvarovaném jako plamen kmen stromu s pěti pahýly větví a kořeny, nad kmenem koruna. Opis je ohraničen linkami a zní: PECSET MENSSI MESTA VPPITCE NAVP.⁶⁹⁶ Je uvozen květem, slova jsou oddělována tečkami.

Čtvrtý otisk pečeti je okrouhlý o průměru 34 mm. Obraz tvoří svisle šrafovaný štít, na něm kmen stromu se šesti pahýly,⁶⁹⁷ nad štítem koruna. Opis je dole přerušen štítem a zní INSIEGL DES STADTL EIPEL 1821. Perokresby vychází ze zmíněných otisků.⁶⁹⁸

Kdy získalo město znak, není známo. Na pečetích se s ním setkáváme až na počátku 17. století. Forma i barvy znaku se několikrát měnily.⁶⁹⁹

Popis: Na zeleném štítě hnědý vykořeněný kmen s pěti pahýly, třemi vlevo, dvěma vpravo, a se čtyřmi kořeny. Nad kmenem zlatá královská koruna, po stranách hnědá písmena g, zřejmě jako iniciála Jiřího z Dubé.

⁶⁹⁵ ANM, Sbírká G, kart. 25, Panství Náchod.

⁶⁹⁶ Písmeno N ve slově MENSSI je psáno zrcadlově.

⁶⁹⁷ Tvarem se podobá spíše kaktusu.

⁶⁹⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁶⁹⁹ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 395.

VELKÁ ÚPA I (Velká Oupa I, Velká Oupa I. díl)

(něm. Groß-Aupa; o. Velká Úpa; č. o. Pec pod Sněžkou; panství Maršov)

Velká Úpa I je dnes katastrálním územím Pece pod Sněžkou. Z Eichlerovy sbírky známe oválnou pečeť o rozměrech 23 x 22 mm.⁷⁰⁰ Obraz tvoří kostel Nejsvětější Trojice mezi dvěma jehličnatými stromy, který byl vystavěn mezi lety 1788-1791.⁷⁰¹ Kostelní věž, která byla přistavěna až roku 1791, není na pečetí vidět. Proto je možné, že vznikla mezi lety 1788-1791. Opis zní: H[ERSCHAFT] M[ARSHENDORF] GROS AVPA ERSTERTHEIL. Slova jsou oddělována tečkami. Pečeť je ohraničena linkou. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁷⁰²

⁷⁰⁰ ANM, Sbíрка G, kart. 24, Panství Maršov.

⁷⁰¹ Roman REIL – Josef HARČARIK – Václav HORÁK – Martin KUBÁSEK – Vlastimil PILOUS – Jakub ŠIMURDA – Radko TÁSLER – Pavel ZAHRADNÍK, *Pec pod Sněžkou: putování horským městem od minulosti k dnešku*, Pec pod Sněžkou 2018, s. 45.

⁷⁰² SOKA TU, SD, sign. 20/5.

VELKÁ ÚPA II (Velká Oupa II, Velká Oupa II. díl)

(něm. Groß-Aupa; o. Velká Úpa, č. o. Pec pod Sněžkou; panství Maršov)

Velká Úpa II je dnes katastrálním územím Pece pod Sněžkou. V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 24 x 26 mm.⁷⁰³ Obraz tvoří nápis, který zní: Gros[s]Aupa / 2.^l Th[eil]. Pečeť je ohraničena dvěma linkami. Perokresba vychází z této pečeti.⁷⁰⁴

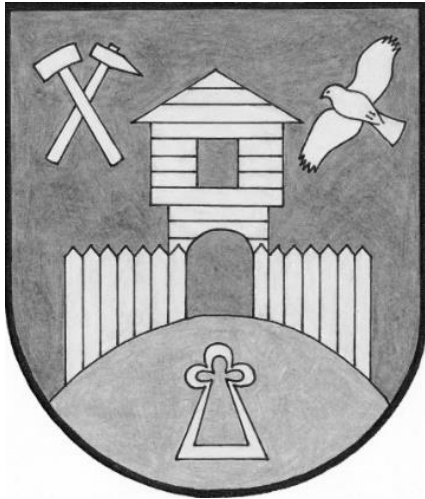
VELKÉ SVATOŇOVICE

(něm. Groß-Schwadowitz; panství Náchod)

⁷⁰³ ANM, Sbírká G, kart. 24, Panství Maršov.

⁷⁰⁴ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

První písemná zmínka o Velkých Svatoňovicích je známá z roku 1357.⁷⁰⁵ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 25 x 28 mm.⁷⁰⁶ Obraz je tvořen nápisem, který zní: Obecz / Welki / Swatonio / wicze. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁷⁰⁷

Velké Svatoňovice obdržely svůj znak dne 29. 5. 2007.

Popis: V modrém štítě na zeleném návrší volná palisádová hradba s branou a roubenou tvrzí s obdélníkovým oknem, která je zakončena stanovou střechou. Vpravo nahoře kosmý mlátek šikmo podložený želízkem, vlevo kosmo letící jestřáb. V návrší třmen s jetelovým závěsem. Vše zlaté.⁷⁰⁸

⁷⁰⁵ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁷⁰⁶ ANM, Sbírnka G, kart. 25, Panství Náchod.

⁷⁰⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁷⁰⁸ Popis vychází z REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/fddd83e4-0e6c-42e1-8db4-ed7cd30f1512> [cit. 29. 11. 2018].

VERNÍŘOVICE (Verneřovice)

(něm. Wernsdorf; panství Královské věnné město Trutnov)

Vernířovice jsou samota, která je včleněna k Prkennému Dolu, části obce Žaclěř. Podle pověsti byly založeny roku 1008 Philippem Zborbisdorffem, poddaným Albrechta z Trautenbergu.⁷⁰⁹

V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 21 x 18 mm.⁷¹⁰ Obraz tvoří pouze nápis W[ERNS]D[ORF]. Pečeť je ohraničena linkou. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁷¹¹

VESTŘEV

(něm. Neustadt; statek Hostinné)

⁷⁰⁹ J. DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde*, s. 587.

⁷¹⁰ ANM, Sbíрка G, kart. 26, Panství Trutnov.

⁷¹¹ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

Vestřev je dnes součástí obce Dolní Olešnice. Vrchlabská vlastivěda vyobrazuje okrouhlou pečeť, na ní přístřešek nad dřívějším dřevěným mostem nad Labem.⁷¹² Opis zní: SIEGEL DER GEMEIN[DE] NEISTAETEL AN DER ELBEN. Mezi začátkem a koncem opisu jsou tři křížky, prostřední menší. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem.

V SOKA Trutnov je uložen typář obce Vestřev z roku 1673.⁷¹³ Pečetní plocha je okrouhlá o průměru 33 mm. Výška pečetidla je 90 mm. Je z mosazi, držadlo tvoří kuželka. V obraze vidíme přístřešek nad dřívějším dřevěným mostem, nad ním letopočet 1673. Opis zní: SIGEL DER GEMEIN[DE] NEISTAETEL AN DER ELBEN. Je uvozen křížkem. Pečeť je ohraničená vavřínovým věncem.

V Eichlerově sbírce se nachází pečeť otištěná z výše popsaného typáře.⁷¹⁴ Písmena „EI“ ve slově „GEMEIN“ jsou setřená. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁷¹⁵

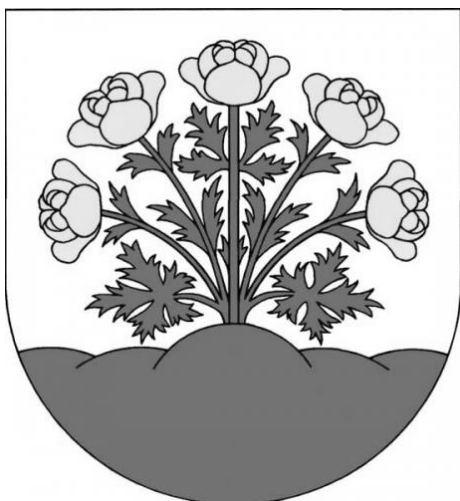
⁷¹² F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 990.

⁷¹³ SOKA TU, Archiv obce Dolní Olešnice, typář obce.

⁷¹⁴ ANM, Sbírká G, kart. 14, panství Hostinné.

⁷¹⁵ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

VÍTĚZNÁ

Obec Vítězná je dnes tvořena z těchto částí: Bukovina, Hájemství, Huntířov, Kocléřov, Komárov, Nové Zaboří, Zaboří.

Znak obdržela dne 18. 6. 2003.

Popis: Ve stříbrném štítě vyrůstá ze středu zeleného pětivrší na stoncích s listy pět květů upolínu evropského přirozené barvy.⁷¹⁶

VLČICE

(něm. Wildschütz; panství Vlčice)

⁷¹⁶ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/6c2414fb-3ed7-429a-aab1-96323d253736> [cit. 29. 11. 2018].

První písemná zmínka o obci Vlčice je známá z roku 1362.⁷¹⁷ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 29 x 28 mm.⁷¹⁸ Obraz tvoří tečkovaný štít se třemi značkami. Značka nahoře, která se podobá arabské 4, je zřejmě číslo domu starého rychtáře. Písmeno S pod značkou domu značí nejspíše první písmeno slova „Scholze“, tedy rychtář. Písmeno X může pocházet z obyčejného „x“ jako násobítko.⁷¹⁹ Nad štítem je jeden a po každé straně štítu po třech květech. Opis je oddělen linkami a zní: GERICHTSSIGEL DER GEM[EINDE] WILTSCHIZ. Začíná na čísle čtyři pomyslného ciferníku hodin, nijak neoddělen. Zkratka je znázorněna dvojtečkou. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁷²⁰ Pečetidlo bylo zřejmě zhotoveno ve 2. polovině 17. století, kdy stoupal blahobyť obce Vlčice za podpory Schwarzenberga.⁷²¹

Vlčice obdržely svůj znak dne 13. 11. 2002.

Popis: V modrém štítě stříbrný klín, v něm černý vlk ve skoku s červenou zbrojí.⁷²²

⁷¹⁷ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁷¹⁸ ANM, Sbírka G, kart. 17, panství Vlčice.

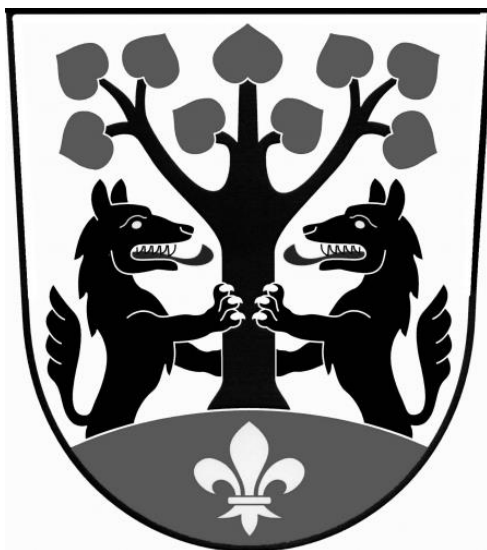
⁷¹⁹ J. DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde*, s. 513-514.

⁷²⁰ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁷²¹ J. DEMUTH, *Trautenauer Bezirkskunde*, s. 514.

⁷²² REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/b76acc92-f865-4114-acea-d9e53abe2c41> [cit. 29. 11. 2018].

VLČKOVICE V PODKRKONOŠÍ

Vlčkovice v Podkrkonoší dnes zahrnují dříve odlišované části obce Dolní Vlčkovice a Horní Vlčkovice. Traduje se pověst, že svůj název získaly podle příběhu muzikanta, který se vracel v noci hlubokým lesem z tancovačky v Kohoutově. Po cestě se k němu začínali nebezpečně přibližovat vlci. Muzikant začal hrát na housle, což drželo vlky dál. Postupně mu praskala jedna struna za druhou. Zachránila ho poslední struna, na kterou hrál po zbytek cesty domů. Odtud má ves jméno Vlčkovice.⁷²³

Svůj znak obec obdržela dne 15. 4. 2010.

Popis: Ve stříbrném štítě lípa přirozené barvy přidržovaná ze stran dvěma černými vlky se stříbrnou zbrojí a červenými jazyky, vše vyrůstající ze zeleného návrší se stříbrnou lilii.⁷²⁴

⁷²³ Webové stránky obce Vlčkovice v Podkrkonoší, <http://www.vlckovice.cz/obec/o-obci/nazev-obce/> [cit. 13. 3. 2019].

⁷²⁴ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/5375ae3e-19c2-4acb-a748-e181b4e83e36> [cit. 29. 11. 2018].

VOLETINY

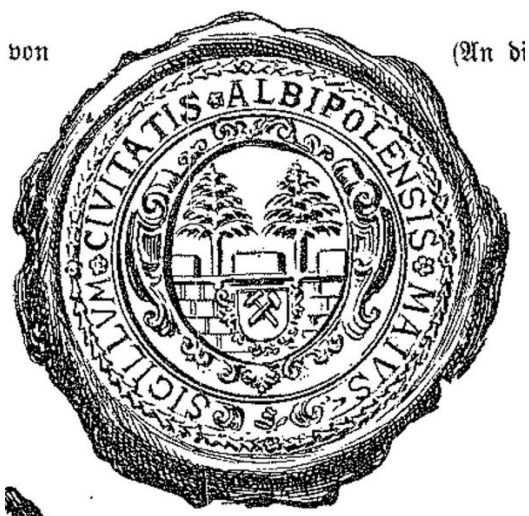
(něm. Wolta; č. o. Trutnov; panství Královské věnné město Trutnov)

Voletiny jsou dnes část obce Trutnov. První písemná zmínka se objevuje už v roce 1260.⁷²⁵ V Eichlerově sbírce je oválná pečeť o rozměrech 22 x 20 mm.⁷²⁶ Obraz tvoří listnatý strom, okolo kmene písmena K a M. V horním půlkruhu je psán opis WOLTTAU. Po stranách opisu dvojtečky tvořené hvězdičkami. Pečeť je ohraničena řetězcem. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁷²⁷

VRCHLABÍ

(něm. Hohenelbe; panství Vrchlabí)

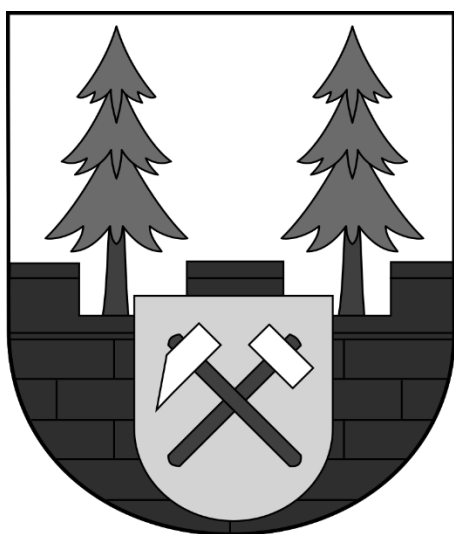

⁷²⁵ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁷²⁶ ANM, Sbíрка G, kart. 26, Panství Trutnov.

⁷²⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

První písemná zmínka o Vrchlabí pochází z roku 1359.⁷²⁸ Na město bylo povýšeno dne 6. října 1533, kdy také dostalo od císaře Ferdinanda I. na žádost Kryštofa z Gendorfu dodnes používaný znak.⁷²⁹ Pečeť je známa nejdříve ze 17. století. Na ní je udělený štít a opis SIGILLVM CIVITATIS ALBIPOLENSIS MAIVS.⁷³⁰ Slova jsou oddělována tečkami. Ve Vrchlabské vlastivědě je vyobrazena vrchlabská pečeť.⁷³¹ Je okrouhlá. Obraz tvoří ve zdobné kartuši oválného tvaru zeď s cimbuřím, před zdí zdobený španělský štít se zkříženým mlátkem a kladivem, ze zdi vyrůstající dva stromy. Opis je ohraničen zevnitř dvěma linkami, zvenku vavřínovým věncem a zní: SIGILLVM CIVITATIS ALBIPOLENSIS MAIVS. Začíná na čísle sedm a končí na čísle pět pomyslného ciferníku hodin, uvozen je květinou a slova jsou rozdělena květy. Umístěn je na stuze. Podle údaje v poznámce pečeť pochází z roku 1660.

⁷²⁸ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁷²⁹ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 417.

⁷³⁰ A. ZELENKA, *Sudeten-Deutsches Wappen-Lexikon*, s. 159.

⁷³¹ F. J. JIRÁSEK, *Volks- und Heimatkunde*, s. 992.

V Eichlerově sbírce se nachází celkem sedm otisků pečetí Vrchlabí.⁷³² První pečeť je okrouhlá o průměru 39 mm. Obrazem i opisem odpovídá popisované pečetě z vrchlabské vlastivědy. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁷³³

Druhá a třetí pečeť jsou identické. Jsou okrouhlé o průměru 28 mm. Obraz tvoří kartuše oválného tvaru dělená. V prvním poli mezi dvěma jehličnatými stromy trojitý klín a kopeček. Ve druhém poli štít se zkříženým mlátkem a kladivem. Opis je oddělený linkou a zní: GERICHTS INSIGEL STADT HOENELBER⁷³⁴. Slova jsou oddělována čtyřhrotými hvězdičkami. Pečeť je ohraničena věncem.

Čtvrtá a pátá pečeť jsou okrouhlé o průměru 28 mm. Obraz tvoří ve zdobeném rámečku zeď s cimbuřím, před zdí kartuše oválného tvaru se zkříženým mlátkem a kladivem, na zdi dva jehličnaté stromy. Opis je umístěný na stuze a zní: SIGILLUM CIVIT[ATIS] ALBIPOLENSI[S]. Za slovem SIGILLUM je tečka, za slovem CIVIT dvojtečka jako znázornění zkratky. Legenda začíná na čísle sedm a končí na čísle pět pomyslného ciferníku hodin. Pečeť je ohraničena linkou.

Šestá pečeť je okrouhlá o průměru 39 mm. Obraz tvoří v oválné kartuši zeď s cimbuřím, před zdí zdobený španělský štít se zkříženým mlátkem a kladivem, na zdi dva jehličnaté stromy. Opis je umístěný na stuze a zní: SIGILLVM CIVITATIS ALBIPOLENSIS MAIVS. Začíná na čísle sedm a končí na čísle pět pomyslného ciferníku hodin. Slova jsou oddělována květy. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem.

Sedmá pečeť je oválná o rozměrech 25 x 26 mm. Obraz tvoří v oválné kartuši zeď s cimbuřím, před zdí štít se zkříženým mlátkem a kladivem, na zdi dva jehličnaté stromy. Opis zní: SIG[ILLUM] CIVITATIS - ALBIPOLENSI[S]. Zkratky jsou znázorněny dvojtečkami. Dole je pečeť přerušena ornamentem. Ohraničena je linkou.

V SOKA Trutnov je uložen typář města Vrchlabí vzniklý po roce 1600.⁷³⁵ Pečetní plocha je okrouhlá o průměru 28 mm. Výška pečetidla je 74 mm. Je ze stříbra a držadlem je kuželka. Otiskem tohoto typáře vznikly výše popisované pečetě číslo čtyři a pět.

Znak byl udělen 6. října 1533 císařem Ferdinandem I.

Popis: Ve stříbrném štítě červená městská hradební zeď se třemi stínkami. Uprostřed na zdi zlatý štít s hornickými kladivy přirozené barvy, mlátek doleva navrch. Za zdí vyrůstají dvě jedle rovněž v přirozených barvách.⁷³⁶

⁷³² ANM, Sbírká G, kart. 17, panství Vrchlabí.

⁷³³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

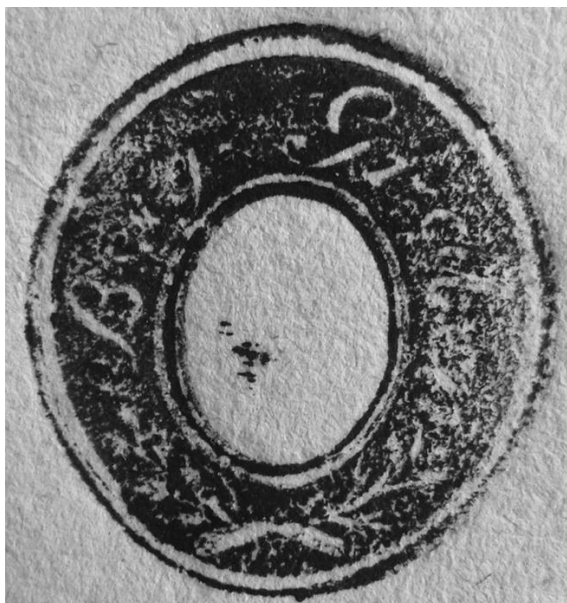
⁷³⁴ Písmeno N ve slově HOENELBER je psáno zrcadlově.

⁷³⁵ SOKA TU, Archiv města Vrchlabí, typář města.

⁷³⁶ Popis vychází z knihy Jiřího Čarka: J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 417.

VRCHOVÁ

(něm. Berggraben; panství Žacléř)

Vrchová je dnes osada, součást obce Bernartice. V Eichlerově sbírce se nachází pouze tištěný otisk pečeti. Je oválná o rozměrech 24 x 22 mm.⁷³⁷ Obraz není viditelný. Opis v horní polovině zní Berg Graben. Po obvodu v dolní polovině jsou zkřížené ratolesti.

VYHNÁNOV (Vyhnanov)

(něm. Wihnan; panství Choustníkovo Hradiště)

⁷³⁷ ANM, Sbíрка G, kart. 27, Panství Žacléř.

Vyhnanov je dnes malá vesnice, součást obce Kohoutov. Z Eichlerovy sbírky známe dva identické otisky okrouhlé pečeti o průměru 27 mm.⁷³⁸ Obraz je vodorovně rozdělen na třetiny, vrchní a spodní je diagonálně mřížkovaná, v prostřední nápis *Gemeinde Wihna*.⁷³⁹ Perokresba vychází z druhého otisku.⁷⁴⁰

ZADNÍ ŽDÍRNICE

(něm. *Serenz*; o. *Ždírnice*; č. o. *Horní Olešnice*; statek *Čistá*)

Ždírnice je dnes část obce Horní Olešnice. První písemnou zmínku známe z roku 1391.⁷⁴¹ V Eichlerově sbírce se nachází oválná pečeť o rozměrech 35 x 33 mm.⁷⁴² Obraz tvoří písmena ZZ ve štítě, nad ním koruna se třemi perlami. Po obvodu dvě ratolesti. Pečeť je ohraničena linkou a perlovcem. Perokresba vychází z otisku pečeti.⁷⁴³

⁷³⁸ ANM, Sbírká G, kart. 24, Panství Hradiště Choustníkovo.

⁷³⁹ Méně pravděpodobná i varianta *Vinhna*.

⁷⁴⁰ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁷⁴¹ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

⁷⁴² ANM, Sbírká G, kart. 14, panství Čistá.

⁷⁴³ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

ZÁBOŘÍ

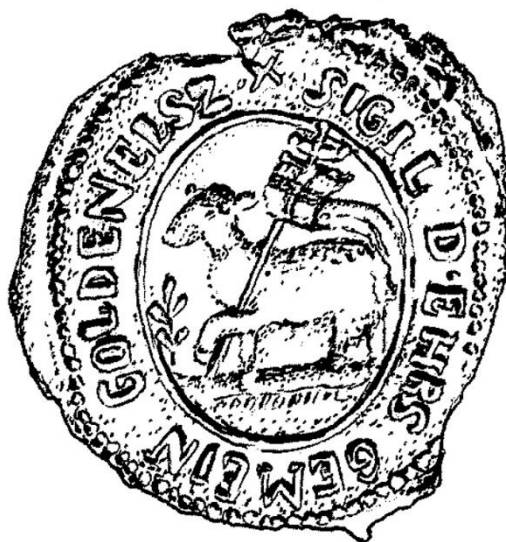
(něm. Söberle; č. o. Vítězná, statek Skály, Žireč)

Záboreň je dnes část obce Vítězná. První písemná zmínka se objevuje v roce 1417.⁷⁴⁴ V Eichlerově sbírce je okrouhlá pečeť o průměru 30 mm.⁷⁴⁵ Obraz tvoří v popředí obrostlý strom, za ním dva holé jehličnaté stromy na kopečkách. Jedná se pravděpodobně o borovice. V patě pečeti letopočet 1791. Opis je ohraničený uvnitř linkou, zvenku perlovcem a zní: SIGIL DER EHRS GEMEINDE SOEBERLE. Je uvozen květem.

ZLATÁ OLEŠNICE (Olešná, Olešnice)

(něm. Goldenöls; panství Královské věnné město Trutnov)

⁷⁴⁴ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁷⁴⁵ ANM, Sbíрка G, kart. 27, panství Žireč.

První písemná zmínka o obci Zlatá Olešnice se objevuje v roce 1297.⁷⁴⁶ V Eichlerově sbírce najdeme oválnou pečeť o rozměrech 24 x 22 mm.⁷⁴⁷ Obraz tvoří Beránek Boží kráčející vpravo, nesoucí prapor. Opis je ohraničen zevnitř linkou, zvenku perlovcem a zní: SIGIL D[ER] EHRS GEMEIN[DE] GOLDENELSZ. Uvozen je hvězdou, slova jsou oddělována tečkami, pouze za slovem EHRS dvojtečkou. Perokresba vychází z této pečeti.⁷⁴⁸

Zlatá Olešnice obdržela svůj znak dne 21. 6. 2018.

Popis: V modrém štítě stříbrné vlnité břevno, nad ním horní polovina zlomeného zlatého nožového kola, dole ve zlatém trojvrší modrá hornická kladívka s černými topůrky.⁷⁴⁹

ŽACLÉŘ (Šaclíř; Zacléř)

(něm. Schatzlar; panství Žacléř)

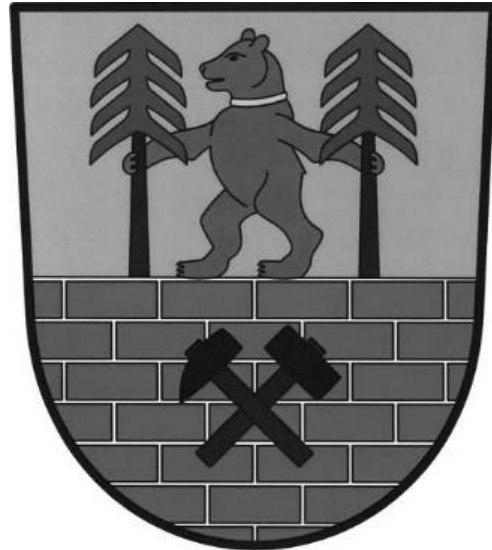

⁷⁴⁶ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 504.

⁷⁴⁷ ANM, Sbírnka G, kart. 26, Panství Trutnov.

⁷⁴⁸ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁷⁴⁹ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/1b7dee41-d984-44b6-b7f9-5c5f81e221f9> [cit. 29. 11. 2018].

Pod hradem Žaclěrem byla založena vesnice Bornfloss. V pohusitské době byla povýšena na městečko a název se změnil na Bärenstadt. V 16. století pak toto jméno zaniklo a městečko bylo pojmenováno podle hradu Žaclěř.⁷⁵⁰ V Eichlerově sbírce se nachází dva otisky a jeden tisk pečeti.⁷⁵¹ První otisk je okrouhlý o průměru 29 mm. Obraz tvoří medvěd s obojkem držící dva jehličnaté stromy, hledící vpravo. Opis je ohraničen linkami a zní: S[IGIL] DER GERICHT ZVR BERENSTADT V S S L.⁷⁵² Uvozen je květem, slova jsou oddělována tečkami. Mezera či tečka chybí za slovy DER a ZVR. Celá pečeť je ohraničena vavřínovým věncem. Druhý otisk je okrouhlý o průměru 32 mm. Obraz je stejný jako předchozí. Opis je ohraničen zevnitř provazcem, zvenku vavřínovým věncem a zní: S[IGIL] BERNSTEDLEIN VNTER DEM SCHLOS SCHATZLER. Je uvozen květem, slova jsou oddělována tečkami. Tisk je proveden stejným typářem jako první otisk. Z něj vychází také perokresba.

Kdy městečko dostalo znak, není známo.

Popis: V modrém štítě na červené kvádřované zdi s černými hornickými kladívky s topůrky přirozené barvy vztyčený medvěd se zlatým obojkem přidržující kmeny dvou vyrůstajících jedlí po stranách, vše přirozené barvy.⁷⁵³

⁷⁵⁰ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 426.

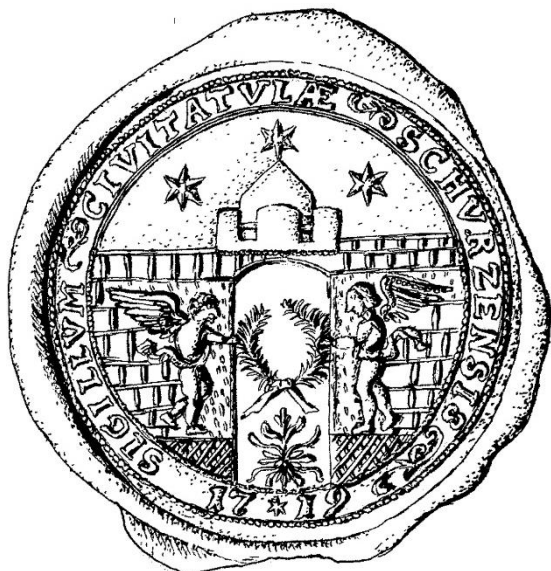
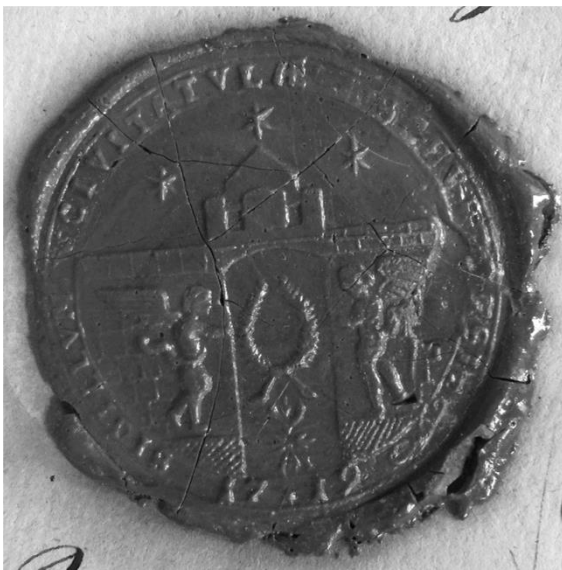
⁷⁵¹ ANM, Sbírnka G, kart. 27, Panství Žaclěř.

⁷⁵² Možné dále rozepsat jako: S[IGIL] DER GERICHT ZVR BERENSTADT V[NTER DEM] S[SCHLOS] S[CHATZ]L[ER].

⁷⁵³ REKOS, <https://rekos.psp.cz/detail-symbolu/id/d785d970-1f06-4870-b79b-8ac3d6f2af0d> [cit. 29. 11. 2018].

ŽIREČ

(něm. Schurz; č. o. Dvůr Králové nad Labem; panství Žireč)

Sídliště Žireč bylo založeno ve 13. století. Dne 23. června 1698 bylo povýšeno císařem Leopoldem I. na městečko. Dnes je částí obce Dvůr Králové nad Labem.⁷⁵⁴ První písemná zmínka je známá z r. 1448.⁷⁵⁵ V Eichlerově sbírce se nachází dva otisky pečeti Žirče.⁷⁵⁶ První je oválný o rozměrech 41 x 43 mm. Obraz tvoří zeď s branou. V bráně podkova z ratolestí otevřená nahoru, kolem ní dva andělé. Nad branou stříška, okolo tři šestihroté hvězdy (1,2). Opis je ohraničený linkami a zní: SIGILLVM CIVITATVLAE SCHVZENSIS. Začíná na čísle sedm a končí na čísle čtyři pomyslného ciferníku hodin.

⁷⁵⁴ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 130.

⁷⁵⁵ J. RŮŽKOVÁ a kol., *Historický lexikon*, s. 500.

⁷⁵⁶ ANM, Sbíрка G, kart. 27, panství Žireč.

Rozdělen je letopočtem 17*19. Spojení písmen AE tvoří ligatury. Slova jsou oddělována ornamenty. Druhý otisk je oválný o rozměrech 42 x 43 mm. Obraz stejný jako předchozí, oproti němu více poškozený, v některých částech setřený. Perokresba vychází z první pečeti.⁷⁵⁷

Není známo, kdy městečko získalo znak, s jistotou ho mělo v roce 1719, kdy se objevuje na pečeti. Protože pravděpodobně po požáru roku 1825 ztratila Žireč doklad o tomto oprávnění, jednala s rakouským ministerstvem vnitra, které jí po dlouhém jednání potvrdilo znak dne 10. srpna 1908 a přidalo ozdobnou obrubu.⁷⁵⁸

Popis: Na modrém štítě stříbrná hradební zeď z kvádrového zdiva, s cimbuřím a otevřenou branou. Nad branou vystupuje nízká, rovněž stříbrná věž s cimbuřím a špičatou červenou střechou se zlatou makovicí. Po stranách brány stojí dva andělé, držící rukama v bráně zelený věnec, pod nímž je ještě květina. Po obou stranách věže a nad věží leží v poli štítu tři šestipaprskové zlaté hvězdy. Štít obklopuje ornamentální bronzová obruba.⁷⁵⁹

HORSKÉ DÍLY

(něm. Hohenelber Gebirgstheil, panství Vrchlabí)

Na panství Vrchlabí se nacházejí tři horské díly, zahrnující rozptýleně položené skupiny obydlí či bud. Každý horský díl má svou obecní správu. Jména samostatných skupin obydlí a bud jsou odvozována především od prvních zakladatelů nebo podle polohy.⁷⁶⁰

1. horský díl

⁷⁵⁷ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

⁷⁵⁸ J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 130.

⁷⁵⁹ Popis vychází z knihy Jiřího Čarka: J. ČAREK, *Městské znaky*, s. 130.

⁷⁶⁰ J. G. SOMMER, *Das Königreich Böhmen: statistisch-topographisch dargestellt.. Bd. 3*, s. 193.

V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 34 mm.⁷⁶¹ Obraz tvoří jehličnaté stromy. Opis je ohraničen linkami a zní: GEBIRGSGEMEINDE SIEGEL 1TE ABTHEILUNG. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem.

2. horský díl

V Eichlerově sbírce vidíme okrouhlou pečeť o průměru 32 mm.⁷⁶² Obraz tvoří tři jehličnaté stromy. Opis je ohraničen linkami a zní: SIGEL DER GEBIRGS GEMEINDE⁷⁶³. Pečeť je ohraničena vavřínovým věncem.

3. horský díl

⁷⁶¹ ANM, Sbíрка G, kart. 17, panství Vrchlabí.

⁷⁶² TAMTÉŽ.

⁷⁶³ Písmeno N je psáno zrcadlově.

V Eichlerově sbírce se nachází okrouhlá pečeť o průměru 24 mm.⁷⁶⁴ Obraz tvoří tři jehličnaté stromy. Opis zní: 3. gEBIRgS THEIL gEMENSIEgEL. Pečeť je ohraničena linkou. Perokresba vychází z tohoto otisku.⁷⁶⁵

⁷⁶⁴ ANM, Sbíрка G, kart. 17, panství Vrchlabí.

⁷⁶⁵ SOKA TU, SD, sign. 20/5.

ZÁVĚR

Cílem naší práce bylo především shromáždit a popsat pečeti obcí v okrese Trutnov a k tomu doplnit současné znaky. V oblasti Čech je situace ztížená tím, že neexistuje žádný konkrétní dokument, vyžadující prítštění pečeti, jak tomu bylo v případě Rektifikačních akt pro Moravu nebo Karolinského katastru pro Slezsko. Zřejmě také proto nejsou práce tohoto typu pro území Čech příliš četné. Existují díla zabývající se buď samostatnými obcemi či menším celkem, které ale popisují buď pouze pečeti, nebo pouze znaky. Nikde nenajdeme na jednom místě soupis obecních znaků a pečeti obcí celého okresu pocházející z více zdrojů najednou. Inspirací pro vznik této práce byly především knihy Karla Müllera, předního odborníka na heraldiku a ředitele Zemského archivu v Opavě.

Z původního záměru shromáždit a popsat obecní symboly všech obcí trutnovského okresu bylo nakonec lehce upuštěno. Pro naše účely byly zpracovávány pouze symboly obcí, jejichž pečeti byly nalezeny v Eichlerově sbírce.

Co se týče sfragistické a ikonografické analýzy, nedospěli jsme k žádným odchýlkám od jiných komunálních pečeti či znaků. Vyzdvihnout lze snad jen pečeť Jirského dolu, která se vymyká z pravidla, že nápisová pečeť nemůže mít opis. Obraz je zde tvořen nápisem *GUT / ALTEN / BUCH* a opis zní *SIGIL DER GEMEINDE GORGENGRUND*.

Výzkum Romana Reila nám umožnil nahlédnout do doby, kdy se teprve začaly objevovat první obecní znaky v trutnovském okrese, vzniklé po roce 1990, kdy bylo na základě zákona ze 4. září 1990, č. 367/1990 sb. umožněno prostřednictvím § 5 obcím přijímat a užívat obecní symboly, tedy obecní znak a obecní prapor. Obce v popisovaném okrese si dávaly na čas. První byl znak Rтынě v Podkrkonoší, který vznikl až v roce 1996. Největší rozmach nových znaků jsme zaznamenali v letech 1998 a 2005. Prozatím nejnovější znak vlastní Zlatá Olešnice, již byl udělen dne 21. 6. 2018. V témže roce vznikl také znak obce Hřibojedy. To svědčí o tom, že zájem o obecní znaky stále neutichá. Zjistili jsme také, že v době výzkumu bylo velmi malé povědomí o bývalých obecních symbolech. Také ne příliš obcí uvažovalo o tvorbě nového znaku či praporu do budoucna. To se však v průběhu času změnilo a počet obcí, které mají dnes znak, prudce stoupl. Zatímco v roce 1998 bylo majiteli obecního znaku pouze třináct obcí,⁷⁶⁶ dnes se znakem pyšní celkem čtyřiapadesát obcí z námi zkoumaného okruhu.

⁷⁶⁶ Z těch, které odpověděly na dotazník a patří do okruhu námi zkoumaných obcí.

V kapitole porovnávající pečeti a současné znaky jsme vytvořili dvě skupiny, a to pro znaky, které se nějakým způsobem inspirovaly z bývalých obecních symbolů a pro znaky, které vznikly úplně nově. Při tomto rozboru jsme se přesvědčili, že povědomí o bývalých obecních symbolech stoupl a při tvorbě nových znaků se ve více než polovině případů právě z nich vycházelo. První skupinu jsme rozdělili dále na znaky převzaté z pečeti, znaky doplněné o heraldské či obecné figury a znaky, kde byly naopak některé figury zredukovány. Druhou skupinu, která popisuje úplně nově vzniklé znaky, téměř z poloviny tvoří případy, kdy původní pečeti byly nápisové, tudíž nebylo možné z nich vycházet. Dále jsme usoudili, že důvodem pro tvorbu nového symbolu mohla být především přílišná obecnost vyobrazení či nedostatečné vyjádření charakteru obce. Nakonec spojení několika obcí v jednu též nahrává tvorbě nového znaku, který bude vystihovat všechny její součásti.

Zajímavým poznatkem byla skutečnost, jak se obce vypořádávaly s nástupem razítek. Ve fondu okresního soudu Trutnov jsme našli pro příklad několik testamentů, které byly zpečetěny starou obecní pečetí. Stalo se tak v letech 1852 a 1853. Obce se tedy pravděpodobně jen těžko loučily se svými starými pečetěmi a přechod na razítka trval až po dobu několika let.

Vypořádat se s obecními symboly tak velkého množství obcí, jaké zahrnuje trutnovský okres, vyžaduje úsudek v tom, jakými informacemi se zabývat a jaké už nechat pro další badatele a navazující studie. Pokud zveřejníme určitou informaci u jedné obce, znamená to, že bychom sdělení stejného rázu měli doplnit také k ostatním 155 obcím. Do budoucna si tak můžeme klást mnoho dalších úkolů a otázek a doplňovat další údaje. Například bychom mohli pátrat po dosud nezveřejněných pečetích obcí trutnovského okresu v muzeích a jiných archivech. Hledat a diplomaticky rozebrat písemnosti, na kterých se pečeti nachází. Na základě toho určit pečetní typy. Podrobněji zkoumat datum vzniku jednotlivých pečeti a dobu užívání určitého typáře. Bylo by možné zabývat se i konkrétnějšími tématy, jako například motivem spravedlnosti, který se na našich pečetích objevuje poměrně často. Jednou je vyobrazena spravedlnost jako vznešená dáma, jednou jako venkovská dívka. Má to nějaký hlubší smysl? Řešení těchto a podobných otázek by bohužel vyžadovalo více času, než bylo poskytnuto. Ráda bych však u tohoto tématu zůstala, a po menších částech podrobněji zpracovávala.

Tato práce má tedy především funkci výchozího bodu pro následné zpracovávání menších celků či dílčích otázek. Dle našeho úsudku je ale už v této formě velmi dobře využitelná. Může být například přínosná při zpracovávání výše zmíněných knih o obcích

trutnovského okresu, ve kterých mají pečeti a znaky vždy nezastupitelné místo. Jednotlivé obce zde najdou své obecní symboly na jednom místě, zároveň s uvedením zdrojů a literatury, na základě kterých se mohou dozvědět další zajímavé informace. Pro obce, které do budoucna uvažují o tvorbě nového znaku, může práce také posloužit jako zdroj původních symbolů, kterými se mohou inspirovat. V neposlední řadě může práce poskytnout vodítko či inspiraci pro zpracování obecních symbolů dalších obcí na území Čech.

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

Seznam pramenů

Archiv Národního muzea

- ANM, Sběrka G – Eichlerova topografická sbírka, kart. 14, panství Čistá.
ANM, Sběrka G, kart. 14, panství Hostinné.
ANM, Sběrka G, kart. 15, panství Jilemnice.
ANM, Sběrka G, kart. 16, panství Heřmanovy Sejfy.
ANM, Sběrka G, kart. 16, panství Studenec.
ANM, Sběrka G, kart. 17, panství Vlčice.
ANM, Sběrka G, kart. 17, panství Vrchlabí.
ANM, Sběrka G, kart. 23, Panství Adršpach.
ANM, Sběrka G, kart. 23, Panství Buky Staré.
ANM, Sběrka G, kart. 23, Panství Dvůr Králové nad Labem.
ANM, Sběrka G, kart. 24, Panství Hradiště Choustníkovo.
ANM, Sběrka G, kart. 24, Panství Maršov.
ANM, Sběrka G, kart. 25, Panství Náchod.
ANM, Sběrka G, kart. 26, Panství Skály.
ANM, Sběrka G, kart. 26, Panství Teplice Hořejší.
ANM, Sběrka G, kart. 26, Panství Trutnov.
ANM, Sběrka G, kart. 27, Panství Žaclěř.
ANM, Sběrka G, kart. 27, panství Žireč.
ANM, LIŠKA Karel – Znaky českých měst, kart. 1 (Bydžovsko), Černý Důl; Dolní Dvůr; Janské Lázně; Špindlerův Mlýn
ANM, LIŠKA Karel – Znaky českých měst, kart. 2 (Hradecko), Dvůr Králové; Horní Staré Město; Choustníkovo Hradiště; Mladé Buky; Poříčí; Trutnov

Státní okresní archiv Trutnov

Listiny

- SOkA TU, Cech sladovníků Hostinné, Artikule pro sladovnický cech v Hostinném, ze dne 5. dubna 1484, neinventarizováno.
SOkA TU, Cech pekařů, mlynářů a perníků Dvůr Králové nad Labem, Potvrzení cechovních artikulí pro cech pekařů, mlynářů a perníků Dvůr Králové nad Labem 1630.
SOkA TU, Archiv města Dvůr Králové nad Labem, Schulzův archiv, sign. 41/28.
SOkA TU, Archiv města Hostinné, inv. č. 15, li. 15, Dohoda o hřbitovu v Hostinném z 15. března 1677, Praha.
SOkA TU, Cech pekařů Pilníkov, inv. č. 1, fasc. 1, Mistrovský list pro Augusta Lorenze z Pilníkova čp. 62 z 1. 1. 1834, Pilníkov.

SOkA TU, Archiv města Pilníkov, inv. č. 1, kr. 1, Vysvědčení Johannu Wurbsovi o jeho manželském původu z 29. června 1671, Pilníkov.

SOkA TU, Cech ševců a obuvníků Vrchlabí, inv. č. 1, kr. 1., Cechovní řád cechu obuvnického ve Vrchlabí ze dne 9. června 1579, Svoboda nad Úpou.

Testamenty

SOkA TU, Okresní soud Trutnov, *Testament Winzenze Bartha z Vlčic č. p. 34*, 1852, neinventarizováno

SOkA TU, OS TU, *Testament Antona Künzela z Petříkovic*, 1853, neinventarizováno

SOkA TU, OS TU, *Testament Wenzela Rinda ze Starého Rokytníku*, 1853, neinventarizováno.

Typáře

SOkA TU, Archiv obce Černý Důl, typář obce.

SOkA TU, Archiv obce Dolní Olešnice, typář obce.

SOkA TU, Archiv obce Fořt, typář obce.

SOkA TU, Archiv města Hostinné, typáře města.

SOkA TU, Archiv obce Prosečné, typář obce.

SOkA TU, Archiv města Trutnov (1. díl), typář města.

SOkA TU, Archiv města Vrchlabí, typář města.

Ostatní

SOkA TU, Archiv městyse Horní Staré Město, kar. 1, i. č. 51.

SOkA TU, Farní úřad Dolní Lánov, pamětní kniha 1711-1833, neinventarizováno.

SOkA TU, Farní úřad Rudník, pamětní kniha 1838-1952, neinventarizováno.

SOkA TU, Soudobá dokumentace, sign. 20/5.

SOkA TU, Soudobá dokumentace, kr. 1.

Seznam literatury

BALETKA Ladislav – LOUDA Jiří, *Znaky měst Severomoravského kraje*, Ostrava 1980.

BOCK Jiří, *Historický a hospodářsko-správní vývoj Trutnova do roku 1620*, Sborník archivních prací, roč. 55, č. 2, Praha 2005, s. 315-378.

BOLOM-KOTARI Martina, *Pečeti hradiských premonstrátů v pozdním středověku a raném novověku*, Červený Kostelec 2015.

BORUFKA Josef, *Der politische Bezirk Königshof*, Choustníkovo Hradiště 1908.

ČAPKOVÁ Martina, *Sbírka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek 5: Život a dílo Karla Lišky*, Brno 2013.

ČAREK Jiří, *Městské znaky v českých zemích*, Praha 1985.

ČOUPKOVÁ Jaromíra – ČOUPEK Jiří, *Pečetě obcí okresu Uherské Hradiště*, Uherské Hradiště 1977.

DEMUTH Josef, *Trautenauer Bezirkskunde und Königinhofer Heimatkunde*, Trutnov 1901.

DŘÍMAL Jaroslav – ŠTARHA Ivan, *Znaky a pečeti jihomoravských měst a městeček*, Brno 1979.

HORÁK Václav, *Znak Horního Starého Města*, Sborníček Muzeum Podkrkonoší v Trutnově, Trutnov 2004, s. 63-65

HORÁK Václav – REIL Roman – ZAHRADNÍK Pavel, *Černý Důl: ohlédnutí za historií s hornickou tradicí*, Černý Důl 2014.

HORÁK Václav – REIL Roman – VAŠATA Ondřej – ZAHRADNÍK Pavel, *Janské Lázně: procházka historií města pod Černou horou*, Janské Lázně 2013.

HORÁK Václav – REIL Roman – ZAHRADNÍK Pavel, *Jívka: obrázky z dějin obce u pramene Metuje*, Jívka 2013.

CHALUPA Aleš – BĚLIČOVÁ Milena – ČECHURA Jaroslav – RYANTOVÁ Marie, *Průvodce po fondech a sbírkách Archivu Národního muzea*, Praha 1998.

JIRÁSEK Franz Josef, *Volks- und Heimatkunde des politischen Bezirkes Hohenelbe und der deutschen Gemeinden den im Westen angrenzenden Gerichtsbezirke Neupakau und Starkenbach*, svazek 1, Vrchlabí 1907.

JIRÁSEK Franz Josef, *Volks- und Heimatkunde des politischen Bezirkes Hohenelbe und der deutschen Gemeinden den im Westen angrenzenden Gerichtsbezirke Neupakau und Starkenbach*, svazek 2, Vrchlabí 1915.

KREJČÍK Tomáš, *Pečeť v kultuře středověku*, Šenov u Ostravy 1998.

KREJČÍKOVÁ Jarmila – KREJČÍK Tomáš, *Úvod do české sfragistiky*, Ostrava 1989.

LIŠKA Karel, *Sbírka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek 1: Pečeti a razítka obcí Čech, Moravy Slezska*, Brno 2012.

LIŠKA Karel, *Sbírka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek 2: Znaky, pečeti a razítka moravských a slezských měst a městeček*, Brno 2013.

LIŠKA Karel, *Sbírka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek III/1: Znaky, pečeti a razítka českých měst a městeček A-CH*, Brno 2013.

LIŠKA Karel, *Sbírka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek III/2: Znaky, pečeti a razítka českých měst a městeček J-M*, Brno 2013.

- LIŠKA Karel, *Sbírka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek IV/1: Znaky, pečeti a razítka českých měst a městeček N-Ř*, Brno 2014.
- LIŠKA Karel, *Sbírka komunálních znaků, pečeti a razítek, svazek IV/2: Znaky, pečeti a razítka českých měst a městeček S-Ž*, Brno 2014.
- LIŠKA Karel – MUCHA Ludvík, *Klíč k našim městům*, Praha 1979.
- MARÁZ Karel, *Sfragistika: studijní texty pro posluchače pomocných věd historických a archivnictví*, Brno 2014.
- MARTINEK Karel, *Omyly, nepravdy a polopravdy v rané historii města*, Vlastivědné čtení o Královédvorskú, č. 2, Dvůr Králové nad Labem 2018, s. 36-52.
- MILEC Miroslav, *Cechovní pečeti II*, Brno 2013.
- MILEC Miroslav, *Cechovní pečeti*, Brno 2011.
- MILEC Miroslav, *Měšťanské, úřednické a řemeslnické pečeti a merky*, Brno 2013.
- MILEC Miroslav, *Občanské pečeti a znamení na pečetích*, Brno 2011.
- MILEC Miroslav, *Rodové pečeti*, Brno 2011.
- MILEC Miroslav, *Šlechtické pečeti*, Brno 2011.
- MILEC Miroslav, *Šlechtické pečeti II*, Brno 2015.
- MÜLLER Karel, *Pečeti a znaky obcí na Jesenicku*, Opava 2003.
- MÜLLER Karel, *Pečeti a znaky obcí Českého Těšínska*, Český Těšín 1997.
- NOVÝ Rostislav, *Počátky znaků českých měst*, Sborník archivních prací 26, č. 2, 1976, s. 367-412.
- PALACKÝ František, *Popis králowstwí Českého: čili, Podrobné poznamenání všech dosawadních krajůw, panstwí, statkůw, měst, městeček a wesnic, někdejších hradůw a twrzí, též samot a zpustlých osad mnohých w zemi České, s udáním jejich obywatelstwa dle popisu r. MDCCCXLIII wykonaného. w jazyku českém i německém zhotowil a wydal František Palacký*, Praha 1848.
- PELANT Jan, *Znaky a pečeti západočeských měst a městeček*, Plzeň 1985.
- PŘIBYL Alois – LIŠKA Karel, *Znaky a pečeti středočeských měst*, Praha 1975.
- REIL Roman, *Radvanice: kapitoly z dějin obce pod Jestřebími horami*, Radvanice 2005.
- REIL Roman, *Správní vývoj okresu Trutnov po roce 1848*, Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2001. (Bakalářská práce).
- REIL Roman – HORÁK Václav – KUBÁSEK Martin – ZAHRADNÍK Pavel, *Mostek: kapitoly historie obce aneb od mlýnského kola přes tkalcovský stav až po současnost*, Mostek 2016.

REIL Roman – HORÁK Václav – KUBÁSEK Martin, *Staré Buky: střípky z historie obce s bukem ve znaku*, Staré Buky 2017.

REIL Roman – KUBÁSEK Martin – TÁSLER Radko – TICHÝ Antonín – ZAHRADNÍK Pavel, *Svoboda nad Úpou: nahlédnutí do historie města pod zlatými Rýchorami*, Svoboda nad Úpou 2018.

REIL Roman – Josef HARČARIK – HORÁK Václav – KUBÁSEK Martin – PILOUS Vlastimil – ŠIMURDA Jakub – TÁSLER Radko – ZAHRADNÍK Pavel, *Pec pod Sněžkou: putování horským městem od minulosti k dnešku*, Pec pod Sněžkou 2018.

ROHÁČEK Jiří, *Epigrafika v památkové péči*, Praha 2007.

RŮŽKOVÁ Jiřina – ŠKRABAL Josef – BALCAR Vladimír – HAVEL Radek – KŘÍDLO Josef – PAVLÍKOVÁ Marie – ŠANDA Robert, *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. Díl 1. Počet obyvatel a domů podle obcí a částí obcí v letech 1869-2001 podle správního rozdělení České republiky k 1. 1. 2005*, Praha 2006.

SEVERA Michal – PETRUS Martin, *Sfragistické sbírky u nás, péče o ně a možnosti jejich prezentace (centrální sbírky institucí, vybrané sbírky Liberecka, východních Čech a soukromé sbírky)*, Archivní časopis 64, 2014, s. 260-289.

SOMMER Johann Gottfried, *Das Königreich Böhmen: statistisch-topographisch dargestellt.. Bd. 3, Bidschower Kreis*, Praha 1835.

SOMMER Johann Gottfried, *Das Königreich Böhmen: statistisch-topographisch dargestellt.. Bd. 4, Königgrätzer Kreis*, Praha 1836.

SPÁČIL Vladimír, *Pečeti a znaky měst, městeček a obcí olomouckého okresu*, Olomouc 1985.

ŠAŠINKOVÁ Marcela, *Pečetě Chrudimska*, Chrudim 1989.

ŠIMEK Tomáš, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 6, Východní Čechy*, Praha 1989.

ŠIMEK Tomáš a kol., *Pečeti a pečetidla východočeských archivů a některých muzeí 1226-1620*, Praha 2008.

VOJTÍŠEK Václav, *O pečetech a erbech měst pražských a jiných českých*, Praha 1928.

WOITSCHOVÁ Klára, *Otisky dějin. Pečeti Eichlerovy sbírky*, Národní muzeum Praha 2013.

ZELENKA Aleš, *Böhmische Stadtsiegel aus der Sammlung Erik Turnwald*, katalog, Mnichov 1988.

ZELENKA Aleš, *Sudeten-Deutsches Wappen-Lexikon : Ortswappen aus Böhmen, Mähren und Sudetenschlesien*, Pasov 1985.

Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí, díl 14., Praha 1899.

Riesengebirgsheimat, Heimatblatt für die Kreise Hohenelbe und Trautenau, roč. 72, č. 11, 2018, s. 13.

Státní okresní archiv v Trutnově, *Ročenka Státního okresního archivu v Trutnově 2003-2004*, Trutnov 2006.

Seznam elektronických zdrojů

KASÍK Stanislav, *Od Widimského k černé díře bezheraldičnosti*, 2016. Dostupné v elektronické podobě na: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-od-widimského-k-černe-díře-bezheraldičnosti-793> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Místopisný průvodce po České republice, <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/3482/dubenec/soucasnost/> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

PALÁT Pavel, *Česká, moravská a slezská komunální heraldika*, září-říjen 2016. Dostupné v elektronické podobě na: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-ceska-moravska-a-slezska-komunalni-heraldika-792> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Poškozené a zničené kostely, kaple a synagogy v České republice, <http://www.znicenekostely.cz/?load=detail&id=14281> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Registr komunálních symbolů (dále REKOS), <https://rekos.psp.cz/> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Trutnovský drak – Trutnov – město draka, <http://www.trutnovmestodraka.cz/zajimavosti-detail.php?id=146> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Čermná. Dostupné z: http://www.obec-cermna.cz/vismo/osnova.asp?id_org=1975&id_osnovy=2984&n=znak-a-vlajka-obce-cermna&p1=2984 [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Černý Důl, <http://www.cernydul.cz/obcane/o-mestysi-cerny-dul/cerny-dul-historie/> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Dolní Branná, <http://www.dbranna.cz/> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Dolní Kalná, <http://www.dolnikalna.cz/znak%2Da%2Dvlajka%2Dobce%2Ddolni%2Dkalna/ds-1058/p1=2210> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Hajnice, <https://www.hajnice.cz/z-dejin-a-soucasnosti-obce> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Jívka, <http://jivka.cz/wp/?p=189> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Klášterská Lhota, <https://www.klasterskahlota.cz/symboly-obce> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Maršov u Úpice, <http://obecmarsov.cz/znak-a-vlajka-obce/> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Mostek, <https://www.mostek.cz/obec-1/znak-a-prapor-obce/> [ověřeno dne 30. dubna 2019]

Webové stránky obce Pilníkov, http://pilnikov.cz/?page_id=69 [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Prosečné, <http://www.obecprosecne.cz/obec-2> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Staré Buky, <https://www.starebuky.cz/index.php?oid=293766> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky města Svoboda nad Úpou, <http://www.musvoboda.cz/historie/94-historievdatech> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Velké Svatoňovice, <http://www.velkesvatonovice.cz/windex.php/o-nasi-obci/znak-a-prapor-obce/> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Vlčkovice v Podkrkonoší, <http://www.vlckovice.cz/obec/o-obci/nazev-obce/> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Zlatá Olešnice, <http://www.obec-zlataolesnice.cz/znak-a-prapor-obce/ms-1009/p1=1009> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Webové stránky obce Žacléř, <http://www.zacler.cz/turista/historie-mesta/> [ověřeno dne 30. dubna 2019].

Přílohy

A) Základní informace o obcích

Obec	Německý název	Panství	Pečet'	Perokresba	Typář	Znak	První zmínka o obci	Rok povýšení na město
Antonínovo údolí	Thalseifen	Vlčice	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Arnultovice	Arnsdorf	Heřmanovy Sejfy	Ano	Ano	Ne	Ne	1437	/
Babí	Trautenbach	Královské věnné město Trutnov	Ano	Ano	Ne	Ne	1485	/
Bathovice	Batnowitz	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ano	1408	/
Bečkov	Potschendorf	Žacléř	Ano (tištěný otisk)	Ano	Ne	Ne	/	/
Bemartice	Bernsdorf	Žacléř	Ano (tištěný otisk)	Ne	Ne	Ano	1297	/
Bohr	Bober	Žacléř	Ano (tištěný otisk)	Ano	Ne	Ne	1565	/
Bohuslavice	Bausnitz	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ne	1545	/
Bojiště (Humburky)	Hohenbruck	Královské věnné město Trutnov	Ano	Ano	Ne	Ne	1260	/
Bolkov	Polkendorf	Heřmanovy Sejfy	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Borovnice	Groß-Borowitz	Pecka - Radim	Ano	Ano	Ne	Ano	1382	/
Borovnička	Klein-Borowitz	Studeneč	Ano	Ano	Ne	Ne	1423	/
Čermná	/	/	/	/	/	/	/	/
Černá Hora	Schwarzenberg	Maršov	Ano	Ano	Ne	Ne	1790	/
Černá Voda	Schwarzwasser	Žacléř	Ano (tištěný otisk)	Ano	Ne	Ne	/	/
Černý Důl	Schwarzenthal	Vrchlabí	Ano	Ano	Ano	Ano	1564	/
Čistá v Krkonoších	Lauterwasser	Studeneč	Ano	Ano	Ne	Ne	1437	/
Debrné	Döberle	Královské věnné město Trutnov	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Dolejší Vrchlabí	Nieder-Hohenelbe	Vrchlabí	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Dolní Albeřice	Nieder-Albendorf	Maršov	Ano	Ano	Ne	Ne	1297	/
Dolní Branná	Hennersdorf	Jilemnice	Ano	Ano	Ne	Ano	1357	/
Dolní Brusnice	Nieder-Prausnitz	Hostinné	Ano	Ano	Ne	Ano	1358	/
Dolní Dubenec	Niederdubenetz	Žiřeč	Ano	Ano	Ne	Ne	1343	/
Dolní Dvůr	Niederhof	Vrchlabí	Ano	Ano	Ne	Ano	1539	/
Dolní Kalmá	Nieder-Kalna	Čistá	Ano	Ano	Ne	Ano	1369	/
Dolní Lánov	Nieder-Langenau	Vrchlabí	Ano	Ne	Ano	Ano	1359	/
Dolní Lysečiny	Nieder-Kolbendorf	Maršov	Ano	Ano	Ne	Ne	1541	/
Dolní Malá Úpa	Nieder-Kleinaupa	Maršov	Ano	Ano	Ne	Ne	1748	/
Dolní Olešnice	Nieder-Oels	Hostinné	Ano	Ano	Ne	Ne	1241	/
Dolní Staré Buky	Nieder-Altenbuch	Staré Buky	Ano	Ano	Ne	Ne	1355	/
Dolní Vlčkovice	Nieder-Wölsdorf	Choustníkovo Hradiště	Ano	Ano	Ne	Ne	1415	/
Dolní Žár	Nieder-Soor	Staré Buky	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Dubenec	Dubenetz	/	/	/	/	Ano	/	/
Dvořáčky	Burghöfel	Hostinné	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Dvůr Králové nad Labem	Königinhof an der Elbe	Královské věnné město Dvůr Králové nad	Ano	Ano	Ne	Ano	1270	1316
Forst	Forst	Studeneč	Ano	Ano	Ano	Ne	1476	/
Hajnice (dříve Německá Bru	Haindorf (dříve Deutsch-Prausnitz)	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ano	1836	/
Havlovice	Hawlowitz	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ano	1545	/
Herlíkovice	Hackelsdorf	Jilemnice	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Hertvíkovice	Hartmannsdorf	Vlčice	Ano	Ano	Ne	Ne	1455	/
Hodkovice	Hottendorf	Teplice Hořejší	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/

Obec	Německý název	Panství	Pečet'	Perokresba	Typář	Znak	První zmínka o obci	Rok povýšení na město
Horní Albeřice	Ober-Albendorf	Maršov	Ano	Ano	Ne	Ne	1297	/
Horní Brusnice	Ober-Prausnitz, Böhmischen Prau	Hostinné	Ano	Ano	Ne	Ne	1358	/
Horní a Dolní Čermná	Ober und Unter Tschermna	Hostinné	Ano	Ano	Ne	Ano	1362	/
Horní Dubenec	Ober-Dubenetz	Žiřeč	Ano	Ano	Ne	Ne	1343	/
Horní Kocleřov	Ketzelsdorf	Žiřeč	Ano	Ano	Ne	Ne	1360	/
Horní Lánov	Oberlangenau	Vrchlabí	Ano	Ne	Ne	Ne	1519	/
Horní Lysečiny	Ober-Kolbendorf	Maršov	Ano	Ano	Ne	Ne	1541	/
Horní Malá Úpa	Ober-Kleinaupa	Maršov	Ano	Ano	Ne	Ne	1748	/
Horní Maršov	Marschendorf	Maršov	Ano	Ano	Ne	Ano	1541	/
Horní Olešnice	Ober-Oelis	Hostinné	Ano	Ano	Ne	Ano	1241	/
Horní Staré Buky	Ober-Altenbuch	Staré Buky	Ano	Ano	Ne	Ne	1355	/
Horní Staré Město	Ober-Altstadt	Královské věnné město Trutnov	Ano	Ano	Ne	Ne	1260	/
Horní Verměřovice	Ober-Wernersdorf	Skály	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Horní Vičkovice	Ober-Wölsdorf	Choustníkovo Hradiště	Ano	Ano	Ne	Ne	1415	/
Horní Ždár	Ober-Soor	Staré Buky	Ano	Ano	Ne	Ne	1360	/
Hořejší Vrchlabí	Ober-Hoheneibe	Vrchlabí	Ano	Ano	Ne	Ne	1624	/
Hostinné	Arnau	Hostinné	Ano	Ano	Ano	Ano	1270	1369
Hrádeček	Silberstein	Vičice	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Hřibojedy	Sibojed	Žiřeč	Ano	Ano	Ne	Ano	1398	/
Huntřov	Güntersdorf	Hostinné	Ano	Ano	Ne	Ne	1654	/
Chotěvice	Kottwitz	Hostinné	Ano	Ano	Ne	Ano	1362	/
Choustníkovo Hradiště	Gradlitz	Choustníkovo Hradiště	Ano	Ano	Ne	Ano	1316	/
Chvaleč	Qualisch	Adršpach	Ano	Ano	Ne	Ano	1329	/
Janovice	Johannesgunt	Heřmanovy Sejfy	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Janovice	Johnsdorf	Teplice Hořejší	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Janské Lázně	Johannisbad	Vičice	Ano	Ano	Ne	Ano	1552	/
Jirský Důl	Georgengrund	Staré Buky	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Jívka	Jibka	/	/	/	/	Ano	1542	/
Kladruby	Kladern	Choustníkovo Hradiště	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Klásterská Lhota	Mönchsdoif	Jilemnice	Ano	Ano	Ne	Ano	1270	/
Kněžice	Schreibendorf	Vrchlabí	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Kocbeře	Rettenoif	Choustníkovo Hradiště	Ano	Ano	Ne	Ano	1415	/
Kohoutov	Koken	Choustníkovo Hradiště	Ano	Ano	Ne	Ano	1415	/
Komárov	Komarow	Hostinné	Ano	Ano	Ne	Ne	1780	/
Královec	Königshahn	Žacléř	Ano	Ano	Ne	Ano	1289	/
Křenov	Krinsdorf	Žacléř	Ano (tištěný otisk)	Ano	Ne	Ne	1521	/
Kunice nad Labem	Pelsdorf	Vrchlabí	Ano	Ano	Ne	Ano	1454	/
Kyje	Kaile	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Labská (Krausovy Boudy)	Krausebauden	Jilemnice	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Lampertice	Lampersdorf	Žacléř	Ano (tištěný otisk)	Ano	Ne	Ano	1521	/
Lánov	Langenau	/	/	/	/	Ano	/	/

Obec	Německý název	Panství	Pečet	Perokresba	Typář	Znak	První zmínka o obci	Rok povýšení na město
Leopold	Leopold	Heřmanovy Sejfy	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Lhota	Welhotta	Skály	Ano	Ne	Ne	Ne	1515	/
Libeč	Gabersdorf	Královské věnné město Trutnov	Ano	Ano	Ne	Ne	1260	/
Libňatov	Liebenthal	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ano	1479	/
Litč	Littitsch	Žitč	Ano	Ano	Ne	Ne	1557	/
Malá Úpa	Kleinaupa	/	/	/	/	Ano	/	/
Malé Svatoňovice	Klein-Schwadowitz	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ano	1357	/
Malý Lánov	Klein-Langenu	Vrchlabí	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Markoušovice	Markausch	Královské věnné město Trutnov	Ano	Ano	Ne	Ne	1542	/
Maršov u Úpice	Marschau	Náchod	Ano	Ne	Ne	Ano	1495	/
Maršov I	Marschendorf	Maršov	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Maršov II	Marschendorf	Maršov	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Maršov III	Marschendorf	Maršov	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Mladé Buky	Jungbuch	Vičice	Ano	Ano	Ne	Ano	1358	/
Mostek	Mastig	Hostinné	Ano	Ano	Ne	Ano	1545	/
Nesytá	Nimmersatt	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Nová Ves	Neudorf	Vrchlabí	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Oblanov	Kaltenhof	Staré Buky	Ano	Ano	Ne	Ne	1336	/
Odolov	Wodolau	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ne	1720	/
Pec pod Sněžkou	Petzer, Groß-Aupa III	Maršov	Ano	Ne	Ne	Ano	1790	/
Petrovice	Petrowitz	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ne	1654	/
Petřkovice	Petersdorf	Adšpach	Ano	Ano	Ne	Ne	1496	/
Pilníkov	Pilnikau	Vičice	Ano	Ano	Ne	Ano	1357	1514
Pilníkov II (Plisdorf)	Plisdorf	Vičice	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Poříčí	Parschnitz	Královské věnné město Trutnov	Ano	Ano	Ne	Ne	1260	/
Prkenný Důl	Bretgrund	Žacléř	Ano (tiskový otisk)	Ano	Ne	Ne	1523	/
Prosečné	Proschwitz	Hostinné	Ano	Ano	Ano	Ano	1437	/
Prostřední Lánov	Mittel Langenu	Vrchlabí	Ano	Ne	Ne	Ne	1654	/
Prostřední Olešnice	Mittel-Oels	Hostinné	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Prostřední Staré Buky	Mittel-Altenbuch	Staré Buky	Ano	Ano	Ne	Ne	1355	/
Přední Labská (Volský Důl)	Ochsengraben	Vrchlabí (1. horský díl)	Ano	Ano	Ne	Ne	1676	/
Radeč	Raatsch	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ne	1545	/
Rtyně v Podkrkonoší	Hertin	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ano	1367	/
Rubínovice	Rudersdorf	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Rudník (Heřmanovy Sejfy)	Hermannseifen	Heřmanovy Sejfy	Ano	Ano	Ne	Ano	1354	/
Rybniček	Teichwasser	Žacléř	Ano (tiskový otisk)	Ne	Ne	Ne	/	/
Rýchory	Rehorn	Maršov	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Sklenářovice	Glasendorf	Vičice	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Souvat	Anseith	Hostinné	Ano	Ano	Ne	Ne	1774	/
Stanovice	Stangendorf	Choustníkovo Hradiště	Ano	Ano	Ne	Ne	1407	/
Staré Buky	Altenbuch	/	/	/	/	Ano	/	/

Obec	Německý název	Panství	Pečet'	Perokresba	Typář	Znak	První zmínka o obci	Rok povýšení na město
Starý Rokytník	Alt-Rognitz	Žireč	Ano	Ano	Ne	Ne	1304	/
Střítež	Burkersdorf	Královské věnné město Trutnov	Ano	Ano	Ne	Ne	1260	/
Studeneč	Staudenz	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ne	1545	/
Studnice	Dreiborn	Skály	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Suchovršice	Saugwitz	Náchod	Ano	Ano	Ano	Ano	1545	/
Suchý Důl	Dörrengrund	Mařšov	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Svoboda nad Úpou	Freiheit	Víčice	Ano	Ano	Ne	Ano	1553	1580
Špindlerův Mlýn	Spindlermühle	/	/	/	/	Ano	1676	/
Temný Důl	Dunkelthal	Mařšov	Ano	Ano	Ne	Ne	1720	/
Trutnov	Trautenau	Královské věnné město Trutnov	Ano	Ano	Ano	Ano	1260	1400
Úpice	Eipel	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ano	1359	1368
Velká Úpa I	Groß-Aupa	Mařšov	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Velká Úpa II	Groß-Aupa	Mařšov	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Velké Svatoňovice	Groß-Schwadowitz	Náchod	Ano	Ano	Ne	Ano	1357	/
Vernířovice	Wernsdorf	Královské věnné město Trutnov	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Vestřev	Neustadt	Hostinné	Ano	Ano	Ano	Ne	/	/
Vítězná	/	/	/	/	/	Ano	/	/
Víčice	Wildschütz	Víčice	Ano	Ano	Ne	Ano	1362	/
Víčkovice v Podkrkonoší	/	/	/	/	/	Ano	/	/
Volešiny	Wolfa	Královské věnné město Trutnov	Ano	Ano	Ne	Ne	1260	/
Vrchlabí	Hohenelbe	Vrchlabí	Ano	Ano	Ano	Ano	1359	1533
Vrchová	Berggraben	Žacléř	Ano (tištěný otisk)	Ne	Ne	Ne	/	/
Vyhnanov	Wihnan	Choustníkovo Hradiště	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/
Zadní Ždímice	Serenz	Čistá	Ano	Ano	Ne	Ne	1391	/
Záboří	Söberle	Skály, Žireč	Ano	Ne	Ne	Ne	1417	/
Zlatá Olešnice	Goldenöls	Královské věnné město Trutnov	Ano	Ano	Ne	Ano	1297	/
Žacléř	Schatzlar	Žacléř	Ano	Ano	Ne	Ano	/	/
Žireč	Schurz	Žireč	Ano	Ano	Ne	Ano	1448	/
1. horský díl	/	Vrchlabí	Ano	Ne	Ne	Ne	/	/
2. horský díl	/	Vrchlabí	Ano	Ne	Ne	Ne	/	/
3. horský díl	/	Vrchlabí	Ano	Ano	Ne	Ne	/	/

B) Dotazník Mgr. Romana Reila

A) Znáte vaši obecní nebo městskou pečeť (znak) před rokem 1850 ?

ANO

NE

B) Pokud vaši pečeť (znak) znáte, máte ji vyobrazenou na obecním (městském) úřadě ?

ANO

NE

C) Máte na úřadě uložené původní razidlo ke staré pečetě ?

ANO

NE

D) Používá Váš úřad nový znak a prapor schválený Heraldickou a vexilologickou komisí Parlamentu ČR ? (Pokud ano, můžete přiložit k tomuto dotazníku kopie tohoto dopisu, včetně grafického návrhu znaku a praporu ?)

ANO

NE

E) Pokud Váš úřad má schválený znak a prapor, kdo vám navrhoval grafickou část (grafický návrh) ?

F) Pokud nemáte znak a prapor, uvažujete o jejich návrhu nebo jste ve stádiu přípravy a schvalování ?

ANO

NE

G) Pokud dosud nemáte znak ani prapor a nejste ve s příprav k jejich zřízení a schválení, uvažujete do budoucna o jejich řadu ?

ANO

NE

C) Výsledky výzkumu Mgr. Romana Reila

Obec	A		B		C		D		E	F		G	
	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne		ano	ne	ano	ne
Batňovice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Bernartice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Borovnice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Borovnička	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Čermná	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Černý Důl	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Dolní Branná	/	/	/	/	/	/	/	/	p. Hirš - Hostinné	/	/	/	/
Dolní Dvůr	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Dolní Kalná	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Dolní Lánov	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Dolní Olešnice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Dubeneč	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Dvůr Králové nad Labem	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Hajnice (dříve Německá Brusnice)	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Havlovice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Horní Brusnice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Horní Maršov	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Horní Olešnice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Hostinné	/	/	/	/	/	/	/	/	Akademický malíř Jiří Škopek	/	/	/	/
Hřibojedy	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Chotěvice	/	/	/	/	/	/	/	/	Zdeněk Linhart - Arting Vrchlabí	/	/	/	/
Choustníkovo Hradiště	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Chvaleč	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Janské Lázně	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Jívka	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Klásterská Lhota	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Kocbeře	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Kohoutov	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Královec	/	/	/	/	/	/	/	/	Gustav Marek	/	/	/	/
Kunčice nad Labem	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Lampertice	/	/	/	/	/	/	/	/	Zdeněk Linhart - Arting Vrchlabí	/	/	/	/
Lánov	/	/	/	/	/	/	/	/	Zdeněk Linhart - Arting Vrchlabí	/	/	/	/
Libňatov	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Litíč	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Malá Úpa	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Malé Svatoňovice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Maršov u Úpice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Mladé Buky	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Mostek	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Pec pod Sněžkou	/	/	/	/	/	/	/	/	Milan Vích, Karel Liška	/	/	/	/
Pílníkov	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Prosečné	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Rtyně v Podkrkonoší	/	/	/	/	/	/	/	/	Václav Jirásek	/	/	/	/
Rudník (Heřmanovy Sejfy)	/	/	/	/	/	/	/	/	Zdeněk Linhart - Arting Vrchlabí	/	/	/	/
Stanovice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Staré Buky	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Suchovršice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Svoboda nad Úpou	/	/	/	/	/	/	/	/	Historický znak	/	/	/	/
Špindlerův Mlýn	/	/	/	/	/	/	/	/	Akademický malíř Jiří Škopek	/	/	/	/
Trutnov	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Úpice	/	/	/	/	/	/	/	/	Akademický malíř Jiří Škopek	/	/	/	/
Velké Svatoňovice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Vítězná	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Vlčice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Vlčkovice v Podkrkonoší	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Vrchlabí	/	/	/	/	/	/	/	/	Historický znak	/	/	/	/
Zlatá Olešnice	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
Žacléř	/	/	/	/	/	/	/	/	Historický znak	/	/	/	/
Celkem	14	44	9	48	1	57	14	44		8	38	17	27